

GELASII PAPÆ I

EPISTOLÆ ET DECRETA.

• EPISTOLA PRIMA.

GELASII PAPÆ I AD EUPHEMIANUM.

Scribit neminem ad sedis apostolicæ communionem se posse admittere qui Acacii nomen non damnaverit. Quare eum hortatur ut quemadmodum Eutychem reliquosque hæreticos, sic quoque Acacium anathematizet.

Dilectissimo ^b fratri ^a Euphemiano Gelasius.

Quod plene cupimus, atque sincera fidei communionisque catholicæ redintegratione firmari, asserit tua dilectio, quod alteri solus non sufficiat auditus, nisi per litteras spectaverit significantiam provocantem ^c de his quæ circa nos dispensatio divina perficit, ut sic in secundis vicem salutationis impenderem. Non arbitramur vel dilectionem tuam, vel aliquem sic hoc sperare potuisse, ut putaret nos, vel aliquempiam potio-rem, quæ sunt gesta referentes, debuisse responsa promereri; quia nimis iudicare:ur arrogans, si de prima sede taliter existimasset. Quod si, ut magis opinamur, quasi sociis, quibus præesse Christi munere delegatum est, apostolicam sedem institutum sibi noviter sacerdotem præeuntibus oportuisse dixisti litteris indicare. Fuit quondam ecclesiastica vetus hæc regula apud patres nostros, quibus una catholica apostolicaque communio ab omni prævaricatorum libera pollutione constabat. Nunc autem cum societatem præferre malitis extraneam, quam ad beati Petri purum redire illibatumque consortium: *Quomodo cantabimus canticum Domini in terra aliena (Psal. cxxxvi)?* Quomodo dispositionis apostolicæ antiqua sædera præbeamus hominibus communionis extraneæ? Quemadmodum vobis ordinationem renuntiatura est, cui vestro etiam testimonio ^d hæreticos damnatos præponitis? Dicet forsitan tua dilectio,

^a Hæc est secunda epistola Gelasii, responsoria illius qua Euphemius Constantinopolitanus episcopus communionem catholicam sibi negatam extorquere frustra conatus est. Euphemius orthodoxam quidem fidem profitebatur; sed quia nomen Acacii prædecessoris sui ab Ecclesia Romana damnati e diptychis, prout Felix papa monuerat, necdum expunxerat, catholicae Ecclesiæ communionem indignus erat. Ut Gelasius in locum Felicis subrogatum accepit Euphemius, more majorum scripsit quidem epistolam fidei suæ confessoriam, ut communicatorias litteras impetraret; sed Gelasius reddidit tantum illi, quæ non exstat, epistolam communicatoriam, qua eum admonuit se frustra de obtinenda Ecclesiæ catholicae communionem agere antequam nomen Acacii e sacris tabulis abstulerit penitusque eraserit. Qua occasione, cum Euphemius alia legatione, alias ad pontificem

^a Alias *Euphemio episcopo Constantinopolitano*, de quo Marcellinus comes in chronico, Liberatus cap. 18. Evagr. l. 3, cap. 23. Nicephor. lib. 16, cap. 19.

^A hæreticos damnatos dici Acacium et Petrum. *Cur al. Quod* si fas non est, præsentibus saltē litteris colloquamur? Quia aliter appellamus dominicæ mensæ participes, aliter qui in ejus nobiscum societate dissentiunt: quia ipse Dominus alio modo verba faciebat, a sua prædicatione discretis; alio discipulis regni cœlestis secreta pandebat. Consequenter quoque apostoli non ita a suo collegio separatis, quemadmodum fidei domesticis, consortibusque loquebantur. Sed ait dilectio tua, tantum circa me sese caritatis habuisse, ut non solum ad scribendum fueris contentus, sed affatus audire. Legisti sententiam: *Fides ex auditu, auditus autem per verbum Dei (Rom. x)*; illud scilicet verbum, quod confessioni beati apostoli Petri portas inferni nunquam prævalituras esse promisit (*Matth. xvi*). Atque ideo rationabiliter existimasti, quia fidelis Deus in verbis suis, non nisi aliquid tale promississet instituire, veram spon- sionis suæ promissionem impleret. Ait denique tua dilectio, nos divinæ providentiæ gratia, quod ille monstraverit, sanctarum ecclesiarum non deserere caritatem, quia me in pontificali sede locaverit non indigentem, sicut ait, doceri; sed intendentem omnia necessaria ad ecclesiastici corporis unitatem. Ego quidem sum omnium hominum minimus, satis immeritus ad tantæ sedis officium, nisi quod superna gratia semper operatur magna de parvis. Quid enim de me sentiam cum hoc ipse de se magister gentium testetur, qui se ultimum et non dignum vocari apostolum profitetur (*I Cor. xv*)? Veruntamen, ut ad dilectionis tuæ verba redeamus, si veraciter ^C assecutus es hæc divinitus mihi fuisse collata, quæ et profecto quæcumque sunt bona, dona sunt Dei: sequere ergo hortamenta non indigentis doceri, et se-

dedisset litteras ejusdem argumenti cum prioribus, pontifex priori sententiæ et epistolæ inhærens, hanc secundam ad eundem Euphemium epistolam rescripsit anno pontificatus sui primo: poterat enim uno eodemque spatio bimestri Euphemius unas [F. suas] litteras Constantinopoli Romam misisse, et responsorias suarum inde vicissim recepisse. SEV. BINIUS.

^b Non exhortuisse orthodoxos interdum vocaro fratres Christianos etiam a communionem extorres, hoc aliisque pluribus exemplis demonstrari potest: compagine enim humanæ naturæ et nominis Christiani, licet non fidei orthodoxæ, neque catholicæ conjunctione, ejusmodi nomenclatura aliquando a Patribus usitata reperitur. Baronius an. 492, num. 10. SEV. BINIUS.

^c Id est, reddens certio-rem eum, qui ante litteris provocaverat. SEV. BINIUS.

^d Scholion ms. in cod. Bellov., *Hæreticos damnatos dicit Acacium et Petrum*. HARDUIN.

eundum supernam dispositionem universa cunctaque insipientis quæ ad Ecclesiarum pertinent unitatem, et adversus diabolum conturbatorem veræ pacis atque compagis, ut asseris fortiter resistentiæ. Si ergo de me ista pronuntias, aut sectanda tibi sunt quæ a Christo, ut perhibes, constituta sunt; aut palam te, quod absit, Christi dispositionibus obviare depromis, aut ad veniam [al. venam] luxuriæ de me cognosceris ista jactare. Sed consequenter annectis, condescendibilem me et optima dispositione revocare posse concordiam. Proinde, quoniam isto verbo frequenter utimini, quid sibi velit, explore. Optima enim illa est Ecclesiæ catholicæ atque apostolicæ dispositio, ad meliora proficiendo condescendere, non ad inferiora descendendo deficere. Cum autem dicis condescendere nos debere vobiscum, interim jam vos aut descendere, aut descendisse monstratis. Unde, quæso, vel quo ista descensio est? Utique ex superiori quodam loco ad inferiora quæque deposito, a catholica [al. depositio]. A catholica] apostolicaque communionem ad hæreticam damnatamque prolapsos vos videtis, cognoscitis, non negatis: et non solum vos in infimis jacere delectat, sed etiam in superiore manentes sede vultis impelli. Condescendere nos vobiscum invitatis ad ima de summis, nos coascendere vos nobiscum rogamus ad summa de imis. Nunc igitur sub conspectu illius excelsæ justitiæ judicet genus humanum, quis nostrum debeat alteri obedire.¹ An dicis, ut cætera nunc omittam, descendit Dominus ipse de cælo? Descendit plane, sed ut hominem ab errore liberaret, non ut ejus misceretur errori. Nonne ipse præmoquit ut qui in tecto consistent, non descenderent, nec de ea quæ in domo videntur esse tollenda (*Matth. xxiv*)? Nonne pro omnibus Apostolus (*I Cor. xv*) clamat unus, qui plus omnibus laboravit, cum de custodia veritatis ageretur, quibus nec ad horam cessimus subjectionis gratia, ut veritas Evangelii permaneret apud vos? Videtis cœlestem magistrum condescendere noxiis recusantem? Postremo faciamus aliquem corruisse, ad quem benignissime sublevandum paululum quispiam velit inflecti. Ergo, ut erigatur jacens, miserantem convenit inclinari, non ut cum eodem præcipitetur in foveam. Igitur per litteras quas per Sinclitium diaconem destinastis, de his quos baptizavit, quos ordinavit Acacius, majorum traditione confectam et veram, præcipue religiosæ sollicitudini congruam præbemus sine difficultate medicinam. Quo nos vultis ultra descendere? Quid tacetis? Quid verecundamini verbis exprimere quod corde gestatis? Ipsa vos saltem verecundia, quod nonnunquam fit, debuit commonere. An forsitan, ut hæreticorum damnatorumque et his vel eorum successoribus communicantium nomina consentiamus admitti? Hoc non est condescendere ad subveniendum, sed evidenter in inferna demergi. Parcite, quæso, et nobis et vobis. Quod si curam vestri adeo non habetis, date veniam nobis. Dolere et flere possumus et

debemus: in hæc abrupta deduci nec possumus, nec debemus, qui, præstante Deo nostro, sinceram puramque paternæ traditionis fidem communionemque retinere, et ab omni prævaricatorum contagione discretam, etiam intentato periculo mortis, optamus, eligentes (si velit Deus) quælibet illa perireti, quam causas incidere damnationis æternæ. Date, inquam, veniam, si tamen cum vos propter amorem cujuslibet hominis vel timorem hæc libenter incurritis, nos propter amorem Dei et timorem gehennæ talia refutamus. Nec vos credatis, dissimulando causas atque personas, cujuslibet amicitias posse subreperere? quia neque vos ita subtiles estis, qui non possitis intelligi: et nos, præstante Deo nostro, non reperitis incautos. Nonne missis huc sæpe litteris indicastis, cum cæteris hæreticis vos Eutychem quoque respue-^Bre? Hoc si verum est, aut eos qui communicaverunt Eutychem successoribus pariter abdicare, aut aliorum quoque hæreticorum successoribus communicantes, admittite. Sed Acacius, inquis, nihil contra fidem, sicut Eutyches, et successor ejus, legitur ubicunque dixisse; quasi non sit deterius, et non ignorasse veritatem et tamen communicasse veritatis inimicis. Si enim, cum aliquis recte sapiens de fide catholica communicet illis hæreticis, inter quos Eutychem posuistis, vel successoribus eorum, non est fas eos inter catholicorum altaria nominare: ita ergone illius Eutychem successoribus communicando, simili sorte tenetur obnoxius? De talibus quippe convenienter dicitur: *Descendant in infernum viventes* (*Psal. lrv*), qui dum illa vita qua justus vivit (*Rom. i*), vera atque catholica putantur vivere, repente aut in prona pravitate, aut in hæreticæ communionis inferna vergunt. Ecce quales Christo dicitis esse præponendos, cum ille nec animas nostras sibi nec præcipiat anteponi. Imo et adhuc quæritis quando fuerit damnatus Acacius, quasi revera, etiamsi eum nullus ante damnasset, non deluerit orthodoxæ et apostolicæ communionis, cujus prævaricator exstitit et desertor, participatione secludi; sicut etiam quilibet qui fuerit ante catholicus, cuicunque hæresi communicans, merito judicatur a nostra societate removendus; aut in tali sorte defunctus, inter catholicorum nomina nullatenus computari. Miramur tamen quomodo ista profertis, hoc est et synodum Chalcedonensem vos suscipere pro fide catholica profiteamini; et eos quos damnavit, sectantium communicatores, non particulariter generaliterque putetis fuisse damnatos. Ostendite ergo quæ synodus in unaquaque hæresi cum erroribus successores eorum his communicantes simulque omnes non damnet et complices. Itaque ille vester Acacius, qui Eutychem hæreticis deestabili communionem factus est particeps, ab eadem synodo sine dubitatione damnatus est, quæ et Eutychem Dioscorumque cum successoribus eorum hisque communicantes synodico tenore prostravit.

¹ Forte rectius, *At dicis. HARDUIN.*

Sic sequaces quoque eorum, Timotheum Petrumque simili definitione dejecit. Proinde si ea quæ in synodo Chalcedonensi pro fide et communione catholica lege apostolica definita sunt, vere certeque sectamini, sicut vestra professione multiplici continetur; aut successores ab illa synodo damnatorum hisque communicantes abjicite; aut, si istos admittitis, ea quæ in illa synodo pro fide et communione catholica et apostolica sunt peracta, non solum falso vos retinere perpenditis, sed insuper labefactare conamini, et in Eutychnam hæresim sine retractatione reciditis, meritoque a catholicis probamini esse vitandi: quia ut talem pestilentiam perpetuo possemus evadere, ea quæ contra ipsam ab ea congregatione sanctorum Patrum salubriter decreta leguntur, nullatenus mutilanda, non solum sedis apostolicæ præsules, sed etiam Orientalium regionum catholici censuere pontifices. An Petrum dicitis fuisse purgatum, cui communicavit Acacius? Veris assertionibus edocete, hoc ostendite, hoc probate, quibus ille modis, quibus ille regulis ab Eutychniana fuerit professione vel communione mundatus: ut cum id nihilominus evidenti rerum claruerit demonstratione convictum, palam aperteque possitis advertere, aut vos debere cedere veritati, aut adversus hanc manifesta dimicatione configere. Nec vobis blandiamini, quia fidem catholicam prostemini vos tenere, quia Eutychnis nomen ademistis, quia ea veluti prædicare videamini, quæ orthodoxa prædicavit antiquitas. Clamat enim nobis illa evangelica sententia: *Aut facite arborem bonam, et fructus ejus bonos; aut facite arborem malam et fructus ejus malos: a fructibus enim arbor cognoscitur* (Matth. XII): id est, si fide, si professione catholica et apostolica fideliter veraciterque gloriâmini, hujus et communionem recipite. Si vero hæreticorum, scilicet damnatorum, vel his aut successoribus eorum communicantium, communio vobis placet, quid statis? quid circumspicitis? simul et eorum aperte manifesteque, remotis obstaculis, dogma defendite. Quid enim juvat? ino et satis gravat, dictis polliceri quod factis negatur, ut non solum ipsa per se hæresis Eutychniana, quam sit funesta Christiano sacramento, possitis agnoscere, sed quanta et quam gravia hæresis ista in sui definitione contineat. Ecce ad quæ nos præcipita condescendere provocatis, atque ad quæ nos vitæ æternæ pericula cupitis inclinare. Hoc descensu salvare est ægrotantem, an cum languente consumi? Hæc erit o, tima dispositio illius quam memoras reparandæ concordie, an illa potius, ut rejectis contagiis perfidorum, integra fide, sincera sui communione potiatur communio catholica atque apostolica, ne hæreticorum tabe depulsa, intemeratam suæ fidei confessionem nitatur astruere, atque invicem sibimet congruentis orthodoxæ professionis communionisque sit unitas? Hanc (sicut dilectionis tuæ litteræ cohortantur) meis quoque temporibus custodiri, qua valeo

A preces depono, quæ per tot annos ab illis Patribus gloriosis, illibata intactaque servata est. Hæc enim est, sicut ipse dicis, quam Deus noster de omnibus benefuturam, et secundum suam veritatem et regulam gubernandam, et præsciis ante constituit, et singulis quibusque temporibus sua dispositione convenienter aptavit. Hæc est voluntas Dei, cujus tu ingeris mentionem, quam ego quoque pro meo modulo, quem Dominus donare dignatur, cupio prorsus implere, ut non reus de hujus talenti cœlestis diminutione reperiar: sed in hoc talento (sicut ipse quoque nos admonet) incrementum Christi gratia postulo contequi, et nullum prorsus incidere detrimentum. Hinc est quod prioribus dilectionis tuæ litteris, sicut tua quoque pagina designavit, pro vestra sumpsi salute

B tristitiam, ubi comperi quod erat vobis noxium, et quod veræ paci contrarium reperi. Contristatur enim Apostolus (II Cor. VII) de errore deviantium, et lætitiâ recipit de eisdem sua prædicatione correctis. Si autem tua caritas, ut dixit, nescio quorum necessitate constringitur, quod (pace tua dixerim) sacerdos pro veritate promenda nec facere deberet omnino nec dicere; ignoscat nobis hominibus timidissimis, si coarctante nos terribili et divini judicii grandi necessitate constringimur, sicut qualescunque ministros Christi decet, nos animas nostras ponere pro veritate salvandas, quam eas lucrari velle veritatis diminutione perdendas, ut non dicam, contra fidem libit. cujuslibet abdicandas. Istæ mihi sunt (quas dilectio tua commendat) certæ fidei perpetuæ cum eo, quicumque voluerit, in Christi visceribus amicitie. Hic non tam optamus præponi aliis, sicut prædicatis, quam cum fidelibus cunctis sanctum et Deo placitum habere consortium. Hæc mihi (quam mandat dilectio tua) pax solida, inconvulsa, et perennis; hoc unum vinculum (sicut etiam ipse desideras) salutare quo cuncta uniri possit Ecclesia. Hoc quibus est creditum (sicut et ipse deprecaris) protectio divina perficiat. Hæc est, quæ Deus est, caritas (I Joan. IV), quam poscis *de corde puro, et conscientia bona, et fide non facta* (I Tim. I). Quomodo ergo *de corde puro*, si hæreticorum fuerit participatione polluta? Quomodo *conscientia bona*, si malorum fuerit confusione permixta? Quomodo *fide non facta*, si fuerit mixta cum perfidis? Quæ si prudentia tua (sicut eam precamur) diligenter advertat, perspicit apostolicam sedem non vitare pacem, sed hæreticorum damnatorumque vitare vestigia [al. contagia]. Quæ etiam vos rationabiliter intuentes, creditis ² commonendum populum Constantinopolitanum, non permittere submoveri nomine perfidorum. Quisnam hoc in Ecclesia Dei, quæso te, possit audire, cum utique pastorem sequi grex debeat ad pascua salutaria revocantem, non per devia gregem pastor errantem? Dic mihi, rogo te, grex pro te, an tu pro grege redditurus es rationem? Certe si vobis hoc placet, multo magis causa est nois justior, qui populum Romanum a fide illa

¹ Forte potius animas. HARPUIN.

² Forte commovendum; in Bellov., opponendum. HARPUIN.

sua, laudabili majorum traditione percepta, declinare non sinentem nos penitus libenter audivimus, si vos Constantinopolitanam plebem, ab hæretica communione discedere recusantem, non vultis offendere.

Sed nos dicitis debere dirigere qui eam valeant mitigare. Quomodo me auditura est, quem videtur habere suspectum, si præsules suos despicit admonentes? Nonne ipsis apostolis est præceptum in aliquibus regionibus verbi prædicatione non uti, his quippe in quibus non fuerant audiendi? Veniemus, frater Euphemiane, sine dubitatione, veniemus ad illud pavendum tribunal Christi (ut taceam¹ quæ ex hoc sit metuenda vindicta), circumstantibus illis a quibus fides ipsa² est. Non illic infestationibus, non dilationibus, non³ inclusionibus est agendum; sed manifestissime comprobandum utrum beati Petri gloriosa confessio cuiquam eorum quos regendos accepit, quidquam subtraxerit ad salutem; an eam auscultare nolens, etiam cum suo periculo rebellis⁴ existerit obstinata pernicies? Ibi certe dilucidabitur utrum ego (sicut putatis) acerbus, asper, et nimis durus, difficilisque sim vobis, qui cum ratione vestram salutem parturio, qui clamo: Etiam si austerum videtur antidotum, accipite, quæso, bibite, vivite, nolo moriamini; an vos, qui a noxiis prohibiti, medicos ducitis execrandos, imo qui vultis vobiscum medicos agrotare, quam vos recipere⁵ sanitatem. Et alia manu: Dominus te incolumem custodiat.

Æ EPISTOLA II.

AD LAURENTIUM DE LIGNIDO EPISCOPUM.

Ad pontificatum assumptus de more Romanæ Ecclesiæ fidei formulam, quam omnes profiteri teneantur, præscribit.

In prolixitate epistolæ dilectionis tuæ magno nos gaudio replesti in ea parte in qua dictum est quod in Thessalonicensi Ecclesia, vel in aliis similiter recitata epistola prædecessoris nostri de excessibus Acacii, cuncti eidem anathema dixerint, nec quisquam communioni prævaricatori sese miscuerit. Unde quia nos admones dilectione fraterna, ut velut medicinam quamdam fidei episcopis per Illyricum, vel aliis ministrare debeamus, quanquam hoc copiosissime factum sit a beatæ recordationis prædecessore nostro; et quia mos est Romanæ Ecclesiæ sacerdoti noviter constituto formam fidei suæ ad sanctas Ecclesias prærogare, hæc eadem compendiosa nimis brevitate studii renovare, ut sub qua fide vivendum sit, secundum statuta Patrum, in hanc nostram epistolam propter breviter sine fastidio lector agnoscat.

¹ Hæc epistola circularis est et encyclica ad omnes episcopos Macedoniae anno 1 pontificatus Gelasii scripta, ea occasione quod episcopus Thessalonicensis totius Macedoniae provinciæ metropolitanus (ut constat infra ex epist. 9 ad Dardan. et Illyr. episc.), Acacianis modo turpiter adhæreret, qui alias contra

¹ Cod. capituli Veronen., quia et hic.

² Id. cod., defensa est.

³ Id. cod., illusionibus.

Confitemur ergo Dominum nostrum Jesum Christum Filium Dei unigenitum ante omnia quidem sæcula, sine principio, ex Patre natum secundum deitatem; in novissimis autem diebus de sanctissima Virgine Maria eundem incarnatum et perfectum hominem ex anima rationali et corporis susceptione hominibus Patri secundum deitatem, et hominibus nobis secundum humanitatem. Duarum enim naturarum perfectarum unitas facta est ineffabiliter, propter quod unum Christum eundem Filium Dei et hominis unigenitum a Patre, et primogenitum ex mortuis confitemur; scientes quod quidem coæternus sit suo Patri secundum divinitatem, secundum quam opifex est omnium, et dignatus est post consensionem sanctissimæ Virginis, cum dixit ad angelum:

B *Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum* (Luc. 1). Ineffabiliter sibi ex ipsa ædificavit templum, et sibi univit, quod non coæternum de sua substantia e cælo detulit corpus, sed ex massa nostræ substantiæ, hoc est ex virgine hoc accipiens, et sibi uniens, non Deus Verbum in carnem versus est; neque ut phantasma apparens, sed inconvertibiliter et incommutabiliter suam conservavit essentiam primitias naturæ nostræ suscipiens, sibi univit. Nam principium Deus Verbum has nostræ naturæ primitias multa sibi bonitate unire dignatus est, qui non permixtus, sed in utriusque substantia unus et ipso visus, secundum quod scriptum est: *Solvite templum istud, et in tribus diebus resuscitabo illud* (Joh. 1). Solvitur enim Christus Jesus, secundum meram substantiam quam suscepit, et solum suscitatur proprium templum: hoc ipse secundum divinam substantiam, secundum quam et omnium artifex est. Nunquam autem post resurrectionem unitiois nostræ naturæ discessit a proprio templo, nec discedere potest propter ineffabilem suam benignitatem, sed est ipse Dominus Jesus Christus et passibilis, et impassibilis: passibilis secundum humanitatem, impassibilis secundum divinitatem. Suscitavit igitur suum templum Deus Verbum, et in se naturæ nostræ resurrectionem et renovationem operatus est, et hanc Dominus Christus noster Deus, postquam resurrexit a mortuis, discipulis suis ostendebat dicens: *Palpate me, et videte quoniam spiritus carnem et ossa non habet, quemadmodum me videtis habere* (Luc. xxiv); non dixit, quemadmodum me dicitis esse, sed habere, ut et qui habet, et qui habetur considerans, non permutationem, non conversionem, non mutationem, sed unitatem factam respicias. Propterea, et fixuræ clavorum, et fixationem lanceæ demonstravit, et cum discipulis manducavit, ut per omnia resurrectionem

oborta schismata inter Orientales et Romanum pontificem, sedi apostolicæ firmiter inhæreret, ejusque patrocinium suscipere consuevisset. Ut ergo reliquos ejus provinciæ episcopos in officio catholicæ et apostolicæ communionis contineret, ad ejusdem provinciæ antistes has circulares litteras dedit. SEV. BINUS.

⁴ Id. cod., existeret.

⁵ Al., salutem. HARDUIN.

nostræ naturæ in se renovatam doceret : et quia secundum beatam divinitatis substantiam inconvertibilis, incommutabilis, impassibilis, immortalis, nullius indigens, perficiens omnes passiones, se permisit proprio inferri templo, quod virtute propria suscitavit, et per propriam perfectionem templi sui renovationem nostræ naturæ operatus est. Qui autem dicunt subtilem hominem Christum, aut passibilem Deum, aut in carne versum, aut non ¹ cognitum habuisse corpus, aut de cœlo hoc detulisse, aut phantasma esse, aut mortalem dicentes, Deum Verbum indignasse ut a Patre suscitaretur, aut sine anima corpus, aut sine sensu hominem suscepisse, aut duas substantias Christi, secundum permixtionem confusas, unam factam fuisse substantiam, et non confitentes Dominum nostrum Jesum Christum duas esse naturas inconfusas, unam autem personam, secundum quod unus Christus, unus idem Filius, istos anathematizat catholica et apostolica Ecclesia. Hæc ergo sunt, frater dilectissime, quæ pro antiloto nos debere mittere flagitasti, quod nullum amarum, neque dulce noxium videndum refugite, nam et de nostro conventu disposueramus quosdam dirigerè, si ratio id temporis fieri permisisset : quod facere credimus opportune, cum illarum partium correctio ad nos, juvante Domino, legatione plenissima, sicut confidimus fuerit nuntiata. Sperantes etiam de Dei nostri misericordia, ut huic prædicationi nostræ clementissimus et Christianissimus imperator unanimitatem suam auxiliumque conjungat, quatenus pro fide qua pollet, in illis regionibus coerceat, quin suis quæstiunculis, et secundum elementa mundi, sicut vas electionis ante prædixit, superflua vanaque concinant, nolentes contineri salutaribus disciplinis : sed vos, sicut ait idem apostolus, *non ita didicistis, Christum (Coloss. II)*, si tamen illum audistis, et in illo docti estis, sicut est veritas in Jesum, quam utique ille apprehendere poterit qui orthodoxorum Patrum, sicut jam sæpe dictum est, observaverit instituta. Deus te incolumem custodiat, frater carissime.

RESCRIPTUM

EPISCOPO RUM DARDANIÆ AD GELASIVM PAPAN.

Gratias agunt quod ipsos monuerit a quibus cavendum sit; et cupere ipsos ab apostolica sede visitari scribunt.

Domino sancto apostolo [*al.* apostolico] et beatissimo patri patrum Gelasio papæ urbis Romæ, humiles episcopi Dardaniæ.

Saluberrima apostolatus vestri præcepta Tryphone viro religioso filio nostro deferente, qua oportet devotione suscepimus, et maximas Deo omnipotenti, et beatitudini vestræ referimus gratias, quod nos pastoralis admonitione et evangelica doctrina visitare Ji-

^a Duabus epistolis admonuit Gelasius pontifex episcopus Dardaniæ, ut Eutychnorum communionem sedulo vitarent. Priorem (quæ excidit) misit per Tryphonem; ad quam præcedens epistola ab episco-

¹ Edit. Rom. melius habet *cognitum*

gnatus es, domine sancte apostolice et beatissime pater patrum. Desiderii enim et voti nostri est jussionibus vestris in omnibus obedire, et quemadmodum a patribus nostris accepimus, sedis apostolicæ, quæ vitæ et meritis vestris delata est, præcepta intemerate servare, atque religionem orthodoxam, cuius estis prædicatores, fidei et inculcata devotione, prout nostræ rusticitatis sensus patitur, custodire. Eutychnis enim vel Petri Acaciique et omnium sectatorum ejus atque consortium, velut quædam pestifera contagia, ante vestram quoque vitavimus jussionem, et multo magis nunc post admonitionem sedis apostolicæ, et ab eadem nos pollutione necesse est abstinere : et si qui alii ejusdem Eutychnis sectam, vel Petri et Acacii, aut secuti sunt aut sequentur, vel eorundem sese complicitibus atque consortibus arsiant immiscendos, et a nobis, qui sedi apostolicæ secundum divina præcepta et Patrum statuta inculpati servire desideramus, omni ratione vitandi sunt. Et si qui forte prava intentione (quod neque arbitramur neque optamus) a sede apostolica se crediderint segregandos, ab eorum nos alienos esse consortio proflitemur; quoniam, ut dictum est, Patrum in omnibus custodientes præcepta, et inviolabilia sacrosanctorum canonum instituta sectantes, apostolicæ et singulari illi sedi vestræ communi fide et devotione parere contendimus. Et quoniam suggerendi fomitem nobis pro insita sibi benignitate beatitudo vestra concessit, aliqua memorato Tryphoni viro religioso filio nostro, præceptorum vestrorum portitori, suggerenda mandavimus. Et ut suggestionem ejus, quantum arbitramur justam et rationabilem pro supplicatione nostra libenti animo apostolatus vester dignetur admittere, justis precibus exoramus (quod supplicatio nostra mereatur effectum) unum ex angelica sede vestra cum sæpe dicto viro religioso ad nos usque præcipite destinare, ut sub ejus præsentia quæ fides orthodoxa, et vestræ jussionis sinceritas postulat, ordinentur. *Et subscriptio.*

Joannes episcopus sacrosanctæ Ecclesiæ Scopinæ metropolitana civitatis huic rescripto a nobis dato consentiens, ad omnia quæ superius continentur manu propria subscripsi.

Bonosus episcopus ut supra subscripsi.

Samuel episcopus ut supra subscripsi.

Verianus episcopus per Valentinum archidiaconum ut supra subscripsi.

Faustinus episcopus ut supra subscripsi.

Ursinus episcopus ut supra subscripsi.

^a EPISTOLA III.

AD EPISCOPOS DARDANIÆ.

Nuntiat se pontificem electum; catholicæ fidei libellum

pis Dardaniæ rescripta fuit. Posteriorem hanc ejusdem argumenti misit per Ursicinum, prout ipsi petiverant. Encyclicam et circularem fuisse patet ex verbis epistolæ in fine. Ex eo quod ab initio Euty-

transmittit, hortaturque ut cum Eutychnianis non communicent, et muneri pastoralis invigilent.

Dilectissimis fratribus universis episcopis per Dardaniam constitutis Gelasius episcopus.

Ubi primum respirare fas est a continuorum tempestate bellorum, quæ in illis provinciis, vel in istis temporibus qualitas incessanter exercuit, cunctos per Dardaniam Domini sacerdotes fraternæ sollicitudinis caritate duximus alloquendos: primum quia regimen apostolicæ sedis adepti, strepitu publico, sicut dictum est, retardante, commissum nobis sacræ dispensationis officium, propriis, ut mos erat, litteris ¹ nequimus indicare, quo vestra fraternitas de communionis Domini nobiscum munere gratuletur. Deinde, ut post tantas acerbitates incommoditatesque mundanas, qualiter invicem valeremus, mutuus sermo depromeret; postremo si qua de ecclesiasticis referenda sunt causis, quæ propter insidias perpetui hostis, pastoralis sunt jugiter circumspicienda vigilantia, significationibus pandere alternis. His igitur incitati per fratrem et coepiscopum nostrum Ursicinum præsentia dirigere scripta curavimus, præeunte gratia salutationis, orantes ut magnanimiter auxilio Domini tolerando rerum transeuntium vastitatem, magis esse debeamus attentis, ne, quod absit, perpetuæ subeamus vitæ dispendium. Proindeque catholicæ veritatis possit utilitas præcavenda, dilectio vestra paulisper advertat. Apud Græcos, quibus multas hæreses abundare non dubium est, jam ante annos fere quadraginta et quinque de Domini nostri et Salvatoris incarnatione nata conquæstio est: Eutyche quendam presbytero Constantinopolitano in blasphemias proruente, per quas diceret unam tantummodo, id est, solam Divinitatis naturam, sive substantiam in Domino Jesu Christo credere nos debere, susceptæ carnis veritate prorsus abolita: quod utique improbum commentum Marcionistis, Manichæisque conjunctum, totum sine dubio salutis nostræ solveret sacramentum; siquidem quantum et Scripturæ venerabilis dicit auctoritas, et majorum testatur doctrina nostrorum, redemptorem mundi Deum, totum simul Deum, totumque hominem ex Maria Virgine fuisse progenitum. Et huic mundo certum est exstitisse conspicuum, sic passum, atque resurrexisse constat a mortuis. Itaque quadraginta diebus fuisse cum discipulis conversatum, in cælum ascendisse, plena luce sit clarum, eoque modo dictum, ad iudicium, angelo testante, venturum, ut et Filius hominis, quem beatus Stephanus martyr a dextris virtutis Dei vidit astantem, manifestus appareat, et quem compunxerunt persecutores ejus, aspiciant: quod nimirum sine carnis humanæ non potest constare materia, cujus assumptio glorificata est deitate, non prorsus assumpta. Unde et beatus apostolus Joannes dicit: *Qui negat Christum in carne venisse, hic est antichristus (I Joan. II)*; et glori-

chianæ hæreseos, quæ detecta fuit anno 448 hoc loco enumeret annos 45, apparet eam anno pontificatus

A sus apostolus Paulus qualem hodie credere debeamus Dominum nostrum Jesum Christum palam professus est, dicens: *In quo habitat omnis plenitudo divinitatis corporaliter (Coloss. II)*, quod brevi capitulo simul Arianam pestem, et hanc quam diximus Eutychnianam cælesti prædicatione subvertit, quia et homo nihilominus est, ubi omnis plenaque Divinitas habitare perhibetur, et corporaliter exprimendo, in veritate persistere nostri corporis approbatur.

Super autem his frequenter ab apostolica sede, et per beatæ memoriæ sanctum Leonem, et per successores ejus certum est, Græcos fuisse convictos, sicut ipsorum chartis quas apud nos habemus, sine ambiguitate monstratur. Nunc vero quamvis ipsam pestilentiam non audeant profiteri, eos tamen qui talibus communicaverint, meritoque secundum Chalcedonensis decreti concilii ab apostolica sede damnati sunt, obstinatique in eadem damnatione defuncti, pernicioso furore defendunt, et eorum recitationem Ecclesiæ catholicæ moliuntur ingerere. Quod utique, quod absit, receptis, etiam contagium pravitatis, cui se communionem sociarunt, consequenter incurritur, quemadmodum (quod Dominus avertat!) si Arii vel cujuslibet hæretici ad ecclesiasticam recitationem nomen admittitur, simul et consortium detestabilis erroris assumitur. Unde quia errorem quidem fatentur, sed ea sibi putant communionem catholicam conditione laxandam, ut nomina eorum qui prævaricati sunt illis in ecclesia recitare sit licitum, et non tam ipsi corrigere quam sinceritatem catholicam inficere nitantur contagio perfidorum; dilectionem vestram fraternæ caritatis affectu non destitimus admonere, ut si qui talia seminantes ad vestras regiones forte pervenerint, modis omnibus excludantur, vobisque cum sede beati apostoli Petri, sicut a patribus nostris est tradita illibata communio atque ex omni parte inconversa perduret. Certe si quis aures vestras de hac crediderit subreptione pulsandas, sollicitudine pastoralis ad nos quam citius referre properetis, ut communi studio, catholicoque tractatu, pro domo unius Domini cuncti catholici confiant sacerdotes; ut quæ orthodoxæ definitioni competunt, intemerata servantur; et quatenus errantibus debeat subveniri, rationabili deliberatione noscatur. Hæc autem vestra dilectio etiam ad contiguas sibi quasque provincias vicinosque pontifices prudenter faciat pervenire, ut Ecclesiarum præsules, universæ veritatis instructione percepta, mortiferam declinare valeant falsitatem. *Et subscriptio: Deus vos incolumes custodiat, fratres carissimi.*

EPISTOLA III bis.

BEATI PAPÆ GELASII AD NATALEM ABBATEM.

Dilectissimo filio Natali abbati Gelasius episcopus. Quamvis pro beati Petri apostoli moderamine divinitus instituto, quo sedis eius vicarii cunctis sunt

Gelasii primo scriptam esse. Sev. Binius

¹ Edit. Rom., nequivimus.

ecclesiis debitores, ad fratres et coepiscopos meos per Dardaniam constitutos competentia scripta de-
 jerimus, antiquæ fidei communionisque tramitem
 subsequentes, ut cavere valeant contagia perfidorum,
 et nobiscum illibatam tenere consortium; tamen
 dilectionem quoque tuam non ¹ destitimus deside-
 rantes affari, cujus sollicitudinem de noxiis quibus-
 que vitandis, et in retinendis quæ ad utilitatem
 pertinent Christianam, laudabilem perspeximus esse
 fervorem, ex litteris ² scilicet quas ad fratrem et
 coepiscopum meum Serenum tua caritas destinavit.
³ Proinde collaborandum sibi tua dilectio perpendit
 Evangelio Dei, et ⁴ æternæ salutis intuitum etiam
 adversantia quæque tolerando constanter; ut nullum
 subeas, quod absit, cœlestis regni dispendium, ad
 quod utique nisi legitime certaveris, non potes per-
 venire. Tanto enim, præstante Domino, nobis est
 instandum vigilandumque, quanto sub ipso sine jam
 mundi vehementior humani generis hostis insistere
 non quiescit. Nihil significamus omissum, ⁵ quod
 aut correctioni rerum quas in Ecclesias Orientis se-
 minavit inimicus, Patrum regulis congruentem possit
 adhibere medicinam. Sed quid facimus? quia obdu-
 ratis auribus vocem refugiunt veritatis audire, tan-
 taque vis morbi sævientis incubuit, ut secum malint
 salvos quosque lethaliter ægrotare, quam ipsi reci-
 pere sanitatem; nunc inficantes universa quæ ipso-
 rum chartis, ipsorum subscriptionibus approbamus;
 nunc cum manifesta rerum fuerint luce convicti,
 palam aperteque fatentes errorem, nolle se tamen
 reverti ad viam puræ confessionis communionisque
⁶ testantur; sed nos potius exspectant suis præva-
 ricatoribus implicari. Quapropter, largiente Christi
 gratia, magnis studiis est agendum, ut quia de vita
 perpetua vel amittenda res agitur vel tenenda de-

¹ Quod aut aut patrum regulis. Sic Maffei-
 us. Sed cum incommodum sit secundum aut, redundare
 proinde videtur et primum.

² Deest apud Maffei-
 um præpositio ab.

³ Cum Theodoricus Gothorum rex, post Odoacrem
 regem Herulorum devictum et occisum, una cum
 Ravenna integra Italia potitus esset, bello diuturno
 fatigatus ad Anastasium imperatorem Constantinopoli
 degentem, duos hosce legatos Faustum magistrum
 officiorum, et Irenæum ablegavit, qui ad obtentum
 Italiæ regnum rectius stabilendum, pacem sibi con-
 cedi peterent et impetrarent. Hac occasione Gela-
 sius papa, anno pontificatus sui 2, alteri legatorum
 Fausto officiorum magistro causam illam quæ cum
 Euphemio Constantinopolitano adhuc schismatico
 vertebatur, commendavit, ut æquissimis jussionibus
 Ecclesiæ Romanæ obtemperans, ejusdem communi-
 cationem hactenus frustra expetitam consequi me-
 reretur. Hujus negotii expediendi ratio commissa est
 Fausto ea de causa, quod Euphemius patriarcha,
 Gelasii epistolis duabus admonitus, nomen Acacii e
 tabulis sacris non modo non expunxerit, sed et ejus-
 dem defendendi patrocinium susceperit, atque ea
 quæ solent hæretici et schismatici contra sedem apo-
 stolicam effutiverit; quodque demum, ad conciliandam

⁴ In edit., desistimus.

⁵ In edit., ex litteris siquidem.

⁶ Deest in edit., proinde.

⁷ In edit. recte, ob æternæ, etc.

⁸ In edit., testantes, et infra exspectantes.

A mus operam quidem, si aliquos ex illis, operante
 Domino, salvare possimus: alioquin, sicut ait Apo-
 stolus, *te ipsum castum custodi* (1 Tim. v, 22). Perire
 volentium nitamur declinare perniciem; et, quod
 solum facere debeamus, divinam pro illis exorare
 clementiam, ut resipiscant a diaboli laqueis a quo
 capti detinentur ^b ab ipsius voluntate: ut ab obsti-
 natione mortifera respirantes, pestem quam se hu-
 manitus incidisse etiam ipsi sentiunt, inutiles vere-
 cundiæ languore deposito, ad recuperanda remedia
 sempiterni libero corde resipiscant. His ergo cog-
 nitis quæ sicut diximus ad regionumstrarum sunt
 directa pontifices, et ipsi protegente vos Domino
 debetis esse convenienter instructi, et provinciis
 eadem quibusque ^c contiguissimè prædicare.
 B Nihil est enim quod pavere debeamus, cum certum
 sit a cœlesti Præsule non derelinqui quos suæ ve-
 ritatis præstitit arma tractare; nec quidquam videam-
 us ei ullatenus præferendum, cum ipsas animas
 nostras pro earum nos voluerit salute contemnere.
 Qualiter autem vel proficiat ibidem religionis inte-
 gritas, vel quid forsitan asseratur, sæpius nobis
 vestra dilectio non omitat ostendere; ut necessaria,
 Christo tribuente, subsidia responsis congruentibus
 ministremus.

Subscriptio papæ.

Deus te incolumem custodiat, fili dilectissime.

EPISTOLA IV SEU c COMMONITORIUM

AD FAUSTUM MAGISTRUM FUNGENTEM LEGATIONIS
 OFFICIO CONSTANTINOPOLI.

C *Acacium jure a sede apostolica damnatum, et in excom-
 municatione mortuum non posse absolvi, et cum illo
 non communicandum.*

Ego quoque mente percepi [al. præcepi] Græcos
 in sua obstinatione mansuros, nec cui velut inspera-

contra pontificem Romanum Anastasii imperatoris
 invidiam, in vulgus sparserit ipsum Anastasium im-
 peratorem, neque ab episcopo urbis Romæ, neque a
 Romano senatu recipi, adeoque imperatorem contra
 Urbem et episcopum commoverit. Ne igitur horum
 occasione Romana Ecclesia in discrimen adduceretur,
 atque inter duos hæreticos principes Anastasium
 et Theodoricum arctata, durioribus angustiis preme-
 retur, Fausto officiorum magistro, viro pietissimo,
 tante molis negotium credidit, ut cum esset Con-
 stantinopoli, objecta dilueret, tentata destrueret,
 atque sequester pacis existens, Orientalis Ecclesiæ
 cum Occidentali conciliator accederet. Profectus est
 D Faustus, gnaviterque susceptum negotium peregit;
 sed non ex sententia, ut erat in optatis, absolvit,
 refragante Euphemio, et majora rixarum fomenta
 miscente. Qui et de omnibus quæ cum ipso trans-
 acta erant, datis ad Gelasium litteris eum certiore
 reddidit. Quibus acceptis Gelasius ad eum rescripsit
 hanc defensionem, qua adversariorum calumnias re-
 fellere posset. Unde non immerito *commonitorium*
 nuncupatur, cum eo ipso a pontifice admoneatur,
 quoniam modo calumniantium petulantiam valide re-
 tundere queat. Hæc ex Baronio anno 493, num. 3 et
 sequentibus. Sev. BINIUS.

^a Deest in edit. contiguissimè.

^b Sunt qui Festum dicant legi oportere: nec su-
 Gelasio papa hunc legatum fuisse Constantinopolitani
 a Theodorico rege, sed sub Anastasio Gelasii succes-
 sore. HARDUIN.

tum videri potest, quod est ante [al. in ante] præcognitum. Quapropter ¹ non jam propter religionis causas student dispositionibus publicis obviare, sed potius per occasionem legationis regis catholicam fidem moliantur evertere, et tali commento [al. commercio] nituntur sperata præstare. Quid sibi vult autem quod diverit imperator, a nobis se in religione damnatum, cum super hac parte et decessor meus non solum minime nomen ejus attigerit, sed insuper quando principia adeptus regis potestatis exercuit, in ejus se rescripsit imperii promotione gaudere: et ego nulla ipsius unquam scripta percipiens, honorificis (ut nostis) cum litteris salutare curaverim? Decessores mei, sacerdotes qui prævaricatoribus se communicasse propria voce confessi sunt, a communione apostolica submoverunt. Si isti [al. ita] placet se miscere damnatis, nobis non potest imputari; si ab eis velit abscedere, tanto magis a nobis non potest esse damnatus, sed potius ad gratiam sinceræ communionis admissus. Ad senatum vero pertinet Romanum, ut memor fidei quam a parentibus se suscepisse meminit, contagia vitæ communionis externæ, ne a communione hujus sedis apostolicæ (quod absit) reddatur externus. Veniam sibi dari [al. addit debere] proponunt. Legatur, ex quo est religio Christiana, vel certe detur exemplum, in Ecclesia Dei, a quibuslibet pontificibus, ab ipsis apostolis, ab ipso denique Salvatore veniam nisi corrigentibus se fuisse concessam. Auditum autem sub isto cælo nec legitur omnino, nec dicitur, quod eorum voce depromitur: Date nobis veniam, dum tamen nos in errore duremus. Id quoque ² pariter [forte leg. par est] ostendant, qui nobis canones nituntur opponere; quibus hoc canonibus, quibus regulis, qua lectione, quove documento, sive majoribus nostris, sive ab ipsis apostolis (quos potiores merito fuisse non dubium est), seu ab ipso Domino Salvatore, qui judicaturus creditur vivos et mortuos, sive factum est unquam, vel faciendum esse mandatur. Mortuos suscitasse legimus Christum, in errore mortuos absolvisse non legimus. Et qui certe hoc faciendi solus habuit potestatem, beato Petro principaliter mandat apostolo: *Quæ ligaveris super terram, ligata erunt et in cælis; et quæ solveris super terram, erunt soluta et in cælis* (Matth. xvi). Super terram, inquit; nam in hac legatione defunctum nusquam dixit absolvi [al. absolvendum]. Quod ergo nunquam factum est, vel mente concipere formidamus, scientes in divino judicio non posse penitus excusari. Si autem, quod nunc prætentunt, a Romana Ecclesia se sunt divisuri, id jam dudum fecisse monstrantur. ³ Euphemium vero miror, si ignorantiam suam ipse non perspicit, qui dicit Acacium ab uno non potuisse damnari. Itane non perspicit, secundum formam synodi Chalcedonensis, Acacium fuisse damnatum? nec novit eam,

¹ Codex Veronensis capituli millenariam præferens ætatem, quocum hoc Gelasii commonitorium collatum est, hic legit, non tam.

² Cod. Veron., parum est.

aut se nosse dissimulat, in qua utique per numerosam sententiam sacerdotum erroris hujus auctores constat fuisse damnatos; sicut in unaquaque hæresi a principio Christianæ religionis et factum fuisse, et fieri, manifesta rerum ratione monstratur, decessoremque meum exsecutorem fuisse veteris constituti, non novæ constitutionis auctorem? Quod non solum præsul apostolico facere licet, sed cuicumque pontifici, ut quoslibet et quemlibet locum, secundum regulam hæreseos ipsius ante damnatæ, a catholica communione discernant. Acacius quippe non fuit novi vel proprii inventor erroris, ut in eum nova æta prodirent [al. procederent], sed alieno facinori sua communione se miscuit. Itaque necesse est ut in illam recideret justa lance sententiam, quam cum suis successoribus per convenientiam synodalem suscepit auctor erroris. ⁴ Nobis opponunt canones, dum nesciunt quid loquantur. Contra quos hoc ipso venire se produnt, quod primæ sedi, sana rectaque suadenti, parere fugiunt. Ipsi sunt canones, qui appellationes totius Ecclesiæ ad hujus sedis examen voluere deferri. Ab ipsa vero nusquam prorsus appellari debere sanxerunt; ac per hoc illam de tota Ecclesia judicare, ipsam ad nullius commeari judicium, nec de ejus unquam præceperunt judicio judicari, sententiamque illius constituerunt non oportere dissolvi, cujus potius decreta sequenda mandarunt. In hac ipsa causa Timotheus Alexandrinus, et Petrus Antiochenus, Petrus, Paulus, Joannes, et cæteri, non solum unus, sed plures utique nomen sacerdotii præferentes, sola sedis apostolicæ sunt auctoritate dejecti, cujus rei testis etiam ipse docetur Acacius, qui præceptionis hujus existit exsecutor. Quod utique sicut apostolicam sedem juxta formam synodicam fecisse manifestum est, sic neminem resultare potuisse certissimum. Hoc igitur modo recidens in consortium damnatorum, est damnatus Acacius, qui eorum damnationem, antequam prævaricator existeret, fuerat exsecutus. Nobis ausi sunt facere canonum mentionem, contra quos semper ambitionibus illicitis ⁵ fecisse monstrantur. Qua ipsi synodo, vel secundum cujus synodi formam Alexandrinum Joannem de ecclesia cui ordinatus fuerat expulerunt? qui nullis causis evidentibus nec ante convinci, nec postea provocans, etiam in judicio competenti potuit accusari. Quod si dicunt: Imperator hoc fecit: hoc ipsum quibus canonibus; quibus regulis est præceptum? Cur huic tam pravo facto consensit Acacius, cum auctoritas divina dicat: *Non solum qui faciunt prava reos esse, sed etiam qui consentiunt facientibus* (Rom. 1). Quibus canonibus quibusve regulis Calcedion exclusus est, vel primi urbium diversarum catholicis sacerdotibus? Qua traditione majorum apostolicam sedem in judicium vocant?

An secundæ sedis antistites, et tertiæ, cæterique

³ Cod. Veronen., Euphemium, et ita ubique.

⁴ Hunc locum Nicolaus papa recitat ex commonitorio in epistola 5 ad Michaellem imperatorem. HARB.

⁵ Cod. Veron., illicitis tenendi esse.

bene sibi concilii sacerdotes depelli debuerunt, et qui religionis exstitit inimicus, depelli non debuit? Viderint ergo si alios habent canones quibus suas ineptias exsequantur. Cæterum isti, qui sacri, qui ecclesiastici, qui legitimi celebrantur, sedem apostolicam ad iudicium vocare non possunt; et Constantinopolitanæ civitatis episcopus, quæ utique per canones inter sedes nullum nomen accepit, in communionem recidens perfidorum, non debuit submo-
 veri. An, qui homini inentitus dicitur imperatori, et qui imperatorem læsisse perhibentur, depelli debuerunt: et in Deum, qui summus et verus est imperator, Acacium delinquentem, sinceramque communionem divini sacramenti studentem miscere cum perfidis, secundum synodum, qua hæc est damnata perfidia, non oportebat excludi? Sed ve, int, nolint, ipsius iudicio antiquæ canonum constitutiones firmabuntur.

Sed religiosi viri atque perfecti, secundum canones concessam sedi apostolicæ potestatem nimirum conantur eripere, et sibimet eam contra canones usurpare contendunt. O canonum magistros atque custodes! Nobis nullum fas est inire certamen cum hominibus communionis alienæ, divina Scriptura prædicante: *Hominem hæreticum post primam et secundam correptionem devota, sciens quod huiusmodi delinquat, proprio iudicio condemnatus (Tit. iii)*. Ecce cognoscat quia non solum ab alio, sed a se quoque ipso damnetur [al. prædamnetur] hæreticus. Illud autem nimis est impudens, quod Acacium veniam postulasse conflingunt, et nos exstitisse difficiles. Testis est frater vester, filius meus vir illustris Andromachus, qui a nobis abundanter instructus est, ut cohortaretur Acacium deposita obstinatione respiscere, et ad sedis apostolicæ remeare consortium, quique se sub iurejurando magnis cum eodem molitionibus egisse testatur, nec ad ea quæ recta sunt potuisse deflecti, sicut rerum probatur effectum. Certe proferatur iudicium, quando miserit, quando veniam postularit, correctionemque suam nobis promiserit exhibendam: nisi forte hunc animum gessit quem successores ejus habere perspicimus, ut tamen si veniam postularet, sic sibi vellet impendi, ut nihilominus in errore persisteret: ubi utique non tam a nobis recipi videretur, quam nos potius in suam traduceret pravitatem. Quem reatum se confessuros asserunt ante certamen? Si reatus est, utique corrigendus est. Si corrigendum non putant, fallaciter se reatum perhibent profiteri; nisi, quod est infelicis, cum et fatentur reatum, et non æstimant corrigendum. Illud quoque me ridere libuit, quod ait: Si necesse fuerit veniam postulare, existimans nimirum tunc se peccati veniam necessario postulare, si ei concedamus ne peccare desistat; imo etiam (quod absit) cum eodem consentianus nos quoque peccare. Nescio inter quæ mundi prodigia

A hæc vox possit admitti. Remitti culpa de præterito potest, correctione sine dubio subsequente. Nam si deinceps finitur [al. fingitur] mansura perversitas, non est benignitas remittentis, sed consentientis assensio [al. assentatio]. Non est mirum, si isti sedem beati Petri apostoli blasphemare præsumunt, qui talia portenta vel corde gerunt, vel ore diffundunt, et nos insuper superbos esse pronuntiant, cum eis prima sedes, quidquid est pietatis, non resistat [al. desinat, vel desistat] offerre, illi eam ipso protervo spiritu subjugare se posse confidunt. Sed captos mente facere ista non mirum est. Sic phrenetici solent medicantes quosque [al. quoque] velut hostes putare vel cædere. Quæro tamen ab his, iudicium quod prætendunt, ubinam possit agitari: an apud ipsos, ut iidem sint inimici, et testes, et iudices? Sed tali iudicio nec humana debent committi negotia, nedum divinæ legis integritas. Si quantum ad religionem pertinet, non nisi apostolicæ sedi iuxta canones debetur summa iudicii totius; si quantum ad sæculi potestatem, illa a pontificibus, et præcipue a beati Petri vicario, debet cognosci [al. cognoscere], quæ divina sunt, non ipsa eadem iudicare [al. dijudicare]. Nec sibi hoc quisquam potentissimus sæculi (qui tamen Christianus est) vindicare præsumit, nisi religionem forsitan persequens. Quid tamen dicerent, si non chartis suis in omnibus vincerentur? Ineptias itaque suas sibi servant, nisi respiscant, potius cogitantes Christi vocem non esse superfluum, quæ confessioni beati Petri apostoli inferni portas nunquam prævalituras asseruit (*Matth. xvi*). Quapropter non veremur ne apostolica sententia resolvatur, quam et vox Christi, et majorum traditio, et canonum fulcit auctoritas, ut totam potius Ecclesiam semper ipsa dijudicet. Sed cogitent magis, si quis in eis religiosus est sensus, ne pravitatem suam nullatenus deponentes, apud Deum hominesque sedis apostolicæ perpetua constitutione damnentur. Sic autem dicitur fuisse definitum, ut deinceps de negotio nihil dicatur, quasi vel nunc eos (quemadmodum nostis) meo duxerim nomine specialiter alloquendus. Neque plane cum istis non corrigentibus inveniunda congressio, quemadmodum cum aliarum quoque hæresum sectatoribus dimicatio renuenda. Vos autem salvos et sospites quantocius huc reverti, continuis Divinitatem votis expetimus.

EPISTOLA V.

AD HONORIUM DALMATIÆ EPISCOPUM.

Moneo ne Pelagianam hæresim à tot. pontificibus: de- statam reviviscere sinat.

Dilectissimo fratri Honorio Gelasio.

Licet inter varias temporum difficultates continua occupationibus implicati, vix respirare valeamus; pro sedis tamen apostolicæ moderamine totius ovilis dominici curam sine cessatione tractantes, quæ beato

¹ Cod. Veron., *antiqua canonum constitutione firmantur.*

² Cod. Veronen., *adnuntiatio.*

³ Citatur hic locus a Nicolao papa in epist. ad Michaellem imp., ut alia ex hac ipsa epistola. HARDUIN.

⁴ Supple *Nicænorum. HARDUIN.*

Petro Salvatoris ipsius nostri voce delegata est: *Et tu conversus confirma fratres tuos* (Luc. xxi). Et item: *Petre, amas me? Pasce oves meas* (Joan. xxi). Dissimulare nec possumus nec debemus, quæ nostram sollicitudinem forma perstringat, cum beato Paulo apostolo sentientes atque dicentes: *Quis infirmatur, et ego non infirmor? Quis scandalizatur, et ego non eror* (II Cor. xi)? Ita quippe nos repente tristis, horrenda et vix credibilis confecit opinio, ut mentem nostram confunderet, sauciaret, affligeret. Nuntiatum nobis est enim in regionibus Dalmatarum, quosdam recidiva Pelagianæ pestis zizania comminasse, tantumque illic eorum prævalere blasphemiam, ut simplices quosque mortiferi furoris insinuatione decipiant. Est quidem error ipse nefarius tanto perniciosior ad subripiendum, quanto ad fallendum B verisimilitudinis colore versutior: præstante Domino, adest fidei catholicæ pura veritas, concordibus universorum Patrum deprompta sententiis, quæ et subtile virus funestæ pravitatis exponat, et humano generi salvando conferat de Scripturarum confectione medicinam. Nullatenus igitur discretionem rerum nondum abundantia corda conturbet, donec et occultum vulnus appareat, et salvatio singularis eluceat: quoniam quantalibet arte fallaciæ spiritus perditionis armetur, sancto gladio Spiritus principalis et detegitur et necatur. Quapropter per dilectionem tuam cunctis ibidem Domini sacerdotes fraterno commonemus affectu; ut qui cum erudiente vos Domino contra novitios pugnetis errores, olim perversitatem toto orbe damnatam nec ipsos recipere debeatis, aut quod C temere putatur, esse faciendum; quæ non hæresis majoribus nostris convenienter extincta rursus provocare nos audeat, et palam novis resumptis viribus aperteque confligat. Nunquidnam licet nobis a venerandis Patribus damnata dissolvere, et ab illis excisa nefaria dogmata retractare? Quid est ergo quod magnopere præcavimus, ne cujuslibet hæresis semel dejecta perniciosa ad examen denuo venire contendat? Si quæ antiquitus a nostris majoribus cognita, discussa, refutata sunt, restauranda nitamur; nonne ipsi nos, quod absit, et quod nunquam catholica patietur Ecclesia, adversariis veritatis universis contra nos resurgendi proponimus exemplum? Ubi est quod scriptum est: *Terminos patrum tuorum non transgredieris* (Pr. xxi); et: *Interroga patres tuos, et annuntiant tibi; et servos tuos, et dicent tibi* (Deut. xxxii)? Quid ergo tendimus ultra delimita majorum, aut cur nobis non sufficit? Si quid ignorantes discere cupiamus, qualiter ab orthodoxis Patribus et scribentibus singula quæque vel vitanda præcepta sunt, vel aptanda catholicæ veritati; cur non his probantur esse decreta? Nunquid aut sapientiores illis sumus, aut poterimus firma stabilitate constare, si ea quæ ab illis constituta sunt subruamus? An fortasse nescitis hanc hæresim de qua loquimur, et ab apostolica dudum sede per

* Mendosa est et subreptitia hæc consularis nota. Nullus enim Faustii consulatus sub pontificatu Gelasii reperitur. Legatur ergo, *Albino viro clarissimo con-*

beatæ memoriæ Innocentium, ac deinde Zosimum, Bonifacium, Cœlestinum, Sixtum, Leonem, continuis et incessabilibus sententiis fuisse prostratum; nec tantum Ecclesiæ catholicæ legibus, sed principum quoque Romanorum eo tenore damnatam, ut nec usquam terrarum vivendi locum sectatores ejus habere sinerentur? Quæ omnia tam gestis Ecclesiæ per singulas quasque regiones de eorum pravitate confectis, quam censuræ publicæ sanctionibus edocentur. Ecce quorumlibet aures catholicas audire doctrinam, quæstiones accipere, tractare tendiculas, et blasphemias patienter admittere. O si studerent adversus eos majorum nostrorum libros responsaque cognoscere, illic modis omnibus cerneretur, nihil esse prorsus, quod non et ab istis fuerit ventilatum, et ab illis magnifica veritate contritum. Sicque de cunctis eorum nequitias refutandis fideles quique redderentur instructi, ut nihil amplius quæreretur. Sed si forsitan ineruditos animos quædam de eorum sensibus proposita commoverent, ita venerabilium Patrum doctrinis et omnis eorum publicatur insania, et quibus remediis curetur, ostenditur, ut ex his Deo præstanto prævisis, cuncta quæ de eorum serie texuerunt, et periculosa sectantibus et stulti deprehendentibus esse videantur; ita ut si quis existimet reluctandum, non tamen veterum sententiis contradictor existat, sed humanæ saluti, catholicæque doctrinæ palam se aperteque profiteatur inimicum; quo magis attentius pervigil cura pastorum a sacris gregibus luporum debet arcere sævitiam. Num quidquid ovibus sanctis acciderit detrimenti, præsulum (quod absit) damnet incuriam; sicut a regeneratis agminibus nocentium depulsio bestiarum custodum præmiis perpetuum procuravit augmentum? Certe si, ut magis optamus, falsis hæc rumoribus sint relata, quantocius desideramus agnoscere, ut qui membrorum Christi vexatione trepidamus, multo magis de eorum stabilitate lætemur. Data v kalendas Augusti, a ^a Fausto [*al. Albino*] V. C. consule (anno Christi 493).

EPISTOLA VI

AD RUMDEM HONORIUM DALMATIÆ EPISCOPUM.

Eum non debuisse mirari scribit quod admonerit invigilandum ne iterum Pelagiana hæresis pullularet.

Dilectissimo fratri Honorio Gelasio.

Miramur dilectionem tuam fuisse miratam, curam sedis apostolicæ, quæ more majorum cunctis per mundum debetur Ecclesiis, pro vestræ quoque regionis fide fuisse sollicitam. Cumque ad eam perlatum esset quod quidam per Dalmatias integritatem catholicam vitare niterentur, et divinis humanisque legibus ante damnatum Pelagianæ pestilentia denuo virus inferre; non putaverimus ullatenus differendum quominus hæc diligentius inquirentes, aut si fortasse irreperant, de proximo sanarentur, aut anxietatem nostram, si falso probarentur jactata, relevarent; æstimantes melius nos videri impatientius talia insule. Aut certe dicendum esset Gelasinum non anno 492 pontificatum iniisse, sed 490, die 2 Martii. Sæv. BINIUS.

vestigare voluisse, quam crescere dissimulando perniciem. Neque enim vel silentio premere causam hujusmodi, vel differendo fovere deberemus. Cum dicente magistro gentium, *sollicitudine non pigri* (Rom. xii); atque iterum, *qui præest in sollicitudine*, reos procul dubio nos nisi continuo quæreremus, etiamsi inaniter essent vulgata, convincerent. Nec interest per quos ad aures nostras eadem pervenissent, dum quomodo libet ista referentibus, postquam nostram conscientiam penetrarent, in his veraciter indagandis pastorales excubias esse non oportuerit negligentes, quatenus vel e vestigio posset lupis inhiantibus obviari, vel nullis existentibus feris, ovium custodia secunda persisteret. Ab his qui essent Chloes, Corinthiorum se dissensiones agnovisse testatur Apostolus (I Cor. i), confestimque scribere non omittit; ut vel nascentibus jurgiis pius medicator occurreret, vel de eorum compta mox incolumitate gauderet: quod nos quoque litteris quæ super hac parte dictæ sunt, indicasse reminiscimur, ut scilicet aut irrepentibus obsisteremus insaniis, aut, si nihil horum penitus accidisset, de catholicæ veritatis integritate lætaremur. Quapropter non solum dilectio tua nostra non debet vigilantia permoveri, sed præsentis colloquii salutatione percepta nobiscum potius industriam propriæ sociare solertiæ, quatenus vel si vè tentata sint talia, protinus corrigantur, vel ne qualibet obreptione tententur, attentius præcavendo subintrare non valeant. De quibus autem ii quos tua caritas destinavit, si plenus instrui voluerint, sequentes tituli cum suis responsionibus intinabunt. Et quoniam se his acquiescere præfati eatenus sunt professi, ut eadem se et primitus tenuisse firmarent, sed ante ullius in questionem vocata vellent manifestius expediri, studuimus quantum inter occupationes fieri potuit, quæ nos minime respirare patiuntur, largiente Domino, sequentes paternæ vestigia, de talibus, quæ cœpimus non silere: quam regulam sobrie sentiendi quisquis fidei corde sectatur, inter orthodoxos merito debeat æstimari. Quisquis vero putaverit abnuenda, ab apostolicis sese non ambigat exulare doctrinis. Certe si quid est quod valeat animum permovere, fraternitas tua consulere fiducialiter omittat, ut Domini gratia ministrante, totius discutiat obscuritatis ambiguum fraternæ collatio.

• EPISTOLA VII.

AD OMNES EPISCOPOS PER PICENUM.

Tria præcipua Pelagianæ hæresis capita refellit. Primum, scilicet parvulos sine originali peccato nasci.

• Hæc epistola circularis data est ad omnes episcopos in Piceno positos, qua plurimum dolet Pelagianam hæresim in eadem provincia coalescere cœpisse. Missa est per Romulum S. R. E. cardinalem diaconum. Tres in ea enumerat et refutat Pelagianæ sententias. Earum prima illa est, quod prædicans circulator senex probrosus et indoctus negaret infantes cum peccato originali corripi, et ei obnoxios reddi. Secunda ista, Parvulos siue baptismo non posse damnari. Tertia demum erat, hominem per liberum arbitrium ipsa natura suffragante posse be-

A *Secundum, hos pro solo peccato originali non damnari. Tertium, gratiam ad salutem non esse necessariam, illamque secundum hominum merita conferri.*

Gelasius episcopus universis episcopis per Picenum in Domino salutem.

Barbaricis lætenuis dolebamus incursibus maxime vicinas Urbi provincias, et bellorum sæva tempestate vastari; sed quantum inter ipsa recentium calamitatum ferventia pericula comperimus, perniciosiorem diabolus Christianorum mentibus labem, quam corporibus hostilis feritas, irrogavit: quod multum principaliter illarum regionum respicit sacerdotes, qui tanta segnitie tantaque ministerii dissimulatione suscepti, commissarum sibi negligunt regimen animarum, ut eas etiam ab exiguis quibusque bestiolis lacerari sub conspectibus suis impune patiantur: quinimo subrepentes nequitias confovendo, et depravatoribus acquiescendo fidelium, non solum eas minime retrahant, sed ipsis præbeant propria nutrimenta perditionis exemplo. Quid autem tales essent acturi pontifices, si (quod absit) vel aliqua nova pestis, et primitus ignorata prorumperet, vel ingeniis acrioribus, sensibusque versutis, aut aliqua sæcularium doctrinarum peritia callidis, sacrilega blasphemiarum dicta promerentur, qui tam veteris erroris detrita commenta, tamque majoribus Ecclesiarum magistris, quam etiam nostra ætate convicta non recedunt nec refutant; atque ab imperitis stultisque prolata non respuunt. Gratias omnipotenti Deo agimus, quoniam suorum corda per hujusmodi personarum examinat; quod hoc ipsum virus nesciunt quod loquantur. Nam quid facerent populorum præules sub astutioribus inimicis, qui e subjiciunt libenter indoctis? Quando utique, etiamsi tanta erat in rectoribus dominici gregis prorsus ignavia, ut ne tam vilem hebetemque personam possint vel intelligere vel frenare, potius pastorali cura debuerint a nobis cognoscenda perquirere, quam suasionibus inconsideranter absurdis, facilem submittere voluntatem: oblatum est enim nobis miserabilis senex ¹ Seneca nomine, qui non modo totius est eruditionis alienus, sed ipsius quoque intelligentiæ communis prorsus extraneus, in Pelagianæ voraginis cœno (sicut de quibusdam in Apocalypsi (Cap. xvi) legimus) velut una ranarum impudenter immerus, inque illa fæce horribiliter volutatus, nullatenus indolenter emergere posset inveniens; quia puritatem relinquens catholicæ veritatis, quanto se per lubricum falsitatis conatur attollere, tanto magis ejus lutosus foveis circumclusus obruitur, de illis unus exitum reddi, tantamque vim liberæ voluntati inesse dicebat, ut si vellet, etiam sine Dei auxilio posset inter adolescentulas versari, easque contrectare, et tamen non inquinari. Quare cum ad prædictas hæreses acceptandas, more hæreticorum, carnis lascivas delectationes proposuisset, et ad bestias terræ capiendas rete carnis quo uti solent expandisset, hanc paternam admonitionem, et pastorem vigiliantiam non obstante metu Anastasii imperatoris Eutychiani et Theodorici regis Ariani in Italia regnantis exercere oportebat. SEV. BINIUS.

¹ Episcopus, quippe qui postea presbyterum privasse communionem dicitur. HARDUINUS.

stens, de quibus Petrus dicit apostolus : *Hi vero velut irrationabilia pecora, naturaliter in captionem et in perniciem in his quæ ignorant blasphemantes in corruptione sua, peribunt percipientes mercedem injustitiæ* (II Petr. II). Revera enim sic ejus stolidus et obtusus est animus, ut de his venenis, quæ male hausit, et vomuit, nullam rationem vel accipere valent omnino, vel reddere. Sed induratus obcæcatione diabolica, sibique jam traditus, cordis sui funesta sit obstinatione damnatus; nihilque supersit ei, nisi ut Deus noster, qui dixit, quæ hominibus impossibilia videntur, apud se esse facilia (Matth. XIX), hujusmodi mentem potenti compunctione transfigat, ut secundum beatum apostolum Paulum, *resipiscat a diaboli laqueis, quibus captivus detinetur* (II Tim. II) sententia divini iudicii. Multa illi quæ de Pelagianis sensibus nec in somnis omnino contigerant, nos magis patefacta prodidimus ea, quæ dudum convicta fuisse monstravimus. Hæc etiam ipsa, quæ idem proferre videbatur, olim et ab hæreticis Pelagianis in medium producta docuimus, et a catholicis prædicatoribus competenter elisa. Pelagium, Cælestium, Julianum, cæterosque complures oratoriæ facundiæ viros in hac assertionem probavimus fuisse convictos, et tam ecclesiasticis constitutis quam imperialibus¹ etiam percussos fuisse præceptis; proinde istum ferre non posse firmavimus, in quibus illi tales tantique prostrati sunt, qui nec ipsa, quæ ab illis sunt disputata, vel intellecta capere, vel eloquio simili possit astruere. Sed, ut dictum est, *diabolica mens inspiratione possessa, in profundum reniens jam malorum ad remedia nulla consentit* (Prov. XVIII). Quapropter de innumeris blasphemiarum generibus quas auctores Pelagianæ hæresis addiderunt, tria, quæ sibi præcipue hic senex legendus ascivit, credidimus non tacenda, ut reserata manifestius panderentur, et Deo destruente facilius viderentur eversa. In uteris, inquit, matrum opere divino creantur infantes, propterea justum videri non putant quod factura Dei sine ulla propriis actionibus cuiquam peccato gignatur obstricta; injustumque Deum faciunt, si rei efficiantur antequam nati. Hoc velut acutissimum sui dogmatis exerunt argumentum, non advertentes quia primi illi parentes generis humani de nullis utique genitoribus, sed de innoxia limi materia procreati, et ipse atque sincere potenter arte divina compacti, factique rationales, propria voluntate seductorem secuti diabolum, pravis cupiditatibus per excessum prævaricationis infecti sunt. In quibus utique humana natura peccavit, et humana est facta natura vitiosa, receptrix sine dubio mali quod ante nescierat, quæ a bono rectoque deficiens, in affectum mali pravique recidere ipso rerum consequentium tramite manifestum est. Tales igitur effecti principes nostræ substantiæ, semetipsos passibiles et corruptibiles reddiderunt; in tantum conditionis divinæ dona violantes, ut mortis fuerint ultione puniti. Hac enim die fuisse mortuos qua mortales effecti sunt, ambiguum non

¹ Honorii, Theodosii atque Constantii.

A habetur: proinde quidquid isti genitores de suo germine protulerunt, opus quidem Dei est, secundum institutionem naturæ; sed non absque contagio illius mali, quod sua prævaricatione traxerunt: et utique hoc idem ipsius mali contagium, certum est opus non esse divinum. Itaque non ex creatione Dei est vitium quod voluntario motu natura collegit; sed etiam de vitata per semetipsam natura Deus institutionem suam quidem suæ creationis exsequitur; sed creatio profert vitium, quod non ex institutione Creatoris accepit, sed quod ipsa per lapsum transgressionis suæ assumpsit. Nam si ipsi primi homines ex nullis, ut dictum est, parentibus nati, et sine ullo formati contagio, per ambitum præsumptionis illicitæ semetipsos depravare potuerunt, et in opere Dei opus diabolicæ fraudis adnectere, quid mirum si iidem depravati protulerunt sobolem depravatam? Nonne etiam cum Deus utique liberam condiderit humanam sua creatione substantiam, etiam apud humanas tamen leges extrinsecus accedens servitus naturaliter eam reddidit obstrictam et obnoxiam? Origine generantur obnoxii, et ex conditione servili gignuntur addicti; et nascendo sunt prius obligati quam geniti: si hoc agitur de rebus extra naturam positis, quanto magis de his provenire non mirum est, quibus ipsa humana substantia depravata cognoscitur? ac per hoc sicut se ipsa humana substantia de institutione sincera actuum reproborum rea fecit voluntate pollutam, sic edidit sobolem atque progeniem naturæ suæ ex actuum suorum rea voluntate maculosam; quia hujusmodi genuit prolem, cujusmodi se ipsa reddidit prævaricationis excessu. Ideoque non solum de se profert quod bene Deus instituit, sed etiam quod male ipsa inconsequenter adjecit. Quemadmodum autem qualitas interior appetendi valet immutare naturam, divinæ lectionis auctoritate firmatur. Sic denique pascente Jacob (Genes. xxx), commissus ille grex ovium, supposita canalibus varietate virgarum, dum potat, illectus affectionali delectatione, concepit, quod non habuit in natura, et molitum sensibus transfundit in prolem quod in creatione non sumpsit. Quod tunc utique figuraliter gestum, et in ecclesiasticis significavit gregibus hoc futurum, et Pelagianorum Deus prævidens calumnias, et excitandas fidelibus suis decertationes intelligentiam præparavit. Docent divina testimonia, et ipsa ecclesiastica sacramenta, et ab ipso Domino Salvatore catholicorum traditio magistrorum humanæ generationis decolorata primordia. Hinc est quod clamat propheta: *Quis gloriabitur castum se habere cor, aut mundum esse a peccatis? nec infans, cujus est unius diei vita super terram* (Ec. vii). Hinc est quod item dicit Scriptura: *Quis potest facere mundum de immundo conceptum semine? nonne tu qui solus es* (Job xiv)? et alibi: *Quia semen, inquit, erat maledictum* (Sap. xii); nec non etiam David propheta testatur. *In iniquitatibus conceptus sum, et in delictis peperit me mater mea* (Ps. l.). Et si hoc ille dicit, quis aliter se asserat procreatum? Beatus quoque

apostolus Paulus asserit : *Et nos aliquando eramus natura filii iræ sicut et cæteri (Ephes. 11)*. De qua ira in Evangelio dicit : *Qui crediderit, et baptizatus fuerit, habebit vitam æternam; qui autem non crediderit, jam iudicatus est, et ira Dei manet super eum (Joan. 11)*. Illa utique, de qua dictum est : *Morte morieris (Gen. 11)*, ipse Dominus Jesus Christus cælesti voce pronuntiat : *Qui non manducaverit carnem Filii hominis et biberit sanguinem ejus, non habebit vitam in semetipso (Joan. 6)*, ubi utique neminem videmus exceptum; nec ausus est aliquis dicere, parvulum sine hoc sacramento salutari ad æternam vitam posse perducī; sine illa autem vita, in perpetua futurum morte non dubium est. Cur igitur infans hac sorte concluditur, si nullum habet omnino peccatum? magisque videbitur (quod absit) injustus Deus, si illic infligatur pœna, ubi nulla sit culpa. Unde cum de propriis actibus nullo reatu teneatur obstrictus, nihil restat nisi ut sola sit vitiosa natiuitate pollutus; et si non fuerit mysterii Christiani participatione mundatus, ad vitam non potest pervenire perpetuam. Hinc est quod exsufflantur et catechizantur infantes; et quia in opere Dei, quod in auctore suo bene sunt instituti, opus diabolicæ malignitatis accessit, *eruti de potestate tenebrarum (Coloss. 1)*, sicut docet Apostolus, ad Filii Dei sortem, purgationemque legitimam transferuntur. Nisi autem prima generatio, quam bonam Deus instituit, prævaricatione venisset in culpam, et reprobabilis esset effecta; secunda generatio subroganda non fuerat: propter quod dicit beatus Paulus apostolus : *Sicut per unum hominem peccatum intravit in mundum, et per peccatum mors: et Ita in omnes homines pertransiit, in quo omnes peccaverunt; et paulo post: Igitur sicut per unius delictum in omnes homines in condemnationem, sic et per unius iustitiam in omnes homines in justificationem vitæ (Rom. 5)*.

Sicut autem omnes in condemnationem dicit, utique qui de Adam parente sunt geniti, sic omnes in justificationem vitæ non nisi illos astruit, qui in Christi mysterio sunt renati. Innumeris talibus instrumentis hæresis Pelagianæ doctrina mortifera, et a nostris est convicta majoribus, et nunc eorum copiosa potest eruditione convinci; nec debent simplices animos ista turbare, quibus quæ non intelligunt secundum ecclesiasticam formam credidisse sufficere, aut si quis nosse desiderat, interrogare conveniet. De parvulis autem, quod asserit sine sacro baptisate pro solo originali peccato non posse damnari, satis impia, satis profana propositio est; quamvis enim recentes ab utero matrum in remissionem peccatorum baptizari nullus Christianus ignorat, quod utique non fallaciter, sed veraciter catholica celebrat Ecclesia, ne in sacramentis cælestibus (quod absit) mentita videatur; proinde quia propria non habeant ulla peccata, constat ejus [al. eis] sola prorsus originalia relaxari. Itaque omnibus etiam solis remissis vitam per baptismum consequuntur æternam; consequens est, ut solis etiam non remissis, ad æternam vitam

¹ Forte *Non dicantur*. HAROUIN.

pervenire non possint. Unde et Dominus, sicut superius diximus, ait (quod utique nisi baptizatis non convenit) : *Qui non manducaverit carnem Filii hominis, et biberit sanguinem ejus, non habebit vitam in semetipso (Joan. 6)*; sine vita autem esse perpetua quid est nisi in sempiterna morte constitui? quamvis idem sit regnum cælorum quod æterna vita, tamen, ut providentia Dei omnes Pelagianorum nequicias amputaret, non solum dictum est : *Qui non fuerit renatus ex aqua et Spiritu sancto non intrabit in regnum cælorum (Joan. 11)*; sed etiam pariter dictum est : *Qui non manducaverit carnem Filii hominis, et biberit sanguinem ejus, non habebit vitam in semetipso*. De vita autem æterna hoc dictum nullus addubitat; quoniam multi non manducantes hoc sacramentum, vitam habere videantur præsentem.

Nihil est ergo quod dicant, quod non renati infantes, tantummodo in regnum cælorum ire non valeant; non autem perpetua damnatione puniantur, dum sine baptisate corpus et sanguinem Christi nec edere valeant, nec potare: sine autem hoc vitam in semetipsis habere non possent, sine vita vero non nisi mortui sint futuri.¹ Dicant [al. Dicantur] igitur in morte perpetua constituti, si non æstimentur esse damnati: tollant ergo de medio nescio quem ipsi tertium, quem decipiendis parvulis faciant locum. Et quia non nisi dextram partem legimus et sinistram, non illos faciant in sinistra regione sine baptisate remanere, sed baptizatos sinant ad dexteram salutarem sacra regeneratione transferri.

Tertio capitulo jam toto mundo cognita, atque convicta Pelagianorum deliramenta circumferre, quibus dicunt, quod homo per liberum arbitrium, quod corrumpit, sædavit ac perdidit, bono suffragante naturæ beatus efficiatur, cum de beatitudine paradisi, ubi bona fuerat constituta substantia, nisi suo amisso bono nullatenus potuisset expelli, unde mortalis effecta, quia de bono utique prævaricatione transisset ad malum; et a participatione divina ad diabolica semet facinora contulisset: ideo deceptorum suo, cui volens assenserat, competenter addictus, ideo de felicitatis suæ caritate seclusus, atque ad spinas et tribulos, miseriasque multiplices cælesti voce damnatus est; quæ utique pœna iusti iudicii tam gravis et aspera in bono perseveranti nullatenus esset inflicta; et nisi malo non convenienter illata probaretur. Ecce sine divino suffragio, quod in illa beatitudine positus nunquam legitur expetisse: non solum homini naturale bonum prodesse non potuit, non solum non effecit beatus; sed cum hoc solo confidit, atque ad ejus non revertitur largitorem, et beatitudinem potius amisit, et malorum omnium sumpsit exordium. Quod autem libero arbitrio beatitudinem consequantur, quo male usus in perpetuum recidit servitutem, sicut scriptum est : *Qui facit peccatum, servus est peccati (Joan. 8, 34)*: a quo quis superatur, huic et servus addicitur. Nonne hæc est illa præsumptio naturalis quæ ad detestandæ captivi-

tatis jura descendit, quam Scriptura sancta sic memorat : *Crave jugum super filios Adam a die exitus de ventre matris eorum usque in diem sepulture in matrem omnium (Eccles. xl)*; de qua genus humanum non nisi solus Dominus noster Jesus Christus commercio suæ redemit passionis, et mutata nativitate nos eruit? *Solus utique venit quærere, et salvare quod perierat (Math. xvii)*, ut libertas, quæ per tænerariam fuerat dejecta superbiam, instauretur reparata per gratiam; mutuaque vice humanæ voluntatis arbitrium, sicut sequendo diabolum, captivitatem meruerat sempiternam, sic reformatæ subsequendo libertatis auctorem, amissum rediret ad præmium. Hinc est quod ipse Dominus ait : *Cum vos Filius liberaverit, tunc vere liberi eritis*. Et apostolus beatus Paulus exsequitur : *Cum servi essetis peccati, liberi fuistis justitiæ, id est alieni a justitiâ, liberati autem a peccato, servi facti estis justitiæ (Rom. vi)*; et iterum idem ipse : *Libertatem, inquit, quæ vos Christus liberavit (Galat. iv)*. Nonne ipse vas electionis affirmat, et dicit : *Deus est qui operatur in vobis et velle et perficere pro bona voluntate (Philip. ii)*? ne etiam in mala voluntate, et velle et perficere Deus putaretur operari. Illud autem Pelagianorum peculiare virus est, olimque detritum, quo putant gratiam Dei secundum merita hominum posse conferri, quod absit a mentibus Christianis! cum testetur Apostolus : *Gratia est quæ gratis datur; alioquin si ex operibus gratia, jam non est gratia (Rom. xi)*, quia merces redditur non gratia, unde gratia nomen accepit impenditur. Quis autem audeat dicere Christianus, aliquid habere boni sine gratia, quando magister gentium clamat, cuncta breviter in se dona concludens : *Gratia Dei sum id quod sum, et gratia ejus in me vacua non fuit (I Cor. xv)*; ut ostenderet quia donum gratiæ non ipse præcesserit, sed fuerit subsecutus; atque monstraret cooperatorem se esse gratiæ subsequendo : *sed plus omnibus, inquit, illis laboravi (Ibidem)*. Ac rursus veritus ne de se præsumere videretur, adjunxit : *non ego, sed gratia Dei mecum*. Non dixit : ego et gratia Dei mecum; sed præposuit gratiam præcedentem se, atque subjunxit. Quid autem haberi possit sine gratia, cum sit fides ipsa per gratiam; eodem apostolo nos docente : *Misericordiam consecutus sum, ut fidelis essem (I Tim. i)*? Nec aliud est misericordia divina quam gratia. Audiamus etiam quemadmodum informat Ecclesiam : *Gratia, inquit, salvi facti estis per fidem (Ephes. ii)*; ut principium salutis et fidei a gratia cœpisse dissereret, sicut secutus adnectit : *Et hoc non ex vobis, sed Dei donum est; non ex operibus, ne quis extollatur (Ibid.)*. Idem ipse alibi generaliter et absolute pronuntiat, dicens : *Quid enim habes quod non accepisti? Aut si accepisti, quid gloriaris quasi non acceperis (I Cor. iv)*? Quis sufficere singula recensere? quibus evidentem apparet, non naturalis libertatis arbitrium gratiam promereri, sed potius per gratiam recipere, ut a servitute, quam peccando me-

¹ Forte *exceptas*. HARDUIN.

A fuerat, misericorditer absolutum esset. Hujus sacramenti redemptione ante mundi principium sempiterna providentia præparati, sive nondum prolata lege, seu sub observatione legali, figurilibus signis atque sacrificiis omnium sanctorum virorum seminarumque sanctorum vetus origo mundata est, universisque justis per gratiæ spiritum hoc de longe adorando mysterio salutis æternæ remedia contigerunt, cujus in Christo manifestata gentibus plenitudo, mundum purgat, et renovat, beatitudinisque perpetuæ vere facit esse participes. Quapropter nimis incusamus fratres et coepiscopos nostros, maxime per Piceni provincias Ecclesiam Domini gubernantes, qui non solum ineptissimi senis, abjectæque personæ pravum non deterruere colloquium, verum et suo nutrire consensu. Quis audiat? quis ferat, passos esse pontifices, ut cadaver nescio quod indignum, presbyterum sibi non acquiescentem audire, communionem privaret? quomodo talis vel susceptus ab aliquo, vel patienter auditus est, qui insuper leges dedit, libenter ¹ exceptus, ut servi Dei cum puellis sacris congregatione dedecorissima miscerentur; nam cum spirituales animi, etiam cum desint ista consortia, imaginariis infestentur illecebris, quemadmodum alterni sexus intuitu, ² qui illicite nolentes non vehementius incitentur? Adhuc majus scelus accrescit, ut sub conspectu et præsentia sacerdotum, beatæ memoriæ Hieronymum atque Augustinum ecclesiasticorum lumina magistrorum, *musca moritura*, sicut scriptum est, *exterminans oleum suavitatis (Eccles. x)*, lacerare contenderet. Sed quid miremur Ecclesiarum præsules ista negligere, quos sicut a multis audivimus, contra canones omnia gerere, et contra apostolicam (I Cor. xiv) disciplinam passim cuncta miscere, manifestum est; non servatis regulis ordinare, liciteque non solum monachos, sed etiam ministros ecclesiæ cum feminis ad peregrina migrantes remeare rursus, et ab aliis episcopis in militiam proveli clericalem? Quæ cum singula toleranda non sint, quis sustineat tot et talia facinora perpetrari, quibus spectaculum gentilibus, Judæis, et hæreticis non immerito præbentes, in ipsum (quod absit) tendere videatur religionis excidium? digneque ista facientibus aptabitur illa sententia dicentis Apostoli : *Nomen enim Dei per vos blasphematur in gentibus (Rom. ii)*. Sufficiat igitur hæc hactenus fuisse hæc commissa, et ut placet Deus humanis rebus sollicitius divina curentur. Nusquam loci prorsus inveniatur præfate pestis assertor, nec accessum prorsus ecclesiæ vel usquam participationem catholicæ communionis inveniat qui hæreticorum mavult subsequi nefaria professione consortium; et hi cum quibus antea probabitur noxium miscuisse colloquium, nisi resipiscunt, et ab ejus societate discedunt, ab ecclesiastico remoti servitio, devota ultione plectantur, quo cæteris cavendi ministretur exemplum, nullum adeat, nec usquam loqui damnatæ olim blasphemæ jam sinantur : discreta

² Forte *etsi illicite*. HARDUIN.

suis habitationibus virorum atque feminarum, sicut A sanctum propositum decet, exerceatur circumspecta devotio. Contra canonum constituta nullus (*Nic. ix, x*) ad ecclesiasticum permittatur [*al. promoveatur*? officium : non ignoraturis provinciæ uniuscujusque rectoribus, nec de præteritis se veniam repleturos erroribus, si deinceps dissimulaverint vitare patefactos : nec excusationis de cætero relinquatur occasio, si post præcepta præsentia, quæ per Romulum diaconum, cujus solertiam pro fide catholica et pro religione vigilantiam gratissime comprobamus, duximus destinanda quisquis super his omnibus aut contemptor aut negligens deprehendatur antistes. Sicut enim ad sedis apostolicæ moderamina pertinet, cunctis sollicitudinem debitam ministrare congruenter Ecclesiis ; ita necesse est, ut in contumaces et desides traditam sibi divinitus non dissimulet potestatem. Data calendis Novembris, Albino viro clarissimo consule (anno Christi 593).

• EPISTOLA VIII.

AD ANASTASIUM IMPERATOREM.

Præmissa excusatione cur ad imperatorem non scripserit, illum hortatur ut apostolicæ sedi obtemperet, et, Acacii nomine damnato, Ecclesiarum pacem resituentiam curet.

¹ Gelasius episcopus ad Anastasium Augustum.

Famuli vestræ pietatis, filii mei, Faustus magister et Irenæus viri illustres, atque eorum comites publica legatione fungentes, ad Urbem reversi, clementiam vestram quæsisse dixerunt [*al. dicuntur*]. cur ad vos meæ salutationis scripta non miserim. C Non meo, fateor, instituto ; sed cum directi dudum de partibus Orientis vel videndi me licentiam, sibi vestris præceptionibus abnegatam, tota Urbe disperserint, a litteris credidi temperandum, ne onerosus potius quam officiosus existerem. Videtis igitur non mea dissimulatione provenisse, sed competentis fuisse cautelæ, ne respicientibus animis molestias irrogarem. Sed ubi serenitatis tuæ benevolentiam comperi, præfatis indicantibus, humilitatis meæ clementer expetisse sermonem, jam revera perpendi, ² imputandum non immerito mihi, si tacerem ; quia, gloriose filii, ³ te sicut Romanus [*al. Romæ*] natus, Romanum principem amo, colo, ⁴ suscipio ; et sicut Christianus, cum eo qui zelum Dei habet, secundum scientiam veritatis ⁵ habere desidero : et qualiscun- D que apostolicæ sedis vicarius, ⁶ quodcumque plenæ

¹ Cum circa finem anni 495 Theodorici regis legati Constantinopoli revertissent, atque ea quæ ab imperatore Anastasio acceperant Gelasio papæ nuntiassent, ipse Gelasius apologeticam epistolam hanc ad eundem Anastasium conscripsit, quæ in capitularibus regni Francorum citatur lib. v, cap. 167. His litteris persuaderi non potuit, ut remoto obice, Ecclesiis unionem et pacem redderet. Obstitit Euphemius,

² *Al., Gloriosissimo imperatori Anastasio Gelasius episcopus.*

³ Codex Capituli Veronensis pervetustus, cum quo collata est hæc epistola, legit *reputandum*.

⁴ *Id. c. d., et sicut.*

⁵ *Id. cod. suspicio.*

PATROL. LIX.

fidei catholicæ deesse comperero, pro meo modulo suggestionibus opportunis supplere contendo. Dispensatione etenim mihi divini sermonis injuncta. *æ mihi est, si non evangelizavero (I Cor. ix)* ! Quod cum vas electionis beatus Paulus apostolus formidet et clamet, multo magis mihi exiguo metuendum est, si divinitus ⁷ inspiratum, et paterna devotione transmissum, subtraxero ministerium prædicandi. Pietatem tuam precor ne arrogantiam judices divinx rationis officium. Absit, quæso, a Romano principe, ut intimatam suis sensibus veritatem arbitretur injuriam. ⁸ Uno quippe sunt, imperator Auguste, quibus principaliter mundus hic regitur : auctoritas sacra [*al. sacrata*] pontificum, et regalis potestas. In quibus tanto gravius est pondus sacerdotum, quanto etiam pro ipsis regibus ⁹ Domino in divino reddituri sunt examine rationem. Nosti etenim, filii clementissime ; quod licet præsideas humano generi dignitate, rerum tamen præsulibus divinarum devotus colla submittis, atque ab eis causas tuæ salutis expetis [*al. exspectas*], inque sumendis cœlestibus sacramentis, eisque (ut competit) disponendis, subdi te debere cognoscis religionis ordine potius quam præesse. Noti itaque inter hæc, ex illorum te penite e iudicio, non illos ad tuam velle redigi voluntatem. Si enim, quantum ad ordinem pertinet publicæ disciplinæ, cognoscentes imperium tibi superna dispositione collatum, legibus tuis ipsi quoque parent religionis antistites, ne vel in rebus mundanis exclusæ videantur obviare sententiæ ; quo (rogo) te decet affectu eis obedire, qui pro erogandis venerabilibus sunt attributi mysteriis ? Proinde sicut non leve discrimen incumbit pontificibus, siluisse pro Divinitatis cultu, quod congruit ; ita his (quod absit) non mediocre periculum est, qui, cum parere debeant, despiciunt. Et si cunctis generaliter sacerdotibus recte divina tractantibus, fidelium convenit corda submitti, quanto potius sedis illius præsuli consensus est adhibendus, quem cunctis sacerdotibus et Divinitas summa voluit præeminere, et subsequens Ecclesiæ generis jugiter pietas celebravit ? Ubi pietas tua evidenter advertit, nunquam quolibet penitus humano consilio elevare se quemquam posse illius privilegio vel confessioni, quem Christi vox prætulit universis, quem Ecclesia veneranda confessa semper est, et habet devota primatē. Impeti possunt humanis præsumptionibus quæ divino sunt iudicio con-

asserens ab apostolica sede magis exerceri vindictam quod ab Acacio spreta esset, quam justitiam defendi. Epistolam scriptam esse anno pontificatus Gelasii tertio, qui est Christi 494, ex eo colligitur quod Anastasius hoc tempore se Eutychianum esse hæreticum, et Acephalorum sectæ signiferum necdum declaravit : quem constat anno sequente virtus in pectore occultatum plane evomuisse. SEV. BINIUS.

⁶ Forte, *pacem habere*. HARDUIN.

⁷ *Al., quod ubicunque plene.*

⁸ *Id. cod., inspirato.... transmissio.*

⁹ Hæc sententia citatur lib. v Capituli, c. 167, et ab Hincmaro opusc. 9, n. 59. HARDUIN.

¹⁰ *Id. cod., hominum.*

stituta, vinci autem quorumlibet potestate non possunt. Atque utinam sic contra nitentibus perniciosam non sit audacia, quemadmodum, quod ab ipso sacræ religionis auctore præfixum est, non potest ulla virtute convelli: *Firmamentum enim Dei stat* (II Tim. II). Nunquidnam cum aliquibus infestata religio est, quantacunque potuit novitate superari, et non magis hoc invicta permansit, quo æstimata est posse succumbere? Desinant ergo (quæso te) temporibus tuis quidam per occasionem perturbationis ecclesiasticæ præcipitanter ambire quæ non licet, ne et illa quæ male appetunt nullatenus apprehendant, et modum suum apud Deum et homines non teneant. Quapropter sub conspectu Dei pure ac sincere pietatem tuam deprecor, obtestor et exhortor, ut petitionem meam non indignanter accipias: rogo, inquam, ut me in hac vita potius audias deprecantem, quam (quod absit) in divino iudicio sentias accusantem. Nec me latet, imperator Auguste, quod pietatis tuæ studium fuerit in privata vita. Optasti semper fieri particeps promissionis æternæ. Quapropter noli, precor, irasci mihi, si te tantum diligo, ut regnum, quod temporaliter assecutus es, velim te habere perpetuum, et qui imperas sæculo, possis regnare cum Christo. Tuis certe legibus, imperator, pateris nihil perire, Romano nomini [al. perire Romano nomini] nullum admittis ingeri detrimentum. Itane verum est, princeps egregie, qui non solum præsentia Christi beneficia, sed desideras et futura, ut religioni, ut veritati, ut sinceritati catholicæ communionis et fidei, temporibus tuis, patiaris quemquam inferre dispendium? Qua fiducia (rogo te) illic ejus præmia petiturus es, cujus hic damna non prohibes? Non sint gravia, quæso te, quæ pro tuæ salutis æternitate dicuntur. Scriptura legisti: *Meliora sunt vulnera amici quam oscula inimici* (Prov. xxvii). Quæso pietatem tuam, ut quo affectu dicuntur a me, eo tuis sensibus intimentur. Nemo pietatem tuam fallat. Verum est quod figuratim per prophetam Scriptura testatur: *Una est columba mea, una est perfecta mea* (Cant. vi), una est christiana fides, quæ est catholica. Catholica autem veraciter illa est, quæ ab omnium perfidorum, atque ab eorum successoribus atque consortibus sincera, pura, immaculata communione divisa [al. divulsa] est. Alioquin non erit divinitus mandata discretio, sed miseranda confusio. Nec ulla causa jam superest, si hoc in quolibet contagio voluerimus admittere, ne cunctis hæresibus aditum januamque pandamus. *Qui enim in uno offenderit, omnium reus est* (Jacob. II); et: *Qui minima spernit, paulatim decidit* (Eccles. xix). Hoc est quod sedes apostolica magnopere cavet [al. prætaxavit], ut quia mundo radix est apostoli gloriosa confessio, nulla rima pravitatis, nulla prorsus contagione maculetur. Nam si (quod Deus avertat) quod fieri non

¹ Cod. Veron., quantumque: Quesnellus legit quantumque.

² Id. cod., non licent.

³ Id. cod., vel cui jam.

posse confidimus) tate aliquid proveniret, unde cuiquam resistere auderemus errori, vel unde correctionem errantibus posceremus? Proinde si pietas tua unius civitatis populum negat posse pace componi, quid nos de totius orbis terrarum sumus universitate facturi, si (quod absit) nostra fuerit prævaricatione deceptus? Si totus correctus est mundus, profana patrum suorum traditione despecta, quomodo non corrigatur unius civitatis populus, si prædicatio fida [al. fidei] succedat? Ergo, gloriose imperator, nolo ego [al. non negligo] Ecclesiarum pacem, quam, etiamsi cum mei sanguinis impendio provenire posset, amplector [al. amplectar]? Sed (precor te) cujusmodi debeat esse pax ipsa, non utcunque, sed veraciter christiana mente libremus. Quomodo enim potest esse pax vera cui caritas intemerata defuerit? Caritas autem qualiter esse debeat, nobis evidenter ² Apostolus prædicat, qui ait: *Caritas de corde, puro, et conscientia bona et fide non ficta* (I Tim. I). Quomodo (quæso te) de corde erit iuro, si contagio indicatur externo? Quomodo de conscientia bona, si pravus fuerit malisque commixta? Quemadmodum fide non ficta, si maneat sociata cum perfidis? Quæ cum a nobis sæpe jam dicta sint, necesse est tamen incessabiliter iterari, et tandiu non taceri quædiu nomen pacis obtenditur; ut nostrum non sit (ut invidiose jactatur) facere pacem, sed tamen velle doceamus, qualis, et sola pax esse, et præter quam ³ nulla esse monstratur. Eutychieum certe dogma, contra quod apostolicæ sedis cautela pervigilat, si creditur salva fidei catholicæ posse veritate constare, promatur, asseratur, et quantilibet viribus astruatur, ut non solum per seipsum, quam inimicum sit fidei Christianæ possit ostendi, sed quantas et quam lethales hæreses in sua contineat colluvione monstrari. Si autem (ut magis confidimus) a catholicis iudicatis mentibus excludendum, quæso te, cur non et contagia simul eorum qui hac probantur esse polluti, discernitis refutanda, cum dicat Apostolus: *Non solum qui non facienda faciunt, reos videri, sed etiam qui consentiunt facientibus* (Rom. I)? Proinde sicut non potest, perversitatis communicatore suscepto, non pariter perversitas approbari, sic non potest refutari perversitas, complice sectatore perversitatis admissio. Legibus certe vestris, criminum concilii susceptoresque latrocinantium pari iudiciorum poena construnguntur; nec expers facinoris æstimatur qui, licet ipse non fecerit, facientis tamen familiaritatem fœdusque receperit. Proinde cum Chalcedonense concilium, pro fidei catholice atque apostolicæ veritate communionem celebratum, damnaverit Eutychieum detestandi furoris auctorem, non satis habuit, nisi ut pariter ejus quoque consortem Dioscorum cæterosque percelleret. Hoc igitur modo, sicut in unaquaque hæresi vel factum semper, vel fieri non habetur ambi-

⁴ Pace deest in eod. cod.

⁵ Id. cod., per Apostolum prædicatur.

⁶ Id. cod., pax nulla.

guum, successores eorum ¹ Timotheum, Petrum atque alterum Antiochenum Petrum, non viritum propter singulos quosque rursus facto concilio, sed synodi semel ² acta regula consequenter elisi. Quemadmodum ergo non evidenter apparet etiam cunctos simili tenore constringi, et qui eorum communicatores et complices exstiterunt, atque omnes omnino a catholica atque apostolica merito communione discerni: hinc Acacium quoque jure dicimus a nostro consortio submovendum, qui maluit in sortem transire perfidiæ, quam in catholicæ atque apostolicæ communionis sinceritate constare, ³ cum fere ⁴ per triennium, ne in id veniret, apostolicæ sedis epistolis doceatur competenter instructus. Postquam vero communionis est factus alienæ, non potuit nisi a catholica et apostolicæ mox societate ⁵ præcidi, ne per eum, si vel paululum cessaremus, nos quoque videremur subisse contagia perfidorum. Sed revera vel tali percussus pœna respicit, correctionem promisit, emendavit errorem? aut ille tractatus lenius voluerat [*al. valuerat*] coerceri, qui etiam verbera dura non sensit? Quo in sua perfidia et damnatione moriente [*al. manente*], tam ejus in ecclesiastica recitatione non potest nomen ascribi, quam externæ contagium non debet communicationis admitti. Quapropter aut doceatur ab hæretica participatione sincerus, quorum se ille communioni permiscuit, aut cum eisdem non potest non repelli. Si autem susurrant Orientis episcopi, quod ad eos sedes apostolica non ista conscripserit, quasi vel ipsi de recipiendo legitime Petro sedem apostolicam suis litteris fecerint certior, vel hujus receptionis inconditæ non jam pariter complices exstiterint, quem sicut vere non possunt docere ab hæretica pravitate fuisse purgatum, ita se hæreticorum nullatenus poterunt excusare consortes. ⁶ Quod si fortassis astruxerint, quod ad apostolicam sedem de susceptione Petri per Acacium cuncti consona ⁷ voce retulerint, per eundem sibi nec omnes pari voce sentiunt fuisse rescriptum. Apostolicæ [*al. vice primatus sedis apostolicæ*] vero sedis auctoritas, quod cunctis sæculis Christianis Ecclesiæ prælata sit universæ, et canonum serie paternorum, et multiplici traditione firmatur. Sed vel hinc, ⁸ utrum sibi quisquam contra Nicænæ synodi constituta quippiam valeat usurpare, collegio potest unius communionis ostendi, non mentibus externæ societatis aperiri. Apud illos si quis confidit, egrediatur in medium, et apostolicam sedem de utraque parte revincat et instruat. Tollatur ergo nomen e medio, quod ecclesiarum discretionem procul a catholica communione operatur, ut sincera pax fidei communionisque reparetur et unitas: et tunc quis nostrum contra veneran-

¹ Hujus triennii initium referendum est ad 15 annum Simplicii, quo Acacius delictum commisit, ut

¹ Id. cod., *Timotheus, Petrus, atque alter Antiochenus Petrus.*

² Id. cod., *actæ regula consequenter elisi.*

³ Anno 478, 479, 480. Alium iniiit calculum Liberatus cap. 18. HABUIN.

dam vel insurrexerit, vel nitatur insurgere vetustatem, competenter et legitime perquiratur. Et illie apparebit quis modesto proposito custodiat formam traditionemque majorum, quis supra hæc irreverenter insiliens, rapina æqualem posse fieri arbitretur. Quod si mihi populi Constantinopolitani persona proponitur, per quam dicatur nomen scandali, id est Acacii, non posse removeri; taceo, quia et hæretico quondam Macedonio pulso, et Nestorio nuper ejecto, plebs Constantinopolitana catholica permanere delegerit potius quam majorum præsulum damnatorum affectione retineri. Taceo, quod qui ab eisdem ipsis damnatis præsulibus, baptizati fuerant, in fide catholica manentes, nulla sint exagitatione turbati. Taceo, quod pro rebus ludicris populares tumultus nunc etiam vestræ pietatis auctoritas refrenarit; atque ideo multo magis pro salute animarum suarum necessario vobis Constantinopolitanæ civitatis obtemperat multitudo, si eam ad catholicam et apostolicam communionem vos principes reducat. Etenim, imperator Auguste, si contra leges publicas aliquid (quod absit) quispiam fortasse tentaret, nulla pati id ratione potuisses: ad Divinitatis puram sinceramque devotionem, ut tibi plebs subdita redigatur, conscientiam tuam non putas interesse? Postremo, si unius civitatis populi animus non putatur offendi, ne divina (ut res postulat) corrigantur: quanto magis, ne divina offendantur, catholici nominis universis piam fidem nec lædere debemus omnino, nec possumus? Et tamen iidem nostra se poscunt voluntate sanari. Competentibus ergo sinant curari se posse remediis: alioqui (quod absit) in eorum transeundo perniciem, cum illis perire possumus, ipsos vero salvare non possumus. Jam hic quid sit magis sequendum, sub divino iudicio vestræ conscientiam derelinquo: utrum, sicut nos optamus, simul omnes certam redeamus ad vitam; an, sicut illi poscunt, manifestam tendamus ad mortem: Sed adhuc apostolicam sedem, sibi medicinalia suggerentem, superbam vocare arrogantemque contendunt. Habet hoc qualitas sæpe languentium, ut accensent magis medicos congruis observationibus ad salubria revocantes, quam ut ipsi suos noxios appetitus deponere vel reprobare consentiant. Si nos superbi sumus, ⁹ quia animarum remedia convenientia ministramus, quid vocandi sunt qui resultant? Si nos superbi sumus, qui obediendum paternis dicimus institutis; qui refragantur, quo appellandi sunt nomine? Si nos elati sumus, qui divinum cultum puro atque illibato cupimus tenore servari; qui contra Divinitatem quoque sentiunt, dicant, qualiter nuncupentur? Sic et nos cæteri, qui in errore sunt, æstimant, quod eorum non consentiamus insaniam. Ubi

patet supra in notis epistolarum Simplicii 15 et 17. Sev. BINUS.

⁴ Anno 484.

⁵ Cod. Veron., *Qui si.*

⁶ Id. cod., *voluntate.*

⁷ Id. cod., *vel utrum.*

⁸ Id. cod., *qui animarum.*

tamen spiritus superbiæ veraciter consistat et pugnet A
veritas ipsa indicat [al. iudicat].

EPISTOLA IX.

AD EPISCOPOS LUCANIÆ.

Nonnulla ecclesiastica instituta exponuntur.

¹ Dilectissimis fratribus universis episcopis per Lucaniam, et Brutios, et Siciliam constitutus Gelasius.

TITULI DECRETORUM PAPÆ GELASII.

I. De constitutis ecclesiasticis, pro temporibus quæ libere moderandis.

II. Ut ubi nulla perurget necessitas, constituta Patrum inviolata servantur; vel cum defuerint clerici, de monachis eligantur.

III. Ut si qui de laicis eliguntur ad clericum, multo sollicitius in his, ea quæ de monachis dicta sunt inquirentur.

IV. Ut ab episcopis, præceptione papæ, novæ basilicæ dedicentur.

V. Ut nulla prædia [lege pretia] de baptizandis consignandisque fidelibus exigantur. Quod si qui hoc perpetraverint, honoris sui periculo subiacebunt.

VI. Ut presbyteri modum debitum servant, non chrisma conficiant, non consignent; nec præsentem quolibet episcopo, nisi jubeantur ab ipso, vel orare, vel sedere præsumant, nec acolythum, vel subdiaconum faciant.

VII. Similiter ut diaconi mensuram propriam juxta Patrum decreta custodiant.

VIII. Quod diaconi in presbyterio residere non possint, nec sacri corporis prerogationem, præsentibus debent usurpare presbyteris.

IX. Quod apostolica sedes paternos canones pio studio devotoque custodiat.

X. Ut præter paschale tempus et pentecosten nemo baptizare præsumat, nisi eos tantum quos ægritudo extrema compulerit.

XI. Presbyteriorum et diaconorum ordinationes certis celebrari posse temporibus.

XII. Ut præfixis diebus virgines consecrentur.

XIII. Ut viduæ non velentur.

XIV. Ut nullus præsul vel ecclesiæ, vel monasterii servum, aut originarium, nolentibus dominis, sub nomine religioso defendat, honoris et communionis periculum subiturus quisquis hoc perpetrare tentaverit.

XV. Ut clerici nulla negotia inhonesta, nec turpia lucra D
sectentur.

XVI. Ut nemo litteras nesciens, vel aliqua parte corporis minutus, provehatur ad clericum.

XVII. De his qui seipsum abscindunt.

XVIII. Quod ad clericum criminosi nequeant promoveri, et in clero positi, si in aliquibus fuerint inventi flagitiis, a suis officiis arceantur.

XIX. Quod dæmonis aliaque passionibus irretitis ministeria sacra tractare non liceat.

¹ In vetustissimo Lucensi cod. num. 490 iste titulus sic enuntiat: *Gelasius episcopus universis episcopis per unamquamque provinciam constitutus.* MANST.

² Citatur et a Nicolao papa in epist. 8 ad Michæ-

XX. Quod hi qui se sacris virginibus sociant, et sædera incesta commiserint, communicare non possint, nisi forte publicam penitentiam gesserint.

XXI. Quod viduæ, ut supradictum est, non velentur. Et si professam continentiam proposito mutato calcaverint, ipsæ pro se rationem sint ideo [al. domino] reddituræ.

XXII. Quod secunda conjugia sæcularibus non negentur, quibus tamen ad clericum minime venire conceditur.

XXIII. Ut si quis susceptor ecclesiæ propriæ desertorem, et in aliquam prorexit dignitatem, utique sententiæ subiaceat quam canonici addixerunt.

XXIV. Quod si qui ex monachis aut laicis eliguntur ad clericum, cum nulla cogit necessitas, antiqua in eis debentur instituta servari. Quod si probentur sacrum

B
mercati esse pretio dignitatem, ab officio deponuntur, nam dantem et accipientem Simonis magi crimen involvit.

XXV. De sacris locis noviter institutis, quamvis superius dictum sit, hoc nunc tamen adjicitur, ut nulla basilica sub defunctorum constructa nomine dedicetur.

XXVI. Quod nefas sit feminas sacris altaribus ministrare, vel aliquid ex his quæ virorum sunt officii deputata præsumere.

XXVII. Quod in unaquaque ecclesia cui episcopus præest, tam de redditibus quam de fidelium oblationibus quatuor debeant fieri portiones: ut una sit episcopi, alia clericorum, tertia pauperum, quarta ecclesiæ fabricis applicetur.

C
XXVIII. Quod episcopus, presbyter, et diaconus, a quocunque clerico veraciter fuerit accusatus, quod adversus hæc constituta fecerit, potest sine dubitatione percelli, sui etiam honoris periculum episcopus subiturus, si hæc omnia ecclesiæ noscenda tacerit.

² CAPUT PRIMUM. — Necessaria rerum ³ dispensatione [al. disputatione vel dispositione] constringimur, et apostolicæ sedis moderamine convenimur; sic canonum paternorum decreta librare, et retro præsumere decessorumque nostrorum præcepta metiri, ut quæ præsentium necessitas temporum restaurandis Ecclesiis relaxanda deposcit, adhibita consideratione diligenti, quantum potest fieri, temperemus; quo nec in totum formam veterum videamur excedere regularum, et reparandis militiæ clericali officiiis [supple
consulamur] quæ per diversas Italiæ partes ita belli famisque ⁴ consumpsit incursio, ut in multis ecclesiis (sicut fratris et coepiscopi nostri Joannis Ravennatis Ecclesiæ sacerdotis, frequenti relatione comperimus) usquequaque deficiente servitio ministrorum [al. ministeriorum] ⁵ nisi remittendo paulisper ecclesiasticis promotionibus antiquitus intervalla præfixa remaneant (sine quibus administrare nequeant) sacris ordinibus Ecclesiæ funditus desitutæ; atque in plurimis locis per inopiam competentis auxilii, salutare subsidium redi-

lem imperatorem. HARDUIN.

³ Cod. Luc., *dispositione.*

⁴ Id. cod., *consumpsit.*

⁵ Id. cod., *nil.*

mendarum desit animarum: nosque magno reatu, si tanto coarctante periculo, non aliquatenus videamur innecti.

CAP. II. — Priscis igitur pro sui reverentia manentibus constitutis; quæ, ubi nulla vel rerum vel temporum perurget angustia, regulariter convenit custodire, et tenus ecclesiis quæ vel cunctis sunt privatæ ministris, vel sufficientibus usque adeo dispoliatæ servitiis, ut plebibus ad se pertinentibus divina munera supplere non valeant, tam¹ intuendi quam promovendi clericali obsequii sic spatia dispensanda concedimus.

Ut si quis etiam de religioso proposito, et disciplinis monasterialibus eruditus, ad clericale munus accedat, imprimis ejus vita præteritis acta temporibus inquiretur, si nullo gravi facinore probatur infectus, si secundam non habuit fortassis uxorem, nec a marito relictam [al. rejectam] sortitus ostenditur; si pœnitentiam publicam fortassis non gessit, nec ulla corporis parte vitiatum apparet; si servili aut originariæ non est conditioni obnoxius; si curiæ jam [al. etiam] probatur nexibus absolutus; si assecutus est litteras, sine quibus vix fortassis ostiarii possit implere ministerium: ut si his omnibus quæ sunt prædicta fulcitur, continuo lector, vel notarius, aut certe defensor effectus, post tres menses existat acolythus, maxime si huic ætas etiam suffragatur; sexto mense subdiaconi nomen accipiat; ac si modestæ conversationis honestæque voluntatis existit, nono mense diaconus, completoque anno sit presbyter: cui tamen, quod annorum interstitia fuerant colatura, sancti propositi sponte suscepta doceatur præstitisse devotio.

CAP. III. — Si vero de laicis quispiam ecclesiasticis est aggregandus officii, tanto sollicitius in singulis, quæ superius comprehensa sunt, hujusmodi decet examinari personam, quantum inter mundanam religiosamque vitam constat esse discriminis: quia utique convenientia ecclesiæ ministeria reparanda sunt, non inconvenientibus meritis ingerenda; tantoque magis, quod sacris aptum possit esse servitiis, in eorum quærendum est institutis, quantum [al. quanto] de tempore quo fuerant hæc assequenda decerpitur: ut morum habere doceatur hoc probitas, quod prolixior consuetudo non contulit; ne per occasionem supplendæ penuriæ clericalis vitia potius divinis cultibus intulisse² judicemur, non legitimæ familiæ computemur procurasse compendia; quorum promotionibus super anni metas, sex menses nihilominus subrogamus: quoniam, sicut dictum est, distare convenit inter personam, divino cultui deditam et de laicorum conversatione venientem; quæ tamen eatenus indulgentia credidimus, ut illis ecclesiis quibus infestatione bellorum vel nulla penitus, vel exigua remanserunt, ministeria renoventur, quatenus his Deo propitio restitutis, in ecclesiasticis gradibus sub-

¹ Id. cod., *consulamur*.

² Id. cod., *instituenti*.

³ Citatur a Nicolao papa in epist. 2 ad Michaellem imp., tametsi quedam sibi ab eis discrepant. HARDUIN.

rogandis canonum paternorum vetus forma servetur. Nec contra eos ulla ratione prævaleat, quod pro accidentis defectus remedio providetur, non adversus scita majorum nova lege proponitur: ceteris ecclesiis ab hac occasione cessantibus, quas non simili clade vastatas, pristinam faciendis ordinationibus convenit tenere sententiam. Quo magis hac opportunitate commoniti, observantiam venerandorum canonum propensius delegamus, singulorum graduum conscientias admonentes, ne in illicitos prorumpere moliantur excessus.

Nec fas esse confidat quisque pontificum, bigamos, aut conjugia servientes ab aliis derelicta, sive quolibet⁴ pœnitentium [al. post pœnitentiam], vel sine litteris, vel corpore vitiatos [al. minutos], vel conditionarios, aut curiæ publicarumque rerum nexibus implicatos, aut passim nulla temporis congruentis expectatione discussos, divinis servituros applicare mysteriis; neque pro suo libitu jura studeant aliena pervadere, absque sedis apostolicæ justa dispositione mandante.

CAP. IV. — Basilicas noviter institutas non petitis ex more⁵ præceptionibus, dedicare non audeant, nec ambiant episcopi sibi vindicare clericos potestatis alienæ.

CAP. V. — Baptizandis consignandisque fidelibus sacerdotes pretia nulla præfigant, nec illationibus quibuslibet impositis exagitare cupiant renascentes: quoniam quod gratis accepimus, gratis dare mandamur (*Matth. x*). Et ideo nihil a prædictis prorsus exigere moliantur, quo vel paupertate cogente detriti, vel indignatione revocati, redemptionis suæ causas adire despiciant; certum habentes quod qui prohibita deprehensi fuerint admisisse, vel commissa non potius sua sponte correxerint, periculum subitri proprii sint honoris.

CAP. VI. — Nec minus etiam presbyteros ultra modum suum tendere prohibemus; nec episcopali fastigio debita sibi audacter assumere: non conficiendi chrismais, non consignationis pontificalis adhibendæ sibi arripere facultatem; non præsentem quolibet antistite, nisi fortasse jubeantur, vel orationis, vel actionis sacræ supplendæ sibi præsumant esse licentiam; neque sub ejus aspectu, nisi jubeantur, aut sedere præsumant, aut⁷ veneranda [al. venerabilia] tractare mysteria. Nec sibi meminerint ulla ratione concedi, sine summo pontifice, subdiaconum aut acolythum jus habere faciendi; nec prorsus addubitent, si quidquam ad episcopale ministerium specialiter pertinens suo motu putaverint exsequendum, continuo se presbyterii dignitate et sacra communione privari. Quod fieri necesse est censemus, si eorum præsule deferente, hujusmodi fuerit prævaricatio [al. præsumptio] comprobata, nec ipso eorum episcopo a culpa conniventis et ultione vacaturo, si immoderata facientem dissimulaverit vindicare.

⁴ In cod. Luc. deest *judicemur*.

⁵ Id. cod., *post pœnitentiam*.

⁶ Intra cap. 25, *præcepto sedis apostolicæ*.

⁷ Cod. Luc. 490, *venerabilia*.

CAP. VII. — Diaconos quoque propriam constitui-
mus servare mensuram, nec ultra tenorem (*Nic.*
xvi) paternis canonibus deputatum quippiam tenta-
re permittimus; nihil eorum penitus suo ministerio
applicare, quæ primis ordinibus proprie decrevit anti-
quitas. Absque episcopo vel presbytero baptizare
non audeant, nisi, prædictis fortasse officiis longius
constitutis, necessitas extrema compellat. Quod et
laicis Christianis facere plerumque conceditur.

CAP. VIII. — Non in presbyterio residere, cum di-
vina celebrantur, vel ecclesiasticus habetur [*al.* cele-
bratur] qui-uncque tractatus. Sacri corporis præroga-
tionem, sub conspectu pontificis seu presbyteri, nisi
his absentibus, jus non habeant exercendi.

Cum enim decreta venerabilium sanctionum nos
quoque magnopere custodire nitamur, ac sine eorum
dispendio etiam illa quæ pro alicujus utilitatis com-
pendio fortasse videantur laxanda, credamus.

CAP. IX. — Cumque nobis contra salutarium re-
verentiam regularum cupiamus temere nihil licere, et
cum sedes apostolica superior his omnibus, favente
Domino, quæ paternis canonibus sunt præfixa, pio
devotoque studeat tenere proposito; satis indignum
est quemquam vel pontificum, vel ordinum subse-
quentium, hanc observantiam refutare, quam beati
Petri sedem et sequi videat et docere: satisque con-
veniens sit, ut totum corpus Ecclesiæ in hac sibimet
observatione concordet, quam illic vigere conspiciat,
ubi Dominus Ecclesiæ totius posuit principatum, di-
cente Scriptura: *Ordinate in mecharitatem (Cant. II).*
Et item: *Omnia cum ordine fiant (I Cor. XIV).* Atque
iterum psalmista prædicante: *Circumdate Sion, et
complectimini eam, narrate in turribus ejus. Ponite
corda vestra in virtute ejus, et distribuite gradus ejus,
ut enarretis in progenies alteras, quoniam hic est Deus,
Deus noster in æternum; et ipse reget nos in sæcula
(Psal. XLVII).* Illic procul dubio, qui in ecclesiastica-
rum narratur altitudine dignitatum, et in cujus vir-
tute bonis operibus corda ponenda sunt, gradibus uti-
que distributis, cunctis Deus noster et rector populis
prædicandus est christianis: ubi nemo sibimet ali-
quid jam existimet imminutum, cum et de uniuscu-
jusque gradus perfectione nihil deperit, et convenien-
ter retinendo, quod cælesti dispensatione collatum
est, pariter nobis et cognoscibilem Deum fieri, et
tribuit esse rectorem. Nam et si quid indulgetur de
temporum quantitate moribus aggregata strenuitate
pensatur: si vitæ jam [*al.* etiam] proposito continetur,
quod protelata fuerit ætate curandum, dummodo
illa nullatenus dissimulata subreant [*al.* subripiant]
quorum quodlibet, si inesse claruerit, merito clericalibus
infulis reprobabilem convincat esse personam.
Etsi illa nonnunquam sinenda sunt, quæ, si cæterorum
constet integritas, sola nocere non valeant,

illa tamen sint magnopere præcavenda, quæ recipi
nisi manifesta decoloratione non possint. Ac si ea
ipsa, quæ nullo detrimento aliquoties indulgentia
creduntur, vel rerum¹ temporumque cogit intuitus,
vel acceleratæ provisionis respectus excusat; quanto
magis illa nullatenus mutilanda sunt, quæ nec ulla
necessitas, nec ecclesiastica prorsus extorquet uti-
litas!

CAP. X. — Baptizandi sibi quisquam passim quo-
cunque tempore nullam credat inesse fiduciam, præ-
ter paschale festum et pentecostes venerabile sacra-
mentum, excepto duntaxat gravissimi languoris in-
cursu; in quo verendum est ne, morbi crescente
periculo, sine remedio salutari fortassis ægrotans
exitio præventus abscedat.

CAP. XI. — Ordinationes etiam presbyterorum et
diaconorum, nisi certis temporibus et diebus, exer-
cere non² debent, id est, quarti mensis jejunio,
septimi, et decimi, sed et etiam quadragesimalis in-
itii, ac mediana Quadragesimæ die, sabbati jejunio
circa vesperam noverint celebrandas. Nec cujuslibet
utilitatis³ causa, seu presbyterum seu diaconum his
præferre [*al.* præferri], qui ante ipsos fuerint ordi-
nati.

CAP. XII. — Devotis quoque Deo virginibus, nisi
aut in Epiphaniarum [*lege* Epiphaniarum] die⁴ aut
in Albis paschalibus, aut in apostolorum natalitiis
sacrum minime velamen imponant,⁵ nisi forsitan
(sicut de baptismate dictum est) gravi languore cor-
reptis, ne sine hoc munere de sæculo exeant, implo-
rantibus non negetur.

CAP. XIII. —⁶ Viduas autem velare pontificum
nullus attentet, quod nec auctoritas divina delegat,
nec canonum forma præstituit. Non est ergo penitus
usurpandum, eisque sic ecclesiastica sunt ferenda
[forte conferenda vel inferenda] præsidia, ut nihil
committatur illicitum.

CAP. XIV. — Generalis etiam querelæ vitanda
præsumptio est, qua propemodum causantur uni-
versi, passim servos et originarios, dominorum jura
possessionumque [*al.* possessionem] fugientes, sub
religiosæ conversationis obtentu, vel ad monasteria
sese conferre, vel ad ecclesiasticum famulatum,
conniventibus [*al.* cohibentibus] quoque præsulibus,
indifferenter admitti: quæ modis omnibus est amo-
venda pernicies, ne per Christiani nominis institu-
tum, aut aliena pervadi, aut publica videatur disci-
plina subverti: præcipue cum nec ipsam ministerii
clericalis hac obligatione fuscari conveniat dignitatem,
cogaturque pro statu militantium sibi conditioneque
jurgari, aut videri, quod absit, obnoxia. Quibus sol-
licita competeater interdictione prohibitis, quisquis
episcopus, presbyter, aut diaconus, vel eorum qui
monasteriis præesse noscuntur, hujusmodi personas

¹ In eodem cod. deest *temporumque*.

² Id. cod., non *audeant*.

³ Vox *causa* abest a cod. Just. et ab edit. 1525 et 1609.

⁴ In cod. Luc. 490 deest *aut in Albis paschalibus*.

⁵ Burchardus lib. VIII, cap. 15, inserit *et nisi ante 25 annos*. Ita lego in meo ms. cod.; num et in editis existet ignoro. MANSI.

⁶ Citatur et a Carolo Magno in capitul. Aquisgran. anni 789, cap. 59. HARDUIN.

apud se tenentes non restituendas patronis, aut deinceps vel ecclesiasticæ servituri, vel religiosis congregationibus putaverint applicandas, nisi voluntate forsitan dominorum, sub Scripturæ testimonio primitus absolutas, vel legitima transactione concessas, periculum se honoris proprii non ambigant communionisque subituros, si super hac re cujusquam verax nos querela pulsaverit. *Magnis quippe studiis, secundum beatum Apostolum, præcavendum est ne fides et disciplina Domini blasphemetur (I Tim. vi).*

CAP. XV. — Consequens fuit ut illa quoque quæ de Piceni partibus nuper ad nos missa relatio nuntiavit, non prætereunda putaremus, id est, plurimos clericorum negotiationibus inhonestis et lucris turpibus immipere, nullo pudore cernentes evangelicam lectionem, qua ipse Dominus negotiatores e templo verberatos flagellis asseritur expulisse (*Matth. xxi; Joan. ii*); nec Apostoli verba recolentes, quibus ait: *Nemo militans Deo implicat se negotiis sæcularibus (II Tim. ii)*; Psalmistam quoque David surda dissimulantes aure cantantem: *Quoniam non cognovi negotiationes, introibo in potentias Domini (Psal. lxx)*. Proinde hujusmodi aut ab indignis post hac quæstibus noverint abstinentium, et ab omni cujuslibet negotiationis ingenio vel cupiditate cessandum; aut in quocunque gradu sint positi, mox a clericalibus officii¹ abstinere cogantur: quoniam domus Dei, domus orationis et esse debet, et dici, ne officina negotiationis et spelunca potius sit latronum (*Luc. xix; Isa. lvi*).

CAP. XVI. — Illiteratos quoque, et nonnulla parte corporis imminutos, sine ullo respectu ad ecclesiasticum didicimus venire servitium. Quod simul antiqua traditio, et apostolicæ sedis vetus forma non recipit; quia nec litteris carens sacris esse potest aptus officii et vitiosum nihil prorsus Deo offerri legalia præcepta sanxerunt (*Levit. xxi; Deut. xvii*). Itaque de cætero modis omnibus² hæc vitentur, nec quicumque talis suscipiatur in clerum. Si qui vero vel temeritate propria, vel incuria præsentium tales ante suscepti sunt, in his quibus constituti sunt locis eatenus perseverent, ut nihil unquam promotionis³ accipiant; satisque habeant hoc ipsum sibi pro nimia miseratione permissum.

CAP. XVII. — De his autem qui seipsos abscindunt, paterni canones evidenter sequenda posuerunt; quorum tenorem sufficiat indidisse. Dicunt enim, talia perpetrantes, mox ut agniti fuerint, a munere clericali debere secludi. Quod modis omnibus custodire nos convenit, quia fas esse nulli suppeditat quidquam præter illa quæ memorabilis decrevit forma censere.

CAP. XVIII. — Comperimus etiam horrendis quibusdam criminibus implicatos, tota discretionem sub-

motam, non solum de factis atrocibus necessariam penitentiam non habere, sed nec aliqua correptione penitus succedente, ad divinum ministerium honoremque contendere. Nonnullos autem etiam in ipsis ordinibus constitutos, gravibus delinquentes facinoribus, non repelli, cum et Apostolus clamet: *Nemini cito manus imponendas, neque communicandum peccatis alienis (I Tim. v)*; et majorum veneranda constituta (*Nicæni ix, x*) pronuntiant, hujusmodi, etiam si forte subreperint, tam qui ante peccaverunt, detectos oportere repelli, quam sacræ professionis oblitos, prævaricatoresque sancti propositi, procul dubio submovendos.

CAP. XIX. — Usque adeo sane comperimus illicita quæque prorumpere, ut⁴ dæmoniis similibusque [*al. dæmone aliisque*] passionibus irretitis ministeria [*al. mysteria*] sacrosancta tractare tribuatur. Quibus si hoc opere positis aliquid propriæ necessitatis occurrat, quis de sua [*supple ac*] fidelium salute confidet, ubi ministros ipsos curationis humanæ tanta perspexerit calamitate vexari? Atque ideo necessario removendi sunt, ne quibuslibet, pro quibus Christus est mortuus, scandalum generetur infirmis (*Rom. xiv; II Cor. viii*). Postremo, si corpore sauciaturum fortassis aut debilem, nequaquam sancta contingere lex divina permittit (*Levit. xxi*); quanto magis domi cælestis dispensatores esse non convenit, quod est deterius, mente percussos [*al. percussos*]!

CAP. XX. — Virginibus autem sacris temere se quosdam sociare cognovimus, et post dicatum Deo propositum, incesta fœdera sacrilegaque miscere. Quos protinus æquum est a sacra communione detrueri, et nisi per publicam probatamque penitentiam, omnino non recipi,⁵ sed tamen viaticum de sæculo transeuntibus, si tamen penituerint, non⁶ negetur.

CAP. XXI. — Nam de viduis sub nulla benedictione velandis, superius⁷ late sufficienterque prædiximus [*forte leg. latius duximus disserendum*]. Quæ si propria voluntate professam pristini conjugii castitatem mutabili mente calcaverint, periculi earum intererit, quali Deum debeant satisfactione placare, ⁸ quia (juxta Apostolum) *prinam fidem irritam fecerunt (I Tim. v)*. Sicut enim, si se forsitan continere non poterant, secundum Apostolum, nullatenus nubere vetabantur (*I Cor. vii*); sic habita secum deliberatione, promissam Deo pudicitiae fidem debent [*al. debuerunt*] custodire. Nos autem talibus nullum laqueum debemus injicere; sed solum adhortationes præmii sempiterni, pœnasque proponere divini iudicii, ut et nostra sit absoluta conscientia, et illarum pro se rationem Deo reddat intentio. Cavendum est quippe, ut de earum moribus⁹ actibusque beatus Apostolus (*I Tim. v*) testatur, quod plenius [*al.*

¹ Cod. Luc 490, *abire*.

² In eodem cod. desunt *hæc vitentur*.

³ Id. cod., *arripiant*.

⁴ Id. cod., *dæmonis*.

⁵ Cod. Luc. 490, *aut his certe*.

⁶ Id. cod., *negari*.

⁷ Id. cod., *latius diximus disserendum*.

⁸ In eodem cod. desunt sequentia usque ad *sicut enim*.

⁹ Id. cod., *actibus, quæ*.

planius; *ita in Luc.*] exponere præteritius, ne sexus A instabilis non tam deterreri quam admoneri videatur.

CAP. XXI. — Secundas nuptias sicut sæcularibus inire conceditur, ita post eas nullus ad clericale sinitur venire collegium. Alia est enim humanæ fragilitati generaliter concessa licentia, alia de. et esse vita divinarum rerum servitio ¹ dedicata.

CAP. XXIII. — Quisquis propriæ desertor ecclesiæ, nullis existentibus causis, ad aliam putaverit trans-eundum, temereque susceptus fuerit et promotus, reverendorum canonum vel ipse vel receptor [ad quem profectus est] ejus atque provector constituta non effugiet, quæ de hujusmodi præsumptoribus præfixere servanda (*Nicæni xv et xvi*).

CAP. XXIV. — De monachis laicisque in prima B copiosius præceptionis hujus ² parte digestum est, (Vide supra cap. 2 et 3), quæ vel quatenus his pro rerum temporumque necessitate concessa sint, vel quemadmodum, ubi nullius necessitatis [*forte facti necessitas*] interesse probatur, non nisi vetus institutio debeat custodiri. Quos vero constiterit indignos m. ritis, sacram mercatos esse pretio dignitatem, convictos oportet arceri non sine periculo facinus ³ perpetrantes : quia dantem pariter et accipientem damnatio Simonis, quam sacra lectio (*Act. viii*) testatur, involvit.

CAP. XXV. — De locorum consecratione sancto- rum, quanvis superius (*Cap. 4*) strictim fuerit com- prehensum, nobis quoque patefactum est, quod absque præcepto sedis apostolicæ nonnulli factas ecclesias C vel oratoria sacrare præsumant : hoc sumus tamen indicio detestabiliore permoti, quod in quocunque [*al. quorumcunque*] nomine defunctorum, et (quan- tum dicitur) nec omnino fidelium, constructiones ædificatas sacris processionibus [*Al., professionibus*] audacter instituere memorantur : quæ quoniam tam acerba tam dura sunt ⁴, si revera Christianitatis affe- ctus in illis regionibus certus et fixus est, et districtius ista quærantur, et a quibus fuerint gesta, prodantur : quoniam sicut latentibus in hac atrocitate nominibus non exstat, in quem sententia debita proferatur; ita cum manifestis fuerit documentis expositus, quem [*forte quam*] tanti sceleris poscit immanitas, non ef- fugiet [*forte vitabit*] ullatenus ultionem.

CAP. XXVI. — Nihilominus impatienter audivimus D tantum divinarum rerum subisse despectum, ut fe- minæ sacris altaribus ministrare ferantur [*al. firmen- tur; ita et in Luc.*]; et cuncta quæ non nisi virorum famulatu deputata sunt, sexum cui non competit exhibere.

Viso [*al. nisi; ita et in Luc.*] quod omnium delictorum quæ sigillatim perstrinximus, noxa omnis [*al. noxio- rum reatus omnis*] et crimen eos respicit sacerdotes qui vel ista committunt, vel committentes minime publicando, pravis excessibus se favere significant :

¹ Id. cod., *dedicandorum*.

² Id. cod., *parte digesta*.

Id. cod., *vedente*.

A si tamen sacerdotum jam sint vocabulo nuncupandi, qui ⁵ delegatum sibi religionis officium s'c proster- uere moliantur, ut in perversa quæque profanaque declives, sine ullo respectu regulæ Christianæ præ- cipitua funesta sectentur. Cumque scriptum sit : *Mi- nima qui spernit, paulatim decidet* (*Eccli. xix, 1*) : quid est de talibus existimandum qui immensis ac multiplicibus pravitarum molibus occupati, ingentem ruinam multimodis impulsionebus ediderunt, quæ non solum i, sos videatur obruere, sed et Ecclesiis uni- versis mortiferam, si non sanentur, inferre pernici- em? Nec ambigant qui hæc ausi sunt exercere, sed etiam qui hactenus cognita s'uerunt, sub hono- ris proprii se jacere dispendio, si non quanta possint celeritate festinent, ut lethalia vulnera competenti medicatione curentur. Quo enim more teneant jura pontificum, qui pontificalibus excubiis eatenus injun- cta dissimulant, ut contraria domui Dei, cui præsi- dent, potius operentur? Qui quantum apud Dominum possent, si non nisi convenientia procurarent, tantum quid mereantur aspiciant, cum execrabili studio se- ctentur adversa. Et quasi magis hæc regula sit qua Ecclesiæ debeant gubernari, si quidquid est eccle- siasticis inimicum regulis perpetratur, cum et si co- gnitos habuit canones unusquisque pontificum, inte- merata debuerit tenere custodia. Et si forsitan nesciebat, consulere sidenter oportuerit scientem [*al. ignorantem*]. Quo magis excusatio nulla succur- rit errantibus : quia nesciens [*nec sciens omnino le- gendum est, ut habet cod. Just. et edit. Canon*], pro- posuit servare quod noverat, nec ignorans curavit nosse quod gereret.

CAP. XXVII. — Quatuor autem tam de reditu quam de oblatione fidelium, prout cujuslibet eccle- siæ facultas admittit, sicut dudum rationabiliter est decretum, convenit fieri portiones. Quarum sit una pontificis, altera clericorum, pauperum tertia, quarta fabricis applicanda. De quibus, sicut sacerdotis in- tererit, integram ministris ecclesiæ memoratam dependere quantitatem, sic clerus [*al. clericu-*] ultra delegatam sibi summam nihil insolenter noverit expetendum. Ea vero quæ ecclesiasticis ædificiis at- tributa sunt, huic operi veraciter prærogata, loco- rum doceat instauratio manifesta sanctorum : quia nefas est, si sacris ædibus destitutis, in lucrum suum præsul impendia his designata [*al. deputata*] convertat. Ipsam nihilominus ascriptam pauperibus portionem, quanvis divinis rationibus se dispensasse monstraturus esse videatur, tamen juxta quod scri- ptum est : *Ut videant opera vestra bona, et glorificent Patrem vestrum, qui in cælis est* (*Matth. v*), oportet etiam præsentis testificatione prædicari, et bonæ famæ præconiis non taceri.

CAP. XXVIII. — Quapropter nec [*al. ne*] clericor- um quispiam se hujus offensæ futurum contidat immunem, si in his quæ salubriter sequenda de-

⁴ Id. cod. addit *ut eadem via noster ferre possit au- ditus si revera, etc.*

⁵ Id. cod., *delatum*.

prompsimus, sive episcopum, sive presbyterum, sive diaconum viderit excedentem, non protinus ad aures nostras deferre curaverit, probationibus duntaxat competenter exhibitis, ut transgressoris ultio fiat, et cæteris interdictio delinquendi. Sui [al. Sic] vero modis omnibus erit unusquisque pontificum ordinis et honoris elisor, si cuiquam clericorum, vel Ecclesiæ totius auditui hæc putaverit supprimenda. Data v idus Martii (anno Christi 494), Asterio et Præsidio viris clarissimis consulibus. *Et alia manu*: Deus vos incolumes custodiat, fratres carissimi.

EPISTOLA X.

AD EPISCOPOS SICILIÆ.

Ecclesiæ facultates ab episcopis, clericis et pauperibus distribui debere; diœceses et bona ecclesiæ ab episcopis triginta annos possessa eis non auferenda.

Gelasius Romanæ Ecclesiæ episcopus dilectissimis et in Christi caritate unanimiter connexis fratribus episcopis qui in Sicilia sunt constituti.

Præsulum auctoritas postorum emanavit, ut facultates ecclesiæ episcopi ad regendum habeant potestatem; ita tamen ut viduarum, pupillorum, atque pauperum, nec non clericorum stipendia distribuere debeant. Hoc eis etiam statuimus dari, quod hactenus decretum est. Reliquum sibi episcopi vindicent, ut (sicut ante diximus) peregrinorum atque captivorum largiores esse possint.

Illud etiam adnecti placuit, ut si (quod absit) facultates ecclesiæ, nec non et diœceses quæ ab aliquibus possidentur episcopis, jure sibi vindicent, quod tricennalis [al. tricennaria] lex conclusit, quia et filiorum nostrorum principum ita emanavit auctoritas, ut ultra triginta annos nulli liceat pro eo appellare, quod legum tempus [al. tutela, sive regula, aut potius cautela] exclusit. Data idibus Maii, Asterio et Præsidio viris clarissimis consulibus (anno Christi 494)¹.

EPISTOLA XI.

AD EPISCOPOS DARDANIÆ ET ILLYRICI.

Commendat eorum religionem; Thessalonicensem episcopum, qui hæreticorum nomina damnare recusavit, apostolicæ sedis communionem privatum esse, et Acacium in excommunicatione mortuum non posse absolvi significat.

Gelasius episcopus universis episcopis per Dardaniam [in qq. codd. leg. et Daciam] sive per Illyricum constitutis.

Audientes orthodoxam vestræ dilectionis in Christo constantiam, atque ita vos antiquæ fidei communionisque sinceræ traditionibus inhaerentes, ut mentem Christianæ deditam veritati nullatenus infecerint prævaricatorum vicina contagia, magnificavimus Dominum, caritatemque vestram missis litteris alloqui per religiosos viros filios nostros Cyprianum atque Macarium diacones tota cordis aviditate curavimus:

¹ In meo ms. Buchardi cod. lib. viii, cap. 46, hoc decretum tanquam ex epistola Gelasii ad Sicilienses episcopos cap. 9 acceptum offertur: *Neque viduas ad nuptias transire patimur quæ religioso proposito diu-*

quoniam pro sedis apostolicæ principatu, cujus sollicitudo delegata divinitus cunctis debetur Ecclesiis, nos vivimus, si vos statis in Domino, magnisque gaudiis triumphamus. Cum ubique terrarum Dominum Sabaoth semen puræ confessionis reliquisse cognoscimus, quod non in petrosa deveniens, aestu tentationis exaruit, nec viæ proximum cecidit vacantibus inimicis expositum, nec in spinis irruit suffocandum, sed in bonam terram piæ devotionis vestræ cœlesti factione [al. satione] dispersum in trigesimum et sexagesimum fructum centenariumque profecit, perfectionemque scilicet frumenti dominici mystica locutione designans. Quapropter exultantibus animis confidentius incipiamus, ut ab Eutychieanæ pestis incursu pectora vestra sapienter intemerata serveis: quoniam jam qui perseverat usque in finem, hic salvus erit (Matth. x). Dominus prope est, nihil solliciti sitis (Philip. iv); siquidem major est quod in nobis est quam qui in hoc mundo, regnumque Domini intra nos (etiam Scriptura [Luc. xvii] testante) sit certum. Ut autem ab eorum qui in errore sunt positi, noxia societate caveatis, nullum talibus communicantem ad vestrum recipiatis qualibet subreptione consortium: quia sicut in unaquaque hæresi cum pravitate auctore damnato successores ejus et complices atque hujusmodi sectatoribus polluta communione permixtos catholica vitare debet integritas, ita cum Eutychie Dioscorigo simulque Timotheus Ælurus et Petrus Alexandrinus, ejusque communicator Acacius, nec non etiam Antiochenus Petrus, cum suis sunt omnino participibus abdicandi. Nec quisquam, etiamsi pravitate deponere se promittat, recitandis tamen nominibus consentiens peccatorum, vel eadem recitantium minime communionem discretus ad immaculata sacrilegiis ovilia quibuscunque modis est permittendus intrare, ut Ecclesia Dei nostri, quæ maculam rugamque non sustinet (Ephes. v), inviolata permaneat. Absint ergo a fidelibus Christi vipere capitis dira commercia, et procul a cœlestibus pascuis mortifera venena pellantur, ut salutaris alimonia panis illius qui de cœlo descendit (Joan. vi), fideles hanc sumentes ad vitam perducatur æternam.

Quæ ut mutua valeamus exhortatione prospicere, det operam vestra dilectio ut sospitatem vestræ caritatis optatam, et fidei communis instantia nobis crebrius aperire non desinat, quatenus alternis nos instructionibus excitantes, legittimorum Domini sacerdotum possimus invenire mercedem. Per vicinas quoque provincias hæc eadem patefacere vestra caritas vigilanter insistat; ut et qui catholicæ communionis sinceritate subsistunt, competentibus roborentur alloquiis; et qui forsitan ab hujus rectitudine deviarunt, ad integritatem dogmatis Christiani salubribus monitis reducantur. Noverit autem vestra

turna observatione permanserunt. Similiter autem virgines nubere prohibemus quas annis pluribus in monasteriis ætatem perçisse contigerit.

fraternitas Ecclesiæ Thessalonicensis antistitem nostris adhortationibus sæpius incitatum, contagia communionis externæ nunquam declinare voluisse, nec apud nos nomen Acacii, vel cæterorum similium perfidorum, hisque communicantium congrua professione damnasse. Quapropter eum communionem sedis apostolicæ non recepisse manifestum est, quoniam nisi puris sensibus et ab omni nefanda societate, beati Petri apostoli nec possumus nec debemus Ecclesiæ præbere commercia. Propterea cautius agendum est cum præfato ne catholicis mentibus, ut fiat, apostolicæ sedis reconciliatione subrepat; quam sicut dolosis artibus fallere et circumvenire non prævalet, ita sub cuius non potest obtinere auctoritatem quoque nostram, quæ ad Dalmatarum est directa pontifices, etiam ad vos credimus dirigendam, quatenus in veritate catholica, secundum formam traditionis antiquæ tenere nos consonam noveritis ubique sententiam. Si quos vero novos didiceritis motus exurgere, nobis fraternæ debetis sollicitudine reserare, quo subinde, quæ Patrum regulis congruant, præstante Domino, remedia procuremus.

Nec quisquam omnino vobis persuadeat Acacio prævaricationis suæ crimen fuisse laxatum, quia qui postquam in collegium recidens pravitatis, jureque meruit ab apostolica communionem secludi, in hac eadem persistens damnatione defunctus est. Absolutionem quam superstes nec quæsit omnino, nec meruit, mortuus jam non potest impetrare, siquidem ipsis apostolis Christi voce delegatum est: *Quæ ligaveritis super terram, et quæ solveritis super terram* (Matth. xviii). Cæterum jam de eo qui in divino est iudicio constitutus, nobis fas non est aliud decernere præter id in quo eum dies supremus invenit; atque ideo nisi ejus nomine refutato, cæterisque consortibus hujus erroris, cum nullo prorsus eorum participare debetis mensæ dominicæ puritatem, quam majores nostri semper ab hæretica magnopere servaverunt pollutione discretam. Sed neque vos quisque circumvenire pertentet: quod dicat non de religione, sed de moribus esse certamen, vel apostolicam sedem non causam communionis catholicæ fideique tractare, sed injuriam dolere, cur videantur ab Acacio fuisse contempta; quoniam hæc et hujusmodi, quatenus simplices quoque decipiant, hi qui in errore sunt positi spargere non quiescunt. Videtis enim, sicut supra jam dictum est, per nomina prævaricatorum, si, quod absit! in ecclesia recitanda credantur, simul et contagium prævaricationis induci, Sedes autem apostolica in tantum non contumeliam dolet, sed fidem defendit, communionem sinceram, ut hodie cuncti qui in ejus visi sunt propripise despectum, si ad integritatem fidei commu-

* Hanc inscriptionem illustrissimus cardinalis Baronius mendosam esse putat, quasi Casario non Aonio scripta fuerit; verum eam quam a Felice III ad Casarium scriptam supra recensuit, in recognitionibus tomi decimi a Felice IV datam esse reco-

gnovit. Ideoque relinquendam esse putavit inscriptionem epistolæ hanc, quam priore editione tollendam esse judicavit. Spero hanc nostram recognitionem Annalium scriptori pergratam fore, ubi de ea certior factus fuerit. SEV. BIRJUS.

EPISTOLA XII.

AD AÆONIUM ARELATENSEM EPISCOPUM.

De episcopatus sui primordiis.

Mutua caritatem cum fide catholica retinendam esse monet.

Dilectissimo fratri Aonio Gelasio.

Inter difficultates varias copiam nos reperisse gratulamur, qua per divinam gratiam sedis apostolicæ regimen nos adiasse pendentes, prætermissum diu cum tua misceremus fraternitate sermonem, et salutatione directa, mutua caritate solliciti dilectionis quoque tuæ prospera quæreremus. Quanto enim totius ovilis curam, Christo Domino delegante, susceptam B. Petri apostoli gubernatio principalis universo gregi debet in orbe terrarum, tanto pietatis affectu cunctas Ecclesias earumque rectores amplectitur, et inter diversos mundi turbines, si paterna fide vel traditione firmiter perseverant, ubi primum facultas arriserit, et quærit anxia, et gavisiva cognoscit. Quapropter, frater carissime, instantius religiosi viri filii nostris Euphronio presbytero et Restituto viro religioso, qui ad Italiæ partes ad providendam congregationi sanctæ substantiam commearant, remeantibus ad propria, silere nequivimus: sed omni voto dilectionem tuam duximus admonendam, quatenus et vigere apud nos alternæ viscera gratiæ fratres, et coepiscopi nostri per Gallias constituti, caritate tua vulgante, cognosceret: et desiderantibus omnium per quos tua caritas voluisset, referret mutuo sospitatem, constaretque nullatenus quantumlibet sæculo detrahente divelli, sed catholicam professionem manere semper ubique conjunctam. Dominus te incolumem custodiat, frater carissime. Data x kalendas Septembris, Asterio et Præsidio viris clarissimis consulibus (anno Christi 494).

IN SEQUEMTEM EPISTOLAM PRÆMONITIO.

Epistolæ hujus Gelasii ad Dardanos forma duplex circumfertur, altera brevior, alia vero hinc inde amplificata diffusior. Pro utraque stant veteres mss. codices vetustate et antiquitate præstantes. Vetustissimi ut inter cæteros Veronensis et codex canonicus vetustus a Quenello vulgatus brevior præferunt. Fusiorem exhibet vetustissima collectio Avellana in Vaticana bibliotheca servata; quin et Facundus Hermianensis ex ea testimonium allegavit lib. v, cap. 4. Hinc natum auctorum dissidium; nam alii auctiorem interpolatam judicant, sinceritatem uni epistolæ breviori vindicantes. Balerini utramque sinceram arbitrantur in Dissert. de Antiq. Collect. can. part. 2, cap. 11, § 3, rati Gelasium primo quidem brevior scripsisse; tum secundis curis auctam evulgasse; id vero non unico exemplo ab antiquis præstitum demonstrant. Vide illos in Admonit. ad

epist. 42 S. Leonis, n. 40, 44. Venetus Labbei editor ampliore dedit in sua collectione, signatis tamen in adnotationibus diligenter locis, qui in breviori epistola desiderantur. Cum tamen ipsam brevioris epistolæ formam minus perspicue mente concipere lectores valeant; hinc operæ pretium me facturum existimavi si latiori epistolæ, qualis in editione Veneta representatur huc a me translata integræ etiam brevioris subjungam; excerpti vero illam ex Codice canonum ecclesiasticorum a Quesnello vulgato cap. 50, juxta recensionem Balle-

• EPISTOLA XIII.

• AD EPISCOPOS DARDANIÆ.

Acacium solius apostolicæ sedis iudicio jure damnatum ostendit.

• Gelasius b episcopus urbis Romæ ad Dardanos.

Valde mirati sumus quod vestra dilectio quasi novam a veluti difficilem quæstionem, et adhuc tanquam inauditum quidpiam nosse desiderat, quod Euty- B chianæ pestilentia communicatores, non habentes quod pro suæ perditionis obstinatione respondeant, frequenti jam ratione convicti, misera [al. sola] contentione submurmurant, non quia sit alicujus momenti quod garriunt, c sed quia non inveniunt penitus quid loquantur. Ubi magis eos qui catholicis sensibus instituti sunt, adhuc hæere e miramur, quam illos qui a veritate exciderunt, et ab antiqua Ecclesiæ traditione sunt devii, profanasque vocum novitates, et ineptias caducæ perversitatis f obtendunt, quibus eos vestra dilectio retulit jactitare. Ideo Acacium non putare jure damnatum, quod non specialiter synodo videatur fuisse dejectus; et insuper demerentiam suæ vanitatis accumulans, pueriliter ad- jicientes præcipue pontificem regiæ civitatis. Qua- C propter stultitiam respuentes inanum querelarum, percurrere vos oportet ab ipsis beatis apostolis, et considerare prudenter quoniam Patres nostri catholici [al. addit videlicet] doctique pontifices in unaquaque hæresi quolibet tempore suscitata, quid- quid f pro veritate, pro communione catholica atque

a Hanc epistolam circularem esse, eamque omnibus orthodoxis hæreticis et schismaticis episcopis redditam voluisse, patet in fine his verbis: *Recte autem faciet vestra dilectio, ut ista quæ scribimus, pariter catholicis et contraria sapientibus innotescant, etc.* Causam scribendæ epistolæ præbuit Euphemius Constantinopolitanus episcopus schismaticus, qui defuncti Acacii causam iniquam et impiam falsis textibus ornans, conatus est Orientales coepiscopos a conjunctione sedis apostolicæ avellere. Ut ergo summe periclitanti Orientali Ecclesiæ succurreret, hanc prolixam valde atque disertam epistolam, qua Acacium sedis apostolicæ iudicio jure damnatum esse ostendit, ad Dardaniæ episcopos transmisit. SEV. BINIUS.

1 De hac epistola consule cl. Maffei in præfatione ad supplementum Acacianum (*Patrol. tom. LVIII, col. 937*). Collata fuit cum pervetusto codice Veronensis capituli, mille, ut creditur, annorum a Francisco Blanchino ejusdem capituli canonico, et bibliothecæ custode; et in eo hoc est epistolæ argumentum: *Incipit rationis reddendæ Acacium a sede apostolica competenter fuisse damnatum; titulus vero: Dilectissimis fratribus universis episcopis per Dardaniam constitutis Gelasius.*

2 Alias, dilectissimis fratribus universis episcopis per Dardaniam constitutis Gelasius.

A apostolica secundum Scripturarum tramitem prædicationemque majorum facta semel congregatione sanxerunt, inconvulsum voluerunt deinceps firmumque constare; nec in a eadem causa denuo quæ præfixa fuerant retractari qualibet recenti præsumptione permiserunt; sapientissime b prævidentes quoniam si decreta salubriter cuiquam liceret iterare, nullum contra singulos quosque prorsus errores stabile persisteret Ecclesiæ constitutum, ac semper iisdem furoribus recidivis [al. furoris residui] omnis integra definitio turbaretur. Nam si limitibus etiam præfixis positæ semel synodalia regularum, non cessant elisæ pestes resumtis certaminibus contra fundamentum sese veritatis attollere, et simplicia quæque corda percutere, quid fieret, si subinde fas esset per- B fidei inire concilium? cum c quilibet illa [al. illius] manifesta sit veritas, nunquam desit quod perniciose depromat d et falsitas, e tametsi ratione vel auctoritate deficiens, sola tamen f contentione non cedens. Quæ majores nostri divina inspiratione cernentes, necessarie præcaverunt, g ut quæ contra unamquamque hæresim coacta [al. addit semel] synodus pro fide, communione, et veritate catholica atque apostolica promulgasset, non sinerent post hæc novis retractationibus mutilari, ne pravus occasio præberetur quæ medicinaliter fuerant statuta pulsandi: sed auctore cujuslibet insanix, ac pariter errore damnato, sufficere judicarunt, ut quisquis aliquando hujus erroris communicator existeret, principali sententia damnationis ejus esset obstrictus: quoniam C manifeste quilibet vel professione sua vel communione posset agnosci. Et ut [al. addit brevitate causa] priora taceamus, quæ diligens inquisitor facile poterit vestigare, Sabellium damnavit synodus; nec, ut sectatores ejus postea damnarentur, necesse fuit singulas vixit synodos celebrari, sed pro tenore constitutionis antiquæ cunctos qui vel pravitatis

b Euphemius ad excusationem Acacii dicebat, ipsum synodali iudicio non fuisse condemnatum, adeoque nomen ejus a sacris tabulis nequaquam expungendum. Quod si de universali et œcumenico concilio intelligat, verum est; si de provinciali synodo accipiatur, falsissimum esse constat ex iis quæ supra notavimus in notis epistolarum, et conciliorum Romanorum sub Felice III habitorum. Universali et œcumenico concilio neque potuit neque debuit Acacius damnari. Orientales episcopi omnes fere Acacii communione polluti fuerant, adeoque universale concilium haberi non poterat. Et quia solius pontificis Romani sententia damnatum esse sufficiebat, eodem universali et œcumenico concilio opus non erat. SEV. BINIUS.

3 Cod. Veron., et veluti.

4 Id. cod., nec inveniunt.

5 Id. cod., murmurant.

6 Id. cod., obtendere.

7 Id. cod., pro fide, pro veritate.

8 Id. cod., nec in hac eadem.

9 Id. cod., pervidentes.

10 Id. cod., quilibet.

11 In eod. cod. deest et.

12 Id. cod., et si.

13 Id. cod., intentione.

14 Id. cod., ut contra... quod acta synodus, etc.

illius vel communionis existere participes, universalis Ecclesia duxit esse refutandos. Sic propter blasphemias Arii forma fidei communionisque catholicæ, Nicæno prolata conventu, Arianos omnes, vel quisquis in hanc pestem, sive ¹ consensu sive communionem deciderit, sine retractatione ² conclusit. Sic Eunomium, Macedonium, Nestorium, synodus semel gesta condemnans, ulterius ad nova concilia venire non sivit; sed universos quocunque modo in ³ hæc consortia recedentes, tradito sibi limite synodali, refutavit Ecclesia; nec unquam recte cessisse manifestum est, qualibet necessitate cogente ⁴ novis ausibus, quæ fuerant salubriter constituta, temerasse. [al. Non autem nos latet plurimos, etc.] Propterea tempestate quoque persecutionis Arianae plurimi catholici sacerdotes de ex-iliis, pace reddita, respirantes; [al. per certas provincias congregatis secum fratribus ecclesias composuisse] sic cum catholicis nihilominus fratribus Ecclesias composuere turbatas, ut non tamen illius synodi Nicænae quidquid de fide et communionem catholica et ⁵ apostolica definierat immutarent, nec nova quemquam prolapsam damnationem percellerent, sed illius tenore decreti, ⁶ nisi resipuissent, censerent [al. iudicaretur] esse damnatos. Quibus convenienter (ut dictum est) ex paterna traditione perpensis, confidimus, quod nullus iam veraciter Christianus ignoret uniuscujusque synodi constitutum quod universalis Ecclesiæ probavit assensus, ⁷ non aliquam magis exsequi sedem præceteris oportere, quam primam, quæ et unamquamque synodum sua auctoritate confirmat, et continuata moderatione custodit, pro suo scilicet principatu, quem beatus Petrus apostolus Domini voce perceptum, Ecclesia nihilominus subsequente et tenuit semper et retinet. Hæc dum Acacium certis comperisset iudiciis ⁸ a communionem catholica deviasse, diutius ista non crederet, quippe quem noverat exsecutorem sæpe necessariae dispositionis suæ contra hæreticos existitisse, per triennium fere litteris destinatis eundem monere non destitit, sicut per diversos missa ⁹ frequenter scripta testantur. ¹⁰ — Quibus ille cum debito [al. tanquam debito] silentio diu non respondere proponeret, episcopalis quoque directa legatio est, ac nihilominus pagina destinata quæ præmoneret eum suorum ante meminisse gestorum, et quæ primitus pro fide catholica desudasset, oportere respirare. Contestans, et blandiendo pariter et minando,

¹ Id. cod., sensu.

² Id. cod., concludit.

³ Id. cod., in his blasphemias.

⁴ Id. cod., noviter.

⁵ Deest Apostolica in eodem cod.

⁶ Id. cod., nisi resipuisset, iudicare damnatum, essetque consequens, ut nisi corrigeret, damnationi procul dubio subjueretur; quibus, etc.

⁷ Id. cod., nullam.

Id. cod., a veritate.

⁹ Id. cod., familiariter.

¹⁰ Inclusa parenthesi per duas ferme paginas desunt in codice Veronensi, eorumque loco sequentia subiunguntur: Quibus ille primum tanquam dedito si-

no se a corpore catholicæ unitatis abscederet: simulque quoniam hunc Joannes secundæ sedis antistes gravibus pulsaret objectis, ad primæ sedis audientiam cohortatus est, vel venire debere vel mittere. Licet enim synodus iteranda non esset, tamen congrueret, ut cujuslibet civitatis episcopus primæ sedis iudicium non vitaret, ad quod convenerat secundæ sedis antistes, qui nisi a prima sede non posset audiri, ¹¹ præcipue qui præjudicatis animis nulla synodo a Græcis fuisset exclusus; etiam apud eos causam suam nec posset omnino dicere, nec deberet: quia ab inferioribus episcopis potior, nisi a prima sede (sicut dictum est) vel discuti potuisset, vel si ita ratio postulasset adduci etiam cunctis Orientalibus episcopis cum ipso Acacio in Petri communionem recedentibus cum secundæ sedis episcopus catholicus ab externæ communionis hominibus esset nullatenus iudicandus. Sed Acacius non solum despexit satisfacere postulatis, verum etiam ipsam legationem sedis apostolicæ blandimentis, præmiis, perjuriisque deceptam, quibus ei cum imperatore promisit, integram præsulis apostolici causam de omnibus esse servandam Petri communionem pollutam redire perfecit, in tantum sedis apostolicæ despiciens potestatem, ut non solum ejus auctoritatem non cederet, sed etiam potius in consortium communionis externæ per legatos suos niteretur abducere; fieretque apostolicæ sedi necessitas eos ipsos quos direxerat sacerdotes honore pariter et communione privare, ne tali contagione videretur infecta, satisque monstraret non se Acacii specialiter odisse personam, sed respicere fœdera perditorum: quæ etiam in suis pontificibus detestata convenienter horreret, nihilominus autem litteris suis Acacius indicarat; et in Alexandrini Petri se communionem, quem expetita sedis apostolicæ auctoritate exsecutor ipse quoque damnaverat, sine ejusdem apostolicæ sedis consultatione promptissime recidisse, et accusationem Joannis, laudesque Petri proprio sermone deferre. De quibus, si utique confidebat magis vel venire, vel mittere debuisset, ut et præsentem de mendaciis quæ dicebat posset confutare Joannem, et præconia Petri quæ digesserat rationabiliter allegaret, quod cum minime fecerit, satis evidenter ostendit, nec Joannem se posse convincere, nec legitime receptum Petrum habere fiduciam perdocendi, solumque sibi

lento nihil respondere proponens tandem aliquando missis litteris profitetur se Alexandrino Petro, quem expetita apostolicæ sedis auctoritate exsecutor ipse quoque damnaverat, abque sedis apostolicæ notitia communionem, permixtum: beati autem Petri sedes, quæ Alexandrinum Petrum tantummodo damnaverat, non etiam solvissè noverat, non recepit; atque ideo ne per Acacium in Petri consortium duceretur, ipsum quoque a sua communionem submovit et multimodis transgressorum a sua societate fecit alienum. Hic si examinatio, etc. — Nos parenthesi signum —, ut magis perspicuum, substituiimus. EDIT.

¹¹ Forte cum præcipue. HARDUIN.

monstravit inesse propositum lacerandi catholicos. A hæreticosque laudandi, seseque eorum potius, quos laudabat, docuit esse participem, quam catholicorum, quos nitebatur decolorare, consortem: tulitque de se ipse iudicium, cum damnati hominis communionem pollutus, damnationis ejus factus est particeps. Ita et sedes apostolica quod ad necessariam diligentiam respiceret nil onisit, et Acacius secundum formam synodi Chalcedonensis, qua error cui communicavit elisus est, sicut de hæretico homine scriptum est, suo iudicio condemnatus apparuit, justeque sedes apostolica, quæ utique se Alexandrinum Petrum damnasse, non etiam solvisse memorat, ne per Acacii pristinam communionem Petri quoque collegium, cui Acacius communicaverat, incideret, ipsum com-
 etenter Acacium a sua communionem submovit. Quapropter utrum errori vel prævaricationi communicaverit Acacius, quid opus erat nova discussione cognoscere? cum jam litteris suis esset ipse confessus, ac, sicut scriptum est, *Ore tuo justificaberis, et ore tuo condemnaberis (Math. xi)*, verborum suorum vinculis et reus teneretur et jure plectendus. Cur ipse in nova causa, quam synodus nulla præcesserat, Joannem, quem suis litteris impetebat, qualemcumque secundæ sedis episcopum, in primæ sedis beati Petri apostoli iudicio confutare despexit; et ut causam diceret, seu per se, seu per alium, vel venire, vel destinare contempsit: indignum habens cujuslibet civitatis antistes ad primæ sedis venire iudicium, ad quod secundæ sedis cerneret venisse pontificem, quod Anatolius Constantinopolitanæ urbis episcopus missis legationibus pro sua persona fecisse monstratur? Ecce etiam in hac parte vocem non habent con-
 querentes: ecce, inquam, ad legitimum est vocatus examen, ubi vel suas partes justis allegationibus defensaret, si ille apostolicæ sedis refugit examen in Joannis catholici pontificis negotio vestigando, quemadmodum sedes apostolica de receptione Petri hæretici sua auctoritate resoluti, Acacii fuerat secutura iudicium? An sedem apostolicam congruebat parœciæ Heracliensis Ecclesiæ, id est Constantinopolitani pontificis, vel quorumlibet aliorum, qui cum eodem, vel propter eum fuerant congregandi, iudicium præstolari? Cum apostolicam ejusdem primæ sedis audentiam Constantinopolitanus episcopus declinaret, qui utique etiam si metropolitani esset jure suffultus, D
 etiam inter sedes haberet locum; primæ tamen sedis cognitionem fas non habuit refutandi, ad quam secundum canones, appellante secundæ sedis antistite, vocabatur ad nostrorum causam. Hoc ipso satis ostendit reum se esse confessum, qui ad legitimum

¹ Locus obscurus aut mendosus. HARDUIN.

² Cod. Veron., *postquam litteris tuis ipse confessus est, si auctoritatis, etc.*

³ Id. cod., *tenore illius definitionis exsecutio reperitur quo damnati, etc.*

⁴ Id. cod., *existere.*

⁵ In cod. Justelli: « Probantur esse damnati. Quod si utrum errori vel prævaricationi communicavit Acacius forsitan dicatur oportuisse constare, breviter præbemus ad ista responsum. Aut enim ipsi do-

judicium apostolatus adesse contempsit; nec poterat ultra differri, ne, sicut dictum est, antiqua illius communionem durante, cum sese jam socia-set externæ, sedes quoque apostolica per eum pollueretur contagii perfidorum, dignumque esset vel prævaricatorem, vel contemptorem iudicii competentis, manifestissime scilicet de suo negotio desperantem, a catholica atque apostolica integritate et communionem secludi. — Hic si examinatio quaeritur, jam iudicium non erat opus; ² posteaquam et litteris suis ipse confessus est, et ad legitimum iudicium vocatus adire pertinuit, si auctoritatis pondus inquiritur, Chalcedonensis synodi ³ tenor cum apostolica sede consentiens, et illius definitionis exsecutio reperitur condemnati illic erroris communicator effectus: præfixæ nihilominus ibidem particeps damnationis ⁴ apparuit, quoniam idem ipse error qui semel est cum suo auctore damnatus, in particeps quolibet prævaricationis effecto, et execrationem sui gestat et pœnam. Hoc tenore etiam Timotheus Ælurus, atque ipse Alexandrinus Petrus, qui secundam certe sedem quoquomodo tenuisse videbantur, non reperta synodo, sed auctoritate tantummodo sedis apostolicæ, ipso quoque Acacio postulante vel exsequente ⁵ probatur esse damnatus; nunc autem ipsi doceant legitime Petrum fuisse purgatum, et ab omni hæreticorum contagione rite discretum cum ei communicavit Acacius, si ejus communicatorem putant Acacium aliquatenus excusandum, aut si, quod magis est verum, convenienter atque legitime Petrum ⁶ probare non potuerunt expiatum ⁷ (propter quod etiam ad apostolicæ sedis iudicium Acacius vel venire vel destinare non ausus est); restat ut in ejus communicatione [At. ut ejus in expiatione] fuerit, et qui ei communicavit infectus.

⁸ Non reticemus [At. Nec plane tacemus] autem quod cuncta per mundum novit Ecclesia; quoniam quorumlibet sententiis ligata pontificum, sedes beati Petri apostoli jus habeat resolvendi, utpote quod [At. quæ] de omni Ecclesia fas habeat iudicandi, neque cuiquam de ejus liceat iudicare iudicio, siquidem ad illam de qualibet mundi parte canones appellari voluerint, ab illa autem nemo sit appellare permissus. Quapropter cum satis constet Acacium nullum habuisse pontificium, sententia [At. sententiam sedis apostolicæ sine, etc.] sedis apostolicæ damnatum, D
 sine ulla ejus notione solvendi; dicant certe ⁹ qua synodo hoc ille præsumpserit, quod nec sic quidem absque apostolica sede fas haberet efficere? cujus sedis episcopus? cujus metropolitane civitatis antistes? Nonne parœciæ Heracliensis Ecclesiæ? Si illi certe licuit sine synodo sententiam apostolicæ sedis ceant, etc. Petrum legitime veraciterque purgatum etc. » LABBEUS.

⁶ Id. cod., *non probaverint expiatum.*

⁷ Annullis inclusa non exstant in Cod. Veron.

⁸ Nicolaus papa hunc locum citat in epist. ad episcopos Gallie ex epistola Gelasii ad episcopos per Dardaniam constitutos: *Nec plane tacemus. Hincmarus Laudun. ex epist. ad Anastasium principem, Nec plane tacemus.* HARDUIN.

⁹ Cod. Veron., *qua certe synodo*

abrumperet, nulla ejus consultatione quæsita, itane vero non licuit primæ sedi Chalcedonensis synodi constituta, sicut decuit, exsequenti, hujusmodi prævaricatorem sua auctoritate detrudere? Sed nec illa præterimus, quod ¹ apostolica sedes frequenter, ut dictum est, more majorum, etiam sine ulla synodo præcedente, et absolvendi quos synodus inique damnaverat, et damnandi nulla existente synodo quos oportuit, habuerit facultatem: ² sanctæ memoriæ quippe Athanasium synodus Orientalis addixerat, quem tamen exceptum sedes apostolica, quia damnationi Græcorum non consensit, absolvit. Sanctæ memoriæ nihilominus Joannem Constantinopolitanum synodus etiam catholicorum præsulum certe damnarat, quem simili modo sedes apostolica etiam sola, quia non consensit, absolvit; itemque sanctæ memoriæ Flavianum pontificum [*al. additur Græcorum*] congregatione damnatum, pari tenore, quoniam sola sedes apostolica non consensit, absolvit, potiusque qui illic receptus fuerat [*al. quia illic receptus non fuerat*], Dioscorum secundæ sedis præsulum sua auctoritate damnavit, et impiam synodum non consentiendo ³ submovit, ac pro veritate, ut synodus Chalcedonensis fieret, sola decrevit ⁴ — in qua pontificibus innumeris, qui latrocínio corruebant Ephesino, veniam poscentibus, sola concessit, et in sua perfidia permanentes, nihilominus sua auctoritate prostravit: quam congregatio quæ illic pro veritate reparanda collecta fuerat, est secuta; quoniam sicut id quod prima sedes non probaverat, constare non potuit, sic quod illa censuit judicandum, Ecclesia tota suscepit; ubi etiam consequenter ostenditur, quia male gesta synodus, id est, contra Scripturas sanctas, contra doctrinam Patrum, contra ecclesiasticas regulas, quam tota merito Ecclesia non recepit, et præcipue sedes apostolica non probavit, per bene gestam synodum, id est, secundum Scripturas, secundum traditionem Patrum, secundum ecclesiasticas regulas, pro fide catholica et communione prolata, quam cuncta recepit Ecclesia, quam maxime sedes apostolica comprobavit, et debuerit et potuerit immutari; bene vero gestam synodum juxta supradictum modum, nova synodo nullatenus immutandam. Proinde si Eutychem fatentur hæreticum, male gestam apud Ephesum synodum, qua est receptus, pariter fatebuntur, et per bene gestam synodum Chalcedonensem, quod Eutyches vel cum eo sentientes talia sunt rejecti, velint nolintque, consentiant, atque ideo bene gestam synodum novis exagitationibus refricari non licuisse cognoscant. Qui si forsitan dixerint, eo tenore Ephesinam quoque synodum non licuisse mu-

¹ Alias, *apostolicæ sedi frequenter datum est, more majorum, absolvendi*, etc. LABBEUS.

² Hunc locum recitat Hincmarus Laudun. tom. II, pag. 373, ex epist. Gelasii ad Anastasium principem: sed habet aliquid sub finem dissimile. HARDUIN.

³ Cod. Veron., *sola submovit e veritate*. — *Sola submovit et auctoritate sedis apostolicæ concilium Chalcedonense coactum*. LABBEUS.

⁴ Inclusa parenthesi per duas fere paginas desunt

tari, rursus hæc e. d. m. quæ supra deprompsimus, planius repetita perpendantur, id est, quia contra fidem, contra veritatem communionemque catholicam vereque Christianam, non recte gesta synodus legitima synodo pro fide, veritate, communionemque catholica, vereque Christiana, modis omnibus sectanda est, et injusta synodus justa synodo submovenda. Pro fide autem, et veritate, et communione catholica, bona synodus, vereque Christiana, semel acta, nulla nec potest nec debet novæ synodi iteratione convelli, sed secundum bene gestam synodum recteque præfixam, si quis ab ejus tramite deviarit, consequenter ac sufficienter ejus definitione plectendus, meritoque illius subjacet constitutis, nec opus est per singulos quosque deviantes, jureque plectendos, novas rursus synodos introduci; cum ex illius tramite, quæ auct. rem cum errore damnavit, quisquis quolibet modo, quolibet titulo complex ejusdem fuerit factus erroris, ut ejus se contagione polluerit, competenter et particeps ejusdem damnationis existat, ejusque pœna puniatur obstrictus, cuius maluit inire consortium. Quæro ergo ab his quid de Eutyche sentiant: fuissene hæreticum, an asserunt non fuisse? Si non fuisse contendunt, quid ambagibus agunt, quid circuitionibus præstigiisque se contegunt? Palam se Eutychianos esse pronuntiant, ut in ejus sacriligo furore convicti veritatis molibus obruantur, aperteque cognoscant, non solum hæc ipsa pestis Eutychiana quantum Christiano dogmati probetur inimica; sed quantas alias hæreses, easque gravissimas, in sua pravitate contineat, ut in quibus foveis voluntentur, et in quod præcipitium barathrumque mergantur, intelligant. Simul autem si Eutychem hæreticum negant, omnimodis publicatur, quod ideo de omnibus Eutychianæ pesti communicantibus, suppresso veluti hoc ipso errore, contendunt, ut nos per talium hominum, quod absit, insidias captiosasque tendiculas in Eutychetis insaniam nitantur inducere: quod quidem etiamsi non negeant, sive scientes, sive nescientes, facere confutantur. Sin vero et Eutychem hæreticum negare non audent, restat ut contra catholicam fidem, non synodum nuncupandam, sed conspirationem potius perditorum fuisse consentiant quæ apud Ephesum Eutychete reducto perculit S. memoriæ Flavianum, cunctosque qui illic aderant sacerdotes militari terrore compulerit tanto scelere præbere consensum. Atque ideo nobis necesse est pravam perversamque conspirationis illius, et latrocinalem fuisse perhibere actionem, eamque debuis modis omnibus aboleri, et ideo justam, bonam, veraciter Christianam Chalcedonensem synodum pces-

in codice Veronensi. Eorumque loco hæc habentur: *In qua ut ergo sola jus habui: absolvendi eos quos synodica decreta perculerant, sic etiam sine synodo in hac eadem causa plurimos etiam metropolitanos damnasse cognoscitur. Quod si quis hæc ab apostolica sede vel secundum synodum acta reprehendit, præter quod prisca rerum probatio convincitur, interim multo magis Acacio non licuisse fatebitur. Dicat ergo, etc.* — Hic ut superius parenthesi signum — substituiimus. EDIT.

sisse definiant, in his quibus Eutychete depulso, cum suo fautore Dioscuro, hæresim eorum erroremque damnarit. Hanc ergo synodum (ut dictum est) bonam, veram, justam, Christianamque esse non dubitant, per quam illa noxia sit remota. Perspiciant ergo, tandemque concedant, quod quisquis ab ejus justæ et Christianæ veræque synodi fide, communione et veritate deviaverit, vel ab ea deviantibus communionem miscuerit, sufficienter atque competenter, secundum ipsius delicta, teneatur obstrictus, quoniam mala synodus bona debuit submoveri. Bona vero synodus nulla causa est cur alia debeat synodo retractari, ne ipsa retractatio ejus constitutis derogat firmitatem. Proinde quicumque congregationis Ephesinæ tenentur affectu, quid adhuc Acacii tantummodo nomen obtendunt, et non palam sectatores Eutychetis, qui illic receptus fuerat, profitentur; qui si refugiunt, atque Eutychen se perhibent execrari, simul ergo et Ephesinam, qua male receptus est, conspirationem jure cessatam, et Chalcedonensem synodum, qua rejecta est, merito consentient institutam; atque ita synodum, quæ pro fide catholica sit præfixa, secundum veterum formam, sicut dictum est, perspiciant novellis non potuisse quæstionibus ventilari, sed juxta ejus tenorem semel legitime justequè depromptum, et jure probari recta sectantes, et sentientes contraria refutari; quod sedes apostolica, sicut decuit, antiqua traditione custodiens, non synodum duxit iterandam, sed in ejus prævaricatore pellendo hanc eandem synodum potius exsequendam. ¹ Quapropter si quis adhuc secundum Chalcedonensem synodum hæc ab apostolica sede gesta reprehendit, præter quod et hæc qua superius astruximus, et multiplici potest ratione convinci, multo magis tamen Acacio non licuisse fatebitur ista tentare. — Dicat ergo, qua synodo, Joannein secundæ sedis antistitem, qualencunque, certe catholicum, et a catholicis ordinatum, nec de catholica fide et communione aliquatenus impetum, duxerit excludendum, et hæreticum manifestum Petrum sua quoque executione damnatum, pontifici catholico permiserit subrogandum ² (cum etiamsi reus manifestus esset Joannes, post eum saltem catholicum convenisset præfici sacerdotem, sicut ipse quoque suis sacris sanctæ memoriæ Timotheo catholico in Alexandria faciendum promississe legitur imperator). Qua synodo, tertiæ sedis episcopum [*al. addit. sancium*] Calcedonem idem expelli fecit ³ Acacius: nihilominus ⁴ eundem Petrum tam hæreticum manifestum, ut eidem palam necesse [*al. nec se*] communicare prætenderet, sua passus est dispositione substitui. Qua denique per totum Orientem synodo ejectis orthodoxis, nullo crimine maculatis, pravos quosque et

criminibus involutos sua provisione supposuit. Qua synodo tot aliena privilegia nefandus populator invasit. Sed libri non sufficient [*al. sufficerent*], si tragœdias ejus quas per Ecclesias totius Orientis exercuit, sigillatim ⁵ scribere moliamur: an illud ipsius argumentum nobis existiment opponendum, quo facinora sua in imperialem nisus [*al. visus*] est jactare personam. Cur igitur quando voluit, obstitit Basilisco tyranno certe et [*al. Cur et*] hæretico vehementer infesto? cur ipsi imperatori Zenoni, quia palam Antiocheno Petro noluit communicare, suam [*al. addit. nimirum*] non subdidit voluntatem? Ecce potuit et in aliis resultare, ⁶ si vellet [*al. sed noluit*]. An non Apostolus dicit, non solum qui faciunt, sed etiam qui consentiunt facientibus reatu pariter sunt irretiti? sed...] sed ut ea quæ latius explicanda sunt omittamus, ⁷ quidquid ipse Zenon imperator suis litteris proficitur, cunctis sese ex Acacii gessisse consilio, nec hoc eum fallere litteris suis ipse pariter testatur Acacius, qui et eum nihilominus universa recte gessisse conscripsit, et suo consilio hæc eadem gesta non tacuit. Quasi vero tantum in Alexandrini Petri communione Acacius prævaricator exstiterit, et non in omnibus, quos vel fecit, depulsis catholicis pontificibus, tanquam tyrannus, Ecclesiis quibusque præponi, vel taliter præpositis perversa communione permixtus est, qui hoc ipso secundum canones fuerant ab ecclesiastica communione pellendi, quod se passi sunt successores vivis sacerdotibus adhiberi. Quis autem non perspiciat Christianus, quod catholicis pontificibus propria sede dejectis non nisi hæretici potuerint introduci? quibus tamen cunctis, vel auctor fuit Acacius subrogandis, vel subrogatis communicator accessit; his utique quia [*al. qui a*] communioni hæreticorum nullatenus discrepabant. Cur ergo vel cum hæc fieri videret Acacius, non sicut sub Basilisco jam fecerat, ad apostolicam sedem referre curavit, ut si solus ipse non poterat, ⁸ junctis cum eadem consiliis atque tractatibus, apud imperatorem possent quæ religioni competerent allegari? Nam si Basiliscus (ut dictum est) tyrannus et hæreticus scriptis apostolicæ sedis vehementer infractus est, et a plurimis revocatus excessibus; quanto magis legitimus imperator, qui se catholicum videri volebat, potuit cum apostolica sede cunctorum quoque pontificum moderata suggestionem mitigari, præcipue cum ejusdem Acacii esset specialis fautore et amator; et qui litteris suis tam ipsum Acacium quam sanctæ memoriæ papam Simplicium magnis laudibus extulisset, doceretur quod hæreticis constantissime restitisset [*al. restitissent*]. Cur tanto tempore Acacius interista conticuit, nisi quia præpediri [*al. prohibere*] volebat ullatenus quæ ⁹ pro hæreticis desiderabat

¹ Quod si quis hæc ab apostolica sede vel sancta (male secunda) synodo acta reprehendit, præter quod prisca rerum probatione vincitur, interim multo magis Acacio non licuisse fatebitur. LABBEUS.

² Inclusa parenthesi desunt in cod. ce Veronensi.

³ Id. cod., ac Acacius.

⁴ Id. cod., eidem.

⁵ Id. cod., describere.

⁶ Id. cod., si nollet.

⁷ Id. cod., quid quod.

⁸ Id. cod., cunctis cum eodem.

⁹ Pro hæreticis desunt in cod. Veronensi.

suit vel debuit præterire? Quolibet igitur modo hæreticorum complicem refutavit, et consortem communionis externæ a sua communione dimovit; nec opus fuit nova synodo, cum veteris constitutioni sufficienter hæc forma præscriberet; nec opus fuit ut hæc scienda [al. facienda] Orientis episcopis intimaret, quos ex expulsionione catholicorum, quæ agebatur in causa fidei, non ignorasse manifestum est; et communicando hæreticis subrogatis, facto tali consensisse non dubium est; ² etiam cum externæ communionis effectis [al. additi atque ideo cum eis jam] nec potui se, nec debuisse sedis apostolicæ scita tractari. Ecce agnoverunt in eorum professione qui constantissime perdurarunt, quod fidei communionique catholicæ deberetur. Ecce agnoverunt quemadmodum a talibus recedendo, imo talibus contra movendo, a fide et communione catholica deviarit Acacius, seque pariter cum eodem errori subdiderint. Ecce agnoverunt quam justis ex causis pro fide et communione catholica atque apostolica, cui et illi qui in ea perseverant congruebant, et hi qui perstantibus obviabant, ab eadem docebantur alieni, sedis apostolicæ auctoritate sit remotus Acacius (³ ad cuius præcipue vocatus examen vel venire vel mittere non curavit, ut se de his omnibus, ut confidebit, absolveret), eoque pariter quicumque complices existerint, atque ab illa merito cum his communione discretus, a qua se ipse primam cum suis consortibus catholicis pontificibus discrepando cognoscitur reparasse; jureque sententiam ille damnationis excepit, cæterisque consortibus cum suis consortibus promulgandam; qui solus pro omnibus suis consortibus in communionem se recidisse perfidiæ ad apostolicam sedem missis litteris est professus. Cui Acacius, si communicaverant Orientales episcopi antequam huc referret [al. referretur], pari utique reatu sine dubio ⁴ probabatur involvi, jureque per illum transgressionis sententiam susceperunt, tanquam facti cum eodem communionis externæ; qui utique non consuli tanquam nostræ communionis homines jam deberent, sed tanquam in contrario positi consortio refutari. Si vero non communicaverant antequam Acacius huc referret [al. referretur], et communicantem notare debuerant, et ipse de eodem potius huc referre, atque apostolicæ sedis vigore perculsum merito comprobare, cumque ea sede apostolica tantisque illis catholicis pontificibus magis tenere concordiam. Sed quia ab illorum societate desciverant, et eorum successoribus communicare delegerant; ideo cum sede apostolica minime congruebant;

A quia in sortem reciderant prævaricatoris Acacii: et illius se sine dubio pervidebant sententia consequenter astringi, [al. addit et] ob hoc eum videri volebant esse damnatum, quia se cognoscebant in eadem prævaricatione damnatos, in qua hodie quoque manere persistunt. Sed sicut ii simili conditione constructi complicem suum non possunt judicare non jure damnatum, neque reum [al. rei reum] possunt competenter absolvere, sic illo juste prævaricatione damnato, ipsi quoque pari jacent damnatione prostrati, neque nisi resipiscentes, inde poterunt prorsus absolvi: quia sicut per unum scribentem eorum omnium vulgata transgressionem [al. transgressio est] qui in eandem perfidiæ reciderant actionem, sic in uno eodemque qui pro omnibus scripserat, vel scribendo omnium, ruderata voluta, transgressionem punita, pariter quoque cum eodem, vel in eodem est complicem transgressio punita cunctorum. ⁵ Quæ tamen sententia in Acacium destinata, etsi nomine tantummodo præsentis apostolici, cujus erat utique potestatis legitima, probatur esse de prompta, præcipue cum secreto dirigenda videretur: ne custodiis ubique præsentis dispositio salutaris quibuslibet difficultatibus impedienda necessariam habere non posset effectum; tamen quia orthodoxis ubique dejectis, et hæreticis tantummodo eorumque consortibus jam relictis in Oriente, catholici pontifices aut residui omnino non essent, aut nullam gererent libertatem plurimorum in Italia catholicorum congregatio sacerdotum; rationabiliter in Acacium ⁶ sententiam cognovit fuisse prolata, quæ congregatio facta pontificum non contra Chalcedonensem, non tanquam nova synodus contra veterem primamque ⁷ cognovit; sed potius secundum honorem veteris constituti particeps apostolicæ executioni effecta est; ut satis appareat Ecclesiam catholicam, sedemque apostolicam, quia alibi jam omnino non posset, ubi potuit, et cum quibus potuit, nihil penitus omisisse, quod ad fratrum pertineret ⁸ pro intemerata et sincera communione tractatum; ⁹ quæ cum universa noverint qui videntur Ecclesiis Orientalibus nunc præesse, propterea Christianam reparari legitime ratione refugiunt unitatem; quia occasionem dissensionis hujus suis ambitionibus suffragantem deponere jam recusant; quia sine auctoritate sedis apostolicæ omnium Ecclesiarum passim jura confundant, magis eligentes in errore persistere, quam præsumptionum suarum perdere facultatem, plus usurpationum suarum licentiam diligentes quam divini iudicii tenentes corde respectum. In quo ne-

¹ Id. cod., hæc forma.

² Id. cod., etiam communionis externæ effectos atque ideo cum eis nec, etc.

³ Hæc desunt in cod. Veronensi.

⁴ Id. cod., probabantur.

⁵ Id. cod., cunctorum. Quæ ad instructionem vestræ dilectionis satis abundeque sufficere judicamus, quamvis eadem latius, si Dominus concesserit facultatem, studeamus exponere, quatenus et fidelium quisque cognoscat nihil apostolicam sedem, quod absit, præprovere cen-

suisse. Hæc a Labbeo afferuntur ad calcem epistolæ.

⁶ Cod. Veron. omisso verbo sententiam ita legit, in Acacium fuisse prolata.

⁷ Id. cod., Convenit.

⁸ Id. cod., pro in emerata fide.

⁹ Illic deficit hæc epistola in Cod. Veronensi, in quo hæc subijciuntur: *Explicit rationis reddendæ Acacium a sede apostolica fuisse damnatum, nec posse quemquam sine discrimine animæ suæ eius communionis participem fieri.*

provenirent; non a seculari viderentur qualescunque pontifices, etsi errore humanus accedente, non amen [*al. addit contra*] religionem ullatenus excedentes potestate percelli. An adhuc [*al. An et hæc*] justa ratione principi suggerenda non erant? Regiæ civitatis honore sublimis, si factus erat illa regia civitate sublimior, tanto magis in his suggerendis debuit esse constantior. Si autem in his quæ pro religione fuerant exerenda, exstitit contemptibilis, atque despectus, et aut segnis, aut fiduciam non habens intinandi, in quo per regiam civitatem major effectus est? (¹ an ut per ea suæ prævaricationis exerceret potius tyrannidem, quam causas religionis legitime procuraret?) Nathan propheta (*II Reg. xii*) palam publiceque in facie regi David, et commissum prouuntiavit errorem, et ipsum commisisse non tacuit; et confessione correctum consequenter absolvit. (² beatæ memoriæ Ambrosius Mediolanensis sacerdos Ecclesiæ, majori Theodosio imperatori communionem publice palamque suspendit, atque ad penitentiam redegit regiam potestatem; beatæ memoriæ papa Leo (sicut legitur) imperatorem Theodosium juniorem Ephesino latrocinio libere coarguit excedentem; sanctæ memoriæ quoque papa Hilarus Anthemium imperatorem, cum Philotheus Macedonianus ejus familiaritate suffultus diversarum conciliabula nova sectarum in Urbem vellet inducere, apud beatum Petrum apostolum palam ne id fieret, clara voce constrinxit, in tantum ut non ea facienda cum interpositione sacramenti idem promitteret imperator; sanctæ memoriæ nihilominus papa Simplicius, et post eum sanctæ memoriæ papa Felix, non solum Basilicum tyrannum, sed etiam imperatorem Zenonem pro iisdem ipsis excessibus, auctoritate libera sæpius increpasse noscuntur, flectique potuissent, nisi Constantinopolitani præsulis accederetur instinctu, qui particeps externæ communionis effectus, necessario in quod inciderat, jam fovebat, malens in suæ prævaricationis obstinatione persistere, quam curandus ad salubria remeare, sicut ipse rerum probavit eventus. Ecce nuper Honorico regi Vandaliæ nationis, vir magnus et egregius sacerdos Eugenius Carthaginensis episcopus, multique cum eodem catholici sacerdotes constanter resisterent sævienti, cunctaque extrema tolerantibus, hodieque persecutoribus resistere non omittunt. Nos quoque Odoacri barbaro hæretico regnum Italiæ tunc tenenti, cum aliqua non facienda præciperet, Deo præstante nullatenus paruisse manifestum est.) Illic autem vir bonus Acacius, et sacerdos eximius [*al. egregius*], in tantum se et suggerere potuisse monstravit, et noluisse deprompsit, imo favisse patefecit; ut et imperator cuncta se ex ejus gessisse consilio non taceret, et ipse imperatorem magnis præconiis elevaret ista facientem;

¹ Hæc pariter desunt in eodem codice.

² Sequenti quoque ansulis i clusa desiderantur in codice Veronensi.

³ Cod. Veronen., *proderet*.

⁴ Id. cod., *debuertit*.

A seseque³ prodidit his agendis rebus fuisse participem. Sed esto, Calindion imperatoris nomen abstulerit; Joannes principi mentitus fuisse jactetur, quæ tamen cum novæ essent causæ, nova⁴ debuit ecclesiastica provenire discussio? an qui in hominem imperatorem peccasse dicebantur, nu la interveniente synodo dejici debuerunt; et in Deum, qui summus et verus est imperator, Acacium delinquentem, sinceramque communionem divini sacramenti studentem miscere cum perfidis, secundum synodum qua hæc est damnata perfidia, non oportebat expelli [*al. excludi*]? ⁵ Quid de innumeris per totum Orientem catholicis sacerdotibus propria sede depulsis, et indubitanter hæreticis intramissis? Novæ certe erant causæ; et his consequenter⁶ nova synodus debebatur.

B Cur tunc non venit in mentem, ut in talibus causis peteretur a principe saltem qualiscunque synodus celebranda; ut quocunque vel colorato judicio traditionis ecclesiasticæ passim pontifices viderentur excludi, non solum quarumcunque urbium sacerdotes, sed metropolitani incunctanter antistites? His omnibus cum non restiti suggestionem qua potuit, consentit Acacius, communicando cunctis, qui in catholicorum locum hæretici fuerant subrogati: Apostolus autem dicit: *Non solum qui faciunt, sed et qui consentiunt facientibus (Rom. i)*, reos indubitanter ascribi. An hæc licuit seculari potestati et actis talibus, Acacio consentiente absque ulla synodo, quam ipsa rerum novitas exigebat, absque sedis apostolicæ consultatione perficere; et sedi apostolicæ non licuit, secundum tenorem synodi Chalcedonensis in veteri utique causa, et veteri constituto juxta definitionem damnata [*al. justa definitione damnatum*], inimicis synodi Chalcedonensis Acacium communicantem a sua communione depellere? Sed inquirunt: Acacius principi obviare non potuit. Cur Basilisco, quia voluit, obviavit? cur ipse Zenoni, ne palam Petro Antiocheno quamvis latenter hoc fecerit communicare videretur, non commodavit assensum? ecce resultanti non institit [*al. restitit*] imperator: ecce vim nolenti non intulit; ecce refugienti contagia manifesta concessit: postremo, cur tanto tempore, cum ista gererentur, vel gerenda cognosceret, non ad sedem apostolicam, a qua sibi curam illarum regionum noverat delegatam, referre maturavit [*al. curavit*]? Sed prius Ludator factus est ipse gestorum, quam vel præmoneret talia esse tentanda, vel ne tentarentur obsisteret. Sicut sub Basilisco jam fecerat, cur illis cæteris communicare consentit, qui depulsis catholicis sacerdotibus, indubitanter hæretici singulis urbibus fuerant substituti? Postremo illo defuit suis partibus; et quæ sacerdoti catholico competere, agere fastidivit [*al. non curavit*]: ideo sedes apostolica quod⁷ ad eadem pertinebat, vel po-

⁵ Id. cod., *Quid per totum Orientem de innumeris urbibus pulsati catholici sacerdotes, et hæretici subrogati?*

⁶ Id. cod., *una*.

⁷ Id. cod., *ad eam*.

suit vel debuit præterire? Quolibet igitur modo hæreicorum complicem refutavit, et consortem communionis externæ a sua communione dimovit; nec opus fuit nova synodo, cum veteris constituti sufficienter hæc forma præscriberet; nec opus fuit ut hæc scienda [al. facienda] Orientis episcopis intimaret, quos ex expulsionem catholicorum, quæ agebatur in causâ fidei, non ignorasse manifestum est; et communicando hæreticis subrogatis, facto tali consensisse non dubium est; ² etiam cum externæ communionis effectis [al. addit atque ideo cum eis jam] nec potui se, nec debuisse sedis apostolicæ scita tractari. Ecce agnoverunt in eorum professione qui constantissime perdurarunt, quod fidei communionique catholicæ deberetur. Ecce agnoverunt quemadmodum a talibus recedendo, imo talibus contra molendo, a fide et communione catholica deviarit Acacius, seque pariter cum eodem errori subdiderint. Ecce agnoverunt quam iustis ex causis pro fide et communione catholica atque apostolicæ, cui et illi qui in ea persistierant congruebant, et hi qui perstantibus obviabant, ab eadem docebantur alieni, sedis apostolicæ auctoritate sit remotus Acacius (³ ad cuius præcipue vocatus examen vel venire vel mittere non curavit, ut se de his omnibus, ut confidebit, absolvet), eoque pariter quicumque complices existerint, atque ab illa merito cum his communione discretus, a qua se ipse primum cum suis consortibus catholicis pontificibus discrepando cognoscitur reparasse; jureque sententiam ille damnationis excepit, cæterisque consortibus cum suis consortibus promulgandam; qui solus pro omnibus suis consortibus in communionem se recidisse perfidiæ ad apostolicam sedem missis litteris est professus. Cui Acacicio, si communicaverant Orientales episcopi antequam huc referret [al. referretur], pari utique reatu sine dubio ⁴ probabatur involvi, jureque per illum transgressionis sententiam susceperunt, tanquam facti cum eodem communionis externæ; qui utique non consuli tanquam nostræ communionis homines jam deberent, sed tanquam in contrario positi consortio refutari. Si vero non communicaverant antequam Acacius huc referret [al. referretur], et communicantem notare debuerant, et ipse de eodem potius huc referre, atque apostolicæ sedis vigore periculum merito comprobare, cumque ea sede apostolica tantisque illis catholicis pontificibus magis tenere concordiam. Sed quia ab illorum societate desciverant, et eorum successoribus communicare delegerant; ideo cum sede apostolica minime congruebant;

quia in sortem reciderant prævaricatoris Acacii: et illius se sine dubio pervidebant sententia consequenter astringi, [al. addit et] ob hoc eum videri nolabant esse damnatum, quia se cognoscebant in eadem prævaricatione damnatos, in qua hodie quoque manere persistunt. Sed sicut in simili conditione constricti complicem suum non possunt judicare non jure damnatum, neque reum [al. rei reum] possunt competenter absolvere, sic illo jure prævaricatore damnato, ipsi quoque pari jacent damnatione prostrati, neque nisi resipiscentes, inde poterunt prorsus absolvi: quia sicut per unum scribentem eorum omnium vulgata transgressione [al. transgressio est] qui in eandem perfidiæ reciderant actionem, sic in uno eodemque qui pro omnibus scripserat, vel scribendo omnium prodiderat: vultate, transgressione punita, pariter quoque cum eodem, vel in eodem est complicum transgressio punita cunctorum. ⁵ Quæ tamen sententia in Acacium destinata, etsi nomine tantummodo præsentis apostolici, cujus erat utique potestatis legitima, probatur esse deprompta, præcipue cum secreto dirigenda videretur: ne custodiis ubique præsentis dispositio salutaris quibuslibet difficultatibus impedita necessarium habere non posset effectum; tamen quia orthodoxis ubique dejectis, et hæreticis tantummodo eorumque consortibus jam relictis in Oriente, catholici pontifices aut residui omnino non essent, aut nullam gererent libertatem plurimorum in Italia catholicorum congregatio sacerdotum; rationabiliter in Acacium ⁶ sententiam cognovit fuisse prolata, quæ congregatio facta pontificum non contra Chalcedonensem, non tanquam nova synodus contra veterem primamque ⁷ cognovit; sed potius secundum bonorem veteris constituti particeps apostolicæ executionis effecta est; ut satis appareat Ecclesiam catholicam, sedemque apostolicam, quia alibi jam omnino non posset, ubi potuit, et cum quibus potuit, nihil penitus omisisse, quod ad fratrum pertineret ⁸ pro intemerata et sincera communione tractatum; ⁹ quæ cum universa noverint qui videntur Ecclesiis Orientalibus nunc præesse, propterea Christianam reparari legitime ratione refugiunt unitatem; quia occasionem dissensionis hujus suis ambitionibus suffragantem deponere jam recusant; quia sine auctoritate sedis apostolicæ omnium Ecclesiarum passim jura confundant, magis eligentes in errore persistere, quam præsumptionum suarum perdere facultatem, plus usurpationum suarum licentiam diligentes quam divini iudicii tenentes corde respectum. In quo ne-

¹ Id. cod., hæc forma.

² Id. cod., etiam communionis externæ effectos atque ideo cum eis nec, etc.

³ Hæc desunt in cod. Veronensi.

⁴ Id. cod., probabantur.

⁵ Id. cod., cunctorum. Quæ ad instructionem vestre dilectionis satis abundeque sufficere judicamus, quamvis eadem latius, si Dominus concesserit facultatem, studemus exponere, quatenus et fidelium quisque cognoscat nihil apostolicam sedem, quod absit, præprovere cen-

suisse. Hæc a Labbeo afferuntur ad calcem epistolæ.

⁶ Cod. Veron. omissio verbi sententiam ita legit, in Acacium fuisse prolata.

⁷ Id. cod., Conrenit.

⁸ Id. cod., pro in emerata fide.

⁹ Illic deficit hæc epistola in Cod. Veronensi, in quo hæc subduntur: Explicit rationis reddendæ Acacium a sede apostolica fuisse damnatum, nec posse quemquam sine discrimine animæ suæ eius communionis participem fieri.

cesse est velint nolint tam de fidei communionisque A catholicæ sinceritate neglecta, quam de paternis canonibus evidenter irruptis recipiant quod merentur, nisi dum hic tempus admittit hæc damnationis æternæ pericula correctis mentibus studeant declinare, ut possint non tales permanere, quibus insolubilis est lata sententia. Sed a talibus recedentes, ab eadem sententia non teneri: quæ sicut in errore durantibus nunquam solvenda præfixa est, sic ab his erit aliena, qui exstiterint puniendæ pravitatis immunes. Hæc vero ad instructionem vestræ dilectionis satis abundeque sufficere judicamus, quamvis eadem latius, si Dominus concesserit facultatem, studeamus exponere: quatenus et fidelium quisque cognoscat, nihil apostolicam sedem (quod absit) præpropere censuisse, et non habere quod juste possit opponere, perversa doceatur improbitas. Recte autem faciet vestra dilectio, ut ista quæ scribimus, pariter catholicis et contraria sapientibus innotescant: quo et sanis necessaria firmitas, et male sanis competens medicina præbeatur. Datum calendis Februarii, ¹ Victore viro clarissimo consule.

EPÍSTOLÆ

FORMA BREVIOR.

Dilectissimis fratribus universis episcopis per Dardaniam constitutis Gelasius.

Valde mirati sumus, quod vestra dilectio quasi novam et veluti difficilem quæstionem, et adhuc tanquam inauditum quippiam nosse desiderat, quod Eutychnæ pestilentia communicatores, non habentes quid pro suæ perditionis obstinatione respondeant, frequenti jam ratione convicti, sola contentione submurmurant: non quia sit alicujus momenti quod garrunt, nec inveniunt penitus quid loquantur. Ubi magis eos qui catholicis sensibus instituti sunt, adhuc hæere miramur, quam illos qui a veritate exciderunt, et ab antiqua Ecclesiæ traditione sunt devii, profanas vocum novitates et ineptias caducæ perversitatis obtendere. Quibus eos vestra dilectio retulit jactitare, ideo Acacium non putare jure damnatum, quod non a speciali synodo videatur fuisse dejectus, et insuper dementia suæ vanitatis, accumulare pueriliter, adjicientes: *præcipuæ pontificem regis civitatis*. Quapropter stultitiam respicientes inanium querelarum, percurrere vos oportet ab ipsius beatis apostolis, et considerare prudenter quoniam patres nostri, catholici videlicet doctique pontifices, in unaquaque hæresi quolibet tempore suscitata, quidquid pro fide, pro veritate, pro communionem catholicam atque apostolicam secundum Scripturarum tramitem prædicationemque majorum facta semel congregatione sanxerunt, incon vulsum deinceps voluerint, firmumque constare, nec in eadem causa denuo quæ præfixa fuerant retractari, quolibet recenti præsumptione permiserint; sapientissime providentes, quoniam si decreta salubriter cuiquam

liceret iterare, nullum contra singulos quosque prorsus errores stabile persisteret Ecclesiæ constitutum, ac semper iisdem furoribus recidivis omnis integra definitio turbaretur. Nam si limitibus etiam præfixis positarum semel synodaliū regularum, non cessant elisæ pestes resumptis certaminibus, contra fundamentum sese veritatis attollere, et implicita quæque corda percutere: quid fieret si subinde fas esset perfidis inire concilium? cum quælibet illa manifesta sit veritas, nunquam desit quod perniciose deponat falsitas, etsi ratione, vel auctoritate deficiens, sola tamen intentione non cedens. Quæ majores nostri divina inspiratione cernentes, necessarie præcaverunt, ut quod contra unamquamque hæresim coacta synodus pro fide, communionem, veritate catholica atque apostolica promulgasset, non sinerent novis post hæc retractationibus mutilari, ne pravitas occasio præberetur quæ medicinaliter fuerant statuta pulsandi; sed auctore cujuslibet insanis, ac pariter errore damnato, sufficere judicaverunt, ut quisquis aliquando hujus erroris communicator existeret, principali sententia damnationis ejus esset obstrictus; quoniam manifeste quilibet vel professione sua, vel communionem pos et agnosci.

Et ut brevitas causa priora taceamus, quæ diligens inquisitor facile poterit vestigare: Sabellium damnavit synodus, nec fuit necesse ut ejus sectatores postea damnarentur, singulas viriū synodos celebrari, sed pro tenore constitutionis antiquæ cunctos qui vel pravitatis illius, vel communionem existeret participes, universalis Ecclesia duxit esse refutandos. Sic propter blasphemias Arii, forma fidei communionisque catholicæ Nicæno prolata conventu, Arianos omnes, vel quisquis in hanc pestem sive sensu sive communi deciderit, sine retractatione concludit. Sic Eunomium, Macedonium, Nestorium, synodus semel gesta condemnans, ulterius ad nova concilia venire non sivit; sed universos quocumque modo in has blasphemias recidentes, tradito sibi limite synodali refutavit Ecclesia, nec unquam recte cessisse manifestum est, quolibet necessitate cogente, noviter quæ fuerant salubriter constituta, temerasse. Non autem nos latet in tempestate persecutionis Ariana plurimos pontifices de exsiliis, pace reddita, respirantes per ceras provincias congregatis secum fratribus Ecclesias composuisse turbatas; non tamen ut illius synodi Nicænae, quidquid de fide et communionem catholica definitur, immutarent, nec nova quemquam prolapsam damnationem percellerent, sed illius decreti tenore nisi resipisset, judicavere damnatum, essetque consequens, ut nisi corrigeret, damnationi procul dubio subjaceret. Quibus convenienter, ut dictum est, ex paterna traditione perpensis confidimus, quod nullus jam veraciter Christianus ignoret uniuscujusque synodi constitutum, quod universalis Ecclesiæ probavit assensus, nullam magis exsequi sedem oportere

¹ Scribendum est *Viatore*, qui an. Christi 495 consulatum gessit

præ cæteris, quam primam, quæ et unamquamque A synodum sua auctoritate confirmat, et continuata moderatione custodit; pro suo scilicet principatu, quem beatus apostolus Petrus Domini voce perceptum, Ecclesia nihilominus subsequente, et tenuit semper et retinet.

Hæc dum Acacium certis comperisset indicis a veritate deviasse, diutius ista non credens, quippe quem noverat exsecutorem sæpe necessariæ dispositionis suæ contra hæreticos existisse, per triennium fere litteris destinatis eundem monere non destitit, sicut per diversos missa familiariter scripta testantur. Quibus ille primum tanquam dedito silentio nihil respondere proponens, tandem aliquando missis litteris profitetur, se Alexandrino Petro, quem expulsa apostolicæ sedis exsecutor ipse quoque damnaverat, B absque apostolicæ sedis notitia communionem permixtum. Beati autem Petri sedes, quæ Alexandrinum Petrum se tantummodo damnasse, non etiam solvisse noverat, non recepit; atque ideo, ne per Acacium in Petri quoque consortium duceretur, ipsum quoque a sua communionem submovit, et multis modis transgressorem a sua societate fecit alienum. Hic si examinatio quæritur, jam iudicio non est opus, postquam litteris suis ipse confessus est. Si auctoritatis pondus inquiratur, Chalcedonensis synodi tenore illius definitionis exsecutio reperitur, quo damnati illic erroris communicator effectus, præfixæ nihilominus damnationis particeps existeret; quoniam idem ipse error, qui semel est cum suo auctore damnatus, in particeps quolibet pravæ communionis effecto, et C exsecutionem sui gestat et pœnam. Quo tenore Timotheus etiam, atque ipse Alexandrinus Petrus, qui secundam certè sedem tenuisse videbantur, non repulsa synodo, sed auctoritate tantummodo sedis apostolicæ, ipso quoque Acacio postulante vel exsequente, probantur esse damnati. Quod si, utrum errori vel prævaricationi communicavit Acacius, forsitan dicatur oportuisse constare, breviter præbimus ad ista responsum, aut enim ipsi doceant Petrum veraciter legitimeque purgatum, et ab omni hæreticorum contagione rite discretum cum ei communicavit Acacius, si ejus communicatorem putant Acacium aliquatenus excusandum, aut si, quod magis est verum, convenienter atque legitime Petrum non probaverint expiatum, restat ut ejus in expiatione fuerit, D et qui ei communicavit, infectus.

Nec plane tacemus quod cuncta per mundum novit Ecclesia, quoniam quorumlibet sententiis ligata pontificum sedes beati Petri apostoli jus habeat resolvendi: ut pote quæ de omni Ecclesia fas habeat iudicandi, neque cuiquam liceat de ejus iudicare iudicio. Siquidem ad illam de qualibet mundi parte canones appellari voluerint, ab illa autem nemo sit appellare permissus. Quapropter constat satis Acacium nullum habuisse pontificum sententiam sedis apostolicæ sine ulla ejus notione solvendi. Qua certe synodo hoc illa præumpsit, quod nec sic absque apostolica sede fas quidem haberet efficere? Cujus

sedis episcopus? Cujus metropolitane civitatis antistes? Nonne parochiæ Heracleensis Ecclesiæ? Si illi certe licuit sine synodo sententiam apostolicæ sedis abrumpere, nulla ejus consultatione quæsitâ; itane vero non licuit primæ sedi Chalcedonensis synodi constituta, sicut decuit, exsequenti, hujusmodi prævaricatorem sua auctoritate detrudere? Sed nec illa præterimus, quod apostolica sedes frequenter, ut dictum est, more majorum, etiam sine ulla synodo præcedente, exsolvendi quos synodus iniqua damnaverat, et damnandi nulla existente synodo quos oportuit, habuerit facultatem. Sanctæ quippe memoriæ Athanasium synodus Orientalis addixerat, quem tamen exceptum sedes apostolica, quæ damnationi Græcorum non consentit, absolvit. Sanctæ memoriæ nihilominus Joannem Constantiopolitanum synodus etiam catholicorum præsulum certe damnaverat, quem simili modo sedes apostolica etiam sola, quia non consentit, absolvit. Itemque sanctum Flavianum pontificem Græcorum congregatione damnatum pari tenore, quoniam sola sedes apostolica non consentit, absolvit; potiusque illic receptus fuerat, Dioscorum secundæ sedis præulem sua auctoritate damnavit, et impiam synodum non consentiendo sola submovit, et pro veritate ut synodus Chalcedonensis fieret, sola decrevit. In qua ut ergo sola jus habuit absolvendi eos quos synodica decreta perculebant, sic etiam sine synodo in hac eadem causa plurimos etiam metropolitanos damnasse cognoscitur.

Quod si quis hæc ab apostolica sede vel secundum synodum acta reprehendit, præter quod prisca rerum probatione convincitur, interim multo magis Acacio non licuisse fatebitur. Dicat ergo qua ipse synodo secundæ sedis antistitem qualemcumque, certe catholicum, et a catholicis ordinatum, nec de catholica fide et communionem aliquatenus, impetitum, duxerit excludendum; et hæreticum manifestum Petrum, sua quoque executione damnatum, catholico pontifici permiserit subrogari. Qua synodo tertie sedis episcopum sanctum Calcedonem fecit expelli, ac nihilominus eidem Petrum tam manifestum hæreticum ut eidem palam nec se communicare prætenderet, sua passus est dispositione substitui. Qua denique per totum Orientem synodo, ejectis orthodoxis, nullo crimine maculatis, pravos quosque et criminibus involutos sua provisione supposuit? Qua synodo tot aliena privilegia nefandus populus invasit? Sed libri non sufficient si tragedias ejus quas per Ecclesias totius Orientis exercuit, singillatim describere moliamur. An illud ipsius argumentum nobis æstimant opponendum, quo facinora sua in imperialem visus est jactare personam? Cur igitur, quando voluit obstitit Basilisco tyranno, certe et hæretico vehementer infesto? Cur ipsi imperatori Zenoni, quia palam Antiocheno Petro noluit communicare, suam non subdidit voluntatem? Ecce potuit in aliis resultare si vellet. An non Apostolus dicit: *Non solum qui faciunt, sed etiam qui consentiunt facientibus, reatu pariter sunt irretiti?* Sed ut ea quæ latius explicanda

sunt omittamus, quid, quod ipse Zenon imperator suis litteris profitetur cuncta sese ex Acacii gessisse consilio, nec hoc eum fallere litteris suis ipse quoque testatur Acacius, qui et eum nihilominus universa recte gessisse conscripsit, et suo consilio hæc eadem gesta non tacuit. Quasi vero tantum in Alexandrini Petri communione Acacius prævaricator exstiterit, et non in omnibus quos vel fecit, depulsis catholicis pontificibus, tanquam tyrannus, Ecclesiis quibuscunque præponi; vel taliter præpositis perversa communione permixtus est, qui hoc ipso secundum canones fuerant ab ecclesiastica communione pellendi, quo se passi sunt successores vivis sacerdotibus adhiberi. Quis autem non perspiciat Christianus, quod catholicis pontificibus a propria sede dejectis, non nisi hæretici potuerunt introduci? Quibus tamen cunctis, vel auctor fuit Acacius subrogandis, vel subrogatis communicator accessit, his utique qui a communione nullatenus discrepabant. Cur ergo vel cum hæc fieri videret, non sicut sub Basilisco jam fecerat, ad apostolicam sedem referre curavit: ut si solus ipse non poterat, junctis, cum eadem consiliis atque tractatibus apud imperatorem possent, quæ religioni competereant, allegari? Nam si Basiliscus, ut dictum est, tyrannus hæreticus, scriptis apostolicæ sedis vehementer infractus est, et a plurimis revocatus excessibus, quanto magis legitimus imperator qui se catholicum videri volebat, potuit cum apostolica sede et actorum quoque pontificum moderata suggestionem mitigari, præcipue cum ejusdem Acacii esset specialis fautor et amator, et qui litteris suis tam ipsum Acacium, quam sanctum papam Simplicium magnum laudibus extulisset, quod hæretico constantissime restitissent? Cur tanto tempore Acacius inter ista contineat, nisi quia præpediri nolebat ullatenus, quæ desiderabat expleri?

Ponamus tamen, etiamsi nulla synodus præcessisset, cujus apostolica sedes recte fieret executrix, cum quibus erat de Acacio synodus ineunda? Nunquid cum his qui jam participes tenebantur Acacio, et per Orientem totum catholicis sacerdotibus violentis exclusis, et per exsilia diversa relegatis, socii evidenter existebant communionis externæ, prius se ad hæc consortia transferentes quam sedis apostolicæ scita consulerent? Cum quibus ergo synodus erat ineunda catholici pontifices fuerant undique jam depulsi, solique remanuerant socii perfidorum, cum quibus jam nec licebat habere conventum, dicente psalmo: *Non sedi in concilio vanitatis, et cum iniqua gerentibus non introibo.* Nec ecclesiastici moris est, cum his qui pollutam habent communionem, permixtamque cum perfidis miscere concilium. Recte igitur per Chalcedouensia synodi formam hujusmodi prævaricatio repulsa est, potius quam ad concilium, quod nec opus erat post primam synodum, nec cum talibus haberi licebat, adducta est. Nam et quid ageretur de fide catholica intelligere si vellent, ignorare non poterant cum viderent catholicos pontifices, nulla synodi discussione, nullo concilio, præcipue

A cum novas causas esse perpenderent, toto Oriente depelli; et cæteri quid caverent, ex illorum qualitate discernere potuissent. Restat igitur ut illius partis eos fuisse sit clarum, cui se post tot experimenta dederunt, meritoque ab apostolica sede cæterisque catholicis non jam consulendi erant, sed potius notandi. Ridimus autem quod prærogativam voluit Acacio comparari, quia episcopus fuerit regni civitatis. Nunquid apud Mediolanum, apud Ravennam, apud Sirnium, apud Treviros multis temporibus non constitit imperator? Nunquidnam harum urbium sacerdotes ultra mensuram sibi antequam deputatam quidpiam suis dignitatibus usurperunt? Nunquid Acacius ut Joannem quemlibet hominem catholicum tamen, a catholicis ordinatum de Alexandria excluderet, Petrumque in hæresi jam detectum atque damnatum, ab eadem sedis apostolicæ consultatione reciperet, aliqua synodo saltem illic habita, hoc audacter arripuit ut Calendionem de Antiochia depelleret, hæreticumque Petrum, quem ipse damnaverat, absque notitia sedis apostolicæ rursus admitteret, aliqua synodo id fecisse monstratur? Si certe de dignitate agitur civitatum, secundæ sedis et terciæ major est dignitas sacerdotum quam ejus civitatis, quæ non solum inter sedes minime numeratur, sed nec inter metropolitanorum jura censetur. Nam quod dicitis, *regni civitatis*, alia potestas est regni sæcularis, alia ecclesiasticarum distributio dignitatum. Sicut enim quamvis parva civitas prærogativam præsentis regni non minuit, sic imperialis præsentia mensuram dispensationis religiosæ non mutat. Sit clara urbs illa potestate præsentis imperatoris, religio sub eodem tunc firma, tunc libera, tunc profecta consistit, si potius hoc præsentis propriam teneat sine ulla perturbatione mensuram.

Sed dicatur forsitan de Alexandrino et Antiocheno, certis ex causis principem magis illa quæ gesta sunt, non Acacium præcepisse. Sed principi Christiano decuerat suggerere sacerdotem, maxime cujus familiaritate et favore fruebatur, salvam fore de ejus injuria contumeliaque vindictam, tantum ut Ecclesiæ sineret Christianus princeps regulas custodiri, quia et nova in utroque pontifice causa esset exorta, et novam discussionem consequenter inquireret. Et si, sicut semper esset effectum, sacerdotali concilio de sacerdotibus judicia provenirent, non a sæculari viderentur qualescunque pontifices, et si errore humanitus accedente, non tamen contra religionem ullatenus excedente potestate percelli. An et hæc justa ratione principi suggerenda non erant? Regni civitatis honore sublimis si factus erat illa regia civitate sublimior, tanto magis in his suggerendis debuit esse constantior. Si autem in his quæ pro religione fuerant exerenda, exstitit contemptibilis atque despectus, et aut segnis, aut fiduciam non habens intimandi, in quo per regiam civitatem major effectus est? Nathan propheta palam publiceque in facie regi David, et commissum pronuntiavit errorem, et ipsum commisisse non tacuit, et confessione cor-

rectum consequenter absolvit. Ille autem vir bonus et sacerdos egregius, in tantum se et suggerere potuisse monstravit, et noluisse deprompsit, imo favisse patefecit, ut et imperator cuncta se ex ejus gessisse consilio non taceret, et ipse imperatorem magnis præconiis elevaret ista facientem; seseque proderet his agendis rebus fuisse participem.

Sed esto Calendion nomen imperatoris abstulerit, Joannes principi mentitus fuisse jactetur: quæ tamen, cum novæ essent causæ, nova debuit ecclesiastica proveire discussio. An qui in hominem imperatorem peccasse dicebantur, nulla interveniente synodo dejecti debuerunt; et in Deum, qui summus et verus est imperator, Acacium delinquentem sinceramque communionem divini sacramenti studentem miscere cum perfidis, secundum synodum qua hæc est damnata perfidia, non oportebat excludi? Quid per totum Orientem de innumeris urbibus pulsati catholici sacerdotes, et hæretici subrogati? Novæ certe erant causæ, et his consequenter nova synodus debebatur. Cur tunc non venit in mentem ut in talibus causis pateretur a principe saltem qualiscunque synodus celebranda, ut quocunque vel colorato judicio traditionis ecclesiasticæ passim pontifices viderentur exclusi, non solum quarumcunque urbium sacerdotes, sed metropolitani incunctanter antistites? His omnibus cum non restitit suggestionem qua potuit, consensit Acacius communicando cunctis qui in catholicorum locum hæretici fuerant subrogati. Apostolus autem dicit: *Non solum qui faciunt, sed et qui consentiunt facientibus*, reos indubitanter ascribi. An hæc licuit sæculari potestati et actis talibus Acacio consentienti absque ulla synodo, quam ipsa res novitas exigebat, absque sedis apostolicæ consultatione perficere; et sedi apostolicæ non licuit secundum tenorem synodi Chalcedonensis in veteri utique causa et veteri constituto justa definitione damnatis inimicis synodi Chalcedonensis Acacium communicantem a sua communionem depellere? Sed Acacius, inquit, principibus obviare non potuit. Cur Basilio, quia voluit, obviavit? Cur ipsi Zenoni, ne palam Petro Aniocheno, quamvis latenter hoc fecit, communicare videretur, non commodavit assensum? Ecce resultanti non restitit imperator; ecce vim nolenti non intulit; ecce refugienti contagia manifesta concessit; postremo cur tanto tempore cum ista gereretur vel gerenda cognosceret, non ad sedem apostolicam, a qua sibi curam illarum regionum noverat delegatam deferre curavit? Sed prius laudator factus est ipse gestorum, quam vel præmoneret talia esse tentanda, vel ne tentarentur obsisteret: sicut sub Basilio jam fecerat. Cur illis cæteris communicare consensit, qui depulsis catholicis sacerdotibus, indubitanter hæretici singulis urbibus fuerant substituti? Postremo si ille defuit suis partibus, et quæ sacerdoti catholico competere agere non curavit; ideo sedes apostolica quod ad eam pertinebat vel potuit vel debuit præterire? Quolibet modo hæreticorum complices

A refutavit, et consortem communionis externæ a sua communionem dimovit, nec opus fuit nova synodo, cum veteris constituti sufficienter hoc forma præscriberet; nec opus fuit ut hæc facienda Orientis episcopis intimaret, quos et expulsionem catholicorum, quæ agebantur in causa fidei non ignorasse manifestum sit, et communicando hæreticis subrogatis, facto tali consensisse. Non dubium est etiam externæ communionis effectus, atque ideo cum eis jam nec potuisse, nec debuisse sedis apostolicæ scita tractari. Ecce agnoverunt in eorum professione qui constantissime perdurarunt, quid fidei communionique catholicæ deberetur.

B Ecce agnoverunt quemadmodum a talibus recedendo, imo talibus contraria moliendo, a fide et communionem catholica deviarit Acacius, seque pariter cum eodem errori subdiderit. Ecce agnoverunt quam justis ex causis pro fide et communionem catholica atque apostolica, cui et illi qui in ea perstiterant congruebant, et illi qui perstantibus obviabant, ab eadem docebantur alieni, sedis apostolicæ auctoritatis sit remotus Acacius, ejusque pariter quicumque complices existerunt; atque ab illa merito communionem cum his discretus, a qua se ipse primum cum suis consortibus, a pontificibus catholicis discrepando, cognoscitur separasse, jureque sententiam ille damnationis excepit. cæteris consortibus promulgandam, qui solus pro omnibus suis consortibus in communionem se recidisse perfidiam ad apostolicam sedem missis litteris est professus. Cui si communicaverant Orientales episcopi, antequam huc referret, pari utique sine dubio reatu probantur involvi, jureque per eum sententiam transgressionis susceperunt, tanquam facti cum eodem communionis externæ. Qui utique non consuli, tanquam nostræ communionis homines, jam deberent; sed tanquam in contrario positi consortio refutari. Si vero non communicaverant antequam Acacius huc referret, et communicantem notare debuerant, et ipsi potius de eodem huc referre, atque apostolicæ sedis vigore perculsum merito comprobare, cumque ea sede apostolica tantisque illis catholicis pontificibus magis tenere concordiam. Sed quia ab illorum societate desciverant, et eorum successoribus communicare delegerant, ideo cum sede apostolica minime congruebant, quia in sortem reciderant prævaricatoris Acacii, et illius se sine dubio pervidebant sententia consequenter astringi. Ob hoc eum videri volebant esse damnatum, quia se cognoscebant in eadem prævaricatione damnatos, in qua hodieque manere persistunt. Sed sicut hi simili conditione constricti, complices suum non possunt judicare non jure damnatum; neque rei reum possunt competenter absolvere; sic illo prævaricatore juste damnato, isti quoque pari jacent damnatione prostrati; neque nisi resipiscentes inde poterunt prorsus absolvi; quia sicut per unum scribentem eorum omnium vulgata transgressio est, qui in eandem perfidiam reciderant actionem; sic in uno eodemque qui pro omnibus

scripserat, vel scribendo omnium prodiderat voluntates, transgressio est punita cunctorum.

Quæ ad instructionem vestræ dilectionis satis abundeque sufficere iudicamus, quamvis ea-lem latius, si Dominus concesserit facultatem, studeamus exponere: quatenus et fidelium quisque cognoscat nihil apostolicam sedem, quod absit, præpropere censuisse. Quæ tamen sententia in Acacium destinata, etsi nomine tantummodo præsulis apostolici, cuius erat utique potestatis, legitime probatur esse deprompta, præsertim cum secretim dirigenda videretur, ne custodiis ubique præsentis dispositio salutariis quibuslibet difficultatibus impedita necessarium haberet non posset effectum: tamen quia orthodoxis ubique dejectis, et hæreticis tantummodo eorumque consortibus jam relictis in Oriente, catholici pontifices, aut residui omnino non essent, aut nullam gererent libertatem, plurimorum in Italia catholicorum congregatio sacerdotum rationabiliter cognovit sententiam in Acacium fuisse prolatam. Quæ congregatio facta pontificum, non contra Chalcedonensem, non tanquam nova synodus contra veterem primamque convenit, sed potius secundum tenorem veteris constituti, particeps apostolicæ executionis effecta est; ut satis appareat Ecclesiam catholicam sedemque apostolicam, quia alibi jam omnino non posset, ubi potuit, et cum quibus potuit nihil penitus omisisse quod ad fraternum pertineret pro intemerata fide, et sincera communione tractatum.

EPISTOLA XIV, SIVE TRACTATUS

GELASII PAPÆ,

In quo etiam ponit exempla epistolarum Simplicii papæ atque Felicis, quod Timothei Æturi, vel Petri Alexandrini impietatem olim cognoverint, vel visi fuerint iudicasse. Postea propriis prosequitur dictis, instruens quid adversus Græcos debeat responderi.

.....

Ex epistola Simplicii papæ ad Acacium.

(Epist. 17.)

Illud, inquit, me non mediocriter facit attonitum, quod iisdem litteris suis Petrum, qui hæreticorum dudum socius existisse probetur et princeps, quod conscientiam dilectionis tuæ meminimus non latere, instructionesque ipsas, quibus fuerit confutatus, nosse confidimus, quemque etiam dubium non sit adhuc extra communionem durare catholicam, sæpeque nos de eodem ex illa urbe pellendo scripsisse sit certum, ad præjactæ Ecclesiæ regimen existimet provehendum; eumque promittat rectæ fidei definitionibus convenire, a cuius utique, sicut superius dixi, consortio tam degit extraneus, quam ab ejus communione discretus est. Ad quam si nunc redire contendit, nisi per satisfactionem Christianis regulis competentem non potest introire: ac perinde non ad fastigium sacerdotalis dignitatis accedere, sed medietate, quæ post penitentiam præbenda est, consequenter aptari: animæ suæ cupiens reconciliatus auxilium, non gradum summi honoris affectans, qui diu convincitur fuisse perversus: ne per speciem remeantis non remedium sinceræ salvationis inquirat, sed facultatem

propagationis pravilitatis inveniat. Quo facto non hunc magis ab errore detrahimus, quam perniciem fidelibus irrogamus: eoque modo Chalcedonensis synodi statutu violantes, aditum sæva copulatione grassandi in Ecclesiam lapis rapacibus aperimus. Denique ab eisdem ipsis cum quibus olim a catholica participatione divisus est, pontifex dicitur postulari: ut satis evidenter appareat non eos rectam fidem velle, sed in præsule proprio nefandi dogmatis quærere potestatem; neque inter ipsos et veraciter sentientes, pax inde possit fida generari, unde hæreticarum mentium crescit funesta damnatio, et catholicorum miseranda captivitas.

Ex epistola Felicis papæ ad Zenonem imp.

(Epist. 2.)

Ubi esse, inquit, jam consequens procul dubio pervidetis, Alexandrinæ Ecclesiæ pervasorem, funesta diu impunitate grassantem, vestris præceptionibus, quibus merito dudum probatur ejectus, esse nihilominus addicendum. An non ipse est, qui per 30 annos catholicæ desertor Ecclesiæ, inimicorumque ejus se tator et doctor, et ad fundendum sanguinem semper velocis fuit et promptus? Nunquid adhuc et istam dissimulationem quadam sumus ex conhibentia recepturi? In quo revera non est opus discussione subtili, quia ejus aperta sunt crimina.

Multi similia in diversis epistolis eorum diligens lector, si requirat, inveniet. Prætermitto jam scripta et admonitiones papæ Simplicii, quæ perique vilia æstimant, et judicant contemnenda. Illud conideremus attentius, quod de eodem Petro, tunc cum adhuc sanum forte saperet, judicavit Acacius, qualemque de eo sententiam ad apostolicam sedem dixerit.

Domino sancto, et beatissimo Patri, archiepiscopo Simplicio Acacius.

Sollicitudinem omnium Ecclesiarum secundum Apostolum (II Cor. XI) circumferentes, nos indesinenter hortamini, quamvis sponte vigilantes ac præcurrentes. Sed vos divinum zelum solito demonstratis, statum Alexandrinæ Ecclesiæ certius requirentes, ut pro paternis canonibus suscipiatis laborem, piisimo stillantes sudore pro his, sicut semper est approbatum. Sed Christus Deus noster, qui diligentibus se in bonum cooperatur (Rom. VIII), nostris cogitationibus insidens, et unam nobis in his mentem, atque eandem pro gloria sua esse cognoscens, omnem victoriam esse perfecit, consortes nos cum tranquillissimo principe faciens, et Timotheum quidem [a]. add. Æturi] decessorem spirantem procellas, et ecclesiasticam tranquillitatem, sicut apparuit conturbantem vitæ subduxit humanæ, dicens ei: Tace et obmutesce (Matth. VIII; Marc. IV). Petrum quoque (Mongum), qui ab Alexandria more similiter procellæ surrexerat, dissipavit, atque in æternam fugam Spiritu sancto flante convertit, unum et ipsum de his qui olim fuerant et ante damnati. Sicut enim in nostris archivis inventum est, et de vestris scriniis, si dignamini requirere, poteritis agnoscere, quæ in tempore de eodem subsecuta, ab Alexandrino episcopo Romam ad alterutrum sint relata. Qui Petrus filius noctis existens; et

oporū dicitur Inuentum alienus apparuit, omnino tenebras ad latrocinium peragendum congruas eorum cooperatores inueniens, media nocte, adhuc jacente cadavere illius, qui paternos canones subverterat, insepulto, subrepsit in sedem, sicut ipse arbitratus est, uno et solo presente, et eo qui consors illius insistebat insanie: ita ut propter hæc maioribus suppliciis subderetur; nec quod sperabat effectum est. Sed ille quidem de se ex parte vel minima iudicans nunquam penitus omnino comparuit. Timotheus (Salophactolus sive Albus) autem paternorum canonum custos, qui Davidicæ mansuetudinis exemplo subditur, et usque in finem patiens, atque potestati propriæ restitutus a Christo, propriæ sedis honore letatur: et spiritualium filiorum voces accipiens, gratum curatores expectat, multiplicato in se honore a Christo principe sacerdotum.

Ecce testimonium Acacii validissimum, quid de Timotheo, quid de Petro senserit. Vere enim, sicut scriptum est in Evangelio de Calpha illo pontifice, evenit Acacio. Dicitur enim de illo, quia cum esset princeps sacerdotum anni illius, de Domini dixerit passione: *Expedi ut unus homo moriatur pro populo, ut non tota gens pereat* (Joan. xi). Et subiungit evangelista beatus Joannes, hoc, inquit, a semetipso non dicit, sed cum esset princeps sacerdotum anni illius prophetauit. Ita et hic, cum in summi esset sacerdotii dignitate locatus, utrum nolens an inuitus, dubitare quippe nos ejus varietis et inconstantia fecit, verissimam de inimicis Dei tulit sententiam; quam si servare voluisset, procellam quam ab Ecclesia veraciter depulerat, rursus in Ecclesiam ipse non revocasset; et de quo dixerat, *tace et obmutesce* (Matth. viii; Marc. iv), rursus Petri personam loqui in Ecclesia minime permisisset. Quam similiter procellam a sancto Spiritu dissipatam esse prædixerat, quemque illum noctis asseveraverat, et quem ab opere luminis alienum, amantemque tenebras latronum operibus congruas esse narrabat: qui falsum sacerdotii nomen, ab eo qui paternos, ut ipse ait, canones subverterat, artibus dolosis sibi ipse imposuerat. Ille Petrus, de quo beatæ memoriæ Timotheus catholicus, ut ipse dixit, paternorum custos canonum, Alexandrinæ quondam Ecclesiæ pontifex, ad sedem apostolicam multa retulit deteriora quam superius continentur, asserens specialiter et affirmans inimicum fidelium, inimicum Chalcedonensis synodi per omnes exstitisse infelicitatis conatus. Quid igitur nobis faciendum est? Non credimus tot et tantis tantarum sedium sacerdotibus, qui omnes uno ore, uno consensu, publicam et feralem humanæ salutis bestiam Petrum esse dixerunt, in ejus se communiōne, perniciosa conjunctione, suadentes dæmonico spiritu, infeliciter sociaverat Acacius, male rursus ædificans quod bene destruxerat? Nec opus plura hinc dicere, cum timentibus Deum et formidantibus diem judicii, et Ecclesiæ unitatem diligentibus satis aperteque causa sit clara. Hæc enim sola ratio est quæ unitatem dividit et concordiam dissipat: quia

A quando prævaricatorum nomina de Ecclesia non auferuntur, pacis vinculum nullatenus redintegrare permittunt. Si enim licet sectatorum vel communicatorum Eutychetis, ut fuit ejus sectator Petrus, et communicator Acacius, in Ecclesia nomina recenseri, cur de sectatoribus et communicatoribus Arii vel cæterorum hæreticorum, simili sorte non liceat? An minoris impietatis et perfidiæ Eutyches fuisse putatur quam Arius? Nemo hoc quidem sani capitis audebit dicere. Si ergo par est impietas, par sit et utrorumque detestatio: ne si semel talis fuerit intronata licentia, omnibus exinde omnia liceant, statim, quod absit, tam passiva rerum confusio atque commixtio, ut nulla inter mundam et immundam sit secundum prophetam (*Esach. xxi, 26*) certa discretio. Non est quidem nostræ humilitatis de totius orbis dissensione ferre sententiam; est tamen nostrum de propria salute esse sollicitos, quoniam unusquisque pro se rationem redditurus est ante illud tribunal judicis et regis æterni (*II Cor. v*), in quo etiam de verbo otioso, minimoque quadrante, sumus nostrorum rationem actuum præstituri (*Matth. v et xi*). Unde et optamus, qualiacunque et quantacunque super nos importaverit inimicus, tolerare discrimina in sæculo præsentis, tantum ne causas incurramus mortis æternæ. Sed dicitur de Petro, quanquam sine approbatione dicatur, præsertim de homine perspicacissimo [pervicacissimo *legendum videtur*], qui per 30 annos famosus expugnator fuerat veritatis, quod penitentia acta susceptus sit in Ecclesia. Nunquam igitur per 30 annos agere potuit penitentiam, nisi tunc cum episcopatus amore et ambitionis ardore feruebat? O rem monstro similissimam! ante illum potuisse locum suum sacerdotii obtinere, quam posset vel brevi pro tam immani crimine penitens videri. Sed solvit illum, inquit, auctoritate sua prius Acacius, et sic suscepit. Utinam seipsum miserrimus omnium, secumque quamplurimos, non æternæ mortis compedibus alligaret! Qui cum superbissimo præfatus spiritu thronum humilitatis altius efferre conatur quam deruit, et præsumptionibus suis aditum undecunque conquirat, simulque per fas et nefas calcat et transit inviolabilia statuta sanctorum, cum ipso quem imitatus est auctore superbiæ, in profundissimam ruinam dejectus, id dereliquit Ecclesiæ, unde lugerent pacifici, fidelesque et humiles flerent. Si enim ille modum temperata potestate servasset, nec Petrum hæreticum, nullo regulari ordine absolutum, pro ejus audaci temeritate, in sua societate hodie Ecclesia suspiraret assumptum; nec caritatis, quæ omnium virtutum est perfectio, et sine qua fecundum Apostolum inania sunt universa quæ facimus (*I Cor. xiii*), tanta illi pacis dispendia paterentur, nec mordendo invicem, consumerentur invicem. Sed quolibet modo dicatur Petrus esse susceptus, apparet tamen eum fuisse hæreticum, qui penituisse pro perversitate defenditur; et quod pravus et infidelis fuerit, et de Ecclesia ecclesiastico jure projectus, ambigi dabiturque non potest. Sed concessamus

paulisper pœnituisse eum, quod nullatenus verum est; videndum ergo est quomodo, id est utrum qui ordine competenti, regulari severitate excisus et exstirpatus est, pœnitens recte et consequenter receptus sit. Sed nunquam docebitur, nunquam monstrabitur, nunquam omnino probabitur ejus purgationem fuisse legitimam, quæ non est competentibus regulis celebrata. Secundæ enim sedis antistitem nec expellere quisquam, nec revocare, sine primæ sedis assensu, vel potuit, vel debuit. Nisi forte confuso jam ordine rerum atque turbato, nec prima, nec secunda, nec tertia sedes debeat observari, vel suscipi secundum antiqua statuta majorum, et sublato capite, ut videmus, omnia membra vario inter se compugnent certamine, fiatque illud quod de populo scriptum est Israel: *In illo tempore, non erit dux in Israel: unusquisque quod placitum erat in oculis suis faciebat* (Judic. xxi). Qua enim ratione vel consequentia aliis scribis defendendum [al. defendendum] est, si primæ beatissimi Petri sedi antiqua et vetusta reverentia non deferatur, per quam omnium sacerdotum dignitas semper est roborata atque firmata, trecentorumque decem et octo Patrum invicto et singulari judicio vetustissimus judicatus [al. vindicatus] est honor? Utpote qui Domini recordabantur sententiam: *Tu es Petrus, et super hanc petram fundabo Ecclesiam meam, et portæ inferi non prævalent adversus eum. Et tibi dabo claves regni cælorum, et quæcunque ligaveris vel solveris in terra, erunt ligata vel soluta in cælo* (Matth. xvi). Et rursum ad eundem: *Ecce ego rogavi pro te, ut non deficiat fides tua, et tu aliquando convertere, et confirma fratres tuos* (Luc. xxii), et illud: *Si amas me, pasce oves meas* (Joan. xxi). Quare igitur ad Petrum tam frequens Domini sermo dirigitur? nunquidnam reliqui sancti et beati apostoli non erant simili virtute succineii? Quis hoc audeat affirmare? *Sed ut capite constituto, schismatis tolleretur occasio* (S. Hieron. cap. 14, lib. 1 adv. Jovinianum), et una monstraretur compago corporis Christi, quæ ad unum caput gloriosissima dilectionis societate concurreret; et una esset Ecclesia, cui fideliter crederetur, unaque dominus unius Domini et unius redemptoris, in qua de uno pane et de uno calice nutiremur (I Cor. x). Qua ratione, sicut dixi, majores nostri, reverendi illi Ecclesiarum magistri, clarissimaque illa populi Christiani lumina, quos merita virtutum suarum usque ad confessionis gloriosissimas palmas, et martyrii fulgentes extalere coronas, ad illam sedem quam princeps apostolorum sederat Petrus, sui sacerdotii sumpta principia repleti Christi caritate mittebant, suæ inde soliditatis gravissima firmitatis roboramenta poscentes. Ut per hanc speciem omnibus appareat vere unam esse per omnia, et indissolubilem Christi Ecclesiam, quæ concordie vinculo mirabilique caritatis textura composita, sola et indivisa per totum ostenderetur esse tunica Christi, quam nec mi-

¹ In ms. codice pervetusto Veronensis capituli, cum quo collata fuit a Francisco Blanchino hæc Ge-

lites ipsi qui Dominum crucifixerunt, dividere aui fuissent (Joan. xix). Quæ nunc si propter perfidiam Petri, Acacii tyrannicam superbiam, impiamque præsumptionem ejus, violatur atque conscinditur, videte et sapienter expendite, in quam grave periculum nostra deducitur conscientia, dum tanta majorum solvitur observantia. Quis enim non agat quodcumque liberit, si semel in consuetudinem corruptus ordo pervenerit? Si autem hoc sacrilegum est etiam cogitare, cur non cum diligentissima observatione teneatur hæc forma majorum, cum sit in hoc observationis tenore ineffabilis indubitataque unitatis evidens et grande mysterium? An duæ sunt Ecclesie et duo pastores? Absit. Unus est enim qui fecit utraque unum (Ephes. ii), tollens de medio inimicitiarum parietem in corpore suo. Cur ergo per Petri et Acacii nomina rursus inimica scriptis intexitur, quam semel Christi crux, mors et sanguis destruxit, solvit et evertit? Non ergo dividat eos interpositum Petri et Acacii nomen, quos tanti mediatoris pretiosus sanguis univit. Postremo æquum est ut qui alios libenter et competenter vultis habere subjectos, cedatis et ipsi antiquo more majoribus, ut confidenter imperare possitis minoribus vestris. Duodecim certe fuerunt apostoli, paribus meritis, parique dignitate suffulti. Cuique omnes æqualiter spiritali luce fulgerent, unum tamen principem esse ex illis voluit Christus, eumque dispensatione mirabili in dominam gentium Romam direxit, ut in præcipua urbe vel prima primum et præcipuum dirigeret Petrum. Ibi sicut doctrinæ virtute sublimis emicuit, ita sanguinis gloriosa effusione decoratus, æterno hospitio conquiescit, præstans sedi, quam ipse benedixit, ut a portis inferi nunquam pro Domini promissione vincatur (Matth. xvi), omniumque sit fluctantium tutissimus portus. In quo qui requieverit, beata et æterna statione gaudebit: qui vero contempserit, ipse videbit qualia genera excusationum in die obtendat iudicii. Me enim credo, spero, confido in Christo, quod ab ejus caritate nec tribulatio, nec angustia, nec gladius, nec persecutio, nec vita, nec mors unquam poterit separare (Rom. viii). Incumbat persecutio, sæviant leges, militi Christi gloriosius est mori quam vinci: fraudari præsentium commodis melius quam carere futuris.

EPISTOLA XV.

GELASII PAPÆ AD EPISCOPOS ORIENTALES.

Quod in Acacii aliorumque damnatione synodo nova opus non fuerit, et quod Petrum Alexandrinum absolvere Acacius sine sedis apostolicæ auctoritate non potuerit. Tum de episcopis catholicis sede sua sine discussione dejectis.

Dilectissimis fratribus universis episcopis Orientalibus Gelasius.

* * * * *

¹ Quid ergo isti prudentes viri, et argutus mentibus totius religionis interna rimantes, in Orientis partibus lasii epistola, hoc ejus legitur argumentum: *Incipit de eadem ratione reddenda ad episcopos Orientis.*

constituti, si cognoverunt hujusmodi personam¹ in Antiochena Ecclesia constitutam, cur communicando talibus præbuere consensum? Cur non illico reclamarunt, cur non se a tali contagio removerunt, cum tam [al. jam] evidenter adverterent ideo Calendionem depulsum (anno 483) ut hæreticis panderetur intritus? Quare hic² nihil de re nihil de fide Christiana, nihil de personarum examinatione tractarunt? Si vero illi eorum se communioni voluntarie subdiderunt, ab apostolica sede certe reparati sunt, cum talibus et apud tales, etiamsi esset necesse fieri, nulla posset omnino synodus provenire. Quod si ignorasse se dixerint qualis³ Antiochiæ post Calendionem successisset antistes, quid mirum, si qui in Oriente positi, quæ in regione sua contigerint scire nequiverunt, ea quæ apud apostolicam sedem gesta fuerant ignorarent? Cur tamen, postquam ad eorum notitiam pervenit qualis esset sacerdos apud Antiochiam constitutus, non ejus consortii continuo respuerunt? Quid excusationem de ignorantia colore prætendunt, cum hodieque et manifestata contagia peritiorum, et a nobis sæpius exprobrata sectentur? Quo satis apparet, quia ne tunc quidem etiamsi cognoscerent refutarent, quando nunc etiam publicata non renuunt. Prorsus in quamlibet se partem causationemque [al. excusationemque] convertant, manifestæ veritatis ita laqueis suffocantur, ut suis ipsi verbis possint actibusque concludi, nec nisi solam perniciem obstinatæ perfidiæ residuam ventilare. Hæc autem, quæ de Calendione venerabili dicta sunt, et in Joannis Alexandrini conveniunt eadem ratione personam. Imo, si causa eadem latius inquiratur, tantæ illic tragoediæ, tanti reperiuntur errores, ut si ipsi sint iudices qui eadem perpetrarunt, cum evidenter fuerint confutati, a sui damnatione non temperent. Palam enim illic aperteque monstratur, nihil aliud quam quæsitam causam, quemadmodum, catholico qualicumque depulso pontifice, hæretico Petro reseraretur accessus. Tunc istud nemo discutebat, synodum nemo poscebat, passim omnia licito fieri a quibuscumque videbantur: nullum discrimen rerum, nulla examinatio postulabatur Ecclesiæ; sed prout de unoquoque venisset in mentem, de suis urbibus catholicis pellebatur episcopus, non solum metropolitanus, sed etiam tertiæ et secundæ sedis antistes⁴. In his nulla rerum investigatio quærebatur, nulla faciendæ concilia jactabantur.⁵ Subrogantur hæretici, nemo resultabat: sed velut muta pecora in captivum ducta, subtilis voluntatibus perfidiam sectabantur. Non mirum quidem, si nunc eos defendere moliantur, quorum indiscussam cæcis [al. schismaticis] mentibus secuti sunt⁶ utilitatem. Sed miramur cur eos non pudeat

A in istorum damnatione de synodo non facta causari, cum sciant tot tantosque pontifices nulla synodo fuisse depulsos. Si in istorum rejectione de non finito concilio conqueruntur, cognoscant se cur non et hoc in alium rejectione quæsierint, accusari. Si vero in cæterorum rejectione concilia necessaria non fuerunt, nec in istis necessaria fuisse cognoscant. An in catholicorum dejectione non fuit opus, et fuit magnopere congreganda in prævaricatoris damnatione confessi? Quid igitur restat, nisi ut dicant hæreticos non fuisse? Non ergo de synodo conquerantur, qui se palam communionis externæ [al. hæreticæ] prohibent sectatores.⁷ Cur enim eis synodus necessaria fuisse videatur, qui se contra Chalcedonensem synodum venire cognoscunt, qua Eutychianus error cum B⁸ auctoribus generali Ecclesiæ voce damnatus est? Nec dubium quod sicut in unaquaque bæresi, quod incessabiliter repetendum est, quia firmum esse nullus ambigit Christianus, omnes complices, sectatores, communicatores damnatæ semel pravitate pari sorte censentur. Ideoque fit consequens, ut sicut Timotheus atque Petrus talium sectatores, secundum illius tenorem synodi, nulla recenti facta pontificum congregatione damnati sunt: sic et qui Petro communicavit Acacius, ut criminis particeps, ita consors sit factus et præne. Quid igitur ambigibus et nebulis ista prætexunt, ut impudentiam suam, mentemque vesanam inanibus potius fabulis⁹ velare lethaliter, quam prodendo medicinaliter sanare contendant? Nihil enim nobis commune cum C hominibus communionis externæ. Ideo vocatur ad iudicium certe quæcumque persona, ut aut fateatur objecta, aut vincatur objectis. Post confessionem porro litterarum tenore depromptam cur ad iudicium vocaretur Acacius, qui se confessus est Petro, quem petita sedis apostolicæ præceptione damnarat, communionem sociasse: nec ei credi jam externæ communionis effecto, vel pro sua, vel pro illorum, vel pro Petri defensione jam posset, cui se prius miscuerat nefando consortio, feceratque se cum ejus causa sine dubitatione communem?¹⁰ Cui examinatione præmissa, et legitima si ita esset purgatione suscepto, regulariter misceretur. Sed cum eodem nondum legitime discusso atque purgato communionem sociatus, quam adhuc rem se miscuit, tam pro eodem non habuit loquendi fiduciam. Nam cum Acacius nullo privilegio fulciretur, ut de secunda (Alexandrina) sede posset ferre iudicium,¹¹ non potuit jure quemquam damnare. Simili modo, nisi primæ (Romanæ) sedis auctoritate percepta, nec examinandi Petri jus habuit, nec recipiendi penitus potestatem. Quo regulariter constituto, nec apud nos Petro ullatenus absoluto, quem damnasse nos novi-

¹ Intelligit Petrum Gnapheum sive Fullonem.

² Cod. Veron., nihil de re, nihil de synodo, nihil de fide Christiana.

³ Id. cod., apud Antiochiam post Calendionem, et ubique in eodem codice Calendion scribitur cum K.

⁴ Calendion Antiochenus et Joannes Talai Alexandrinus. LABBEUS.

⁵ Id. cod., subrogabantur.

⁶ Id. cod., visitatem.

⁷ Id. cod., Cur ergo.

⁸ Id. cod., cum suis auctoribus geniculis

⁹ Id. cod., celare.

¹⁰ Id. cod., Qua ex minatione.

¹¹ Id. cod., potuit jure damnare.

mus, examinasse vel absolvisse, nescimus; restat ut illud demonstramus, eundem Petrum, quem se purgatum communionem recepisse prætendit Acacius, nunquam ab hæreticæ communionis contagio cessasse: ac non solum ipso tempore quo ei communicavit Acacius, sed etiam post communionem prævaricatoris Acacii, semper Alexandrinum Petrum in hæreticorum collegio perdurasse. Atque ita et per hunc Acacium perfidæ communioni suscepisse contagium, et per eandem illis hæreticis, quibus Petrus communicabat, eadem peste junctum. Qui præsumpsit non servato ordine Petrum suscipere, nec examinatum eum, nec cognoscitur recepisse purgatum: et ideo præter sedis apostolicæ notitiam, non legitimam sibi ejus receptionem usurpare voluisse, ut examinationem ejus et purgationem posset pro sua voluntate mentiri [al. metiri], atque eum nec examinatum, nec reciperet omnino purgatum. Quem si revera vellet examinatum purgatumque recipere, ordinem in ejus examinatione et receptione potius custodisset, ne videretur magis, quam veraciter posset jure purgare. Sicut ergo ante non prius damnavit quam et referret et posceret ab apostolica potestate damnandum: sic et in recipiendo modum servare debuisset, ut priusquam se ei communionem miseret, per sedem apostolicam posceret examinari eum, et legitima ratione purgari: cum nec examinandi aut recipiendi eum haberet ipse pontificium, et non nisi per illius sedis auctoritatem consensumque hoc posset implere, sine cujus auctoritate eum non poterat ipse damnare et cujus principali diligentia, et discuti potuit et purgari, et ad communionem convenienter admitti. Cum enim constet semper aut sedis apostolicæ auctoritate hujusmodi personas, aut discussas vel esse purgatas, aut sic ab aliis quibus competeat episcopis absolutas, ut tamen absolutio earum ex sedis apostolicæ consensione penderet: ubi utrumque defuit, nec discussionem legitimam, nec purgationem firmam, ac per hoc receptionem fuisse constat indebitam. Si tu absque mea communionem Petrum judicasti esse catholicum, meque despecto tuo eum jure recepisti, quid causeris, si illum ego a communionem mea, quam tu voluisti contemptam, tanquam absque tua notitia vel consultatione repulerim? Vis acquiescere? meus es. Non vis acquiescere? non meus es. *Qui enim mecum non est, contra me est; et qui mecum non colligit, spargit* (Math. xii). Quæro abs te, Petrum hæreticum fuisse putas, an catholicum, an ab hæresi postea esse correctum? Si hæreticum, nullatenus eidem communicare debuisti, et eidem communicando, hæretici te manifestum est factum fuisse participem, et ejus consequenter ex synodi tenore veniente damnatione

A constringi. Si catholicum, palam totius dogmatis es defensor, quod catholicum esse pronuntias. Ac nihilominus illius errore censi, si hæreticum fuisse definias, sed postea correxisse prætendas, eique te purgato communicasse pronuntias. Interim in cujus persona me negligendum esse credidisti, causari non potes quod in hac eadem te ejus persona neglexerim. Deinde cum sine me jus non habueris vel absolvendi vel recipiendi hujusmodi rite personam, nec purgatum legaliter, nec regulariter constat esse. Quam regulariter non acceptam, tam legaliter non constat esse purgatum; et ideo non jure purgatum, quia legaliter non receptam. Mea enim in illum manente sententia, te sine me pontificium, ut meam sententiam resolveres, non habente, qua potestate vel discussus est vel qua auctoritate receptus asseritur? Ecce interim in his causa vestra nutat et labitur; et si hæc sola fuit, prorsus tota subruitur. Sed est adhuc aliud, quod ad cumulum vestræ convictionis arceat. Quid enim si doceatur; non solum priusquam in ejus communionem veniretis, neque tantummodo cum ad ejus communionem venistis, sed etiam postea in hæreticorum nihilominus eum communionem durasse: nonne aut per illum apud vos communicatio perveniebat hæretica, aut in hæreticam communionem vos ejus commercio transibat? Docete igitur Petrum Alexandrinum ab Antiocheni Petri unquam communionem desisse, et non usque ad diem cum Antiochenus Petrus in hac luce versatus est, individuum utrisque fuisse consortium. An dicturi estis et Antiochenum Petrum fuisse correctum, cui usque in finem se non communicasse gloriabatur Acacius? Sed quod profuit, quod illi per seipsum communicare non voluit, cum eidem per Alexandrinum Petrum sine ulla se communicare putaret invidia? Quid facimus de tot tantisque civitatibus, ex quibus catholici pontifices sunt repulsi? Si catholici subrogati sunt, cur catholici sunt rejecti? Sed evidenter apparet, quia cum catholici sunt rejecti, non catholici sunt subrogati. Restat ut catholicis hæretici quicunque successerint. Cur eis temere communicastis? cur non, ut ista nova facies rerum, et tanta tragœdia de pontificum successione viventium a synodo discutere egistis? An de uno dolet Acacio, quod speciali synodo non fuerit confutatus, cum proprium crimen suis litteris ipse detexerit, nec audiri debuerit jam sponte confessus; et de tantis pontificibus catholicis non dolet sine ulla discussione seclusis? Qui utique, si catholicos nossent eos quorum communionem vitaverant, his potius communicare maluissent, quam non communicantes eis dura persecutione depelli. Ecce tanti catholici sacerdotes hoc ipso se indicant, quid apostolica sedes censuerit cognovisse, constan-

¹ Id. cod., quo et ita communicavit.

² Id. cod., sed ut videretur

³ Id. cod., purgari.

⁴ Id. cod., purgatum.

⁵ Id. cod., receptam.

⁶ Al., meo pontificio, ut meam sententiam resolveres,

jus non habente. LABBEUS.

⁷ Al., auctoritas: et si hæc sola sint, prorsus tota subruitur.

⁸ Cod. Veron., sed adducitur.

⁹ Id. cod., cur usque.

¹⁰ Id. cod., quid profuit.

terque probasse retinendum, quod communionem catholicam reservantes, et eos qui apostolicæ sedi communicarent, elegere consortes; et illos quibus sedes apostolica¹ decreverat minime communicare, usque ad persecutionis incursus² renuere consortes. Certe quæ sedes apostolica decreverat, Orientalibus episcopis non innotuisse jactatur. Unde ergo tot tantique pontifices unum idemque cum sede apostolica sentientes, eamque probantes apta religioni sacrosanctæ veraque sanxisse, quæ non solum sequenda sibi³ judicaverunt, sed etiam usque ad persecutionem viriliter exerenda [al. exsecranda]? Ecce habuistis qui apostolicæ constitutionis, et notitiam vobis ingererent, et retinendi constantiam ministrarent, si apostolica sedes misisset, vix duos aut tres dirigere potuerat. Ecce tot pontifices, apostolicæ sedis scita sectantes, ingerunt vobis notitiam, et præhent servandæ veritatis exempla. Qui contra tantos clausistis oculos ibidem constitutos, quomodo duos vel tres audire possentis? Hoc ipso sine dubio cognovistis illos apostolicæ sedi placere, quod vos displicere videbatis. Aut illos ergo sectamini, per quos intelligebatis sedis apostolicæ voluntatem: aut nihil est quod de ignorantia velitis obtendere, cum iudiciis tantis et talibus abutentes, sedis apostolicæ constituta, tantis testimoniis prædicantibus, respuere potius quam recipere maluistis. Nunquid omnes isti quos memoravimus episcopi imperatori mentiti sunt⁴? nunquid omnes imperatoris nomen ex diptychis abstulerunt⁵? Cum igitur pellerentur, et vivis pontificibus catholicis successores hæretici crearentur, et non de inferioribus quibusque civitatibus, sed etiam metropolitani pontifices in catholica jugiter communionem durantes,⁶ cur compassi non estis tantis fratribus vestris? cur non adistis imperatorem? cur non Ecclesiæ causam et sacerdotii miserabilem decolorationem in continuatis vocibus delevistis? allegantes nunquam de pontificibus nisi Ecclesiam judicasse: non esse humanarum legum de talibus ferre sententiam absque Ecclesiæ principaliter constitutis pontificibus; obsequi solere principes Christianos decretis Ecclesiæ, non suam præponere potestatem, episcopis caput subdere principem solitum, non de eorum capitibus judicare. Quibus Ecclesiæ conciliis, qua synodo pellerentur? quid denique commisissent, ut sine ulla discussione rerum, tot Ecclesiarum præsules pro humano libitu et sæcularis potestatis arbitrio pellerentur? Inauditos, indiscussos,⁷ convictos non debere percelli. Maxime cum novæ causæ et nova rerum facies appareret, ut rectores isti plebium repentinis incursionibus,

A pro mundanæ potentis voluntate, sacris dignitatibus privarentur. Ex nulla veteri causa, ex nullo collegio reatus, nec participio cujuslibet erroris jam ante damnati, teneri eos convicique consortes, ut tanquam ex præterita definitione judicarentur obstricti. Et ideo, quia nullis ante præcedentibus causis⁸ retenti essent, cur egerentur, incursus qui illi essent, debere monstrari, et ecclesiasticis legibus, ut semper, oportere constare. Saltem vel pro vestro loco illorum duceretis miseris consulendum, formidantes in vobis quod in aliis cerneretis præter ullum morem violenter admitti. Si crimine respersi erant aliquo, ecclesiastica debuit examinatione cognosci.⁹ Taceam et ad sedem apostolicam ex more deferri, ne nostra privilegia curare videamur. Satis sit ostendere quid secundum regulas et Patrum canones facere deberetis. Præcipue cum etiam ipsæ leges publicæ¹⁰ ecclesiasticis regulis obsequentes, tales personas non nisi ab episcopis sanxerint judicari. Si vero de quolibet hæresi fuerant impetiti, tanto magis eos decuit ista cognoscere, qui et secundum religionis tenorem possent ista discutere, et habere pristinum, ex quo est Christiana religio, pontificum iudicandi. Aut catholici enim erant, aut hæretici, de quibus passim illa ludibria gerebantur, et atrocina detestanda sæviebant. Si hæretici, prodi, discuti, et legitime convinci modis omnibus debuerant, vel suis confessionibus vel aliorum vocibus confutari. Taceo quia ad nos paterna fuerat consuetudine referendum, tantumque commoneo quid fieri ecclesiastico jure convenerat. Si vero catholici probabantur, vos, qui non solum in eorum depulsione¹¹ cessistis, sed etiam subrogatis communicare delegistis, indubitanter¹² hæretici. Qui depulsis catholicis¹³ secedentibus, non ignorastis causam fidei communionisque catholicæ per tantos antistites toto orbe patefactam; sed plane scientes volentesque, sine ulla discussione rerum, sine ulla synodali examinatione, sine ulla sedis apostolicæ reverentia, assensistis hæreticis; libenter habentes, patienterque sinentes, catholicos antistites inaudita prius et miserabili sorte detrudi. Quos si a fide integra communionisque catholica putaretis errare, ad apostolicam sedem, secundum sciam majorum, et sicut semper est factum, referre debuistis: sicut de Petro (Mongo) Alexandrino, vel de Antiocheno Petro (Gnapheo), de (Apameno) Joanne et Paulo fecisse monstratur Acacius. Sed quoniam noveratis eos cum apostolica sede sentire, et quid sedes apostolica sua definitione censeret, per illos tantos ac tales episcopos constat Orientales antistites nullatenus ignorasse,¹⁴ et vos catholicæ atque apo-

¹ Id. cod., *minime communicaret.*

² Id. cod., *tenuere.*

³ Id. cod., *judicaverint.*

⁴ Hoc prætextu Joannes Alexandria ejectus an. 431. LABBEUS.

⁵ Hoc prætextu Calandio Antiochia ejectus an. 483. LABBEUS.

⁶ Cod. Veron., *Cur igitur*

⁷ Id. cod., *inconvictos.*

⁸ Id. cod., *recentes.*

⁹ Id. cod., *Taceo.*

¹⁰ Cod. Theod. de Episcopis cap. 41 et appendicis cap. 45. Item lib. xvi, tit. 2, cap. 23. LABBEUS.

¹¹ Cod. Veron., *cessastis.*

¹² Id. cod., *hæreticis.*

¹³ Id. cod., *succedentibus.*

¹⁴ Id. cod., *et per illos.*

stolicæ communioni prodidisse contrarios, et ab eadem defecisse, cum non illis estis passione conjuncti, sed potius persecutoribus eorum societate connexi. Hic vobis synodus nunquam venit in mentem; et certe de personis, ut dictum est, nulla veteri lege constrictis. Hic nullo consilio, non unius urbis vel unius episcopi, sed totius Orientis Ecclesias, subiit animum vestrum facto sacerdotali concilio debere curari. Sed homines, qui in contrariam partem toto proposito, et toto recesseratis [*al. recideratis*] affectu, concilia potius necessaria etiam studio declinastis, ne per eadem tale aliquid censeretur, quo vobis, rebus evidenter ostensis et legitime confutatis, in hæreticorum non liceret venire consortium. Quid igitur de ignorantia prætenditis, cum per totum Orientem catholicam fidem communionemque sinceram sedi apostolicæ congruentem, non solum cognovisse tot pontifices videbatis, sed etiam usque ad extremum constantissime defendisse? Si nos non audieratis quid de fide et communionem catholica atque apostolica censeremus, illos aspicere debuistis, et aut sequi, si credebatis esse catholicos, aut apud apostolicam sedem potius accusare, si credebatis errasse. Quid illos juvat vel suo proposito illam tenuisse sententiam, aut cognoscendo quid sedes apostolica definiret? Aut igitur collegas et fratres de proximo in conspectu vestro, vel catholicos sequi debuistis, vel impetere si credebatis e. rare; nec illis a quibus nullo discrimine vexabantur, præbere consensus, donec veritas ex omnibus patefacta constaret, et regulariter de eis ecclesiastici iudicii forma procederet. Sin vero sedis apostolicæ regulam subsequendo perspiciebatis illos hanc tenere constantiam, consequenter per illos, et quid nostra definitio contineret, non habuistis incertum; et illorum persecutoribus annuendo, a sedis apostolicæ, non ignorantis ejus sententiam, consortio retrocessistis [*al. vos retraxistis*]. Et adhuc dicitis ignorasse vos quid sedes apostolica censuisset, cum ab illis sacerdotibus catholica fide et communionem polleentibus, non verbis aut litteris, sed personis præsentibus, didiceritis universa, et ab eadem vos proprio iudicio separasse videamini. ² Dicitis etiam ³ synodum in unius hominis persona debuisse tractari, quam in damnandis tantis pontificibus catholicis non quæstistis. Quibus autem vultis, ut de talium causarum relatione credemus? catholicis an hæreticis? ab omni hæreticorum contagione discretis, an hæreticorum communionem pollutis? Quis autem non videat illos esse catholicos et ab omni hæretica peste prorsus alienos, qui propriis urbibus detrusi, et in exsilium sunt reducti: et eos qui superstitionibus catholicis successores fieri ausi sunt, catholicos omnino non esse, sed aut

A Eutychanos manifestos, aut eorum sectatoribus communicantes? Hæc pestis apud eos hodieque perdurat. Siquidem et cum Petro Alexandrino, et cum Antiocheno Petro, indifferenter ii qui catholici successerant communionem permixti sunt, et successoribus utriusque Petri hodieque miscentur. His adde etiam illos qui, licet catholicis non successerint, sed dum catholici pontifices haberentur, talium se communionem junxerunt. Hæc illa mixtura, hæc est illa confusio, qua per Orientem totum inter catholicam hæreticamque communionem nulla discretio est: imo qui discerni tentaverit, potius habetur hæreticus, persecutionem percellitur, exiliis et afflictione multatur. Restat ergo ut in hac colluvione cunctorum, sicut quisquis ab eadem separatus est, si. ceræ **B** communionis et ideo catholicus comprobatur: ita quisquis illius detestandi commercii particeps invenietur, quantum a sincera communionem, tantum a catholica atque apostolica sit remotus. Nec prætendat quisquam, quod alicui forsitan evidentiori non communicasset vel communicare videatur hæretico. Quid enim juvat, si illi non communicet, et his tamen communionem ⁴ jungitur, qui ab illius non sunt communionem diversi? Quod si eorum nulli communicavit, vel non omnino communicat, hic erit ille sinceræ, catholicæ, apostolicæque communionis et fidei, alioqui nullo modo poterit indiscretæ illius mixtionis insincerum vitare contagium. Hoc modo etiam ille vir bonus Acacius Antiocheno Petro, cui se palam non communicare jactabat, per alios sine **C** ambiguo communicasse delegitur. Neque enim ab omnium, qui Antiocheno Petro communicabant, semet Acacius communionem suspendit. Ac per hoc quid profuit, quod videri volebat illi palam non communicare, cui per suos complices subsicivæ [*al. sub signo*] communionis nectebatur? Alexandrino Petro communicavit Acacius. Sed donec advixit Antiochenus Petrus, qui utique post Acacianum cum Petro Alexandrino fœdus initum defunctus ostenditur, nunquam Antiocheno Petro Alexandrinus Petrus communicare desiit. Quod catholicorum continet relatio sacerdotum, cæterorumque ⁵ in catholica durantium, nec conscientiam latere potest totius Orientis. Et ut taceam, quod per ipsum Zenonem imperatorem, qui utique Antiocheno Petro, quem introduxerat, et cujus sacerdotium comprobaverat, sine dubio communionem permixtus, communicabat Acacius, plurimos diversarum urbium præsules possumus demonstrare, quibus cum Antiocheno Petro communicantibus nihilominus communicabat Acacius, et per illos Antiocheno communicabat consequenter et Petro. Sed hæc apud Græcos facilis et inculpabilis putatur esse permixtio, apud quos nulla est veri fal-

¹ Id. cod., *an cognoscendo*.

² Hic in cod. Veronensi inseruntur ea quæ protulit cl. Maffei in sua præfatione ad supplementum Acacianum, tom. VII, pag. 1069. Sed cum eadem omnino legantur in epistola Gelasii ad Dardaniam episcopos non solum in editione Labbeana sed

etiam in Quesnelliana, ac in eodemmet Veronensi codice, in quo solo hic reperitur, illa potius epistolæ ad Dardanas adjudicarem.

³ Id. cod., *Et adhuc dicitis synodum*.

⁴ Id. cod., *jungatur*.

⁵ Id. cod., *n catholica fide*.

sique discretio; et cum omnibus reprobis volunt esse communes, in nulla monstrantur probitate constare. Hic autem ille est Petrus Antiochenus, quem nec per poenitentiam ad communionem catholicam recipi etiam a sede apostolica poposcit Acacius. Ac per hoc queruntur a nobis Acacium fuisse damnatum; cum hac professione præmissa, et per infectos Antiocheni Petri recepta communionem, se doceatur ipse damnasse. Ubi tamen non solum reus teneatur Acacius, sed omnes pontifices Orientales, qui pari modo in hæc incidere contagia, meritoque simili damnatione tenentur obstricti, nec inde possint ullatenus expediri, nisi dum supersunt a talibus abstinendo. Nec nos oportet in talibus causis nisi illis credere, qui aut omnino se sciunt ab hujus perfidiæ nexibus divino beneficio servare discretos, aut his qui a perfidorum consortio recesserunt. Nam in perfidorum contagio constitutis, quam fidem pro sinceræ communionis testificatione possumus adhibere, qui in sincera communionem sunt polluti? Nec eorum testimoniis nisi pro veritate poterimus, qui impugnare non verentur [al. nituntur] falsitatibus veritatem. Restat ut non nisi illis credere debeamus qui ab omni contagione sunt liberi.

EPISTOLARUM

GELASII PAPÆ DECEM FRAGMENTA.

(Ex Collect. canonum card. Deusdedit.)

Gelasius Cælestino episcopo.

(Lib. I, cap. 141.)

In ecclesia beati martyris Eleutherii, quæ in Histoniensium civitatis parochia prolatur esse constructa, Julianum diaconum, si nil in eo est quod contra canonem veniat instituta, presbyteri honore decorandi: sciturus eum visitatoris te nomine, non cardinalis creasse pontificis.

Idem Sabino episcopo.

(Ibid.)

Quartum defensorem diaconum sibi met consecrari populus Grumentinæ civitatis exposcit. Hunc ergo, si nil est quod ejus personæ possit opponi, diaconii protectione decorandi: ut noverit tamen dilectio tua hoc se delegantibus nobis exsequi visitatoris officio, non potestate proprii sacerdotis.

Gelasius Quinigesio et Constantino episcopis, inter cetera.

(Lib. IV, cap. 56.)

Felix et Petrus Ecclesiæ Nolanæ clerici contumaciter et contra constitutum rebelles ad comitatum filii mei regis putaverunt esse properandum, dicentes sibi vim fuisse generatam, tacito clericatus officio: et auctoritate promerita contra civilitatem redemptis sibi barbaris superscriptum episcopum suum gravibus injuriis et dispendiis affecerunt. Proinde necessarium fuit ut ad eundem dominum filium meum supradictus frater noster Sernus episcopus convolaret, ostensaque fraude secundum beatitudinem temporum suorum vir præcellentissimus filius

¹ Id. cod., quid queruntur.

² Id. cod., per aufractus.

³ Id. cod., teneantur.

mens Theodoricus rex ad nostrum contumaces clericos remisit examen.

Gelasius Victori episcopo.

(Lib. III, cap. 95.)

Dudum de Sanctæ Agathæ basilica, quæ in Caelano fundo olim noscitur constituta, processionem sub nostra consultatione suspenderas, assereis possessionis dominum omnia quæ illi conferebantur accipere, et suis usibus applicare; nec illic possessionem Dei aliquos ad processionem venire, cum nulla illic alimenta susciperent. Sed nuper vir spectabilis Petrus noster nobis ratiocinabiliter intimavit, hoc quod in culpam venerat se taliter ordinasse, ut universa quæ in Ecclesia supra dicta diversorum fuerint oblatione collata, ad episcopum aut ad eum cui basilicam deputaverit, universa pertineant: ita ut ex hoc compendio sarta tecta ecclesiæ procurentur. Et ideo frater saluberrimæ dispositionis professione suscepta, processionem supradictæ ecclesiæ te convenit ordinare.

Gelasius Respecto et Leonino episcopis.

(Lib. III, cap. 90.)

Joannes archidiaconus Falerionensis urbis eversionem ecclesiæ ab eo qui præsulis nomine censetur effectam grandi nobis supplicatione conquestus est; ita ut se videlicet de loci sui administratione dejecto, iter sibi liberum ad depopulandas facultates aperiret ecclesiæ. Nam ministeriis et ornati pro sua voluntate distractio, prædium etiam paternum, quod in alimoniam clericorum decessor ejus reliquerat, velut proprium suis utilitatibus vindicavit: obviantemque supradictum archidiaconum, cæterosque complures, qui pariter reclamabant, ab ordinibus suis credidit excludendos. Et ideo, fratres carissimi, Divinitatis intuitu Ecclesiæ causam summa attentione trutinantes, omni veritate discussa, de compertis cetera nostris auribus relatione signate; ut perspecta instructione diligentia vestra quid fieri debeat censeamus.

Gelasius Justo et Stephano episcopis.

(Lib. III, cap. 97.)

Frater et coepiscopus noster Proflucius Salpinæ sacerdos Ecclesiæ petitorii nobis insinuatione suggestit, firmarium spectabilem virum, cum nullis exstantibus causis servum ecclesiæ gravissima cæde mactasset, tunc etiam ad augendam violentiæ suæ perversitatem supradictum antistitem gravissimis contumeliis affecisse. Et ideo, fratres carissimi, si a vobis admonitus ad iudicium vestrum inquisitionemque convenerit, veritate discussa unde tantus superbiæ spiritus aut violentiæ conceptio fluxerit, quidve fuerit quod pontifex tanta laceraretur insolentia, nostris auribus relatione signate. Aut si forte simili præsumptione contempserit, potestatem sibi supradictus pontifex noverit esse concessam, quatenus apud ju

⁴ Id. cod., in insincera.

⁵ Id. cod., positi.

dicem provincie atrocium injuriarum quærat propositione undictam.

Gelasius Majorico, Sereno et Joanni episcopis.

(Lib. III, cap. 98.)

Qui et humanis legibus incivili temeritate calcatis, et reverentia religionis abjecta, vel ecclesiastica privilegia calcare contendunt, vel ubilibet in pauperum prosilire dispendium, nec hujusmodi saltem communiti convictique nequitiam supra consentiunt, atque illata sacris rebus detrimenta sancire, merito divini muneris sunt participatione privandi: ut hujus perceptione ne careant, quod sacrilegis ausibus habuere despectui. Quapropter Dionysii, qui sicut vestræ textus relationis ostendit, non solum Viconensis Ecclesiæ jura turbare, sed etiam repensare, quod nequiter admisserant, respuerunt, sacræ communionis arcuantur accessu, donec quæ honori divino competunt discedant devota mente deferre. Contra quos etiam quidquid publicis legibus agi poterit, minime negligatur. Ut qui utrumque temperunt utrisque cohibiti, tam sibi quam cæteris præbent quod necessaria disciplina poscit exemplum. Cælestinus vero presbyter fratris et coepiscopi nostri Sereni qui contra pontificale judicium, contraque apostolicæ sedis mandata prorumpens supradictis communionem sacram ministrare præsumpsit; cum non potuerit ignorare sententiam proprii sacerdotis, ab officio protinus ecclesiastico pellatur. Ut nullus Ecclesiæ ministrorum contra pontificalia instituta venire contendat.

Gelasius Joanni episcopo Pisano.

(Lib. III, cap. 99.)

Ecclesiastica ministeria, quæ unicusque basilicæ fidelium devotio deputavit, ad aliam ecclesiam nullo debent surripiente transferri. Et ideo, si hujus jura portitoris petitio veritate subsistit, calicem quem decessor tuus abstulit, ecclesiæ cujus fuit restitue sine intermissione.

Gelasius Natali episcopo.

(Ex Anselm. lib. VI, cap. 39.)

Quia per ambitiones illicitas non pudet quosdam ecclesiarum jura turbare, ac privilegia quæ metropolitanis vel provincialibus episcopis decrevit antiquitas, temeraria præsumptione pervadere; propter quod etiam communionis apostolicæ desiderant tenere dissidium, quo scilicet ab ejus auctoritate divisi velut impune proprias usurpationes exercent: non respicientes quod æterno judici rationem tam de catholicæ sinceritatis injuria, quam de traditionum præjudicio paternarum non sine perpetuæ sint damnationis interitu reddituri. Si in hac obstinatione permanserint, caritatem tuam duximus instruendam, nos pariter ad metropolitanos vestræ provincie, sive cujusquam contiguae, quæ catholicam servant unitatem, magnopere delegasse, ut

¹ In vetustissimo codice Frisingensi iste tractatus legitur, et in eo pariter incipit ab his verbis: *Ne for e quod solent*. Titulum autem hunc præfert: *Tomas de anathematis vinculo papæ Pelasii* (sic).

² Ms. codex Veronensis capituli, cum quo collatus

A obruentes episcopos in eadem regione metropolitanus suos debeat ordinare; eumdemque ipsum metropolitanum, si humana morte transierit, non nisi comprovinciales episcopi juxta formam veterem studeant ordinare; quatenus quæ veneranda decrevit antiquitas nullus sibi met contra fas usurpare contendat.

Gelasius clero, ordin. et plebi Brendesii.

(Ex Anselm. lib. VI, cap. 46.)

Concesso vobis quem petistis antistite fratre jam et coepiscopo meo Juliano, necessarium fuit eodem ad ecclesiam suam mox remisso ad vos nostra scripta pariter destinare; quibus agnosceretis eidem fuisse præceptum, ne unquam ordinationes præsumat illicitas. Ne bigamum et qui virginem non est sortitus uxorem, atque illitteratum vel obnoxium, in aliqua parte corporis debilem, notatumque modis omnibus ad sacros ordines permittat accedere. Quod etiam de peregrinis atque incognitis vel expetentibus cavere debet; quia hujusmodi a venerabilibus prohibentur officii, ac nihil ex ministeriis atque ornatu postremo de quacunque re quam constat ad ecclesiam pertinere, audeat in alterum qualibet ratione transferre. Reditus et oblationes fidelium in quatuor partes dividat, quarum sibi unam ipse retineat, alteram clericis pro officiorum suorum sedulitate distribuatur, fabricis tertiam, quarum rationem divino est redditurus examini. Sacris quoque ordinibus applicandos hac observatione promoveat, ut jejuniis quarti, septimi et decimi mensis vespere sabbati presbyteros atque diaconos ordinandos esse cognoscatur. Venerabilis etiam baptismi sacramentum nisi in festivitate paschali et Pentecostes tradere non præsumat, exceptis aegritudine laborantibus.

¹ GELASII TOMUS

DE ANATHEMATIS VINCCULO.

Acta Chalcedonensis concilii ea tantum rata quæ sedes apostolica approbavit; juxta quæ in Acacium statuta; et Petrum Alexandrinum a sede apostolica sollemniter potuisse absolvi.

* Ne forte quod solent, dicant, quod si synodus Chalcedonensis admittitur, omnia constare debeant quæ illic videntur esse deprompta. Aut enim ex toto admitti oportere, aut si ex parte repudiabilis est, firmam ex toto constare non posse. Cognoscant igitur illud secundum Scripturas sanctas traditionemque majorum, secundum canones regulasque Ecclesiæ, pro fide communi, et veritate catholica et apostolica, pro qua hanc fieri sedes apostolica delegavit, factamque firmavit, a tota Ecclesia indubitanter admitti; alia autem quæ per incompetentem præsumptionem illic prolata sunt, vel potius ventilata, quæ sedes apostolica gerenda nullatenus delegavit, mox a vicariis sedis apostolicæ contradicta, manifestum est; quæ sedes apostolica, etiam petente

est a Francisco Blanchino hic tractatus, hic legit, *pro fide communionem*, etc.

² Id. cod., quæ mox a vicariis.

* Abruptum principium tomi imo potius deesse principium credibile est.

Marciano principe, nullatenus approbavit; quæ præ-
 sul Ecclesiæ Constantinopolitanæ tunc Anatolius,
 nec se præsumpsisse professus est, et in apostolicæ
 sedis antistitis non negavit posita potestate: quæ
 ideo, sicut dictum est, sedes apostolica non recepit,
 quia quæ privilegiis universalis Ecclesiæ contraria
 probantur, nulla ratione ¹ sustinet. Quid enim? Quia
 in libris sanctis, quos utique veneramur et sequimur,
 quoniam quorundam illic et profanitates esse feruntur,
 et scelera gesta narrantur, ideo nobis pariter
 aut veneranda sunt, aut sequenda, quia in illis san-
 ctis libris et venerabilibus continentur. Sanctus Pe-
 trus primus apostolorum, sic existimans Novi Testa-
 menti gratiam prædicandam, ut a legis veteris non
 recederet institutis, quædam per simulationem legi-
 tur inter Judæos gentilesque gessisse. Nunquid ideo
 aut illa ejus sequenda sunt, quæ merito et coaposto-
 lus ² jus facta redarguit, postea consequenter ipsa vi-
 tavit, pariterque assumenda sunt cum his quæ (ut
 pote primus apostolus) saubria prædicavit? Nun-
 quidnam aut ejus recta doctrina cum his quæ huma-
 nitus acciderant repudianda est, aut illa adhuc im-
 becillis inscitia, cum perfecta ejus suscipienda est
 doctrina? Nunquidnam in ipsorum hæreticorum li-
 bris non multa quæ ad veritatem pertineant posita
 releguntur? Nunquidnam ideo veritas refutanda est,
 quia illorum libri, ubi ³ pravitas inest, refutantur? Aut
 ideo pravi libri suscipiendi sunt eorum, quia veritas,
 quæ illic inserta est, non negatur? Ait Apostolus: *Om-
 nia probate; quæ bona sunt tenete (I Thess. v)*. Sci-
 mus Apostolum (Act. xix) etiam de pagahorum
 libris aliqua posuisse. Nunquid ideo etiam cuncta
 recipienda sunt, quæ cum his pariter sunt prola a?
 Ipse Apostolus (Philipp. i) ait multos prædicatores
 aliter atque aliter Christum prædicare, ubi licet
 quocumque modo, Christum prædicatum oportet ad-
 mitti, tamen non ideo illum morem, quo non recte
 prædicatum est, non admonet evitare. Malos opera-
 rios ipse conqueritur (Philipp. iii), quorum alia refu-
 tanda, alia docet esse sectanda. Hæc et hujusmodi
 exempla nos edocent, et testimonia divina confir-
 mant, non omnia passim a quocumque dicta, vel ubi-
 que scripta, indifferenter accipere, sed retentis
 bonis, quæ noceant refutare. Peccatori homini mors
 illata est, et tamen homini Jesu Christo mors illata
 reum fecit esse diabolium: quia ubi causa mortis non
 erat (puta peccatum) non debebatur et pœna. Sen-
 tentia præfigitur, vel præfixa est semper errori. Quæ
 sententia huic errori præfixa, nunquam omnino res-
 olvetur. Sicut enim, in quantum est ipse error,
 nunquam error esse desistit, sic a sententia præfixa
 nunquam resolvetur, quia error qui agnoscitur esse
 damnatus, et eadem quandiu manet error, probatur
 astrictus. Itaque qui in eo errore sunt, sententia
 erroris obstricti sunt; et quandiu in eo manent, nul-
 latenus absoluti sunt, sicut nec ipse ⁴ in quo sunt

A error absolvitur. Error enim ipse nunquam veniam
 promeretur; sed qui eo veraciter caruerit, atque ab
 ejus participatione discedit. Quandiu ergo in eis est,
 error damnationem suam tenet, nunquamque resol-
 vitur, quia error semper pœnam meretur. Participes
 vero ejus, aut semper sunt et ejus pœnæ participes,
 si in eodem perstare non desinant: aut si ab eodem
 recesserint, quam alieni facti sunt ab errore, et ab
 ejus participatione discreti, tam et pœnæ ejus erunt
 consequenter alieni. ⁵ Cui erranti pœna præfigitur,
 quandiu manet errans, eadem pœna constringitur;
 quia errans esse non potest sine pœna errati. Hæc
 eadem pœna perpetua est, nunquamque solvenda
 quandiu errans esse perstiterit. Qui si errans esse
 destiterit, pœna, quæ erranti est præfixa perpetua,
 non erranti, id est alteri effecto quam cui præfixa
 est, non solum non potest esse perpetua, sed nec esse
 jam pœna. Non est enim ipse cui præfixa est. Er-
 ranti enim præfixa est, non non erranti. Quæ enim
 erranti præfixa perpetua est, et perpetuo constringit
 errantem, non errantem non potest jam tenere. Sit
 erranti dicta fore perpetua, sit erranti dicta nunquam
 esse solvenda. Manet omnino et vere, certumque
 est, quod ⁶ in ea præfixum est; nec potest prorsus
 absolvi, quandiu manent: præfixa debetur erranti. Non
 erranti autem nec pœna potest esse, quæ non erranti
 non debetur inferri. Nec mutatur illa omnino nec
 solvitur quæ debetur erranti. In suo ergo tenore illa
 præfixa est, in suo jure non potest omnino resolvi;
 in non suo tenore, quæ esse non potest, jam docet
 esse vacuata: et jus illic penitus non habere,
 ubi causam non habet existendi. Plenæ sunt sanctæ
 C Scripturæ tali forma justitiæ. Dicitur: *Pereant pec-
 catores a terra, ita ut non sint; peccatores ut desistant
 esse peccatores. In hoc pereant, ut esse deficiant pec-
 catores (Psal. ciii)*. Cæterum si prorsus peccato-
 res, secundum prophetæ sententiam, usquequaque
 deperirent, ut substantialiter non subsistent: qui
 salvari potuissent a Redemptore nostro, qui *venit non
 justos vocare, sed peccatores (Luc. v)*? vel de quibus
 dicit Apostolus: *Christus venit in hunc mundum pec-
 catores salvos facere, quorum primus ego sum (I Tim. i;
 Rom. v)*? et: *Cum peccatores essemus, misit Deus
 Filium suum (Galut. iv)*, et cætera hujusmodi? Hic re-
 vera plurimi etiam substantialiter perierunt peccato-
 D res, in peccatis suis utique permanentes, veraque in
 eis sententia dicta permansit, nunquamque resoluta
 est; et tamen eadem in talibus, quibus præfixa est,
 permanente perpetua, quodam genere factum est,
 ut in talibus non usquequaque manentibus, id est, in
 peccatis suis non usquequaque durantibus, sententia
 tamen præfixa talibus permaneret. Nam et ipsi pe-
 reunt; sed esse peccatores, ut dictum est, non pœ-
 naliter, sed remedialiter, quodam et ipsi genere pe-
 rierunt; quodam genere et in ipsis mansit præfixa
 sententia, donec permanens eos efficeret non esse

¹ Id. cod., *subsistunt*.

² Id. cod., *pravitatis interest*.

³ Id. cod., *in quo sunt errores, absolvitur*.

⁴ Id. cod., *Cum*.

⁵ Id. cod., *in eo*.

peccatores, vel peccatores non esse perficeret. Com-
 pta est et in eis sententia, nec quo tenore peractio
 permanens illa sententia pereuntibus peccatoribus,
 ita ut non essent utique peccatores. At ea jam in non
 peccatoribus manere non potuit, quia in eis quibus
 indicta non fuerat jus manendi penitus non habebat.
 Ita nec in suo jure vel tramite ullatenus sententia
 resoluta est, et eadem in his quibus indicta est, per-
 manente, ab his qui ab ejus jure discreti sunt, aliena
 prorsus effecta est. Nec in his, salva sui conditione,
 fas haberet manendi, quibus indicta non erat. Dixit
 Dominus, quod in Spiritum sanctum peccantibus,
 nec hic esset nec in futuro saeculo remittendum
 (*Math. xii*).

Quantos autem cognoscimus in Spiritum sanctum
 de inquentes, sicut hæreticos diversos, Arianos, Eu-
 nomianos, Macedonianos, ad fidem catholicam re-
 vertentes, et hic remissionem suæ percepisse blas-
 phemiam, et in futurum spem sumpsisse indulgentiæ
 consequendæ? Nec ideo non vera est Domini senten-
 tia, aut putabitur esse ullatenus resoluta, cum circa
 tales si hoc esse permancant, nunquam omnino sol-
 venda persistat, effectis autem non talibus non ir-
 rogata. Sicut etiam est consequenter et illud beati
 Joannis apostoli: *Est peccatum ad mortem: non dico
 ut oretur pro eo; et est peccatum non ad mortem:
 dico ut oretur pro eo (I Joan. v)*: est peccatum ad
 mortem, in eodem peccato manentibus; est pecca-
 tum non ad mortem, ab eodem peccato recedentibus.
 Nullum est quippe peccatum pro quo aut non oret
 Ecclesia^a remittendo, aut quod, data sibi divinitus
 potestate, desistentibus ab eodem non possit absol-
 vere, vel penitentibus relaxare, cui dicitur: *Quæ-
 cumque dimiseritis super terram, dimissa erunt et in
 cælis; et quæcumque solveritis super terram, erunt so-
 luta et in cælis (Math. xviii, 18)*. In quibuscumque
 omnia sunt, quantacumque sint, et qualiacumque sint:
 veraci nihilominus eorum manente sententia,^b quæ
 nunquam solvenda esse denuntiatur: in eorum te-
 nore consistens, non etiam ab hoc eodem post rece-
 dens. Quod etiam in Acacii sententia rationabiliter
 inveniendum est, in qua etiamsi ei dictum est, nun-
 quamque solvendus, non est adjectum tamen, etiamsi
 resipueris, etiamsi ab errore discesseris, etiamsi præ-
 varicator esse destiteris. Quapropter in aperto est
 ita dictum, nunquam solvendus, sed talis, scilicet
 qualis est et ligatus, non autem talis effectus qui
 sicut ligandus non erat, sic absolutus esse doceba-
 tur. Sicut carebat obligatione, cum obligationis causa
 carisset: sic utique abso utus existeret, quatenus et
 ipse non necessitate dictæ sententiæ videretur non
 posse quodammodo jam solvi; nam talis effectus et
 obligatione carens, fieret absolutus, et circa tales
 præfixa sententia nullo modo^c insolubilis reddere-
 tur. Nunquid enim misit, quæsit, expetiit, et ab-

jectus est? Itaque ipse in se insolubilem fecit esse
 sententiam, qui talis permanere delegit, qualis ve-
 raciter non posset absolvi; et noluit talis effici, circa
 qualem, permanente sententia circa tales, effectum
 non talem insolubilis sententia non maneret, quæ
 circa effectum non talem non haberet licentiam
 permanendi. Quo magis (ut dictum est) exemplo at-
 que periculo admoniti, qui eodem tenore sunt con-
 stricti, festinare debent ut non tales esse perma-
 neant quibus sententia illa non solvenda præfixa
 est, et esse tales incipiant qualibus non insolubilis
 præfixa sententia possit esse solubilis. Quoniam au-
 tem effecto non tali quali non solvenda præfixa sen-
 tentia est, effecto, inquam, non tali, potest solubilis
 esse sententia; quia jam Acacio, non volenti non
 talem esse, sicut tali usque in finem permanenti, per-
 mansit in absoluta sententia: ita jam non tali effici
 non volenti solubilis non potest esse sententia.
 Nonne tantos habebat Acacius quorum exemplum
 sequi potuisset, antistites, qui, in Ephesino prolapsi
 latrocinio, quolibet modo in consensionem recide-
 rant pravitate? Utique tamen (etsi dictum non erat)
 et perpetuam damnationem ferre potuissent, nisi
 resipiscentes, et non tales effecti quales illi facti
 fuerant, damnationemque perpetuam merebantur,
 solvi circa se damnationem, recedentes a perpe-
 tuæ damnationis causa,^d meruissent: quam qui
 persistere circa se insolubilem reddiderunt. Nihil
 interest igitur, nihil differt, utrum dicatur nunquam
 solvendus, an non dicatur: quia ecclesiastica sen-
 tentia reos et prævaricatos obligat; quia sicut ei
 non potest suffragari quod non est dictus nunquam
 solvendus, sed si in errore permanserit insolubilis
 modis omnibus perseverat, nec potest inde nisi non
 talis effectus absolvi; sic cuiquam præjudicare non
 potest, tametsi dictum est nunquam esse solvendum,
 manifesta ratione monstrante quia nunquam sit
 omnino solvendus, si talis qualis ligatus est esse per-
 sistat, vel talis utique nunquam solvendus qualis est
 obligatus. Non adjecto autem, etiamsi resipiscat et
 corrigat, patere prorsus et liberum esse non dubium
 sit, ut non talis effectus qualis nunquam dicitur
 esse solvendus, sed talis qualis non est dictus nun-
 quam esse solvendus, id est, correctus et emendatus,
 consequenter correctus et possit solvi. Notandum
 quod quolibet genere blasphemantibus in Spiritum
 sanctum, si resipiscant et corrigant, et hic eis et in
 futuro saeculo remittatur; nec inde possit Domini
 nutare sententia, quæ circa tales utique permanen-
 tes permanere dicta est, non circa non tales effe-
 ctos. Quoadiu autem in hoc manent, tales sunt qua-
 libus non remittendum esse præfixum est. Cum autem
 ab hoc recesserint, non tales efficiuntur qualibus non
 remittendum esse prædictum est. Et ideo non tali-
 bus effectis potest et hic et futuro saeculo^e non re-

^a Hic subesse mendum videtur, cui medelam non
 afferunt mss. HARDUIN.

^b Id. cod., *remittendum*.

^c Id. cod., *quia nunquam*.

^d Id. cod., *non talis effectus*.

^e Id. cod., *Solubilis*.

^f Id. cod., *meruerunt*.

^g Id. cod., *jam remitti*.

mitti. Alioquin (quod absit!) frustravideretur Ecclesia hujusmodi sua reconciliatione suscipere. Quia autem frustrari non potest, hoc intellectu modis omnibus, salva Domini sententia, prædicandum est, quantum ad nos pertinet, omnino¹ posse. Talis igitur dictus est Acacius, qualis ligatus est nunquam esse solvendus. Talis usque in finem esse permansit, talis esse non destitit. Ita talis est hodie qualis est² dictus. Non talis esse jam non potest, nunquam igitur talis permansendo solvendus est: qui si talis esse desideret, nec in non tali permansisset, et nunquam esse solvendum, quia non talis qualis dictus est nunquam esse solvendus, posset absolvi, et non tali nunquam solvi recederet; et ideo ut solvi posset accederet. Quod sedes apostolica non consensit, nec imperator imposuit, nec Anatolius usurpavit. Totumque (ut dictum est) in sedis apostolicæ positum est potestate. Ita quod firmavit in synodo sedes apostolica, hoc robur obtinuit; quod refutavit, habere non potuit firmitatem: et sola rescindit quod præter ordinem congregatio synodica putaverat usurpandum: non promulgatrix iteratæ sententiæ, sed cum apostolica sede veteris executrix. Hoc tamen, quod de uno eodemque homine dictum est, sive tali persistente qualis sententiam competenter accepit, sive non tali effecto,³ et illa sententia, quæ non tali non dicta est absoluto, et in unaquaque civitate legitur, similiter esse præfixum, et populo ac gente simul deponptum potius, quæ in toto orbe portio est.

Idem enim mundus est, qui et periturus est dictus, et sermo Dei non potest excidere, et in ipso mundo nihilominus a pravis intentionibus recedente non promittitur. Sic Tyrus et⁴ Berytos, et Gaza (Jer. XLVII), et Ægyptus (Jer. XLIV) pronuntiatæ sunt perituras, quas postea per Evangelium novimus (Luc. x) esse salvatas. Perierunt itaque duplici modo: aut permanentes in eo quo talem sententiam susceperunt; aut deficientes ab eo quo tales fuerant, et incipientes esse quo non tales fuerant: quibus est illa præfixa sententia, ut consequenter ad non tales non pertineret illa sententia quæ non talibus præfixa non fuerat: sic etiam de gente Judæorum a Deo etiam per Isaiam prophetam peremptorie veluti pronuntiatum est: *Claude oculos eorum et⁵ obtura aures eorum et videntes non*

¹ Insinuat hoc loco Gelasius Christum Redemptorem nostrum, regem atque pontificem secundum ordinem Melchisedech, politicam potestatem quam in terris repererat, conservari certisque limitibus circumscribi voluisse, ne se rebus sacris immisceat; statum vero ecclesiasticum a politica potestate ita distinguit, ut tamen ecclesiasticæ jurisdictioni in his que sunt ad Deum subjiciat. Patet ex epistola ejusdem Gelasii ad Anastasium imperatorem, qua sic ait: *Nosti enim, fili clementissime, quod licet præsideas humano generi dignitate, rerum tamen præsulibus divinarum devotus colla submittis.* Et paulo infra de ipso Romano pontifice hæc subjungit: *Et si cunctis generaliter sacerdotibus recte divina tractantibus fidelium convenit*

videant, et audientes non audiant, ne quando intelligant; et obdura cor populi hujus, ne unquam convertantur, et sanem illos (Isai. vi). Hic etiam correctio et emendatio interdicta monstratur, et resipiscendi quoque spes prorsus absconditur. De quo tamen populo apostolus⁶ et Ecclesiam primitivam novimus processisse, et millia hominum una die baptizare fuisse salvata (Act. ii). Ecce et in persistentibus qualis est illa sententia promulgata permansit, nec ad correctionem prorsus venire sanitatis admissi sunt, sed adjudicati sunt in sua nequitia deperrere, et, manente divi a sententia, non per ipsorum propriam emendationem, suoque intellectu vel motu, suaque virtute vel possibili mente conversi sunt, ut sanarentur, sed per gratiam Dei sanati sunt, ut converterentur.

B *Ne convertantur, inquit, et sanem eos, ne sua sponte, ne suis operibus, quibus ut que confidebant, ne suam justitiam sectantes, justitiæ Dei non debeant esse subjecti, de suis viribus confidentes, non divinæ se misericordiæ illuminationique subdentes. Et ideo inbetur eis superbæ præsumptionis effectus, ne convertantur suis intentionibus, suis nisibus, ut putarent; et sanem eos, ne eorum quasi meritis ex propria facultate venientibus salvatrix gratia daretur, atque ita gratia jam non esset gratia, si non gratis data esset immeritis, sed merces tanquam meritis restituta. Non ergo ipsi convertantur, et sanem eos: sed sanati per gratiam, qualiter ad humilitatem Christi convertantur agnoscant. Ita in utrisque, hoc est, et in eo permanentibus in quo talem sententiam perceperunt, et in salvatis exinde sententia dominica fixa permansit, et tamen illa permanent; sic eis miro genere sanitas introducta est, ut illa sententia non mutata videretur: sed eadem perdurante, sanitas non illorum confidentia, sed divino munere proveniret. Quod si hæc tenere formidant, nec ad suæ pertinere cognoscunt modulum potestatis, cui tantum de humanis rebus judicare permissum est, non etiam præesse divinis, quomodo de his per quos divina ministrantur judicare præsumunt? Fuerint hæc ante adventum Christi, ut quidam figuratè, adhuc tamen in carnalibus actionibus constituti pariter reges existerent, et pariter sacerdotes. Quod S. Melchisedech fuisse sacra prodit Historia (Genes. xiv). Quod in suis*

D *corda submitti, quanto magis sedis illius præsulibus consensus est adhibendus, quem cunctis sacerdotibus et divinitas summa voluit præminere, et subsequens Ecclesiæ generalis pietas celebravit? Viderint ergo novantes nostri temporis hæretici, qua ratione Gelasium pontificem de quadripartita bonorum Ecclesiæ divisione scribentem, una ac possessiones ejusdem Ecclesiæ defendentem, harum rerum turbatorem esse tueantur. Istas actiones, de quibus Apostolus II ad Timot. ii: Nemo militans Deo implicat se negotiis secularibus, sacerdotibus interdixisse non negamus. Quæ vero sint ista, diversis canonibus super est explicatum. SEV. BINUS.*

¹ Id. cod., non posse.

² Id. cod., est et dictus.

³ Id. cod., est ab illa sententia.

⁴ Id. cod., Beryton.

⁵ Id. cod., Obdura.

⁶ Id. cod., apostolos Ecclesiam primitivam.

⁷ Id. cod., Et tot.

quoque diabolus imitatus est, utpote qui semper quæ A
divino cultui convenirent sibi in tyrannico spiritu
vindicare contendit, ut pagani imperatores idem et
maximi pontifices dicerentur. Sed cum ad verum
ventum est eumdem regem atque pontificem, ultra
sibi nec imperator pontificis nomen imposuit, nec
pontifex regale fastigium vindicavit. Quamvis enim
membra ipsius, id est, veri regis atque pontificis,
secundum participationem naturæ magnifice utrum-
que in sacra generositate sumpsisse dicantur, ut
simul regale genus et sacerdotale subsistant: ¹ at-
amen Christus memor fragilitatis humanæ, quod suo-
rum salutis congrueret dispensatione magnifica ² tem-
perans, sic actionibus propriis dignitatibusque dis-
tinctis officia potestatis utriusque discrevit, suos
volens medicinali humilitate salvari, non humana B
superbia rursus intercipi; ut et Christiani imperato-
res pro æterna vita pontificibus indigerent, et ponti-
fices pro temporalium cursu rerum imperialibus
dispositionibus uterentur, quatenus spiritalis actio a
carnalibus distaret incursum: et ideo *militans Deo*,
minime se negotiis sæcularibus implicaret (II Tim.
ii); ac vicissim non ille rebus divinis præsidere
videretur, qui esset negotiis sæcularibus implicatus,
ut et modestia utriusque ordinis curaretur, ne extol-
leretur utroque suffultus, et competens qualitatis
actionum specialiter professio aptaretur. Quibus om-
nibus rite collectis, satis evidenter ostenditur a
sæculari potestate nec ligari prorsus nec solvi posse
pontificem. Quo manifestius approbatur Alexandrinum
Petrum per imperialem tantummodo sententiam nullo
modo potuisse prorsus absolvi; ubi si pontificum quo-
que sociatur assensus, quærimus utrum præcesserit, an
fuerit subsecutus. Si subsecutus est, ³ nihilominus ad
id rediit, ut absolutio sæculari potestate præcepta
et principaliter inchoata valere non possit, pontifi-
cumque secutus assensus adulationis potius fuerit,
quam legitimæ sanctionis. Si præcessit, doceatur a
quibus et ubi ille sit gestus, si secundum Ecclesiæ
regulam celebratus, si per æterna traditione profectus,
si majorum more prolatus, si competenti examina-
tione depromptus. Ubi procul dubio requirendum est
si synodali congregatione celebratus, quod in rece-
ptione damnati, et depulsione catholici, quia ⁴ novi
est causa, fieri debuisse certissimum est; si ad pri-
mam sedem, cuius intererat sententiæ, qua Petrus
tenebatur obstructus, secundum Ecclesiæ regulas est
relatum; si eadem quæ ligavit absolvit; si illa ⁵ quæ
ligaverat non resolvente, imo etiam nesciente, po-
tuisset dissolvi. Si hæc gesta non sunt, quo more,
quo ritu Alexandrinus Petrus prætenditur absolutus,
cum nec a pontificibus legitime et ecclesiasticis legi-
bus fuerit expeditus, nec a sæculari potestate potue-

rit præter Ecclesiæ tramitem prorsus absolvi? Sed
dicatur forsitan: Non imperator absolvit, sed a pon-
tificibus poposcit absolvi. Tanto magis poposcit im-
peratori a pontificibus fuerat suggerendum, ut si eum
legitime vellet absolvi, legitima ecclesiastici tenoris
absolutio proveniret, et hæc omnia quæ superius
dicta sunt secundum Ecclesiæ tramitem servarentur:
præcipue cum de secundæ sedis ageretur anti-
stite, nec ab inferiore qualibet, sed a prima sede jure
possit absolvi. Inferior quippe potior absolvi non
potest: sola ergo potior inferiorem convenienter
absolvit. Proinde inferioris loci pontifices, qui nulla-
tenus se noverant potior sibi sine prima sede
posse resolvere, præcipue quem ejus sententiæ nove-
rant obligatum, prævaricatoria absolute potius non
illum penitus exuerunt, sed se prævaricatione potius
nexuerunt. Ita Petri absolutio ex utroque non con-
stat, quia nec prævaricatoria absolute rei reum
absolvere potuerunt, et depulsis undique pontificibus
catholicis, hæreticisque suppositis, vel his qui hære-
ticorum tenebantur communionem poluti, etiam sacræ
religionis insinceritate polluti, participem suum tam
absolvere nequiverunt, quam ipsi non erant absoluti;
ac proinde tam ecclesiasticæ regulæ prævaricatores,
quam sacrosanctæ communionis integritatem macu-
lantes consortio perfidorum, quod de reo simillimo
potuerunt ferre iudicium. De catholicis enim pon-
tificibus per totum Orientem aut quicumque perstitit,
est ejectus: aut ille restitit, qui consensit errori, et
se ab errantium contagio non retraxit.

C Quod igitur eorum potuit de cujusquam errore esse
iudicium, qui nunquam non errasse monstrantur, et,
hæreticorum simul catholicorumque confessione per-
mixta, ⁶ cunctas religionis veræ et sinceræ ⁷ sedes
turbasse, catholicamque apostolicamque confudisse
puritatem? Ecce qui reum absolvi potuerunt, qui
rei præ omnibus docebantur eff. citi. Ecce cum qui-
bus de absolvendo reo synodus fuerat i. e. cunda. Si
fides et communio catholica retinebatur, cur catho-
lici pellebantur antistites? Si catholici pellebantur
antistites, quomodo non tantummodo hæretici serva-
bantur? ⁸

GELASIUS PAPA I.

ADVERSUS ANTONIUM SENATOREM CÆTEROSQUE ROMA-
NOS QUI LUPERCALIA SECUNDUM MOREM PRISTINUM CO-
LENDA CONSTITUEBANT.

D *Damnat Lupercalium superstitionem celebrationem: et
non ex Lupercalium intermissione, sed ex sceleribus
Romæ mala contigisse probat.*

Sedent quidam in domibus suis nescientes neque
quæ loquantur, neque de quibus affirmant, de aliis
judicare nitentes, cum se ipsi non iudicent, et velint
prius accusare quam nosse, ac docere quam discere,
et indiscussis rebus, nec investigatis causis, nec re-

¹ Id. cod., quoniam.

² Id. cod., temperavit.

³ Il. cod., si subsecutus est, et imperiali sententia,
qua nihilominus.

⁴ Id. cod., noviter.

⁵ Id. cod., quæ non ligaverat resolvente.

⁶ Id. cod., Cuncta.

⁷ Id. cod., se turba se.

⁸ In cod. Frising. vetustiss. in fine hujus scripti
legitur: *Explicit Tomus S. Gelasii papæ contra eos
qui dicunt Acacium injuste fuisse damnatum.*

rum ratione quæsitâ, quod eis ad buccam venerit **A** inconsideranter effundere, et præcipitanter evomere; non veritatis assertionem prolata censentes, sed studio cacologiæ quæ nesciunt arguentes: eoque progressi sunt ut etiam recte facta malevolentia propo- sito lacerare contendant; qui si saperent, non præcipitarent omnino sententiam, sed perscrutatis ante rebus loquenda depræmerent. Verum quia nos arguunt segnes esse censors in vitiis Ecclesiæ coer- cendis, et a nobis consequenter agnoscant non tantum corporalis adulterii esse peccatum, quod et dis- cuti debeat, et jure puniri, sed esse longe majus fornicariis et adulteris genus, quod in quolibet Chri- stiano, quia membrum omnis Christianus Ecclesiæ est, competenter debeat vindicari; tanto enim sacrile- gii majus est crimen, quanto animæ fornicatio- peior est corporis; nam per animæ fornicationem ab ipsius Dei conjunctione disceditur, atque ad immun- dos spiritus spiritualis adulterii genere transitur. Quomodo autem non in hanc partem recidit qui cum se Christianum videri velit, et profiteatur, et dicat, palam tamen publiceque prædicare non horreat, non refugiat, non paveat, idem morbos gigni, quia dæ- monia non colantur, et deo Februario non litetur? Video ubi hæc deliramenta compererit. Quomodo prævaricator non est qui in has blasphemias profani- tates incurrit? quomodo sacrilegus non æstimetur qui, abjurata unius Dei providentia et potestate quam confessus est, ad prodigiosas superstitiones et vana figmenta seducitur? secundum Apostolum longe dete- rius reus, jureque damnandus, confessam veritatem deserere, quam si in eam nullatenus credidisset; quævis enim ridiculosa sint figmenta quæ proferat, tamen ipse affectus et voluntas in crimine est, et profes- sio ac prædicatio jure damnanda; ac per hoc qui in alium sententiam damnationis vult sine dilatione proferri, in quo alium judicat, semetipsum se con- demnare cognoscat. Nunquid enim pontifex vindicare debet in eos qui adulterium corporale commit- tunt, et in eos qui sacrilegium, id est fornicationem et adulterium spirituale gerunt, non debet vindicare? Nonne ipse Dominus, cum adultera ad eum esset adducta, accusantibus dixit: *Si quis vestrum sine peccato est, primus in eam lapidem mittat (Joan. viii)*. Non ait, si quis vestrum non similiter adulter est, sed, *si quis sine peccato est*: quolibet ergo obstrictus quisque peccato in alterius peccati reum lapidem non audeat mittere. Quibus tunc pro sua conscientia discedentibus mundi Salvator adjecit: *Mulier, ubi sunt accusatores tui? nemo te condemnavit, nec ego te condemnabo; sed vade, ulterius jam noli peccare (Ibid.)*: tenes et teneris; urges, urgeris; obstringis, obstringeris; pontificis discussionem flagitas, vindictamque deposcis. Memento in adversum omne crimen esse proferendum. Nunquid non etiam leges humanæ dicunt, quod reus reum facere non possit? *Festucam vides in oculo fratris, et in tuo trabem non vides (Matth. vii)*? qui mœchos accusas, adult- rium facis, et corporales adulteros spiri-

tuales adulter inaccessis? certe discussionem poscis: homo diligens, maturus, religiosus, non vis ali- quem in Ecclesia peccare, peccantem cupis dis- cuti et pœnæ consequenter addici; quæcumque in alium promissis et in te proferre cogis; hoc enim facis ne segnitia pontificis accusetur et maculetur Ecclesia. Debet ergo et pontificis in omnibus malefactoris solli- citudo et severitas non deesse, et ab omnibus Eccle- siæ fama purgari. Sed dicas forsitan te laicum, illum Ecclesiæ ministrum; ergo gravius crimen exaggerans. Verum dicis, nec ego diffiteor: tanto sollici- tius examinandus est, quanto magis propinquus est; tanto magis reus est, quanto in illo ministerio con- stitutus, et hæc facere minime debuisset. Ecce cen- sura non deest: audi tu, et si convictus fuerit, vindictæ consequenter addicitur. Age modo quid vis de te? Nunquid quia in ministerio sacro non es, in plebe sacra non es? An nescis et te membrum esse summi pontificis? An ignoras totam Ecclesiam sa- cerdotum vocitatum? potremo si ille reus est qui accedens ad ministerium Ecclesiæ delinquit, nunquid et tu reus non es, qui post confessionem veritatis ad prava et perversa et profana et diabolica, quibus te renuntiare professus es, figmenta reduceris? Ita- que etiam tu post blasphemias palam publiceque profusas a sacro corpore modis omnibus absti- nendus es. Non potes enim mensæ Domini participare et mensæ dæmoniorum; nec calicem Domini bibere et calicem dæmoniorum. Nec potes templum Dei esse et templum diaboli: lux simul et tenebræ in te con- venire non possunt. Videam utrum urges, atque compellat in alio maleficio vindicare. Tu tamen sceleris tui pondus non potes declinare: et quanto in alio transire crimen non pateris impunitum, ta- nto quid etiam in te pro rerum ratione facere debeamus ostendis. Verumtamen in ipsis blasphemias tuis qui- bus es jure plectibilis, imperitiam tuam evidenter agnosce, et sicut ait ille: Voluntatem habere te mentiendi, artem fingendi non habere; cum sic te intelligas malum habere affectum, perversumque apostatandi propositum, ut tibi materia prorsus vanitatis illius nulla superpeditet, nec possis astruere quod corde concipis, et ore depromis. Dic mihi, cum sæpenumero in Romanis historiis legatur, Livio auctore, sæpiissime in hac urbe exorta pestilentia infinita hominum millia deperisse; atque eo frequen- ter ventum, ut vix esset unde illis bellicosis tem- poribus exercitus potuisset ascribi; illo tempore Deo tuo Februario minime litabatur, an etiam cultus hic omnino nil proderat illo tempore quo Lupercalia ce- lebrabantur? Nec enim dicturus es hæc sacra adhuc illo tempore non cœpisse, quæ ante Romulum ab Evandro in Italiam perlubentur allata. Lupercalia autem propter quid instituta sunt, quantum ad ipsius superstitionis commenta respectant, Livius in se- cunda decade loquitur. Nec propter morbos inhiben- dos instituta commemorat, sed propter sterilitatem, ut ei videtur, mulierum, quæ tunc acciderat exhibendam [sorte exigendam]: proinde si vel ad hoc

ipsum aliquid hoc valeret, hoc intermisso, non morbus acciderit contra quem Lupercalia reperta non sunt, sed feminæ nequaquam generare debuerant, pro quarum fecunditate concinantur inventa. Quid dicturi estis de peste, de sterilitate, de bellorum tempestate continua; nunquid et hæc propter sublata Lupercalia contigerunt? Si autem non propter ista vel vitanda, vel curanda, Lupercalia sunt provisæ, quid inani turbatione jactamini? quid Tuscia, quid Æmilia, cæteræque provinciæ, in quibus hominum prope nullus existit, ut bellica necessitate consumeretur, Lupercaliorum fecit offensio, quæ longe antè vastatæ sunt quam Lupercalia tollerentur? Quando Anthemius imperator Romam venit, Lupercalia utique gerebantur, et tamen pestilentia tanta subrepsit, ut toleranda vix fuerit. Nunquid per Campaniam Lupercalia gerebantur, quæ sublata morbos illic et pestilentiam procrearent? Sed dicturi estis ad Romam tanquam ad caput omnia pertinere, et quod hic factum non est, diversis provinciis ad emperatorem pertinere obfuisse. Cur ergo antequam ad Romam istæ provinciæ pertinerent, præter Lupercalia propriis opibus floruerunt? ut sterilitas sit continuata terrarum Lupercalia sublata fecerunt, an nostrorum merita peccatorum? de quibus olim dictum est, et quidquid Romani meruerant perdere mores, sterilitas certe feminarum debuit provenire, propter quam auferendam Lupercalia instituta jactantur, non sterilitas terrarum, propter quam Lupercalia non sunt instituta, removenda. Quid in Africa, unde sterilitas; quid in Gallis? Lupercalia ista fecerunt, an nostri mores, furta, homicidia, adulteria, injustitiæ, iniquitates, ambitiones, cupiditates, perjuria, falsa testimonia, oppressiones miserorum, honorum causarum impugnationes, malarumque defensio, et in omnibus maledicta perversitas; postremo, quod supra omnia est, Deo fictæ mentes et sacrilegia, artesque magicæ etiam paganis horrendæ? Ecce quæ faciunt omnia adversa, et inimica nobis, non Lupercalia, quæ sunt pro vestra salute sublata. Sed quid dicitis vos ipsi qui Lupercalia defenditis, et agenda proponitis? Vos eadem pretiatis, vos eorum cultum celebritatemque vilem vulgaremque redditis. Si ostensio Lupercaliorum nobis adversa procuravit, vestra culpa est; qui quod vobis singulariter prodesse putatis, negligentissime, et non longe impari cultu et devotione ea ducitis celebrantia, quam profanitati vestræ celebrare majores. Apud illos enim nobiles ipsi currebant, et matronas nudato publice corpore vapulabant. Vos ergo primi in Lupercalia commisitistis: salius fuerat non agere quam ea cum injuria celebrare; sed deduxistis venerandum vobis cultum, et salutiferum quem putatis, ad viles trivialesque personas, abjectos et infimos. Si vere ergo profiteremini hoc sacrum, ac potius exsecraturum, vobis esse salutare, ipsi celebrare more majorum, ipsi cum amiculo nudi decurrerite, ut rite vestræ salutis ludibria peragatis. Si magna sunt, si divina, si salutifera, si in his vitæ vestræ pendet integritas, cur vos pudet per vos ipsos

A talia celebrare? si pudet et dedecus est, itane salutiferum est et divinum profuturum, quod vos ipsi dedecus esse fateamini? Nemo religionem profiteretur, quam per se exsequi prorsus erubescit et refugit; ipsa verecundia vestra vos docet crimen esse publicum, non salutem, et non Divinitatis cultum, de quo sapiens nullus erubescit, sed instrumenta pravitatum, quibus mens vestra contra semetipsam testimonium ferens, quod gerendum profiteretur, erubescit implere. Castores vestri certe, a quorum cultu desistere noluisistis, cur vobis opportuna maria minime præbuerunt, ut hiemis tempore venirent huc navigia cum frumentis, et civitas inopia minime laboraret? an diebus sequentibus hæc futurum est æstatis, a Deo constitutum beneficium est, non Castorum vana persuasio? Dicite nobis nec Christiani, nec pagani, ubique perfidi, nusquam fideles, ubique corrupti, nusquam integri, qui tam utrumque tenere non potestis, quam sibi utrumque contrarium est. Dicite, inquam, Lupercaliorum patroni, et revera Divinitatis ludibria, et cantilenarum turpium defensores, digni magistri vesaniæ, et qui non sine causa sana capita non habetis, digni hac religione, quæ obscenitatem et flagitiorum vocibus celebratur: vidistis ipsi quid vobis salutis impendat, quæ tantam moribus labem perniciemque proponit. Nec est quod dicatis potius hæc agendo, et facinorosa uniuscujusque vulgando, deterrere a talibus commissis animos, et pudore refrinari, ne de his publica voce cantentur, quando, sicut ille ait, non tam deterrere quam admonere animos hæc ludibria videantur, et sicut ille dixit: Iram atque animos a crimine sumunt; eo impudentiores effecti, quo crimine publicato, expositaque verecundia, nil superest omnino quod pudeat, nec habet quod metuat publicari, sed jam se fiducialiter exerat, quasi in propatulo, non per coercitionem, sed potius per quamdam lætitiæ et celebritatem nominum decantata est qualibet illa persona, imo et religione se præstare confidit; ut sint, unde nomina solemniter celebrentur, quæ nisi criminum decantationibus non coluntur. Dicite nobis itaque qui voluntatem profanitati habetis, cujus causas asserere non potestis, qui tuendæ habetis propositum falsitatis quam defendere non potestis; quid dicturi estis de siccitate, de grandine, de turbine, de tempestatibus, variisque cladibus, quæ pro morum nostrorum qualitate proveniunt? Nunquidnam et hæc omnia pro sublatis Lupercalibus contigerunt, an in malis moribus castigandis meritis retributionibus inferuntur? Sed non mirum est homines non judicio divino velle ista contingere, sed vanæ superstitionis incursum; quibus sua crimina et malefacta cooperiant, auctoritatem cæli, sidera perhibent adhibere et fatalem induci errorem, necessitatemque peccandi, facinoræque sua non de cordis proprii perversitate procedere, sed cælo auctore pendere. Proponite igitur pro quibus aut submovendis malis, aut promerendis bonis Lupercalia vestra fuerint instituta, et videamus quæ illa bona provenerint, cum Lupercalia ge-

reantur, et quæ mala successerint cum Lupercalia viderentur ablata. Figite gradum, ad quod vestrum excidium dicatis hæc prodigia fuisse reperta, digni qui monstrum nescio quod pecudis hominisque mixtura compositum, sive vere, sive false editum celebretis. Si propter pestilentiam submovendam, ut antiquiora præteream, ecce antequam meis temporibus tollerentur, pestilentiam gravem tam in Urbe quam in agris hominum pecudumque fuisse non dubium est; si pro sterilitate jactatis, cur in Africa vel Galliis ista contingunt, ubi nec fuerunt aliquando Lupercalia, nec constat fuisse sublata? Cur nunc Oriens omnium rerum copiis exuberat et abundat, qui nec celebravit unquam Lupercalia, nec celebrat? An dicitis illic nocere ubi per plurima sæcula fuerant celebrata et repente sublata sunt? Videamus ergo si his temporibus quibus dicitis agitata et rite, ac plena sui, sicut vobis videtur, devotione completa sunt, nunquam famas, nunquam pestilentia prorsus exstiterit: si vero sæpenumero his cladibus ad extremum periculi ventum est, apparet his malis submovendis nihil Lupercalia profuisse, etiam eo tempore quo, sicut dictum est, ut putatis, competenti ordine gererentur; sic de singulis quibusque necessitatibus, præterquam dixeritis fuisse provisum. Si constiterit etiam illis non desuisse, vana hujus remedii convincitur esse præsumptio. Verumtamen cur non hoc etiam nunc experiamini, utrum valeant aliquid etiam rite celebrata? et vos per ludibria ista discurrere vestrorum more majorum, ut divinam rem, et salutarem vobis, ut dicitis, devotius celebrando, saluti vestræ prospicere magis magiaque valeatis. Nunquid cum hæc celebrarentur, a Gallis Roma non capta est, et sæpenumero ad extrema quæque pervenit? Nunquid bellis civilibus sub hac celebritate non concidit? Nunquid Lupercalia deerant quando Urbem Alaricus evertit? Et nuper cum Anthemii et Ricimeris civilis furore subversa est, ubi sunt Lupercalia? cur istis minime profuerunt? certe divinum est: si salutare vobis, cur non per vos ipsi ut majores vestri ista faciatis? Cur causas vestræ salutis minuitis? cur decoloratis? cur eliditis, cur ad vilia quæque deducitis? quid imputatis nobis, cum ipsi remedia vestra calcetis? Satius est et non tentare quam contumeliöse peragere: majores certe vestri, si vitiose (uti illis videbatur) sacrum aliquod celebrassent, instaurandum esse ducebant. Cur non quod ad vitiosum cultum redregistis, per indignas quasque id exsequendo personas, competenti instauratione reparatis, ut causas vestræ salutis plenius perfectiusque tractetis? cur vos pudeat agere, si salutare est? Si divinum, quod tractasse sit dedecus? Sed inquis vel imaginem ipsius rei non debere moveri. Si prodest, si salutare est, cur imago potius apud vos, et non ipsa sit veritas? aut si certe nec tunc profuit, quando ritu integro, sicut dicitur, tractabatur, quid quæritis ejus imaginem, cujus nec ipsam profuisse cernitis verita-

tem? Sed dicitis tot sæculis rem gestam non tere secludi. Nihilominus multis temporibus tatis superstitio ventilata est. Sacrificetur illis dæmonum, et in capitolio profana vanitate. Cur portionem defenditis et quæ sunt præteritis? Si plurima genera vanitatum acta sæculis probantur esse sublata, cur quantovis tempore ventilata, non possit austerioribus præscribitur, imputate majoribus qui cum hac temporis præscriptione non ut posse quod superfluum est et debere removeri plura et majora submota sunt, indicarunt. Sed etiam Christianis temporibus hæc fuisse; sed illa aliquandiu Christianis quoque temporibus brata sunt. Nunquidnam quia sub primis præ Christianæ religionis ablata non sunt, ideo sub successoribus tolli minime debuerunt? Multa quæ a singulis pontificibus diverso tempore sunt noxia, vel abjecta. Non enim simul omni corpore curat medicina languores, sed quod melius conspicit imminere; ne aut materia non sufficiat medicinæ, aut pro conditione simul omnia non possit avertere. Quære quæ unde agis: si bonum est, si divinum, si saluberrimo quancumque tolli non debuit: si nec si nec divinum, cavendum tibi magis est cur auferatur quod superstitiosum constat, et quod certe Christianæ professioni non conveniens est. Postremo quod ad me pertinet, baptizatus, nullus Christianus hoc celebret, hoc pagani, quorum ritus est, exsequantur. Minus nuntiari convenit Christianis ista perniciosissima nestra indubitanter existere. Quid me incensum quod profiteamini inimicis esse, a consortibus Christianis pronuntio submovendum? Ego absolvam conscientiam meam: ipsi videant, quæ admonitionibus obedire neglexerint: quod prædecessores meos forsitan fecisse non ambigam apud imperiales aures hæc submovenda tentare quia auditos esse non constat, dum hæc mala que perdurant, ideo hæc ipsa imperia defecit ideo etiam nomen Romanorum, non remota Lupercalibus, usque ad extrema quæque per. Et ideo nunc ea removenda suadeo, quæ cum profuisse cognosco, tanquam contraria veræ religionis noxia potius exstitisse pronuntio. Postremo meorum persona præscribendum æstimas præsertim, unusquisque nostrorum administrationem redditurus est rationem, sicut etiam in publicis rebus fieri providetis. Ego negligentiam accusare audeo prædecessorum, cum magis credam fortasse eos ut hæc pravitas tolleretur, et quasdam tisse causas et contrarias voluntates, quæ contentionibus præpedirent, sicut ne nunc quidem istos absistere insanis conatibus velle perpendi-

GELASII PAPÆ I

ADVERSUS PILAGIANAM HÆRESIM *

Demon trat hominem non vivere sine peccato, et

* Hunc Gelasii tractatum cum editione Mansi diligenter collatum damus, in multis tamen intricatioribus, ut ipse lector facili sentiet. EDIT.

apostoli: Vir infidelis sanctificatur per mulierem fidelem (I Cor. vii), etc., mysteriumque resurrectionis declarat.

De Pelagianis quidem sensibus blasphemisque sacrilegis, et apud majores nostros tam divinis quam humanis legibus justa discussione damnatis, nimis est copiosa materia; quia et illorum est multiplex perniciose perversitas, eoque nocentior, quo verisimilitudinis colore subtilior, quam de ipsius humani generis principe, pravo funestoque commento, non rite conceptam rerum consequentium mendaciis texerunt. Necessè est enim ut qui a principio deviarit ab integro tramite, vagus ubique progrediens, quanto se currere fortius putet, tanto plus erret; et in his ut competit refutandis disputatio proluxa debeat adhiberi: quoniam quidem per sectæ medicinæ mos est originem vel intelligere prius vel reserare morborum, eisque patefactis medelam conficere congruentem; quæ cuncta, si Dominus vitam facultatemque tribuerit, in quantum cælesti rore vegetati valebimus, alias moliemur explicare. Nunc autem hunc articulum, qui quosdam movere perhibetur, sufficienter interim duximus explicandum; ut eodem convenienter inspecto, quod in cæteris cavere jam debebant, Domino Deo nostro præstante perpendant. Æstimant igitur quidam in hac vita posse quemquam hac perfectione consistere, ut nullis prorsus fragilitatis humæ pulsetur affectibus, nec corporeis exagitur illecebris: quod quisque si propriis viribus, sæque proposito voluntatis existimet adipisci, semetipsum seducit, et veritas in eo non est: nam si in ipsis primis hominibus, dum sua nimirum felicitate confidunt, et tantam Dei gratiam in vacuum recipientes, non orando, quod utique nusquam fecisse referuntur, nec de perceptis gratias referendo, nec ut eadem intemerata durarent suppliciter implorando, incolumes constare nequiverunt: quanto magis post prævaricationis ruinam, in quam mala sui confidentia, creatorem nullatenus inquirendo, lethali-ter inciderunt, absque divino munere suis viribus vel ægri, vel stare non possunt, sine quo nec integri persistere valuerunt. Sin vero quisquam non possibilitate facultatis humanæ, sed per divinam gratiam hoc asserat in vita quibuslibet sanctis posse conferri, bene quidem facit (nam dono Dei cuncta possible sunt) talia confidenter opinari, et sperare fideliter. Sed utrum aliqui tales exstiterint, qui usque ad hanc perfectionem vitæ præsentis accederent, sicut nusquam evidenter astruitur, sic nos facile vel firmare vel impugnare non convenit, magisque sobrium est ex ipsorum vocibus prophetarum, apostolorumque sanctorum quatenus hujus vitæ profectum metiri debeamus agnoscere, quibus utique in hoc mundo, quantum ad sanctæ vitæ pertinet institutum, nihil excellentius vel fuisse, vel esse, manifestum est: qui etiamsi copiosiore Dei munere vel raris omnino, vel minimis humanæ conditionis passionibus impetiti sunt, et affluentiore Dei gratia mortalitatis vitia facile superarunt; non usque adeo tamen expertes eorum se fuisse testantur, ut scilicet ullius immacu-

latis Agni sit proprium nullum prorens habuisse peccatum, ne non soli videatur esse deputandum, si alius quilibet sanctus expertis delicti fuisse credatur. Contenti simus ergo professione sanctorum; et quid de se ipsi magis pronuntient audiamus, quam quid vel temere cogitandum sit, vel nostris opinionibus ventilandum sine certa auctoritate sectemur. Cur autem cum Deus omnipotens post mysterium reparationis humanæ etiam id homini conferre potuerit, ut ab omnibus omnino vitiis esset immunis, maluerit fideles suos salvos fieri, et expectare perfectæ beatitudinis firmitatem, ut quod sperando desideramus, rebus possimus adipisci; censueritque nunc perficere in infirmitate virtutem, quam remotis infirmitatibus humanam conditionem nulla sineret languoris exagitatione pulsari?

Quantum Dominus ministrarit, ut competit, dis-
 B retur Scripturarum testificationibus, contra quam
 tenorem nihil est temere profitendum super his sen-
 sibus erudiri. Constat in ipso primo homine Christum
 et ecclesiam figuratam, beato Paulo apostolo nos
 docente, cum de sœdere sancti conjugii loqueretur:
*Sacramentum hoc, inquit, magnum est: ego autem
 dico in Christo, et in Ecclesia (Ephes. v).* Itaque jam
 inde ut sanctorum quisque processit, in hujus sacra-
 menti figuratione censitus est; et hoc mysterium
 omnes sancti ab Abel suis sacrificiis actionibusque
 gesserunt. In Christo ergo et in Ecclesia, in qua
 utique generaliter præcondita est remissio peccato-
 rum, fideles quique Deo sanctique vixerunt, et usque
 ad legis tempora per Moysen data certis sunt sacrifi-
 ciis in hujus mysterii virtute purgati. Quapropter
 si eguerunt omnes mysticis immolationibus inces-
 sabiliter expiari, non dubium est vitiis humanæ con-
 ditionis fuisse pulsatos; a quibus eos per illa remedia
 futuri sacramenti necessarium esset incessanter ab-
 solvi. Jam vero legis tempore neminem fuisse san-
 cto-
 rum qui non hostiam obtulerit pro peccato, lectio
 veneranda testatur: in tantum ut etiam pontifex
 sic apud Deum causas agerent populi tunc fidelis, ut
 ipsi quoque pro suis delictis hostias immolarent,
 passimque universi prophetæ proclamant peccatis
 suis veniam postulantes. Inde est quod sanctus Job
 dicit: *Nemo mundus a sorde, nec infans cujus est unius
 diei vita super terram (Job xiv)*: idemque alibi: *Astra
 non sunt munda in conspectu tuo (Job xv)*. Prophetæ
 quoque David de generalitate sanctorum certa defi-
 nitio prolata cognoscitur, quæ ait: *Ne intres in ju-
 dicio cum servo tuo: quoniam non justificabitur in
 conspectu tuo omnis vivens (Psal. cxlii)*; ubi utique
 neminem prorsus hominum discrevisse perspicitur,
 sicut idem planius hoc ipsum loquens manifestiusque
 declarat: *Dixi: Pronuntiabo adversum me injustitiam
 meam Domino; et tu remisisti impietatem peccati cor-
 dis mei. Pro hac orabit ad te omnis sanctus in tempore
 opportuno (Psalm. xxxi)*. Qui utique non solum sub
 lege sanctus esse, sed in futura Dei gratia eminentioris
 propositi post futurus. Unde quod ait *In
 tempore opportuno*, non sine rerum venturarum co-
 gnitione subjunxit etiam et in oratione sua sapien-

tissimus Salomon : *Non est homo qui non peccavit* (III Reg. viii) ; et item ipse : *Quis gloriabitur castum se habere cor, aut mundum se esse a peccato* (Eccle. vii) ? Sed re putentur illorum temporum sancti ab hac impassibilitate forsitan excipiendi, quoniam concessis a Deo conjugibus utebantur, quamvis et beatus Elias passit illis fuisse memoretur, quemadmodum consequentia declarabunt : et S. propheta Daniel non solum pro populi, sed et pro suis peccatis perhibeatur orasse, sicut ipse dicit : *Cum orarem, et confiterer peccata mea, et peccata populi mei Domino Deo meo* (Dan. ix) ; tandem veniamus ad beatos apostolos, et dicat beatus ille Jacobus, qui cum omnes utique justii essent apostoli, proprie atque specialim justii viri prærogativam legitur assecutus : *Beatus vir qui suffert tentationem, quia cum probatus fuerit, accipiet coronam vitæ, quam repromisit Deus diligentibus se* (Jac. i). Et item post paululum : *Unusquisque autem tentatur a concupiscentia sua abstractus et illectus. Deinde concupiscentia cum conceperit, parit peccatum ; peccatum vero, cum consummatum fuerit, generat mortem. Item idem : In multis enim offendimus omnes* (Jac. iii). Idemque sercutus adjunxit : *Et Elias homo erat similis nobis passibilis* (Jac. v). Dicat beatus apostolus : *Charissimi, rogo ut quasi incolæ et advenæ abstineatis vos a corporibus voluptatibus, quæ militant adversus animam* (I Pet. ii) ; et iterum : *Nolite mirari ad fervorem, qui ad tentationem vobis fit ; quasi novi aliquid vobis contingat* (I Pet. iv). Item postea : *Sobrii estote, et vigilate, quia adversarius vester diabolus, quasi leo fremens, circuit quærens quem devoret ; cui resistite in fide* (I Pet. v) : scientes easdem passiones in omni quæ est in mundo fraternitate vestra fieri, a qua fraternitate nimirum se ipsi fidelium sæpe cunctorum fratres annuntiant, nec suam probantur discevisse personam. Dicat beatus Joannes apostolus et evangelista ille qui in pectore discubuit Salvatoris : *Si dixerimus quia peccatum non habemus, nosmetipsos seducimus, quia veritas in nobis non est ; quod si confessi fuerimus delicta nostra, fidelis est et justus, qui dimittit nobis peccata, et mundet nos ab omni iniquitate* (I Joan. i). Item quod si dixerimus quia non peccavimus, mendacem faciemus eum, et Verbum ejus non erit in nobis (Ibid.). Dicat idem : *Hæc scribo vobis ut non peccetis. Sed si quis peccaverit, advocatum habemus apud Patrem justum, et ipse propitiatio peccatorum nostrorum, non tantum nostrorum, sed et totius mundi* (I Joan. ii). Item ipse : *Omne quod in mundo est, concupiscentia carnis est, et concupiscentia oculorum, et ambitio sæculi, quæ non est a Patre, sed ex mundo est ; et mundus transit, et concupiscentia ejus : qui autem fecerit voluntatem Domini, manet in æternum* (Ibid.). Veniat minimus apostolorum, sed Vas electionis Dei ; veniat magister gentium Paulus, prædicator divinæ gratiæ singularis, et mysterii cœlestis copiosus expositor, ille qui verba ineffabilia sive in corpore sive extra corpus nesciens in tertium cœlum levatus audit : qui tanta gratia redundavit, ut cum omnium esset

A postremus, plus omnibus laboraret, et qui non solum fidelibus insinuet quid super hac parte sentiret, sed etiam quid de se ipso pronuntiet, libere veritatis doctor annuntiet. Et quoniam longum est cuncta quæ ad hanc causam pertinent dicta revolvere, ponantur pauca de multis, ex quibus nobis sufficientissime demonstretur, magis nos cum Paulo debere infirmari, ut habitet Christus in nobis, quam cum quolibet aliter sentiente quam Paulus fortes videri, et velut (quod absit!) Christi remediis non egere. Ait ergo : *Scio enim quia non habitet in me, hoc est, in carne mea, bonum ; nam velie adjacet michi, perficere autem bonum non invenio : non enim quod volo hoc facio, non ego operor illud, sed quod habitat in me peccatum* (Rom. vii). Item : *Condeletor enim legi Dei secundum interiorem hominem : video autem aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ, ac captivum me ducentem in lege peccati, quæ est in membris meis. Miser ego homo, quis me liberabit de corpore mortis hujus ? Gratia Dei per Jesum Christum Dominum nostrum* (Ibid.). Quare se igitur miserum hominem appellat ? quare se gaudet per Christi gratiam de mortis corpore liberari, si nullis affectibus humanæ miseræ pulsabatur, si nullis infestabatur, ex quibus liberaretur incurribus ? Item idem : *Caro concupiscit adversus spiritum, et spiritus adversus carnem : hæc enim invicem ad versantur sibi, ut non quæ vultis illa faciat. Non enim quæ vult spiritus perficit, ne de perfectione superbiat* (Gal. v) ; et idem : *non perficit caro quæ vult, ut sic humanæ conditionis admoneat.*

C Ne tamen usquequaque propositum fidele demergat ; ac ne forsitan, ut solent quidam vanis opinionibus arbitrari, quod hæc B. apostolus Paulus sub alterius nescio cuius persona pronuntiet, quam de seipso fateatur, quamvis nihil illic tale valeat pro se ostendi, tamen cum ait : *Miser ego homo, quis me liberabit de corpore mortis hujus ? Gratia Dei per Jesum Christum*, tam gentilis, quam Judæi remota probetur esse persona ; audiamus tamen hunc alibi, quasi sese manu propria designantem ac semetipsum specialiter indicantem : *Ego ipse mente servio legi peccati* (Rom. vii) ; et item de seipso : *Castigo corpus meum, et in servitatem redigo, ne qui alius prædico, ipse reprobus efficiar* (I Cor. ix). Quis igitur non advertat quid interesse potuerit quod membra sua castigando refrenaret, ne reprobus existeret, si nullis talibus stimulis pulsaretur, quod negligendo, et non corporis sui castigatione subigendo, reprobus esse potuisset ? Quapropter cum hæc et apostoli de semetipsis professi fuisse monstrentur, qui etiamsi ista minime prodidissent, procul dubio tamen omnes orationem dominicam et necessario prædicarent, et veraci corde proferrent, qua quotidie supplicantes dimitti sibi sua debita postularent, et ne in tentationem inducerentur orasse, et ut a malo liberarentur suppliciter implerasset doceantur, propter quod etiam B. Joannes apostolus, quod supra jam dictum est, intelligitur cœdissæ, dicens : *Si dixerimus nos pecca-*

tum non habere, mendacem faciemus eum (I Joan. 1), Christum scilicet, qui hanc orandi formam suis discipulis condidisset, in qua vel quotidiani debiti relaxa in proveniret, et ne in tentationem inciderent implorarent, vel ut a malo liberarentur exposcerent, si nihil esset omnino quod aut debitum prægravaret minime relaxatum aut tentatio posset inferri peccati, aut nullum a quo liberarentur malum prorsus existeret. Sic autem quosdam movet surripiens illud dormientium, quasi non gravior testamata sit concupiscentia vigilantium. Quamvis enim et insolentia corporalis frequenter refrenanda sit vel castigatione jejunii, vel ciborum frugalitate sumptuum, ne materia præbeatur humanis sensibus phantasticæ voluptatis imaginatione fallendis, vel magnis hoc de miseratione divina sit precibus implorandum, ut ab illecebrosis visionibus sopitæ mentes reddantur immunes: tamen sive hæc incontinenter agentibus sive viventibus continenter eveniant, certe si quis est, minor reatus est nescientium, quam carnalis operis appetitu palam aperteque cupientium. Denique licet non parvo Dei munere potiatur quisquis aut nullis talibus, si fieri potest, aut perraris pulsatur insidiis, nusquam legitur in culpam vocari phantasmata somniorum, sed plane ipsius Domini voce non ignoramus esse depromptum quod *quisquis mulierem viderit ad concupiscendum, eandem sit suo corde mœchatus (Math. v)*, ubi consequenter reatum subesse non dubium est. Ideoque tam jugi supplicatione, quam eleemosynis, cæterisque bonis actionibus expiandum est. Non enim vacat mysterio, quod dictum est omnia per eleemosynam posse mundari, cum ait Dominus, dum de internis externisque figuratim purificationibus loqueretur: *Veruntamen quod superest, date eleemosynam et ecce omnia munda sunt vobis (Luc. xi)*. Sed etiam illud quod *caritas cooperiat multitudinem peccatorum (I Pet. iv)*, ut scilicet quidquid insinceritate corporis et mentis attrahitur, rationalis pietatis opere deleatur. De beatis autem, sicut supra jam diximus, apostolis, tantum debemus nosse quæ ipsi de sua conversatione sentiri propriis verbis ediderunt. Quæ vero tacita sunt ab eis, nulla nobis relinquetur licentia perscrutandi. Sed jam diligentius vestigamus, cur post reparationem quoque generis humani, renovationemque naturæ, quæ fit per baptismatis sacramentum, non solum hæc vitia sublata non fuerint, sed ipsos etiam in magnæ continentiæ proposito constitutos sive minus, sive amplius, prout quisquis gratia divina dispensante profecerit, tamen infestare non desinant, cur relicta sint contra quæ mens religiosa pugnaret. Et licet jam salvati per fidem spei redemptionis acceperimus, adhuc tamen expectetur, sicut ait Apostolus, relectio corporis nostri, et cum mysteriis cælestibus jam renatis pignus sit adoptionis ingenitum, perficienda deinceps sustineatur adoptio, ut scilicet deficientibus iisdem vitis contra quæ nobis in hoc tempore continua dimicatione (*sic*) ab hac necessitate liberati, quod fide suscepimus, quod spe proposita

suscipimus, ipsarum rerum desideratis affectibus assequamur, quatenus hac incursionum peste prorsus exuti, tranquilla semper sanctificatione vivamus, quod in illa futura beatitudine promittitur esse complendum, cum, sicut ait Apostolus, *corruptibile hoc induerit incorruptionem, et mortale hoc induerit immortalitatem (I Cor. xv)*, atque animale corpus spirituales sumpserit dignitatem. Igitur dubium non est superbiam super omne esse peccatum; quippe de qua scriptum est: *Initium omnis peccati superbia (Ecclesi. x)*. Quod tantum malum est, ut singula prave facta in hoc ipso quæ prava sunt censeantur esse damanda, solaque sit superbia quæ et in benefactis periculosa doceatur: hæc est quæ non tantum animal rationale in terris positum constare non sinit, sed angelicam quoque dejecit infra naturam. Nam cum Deus omnipotens, qui fecit omnia bona valde, cuncta suis modis et congruis ordinibus instituta condiderit, ea que propriis concesserit vel manere, vel proficere posse mensuris; hic rationabili creaturæ subrepsit affectus, qui per id, quod deventius facta consisteret, plus ei de propria dignitate, confidere, quam sicut modus ejus posebat, de ipso collatore dignitatis ingressit, atque ita aliter appetendo sui culmiis firmitatem, quam competens ejus decens norma requireret, fecit eam præter ordinem naturalem cupiendo fastigium meriti potioris erumpere, qui excessus utique sicut reatum intulit excedenti, sic justitiam Conditoris, contra cujus ordinem tendebatur, offendit; et dum ab eo tenore cessatur quo solo proficeretur ad summi boni perenne consortium, consequenter, qui ad ejus stabilem participationem pervenire non posset defectus accessit, sicut creaturæ rationalis usibus congruebat. Non angelos ad profectum conditos promerendæ stabilitatis æternæ illa res indicat, quoniam si facti essent ut ulterius nihil egerent, nulla pars eorum ullum potuisset habere defectum: non enim in eis diversam naturam fuisse dicendum est, ne ille, qui propria voluntate prolapsus est angelus excusaretur, si hoc illi non sua protervitas ingressit arbitrium, sed necessitas sibi inditæ conditionis imposuisse videatur. Unde ergo beati et sublimes angeli de perceptis grati, piæ devotionis officio, et non seipsos, sed potius ipsi præferendo convenienter auctorem, ad ejus perpetuitatem proficere provehique meruerunt inde isti qui reprobi sunt, de perceptis consequenter ingrati, debitumque dissimulantes obsequium, seque ipsos magis quam qui tantæ dignitatis substantiam condiderat, præferre molientes, et delectatione suæ creationis illecti a Creatoris honore cessando, quanto arroganter elati, tanto æternitatis rectitudinem per irreverentiam non sequendo, ab ejus pariter et indignatione et participatione retracti sunt, et ab eo quod sempiternum est recedentes, in id quod semper deficit sunt reducti: quod præstante Deo nostro, adas confidimus plenius exsequendum. Nunc interim quantum præsentis negotio sufficit, hæc illa causa est, hoc illud malum, per quod etiam sine vitio corporali quadam spirituali

fornicatione motus angelus a divina qua illustratur gratia et participatione delapsus est : eoque modo degener factus, ac de cœlesti sede pro hac sua decoloratione seclusus, secundæ conditionis imaginem Dei per invidiam flammatus evertit. Iisdem motibus aggrediens in securitate degentem, quibus de summis ad ima male confusus ipse deciderat, hinc illa felicitas paradisi primis hominibus constare non potuit; hinc illa primæ conditionis integritas, dum ita de se fudit, tanquam ipso qui condiderat non egere, nec de perceptis agit gratias, quod nusquam fecisse memoratur, nec de conservandis quæ sumpserat poscit auxilium, nec ad eum etiam pulsata tentatoris accessu devota concurrat, et consulit, suæque se credit inter prospera voluntati, facile sine præsidio Creatoris patuit deceptoris insidiis, et in prævaricationem tracta consequenter illiciti, conditionem præfixæ mortis invenit meritoque est competenti subjecta vindictæ : quoniam nec de bonis fuerat devota retinendis, nec malum præcaverat ante prædictum, dum per majoris ambitum potestatis, Deum se scilicet fore præsumens, foveas hostilis persuasionis incurrit; et quæ, si suo ordine mansisset grata factori perpetuum summæ commercium Deitatis potuisset apprehendere, competenter sine debito summæ Divinitatis officio copiosa promissione lustrata, ad Divinitatem non potuit pervenire. Sic ergo sine illius principalis ac summæ rationis affectu, quæ in bonis semper retinendis contrariisque refutandis intemerata persistit, ad cuius utique similitudinem ratione fuerat animal institutum, ut ea pro suo modulo congruis actionibus imitando, ipsiusque servando reverentiam, subsequendoque gratiam, ut vere similitudo ejus et imago permaneret obtinere potuisset, fierique divinæ rationis tanquam suæ parentis et auctoris digna consortio, et per hæc nihilominus, utpote particeps æternitatis, æterna constare, dum sua quæ creata fuerat dignitate confidit, sibi que se putat in eo quod erat facta subjacere, nec subdita veneratur devotione factorem, et ab illius participatione discessit, et in seipsa sine illo in quo habebat subsistere posse, non constitit. Atque ita ordinem legitimæ rationabilitatis excedens, in irrationabilitatis abruptum per verisimilitudinem ratiocinationis, qua Deum se fieri credebat, abducta est; et illius privatione, quæ sempiterna vita est, in istam recidit quæ sine fonte vitæ vitam perpetuam retinere non posset. Quamvis ergo pro his transgressionibus digna fuerit ultione, justus tamen arbiter Deus sic istam creaturam propositæ legis æquitate corripuit, ut quæ divinum sequi tramitem inter felicia fastidivit, sibi met ipsam merita lance dividit. Ut tamen quia et decepta fuerat creaturæ potioris incursu, illius scilicet quæ fremebat illo terrenam proficere posse substantiam unde spiritalis ipsa deciderat, et tanquam solatium capere cupiebat de alterius ruina creaturæ, velut non solum se culpandam ex alterius quoque transgressione prætenderet, sed lapsum suum in Creatoris referret

A opificium, cujus et aliud opus con-tare veluti minime potuisset, ineffabili circumventæ pietate consuleret, utramque vero creaturam recte conditam hac ratione monstraret, quia et degeneres angeli per sanctorum angelorum beatitudinem confutantur. Quod iisdem modis quibus illi, hoc est, debitæ pietatis officio, creatoremque suum debita prædicatione laudando, per dignationis ejus augmenta, profectumque reverentiæ competentis, participationem boni parentis, stabilitatemque perpetuam sempiternæ gloriæ sunt adepti; sic isti quoque si eodem tenore niterentur, ad similem beatitudinem venire potuissent, nisi desides a sui laude factoris et competentem reverentiam non sequentes, ab ejus retracti participationis affectu, propriis nequivissent incrementa perfectionemque sumere dignitatis, dum suæ institutionis claritate detenti ulterius se nihil egere, ac sibi se sufficere posse præsumunt, per quæ seipsos obtinere fidentes quidquid per solam gratiam potuissent Conditoris adipisci, quod in suæ prorsus conditione mutabilitatis habere non poterant, homo quoque de seipso manifestis judiciis revincatur, in tantum rite factus, ut qui per divinam gratiam potest surgere post ruinam, multo amplius potuisse docetur, si eandem gratiam devota mente sequeretur, integer permanere, quantumcumque gratia ista prævaleat magis inde cognosci, dum et incolumis absque eadem stare nequiverit, et valeat ad eandem incolumitatem redire post lapsum. Bonus ergo artifex Deus, qui sempiternum et summum semper habet esse, quod bonus est, atque ideo nec unquam crescendi gerit amplius appetitum : quia nihil est super id quod sempiternum bonum semper et summum est, nec ulla potest inclinatione diminui de hoc ipso quod summum bonum sempiternumque consentit. Unde etiam non per rapinam in forma Dei dictus est constitutu; qui hoc habebat utique per naturam, sicut ille spiritus qui quod nec sempiternum habebat omnino, nec summum, per rapinam maluit occupare quam per auctoris gratiam perpetem consequi dignitatem, a quo sumpserat angelicæ substantiam claritatis, quemadmodum beati angeli in divina gratia permanentes consecuti sunt sempiternæ beatitudinis firmitatem : pravus autem spiritus nec illud potuit obtinere quod visus est incompetenter invadere, et tenorem suæ conditionis excedens, in hoc etiam non potuit permanere quod factus est. Auctor ergo bonus ut bonum se opus condidisse firmaret, si in eadem sui conditione persisteret; inferioris creaturæ suæ miseratus offensam, quod spiritalis substantia, quæ et sui et alterius processerat, ipsa deceptrix atque in sua nequitia perseverans omnino consequi digna non fuerat, terrenæ conditionis et per fraudem deceptæ substantiæ naturam pariter elementem suscepit et causam; sicque, ut nunc breviter explicemus, competenti lapsam dispensatione reparare proponens, ut in seipso hæc eadem natura, quæ per inobedientiam mortis rediret ad vitam, solus ipse peccat in se sciens [forte peccati nesciens] in sub-

stantia quam post peccatum restaurandam potenti benignitate susceperat, ut indebitam mortem quam sine peccato utique non debebat pro his qui per peccatum debitores mortis exstiterant, imputaret; simulque diabolum hominis dereptorem qui consentientem sibi subditum per divinam tenebat jure sententiam, per justitiam nihil ei reddere jam deberentem. Et cum occidisset eum in quem sine peccato licentiam non habebat, merito ei vice mutua subjugaretur additus, quique se humanæ substantiæ utpote captivæ suæ dominum deumque jactabat, huic et justo pariter, et Deo vero mutuo subderetur. Intererat enim æquitatis immensæ ut non abruptæ divinæ potentiæ diabolus, sed ipsius hominis etiam quem se prostravisse jactabat justitiâ vinceretur, quibus non satis habuit reparator excelsus ut ipse tantummodo in ea natura quam sumpserat gereret de hoste humani generis hunc triumphum. Quid enim præstaretur universæ nostræ creaturæ, si victor diaboli se us Christus existeret? Tribuit ergo fidelibus suis dignanter immensa pietate consortium. Tribuit per gratiam suam fidemque collatam, ut hominum millia ineffabilis compendio sacramenti participatum ejus acquirerent, renovatæque in suo salvatore naturæ facti consimiles, i. si quoque fierent deceptoris sui murati sorte victores. Itaque contra superbum spiritum permanentem, hoc est provisum curatione salvandis, ut competentibus modis ad suæ conditionis integritatem proficerent, dignitatemque cœlestem; quatenus elationis exitialis effectum (qui non solum humanam, sed ipsam quoque, sicut dictum est, angelicam prostraverat ante naturam) humanitate necessaria medicinaliter declinaret ad integritatem reparandam, quippe post lapsum carere debuit illo malo quo integra præstare nequiverat: oportebat autem ut ipsa quoque rationalis humana creatura quod propria voluntate perdidisset, etiam secundum Dei gratiam propriam reciperet voluntatem, et quæ sine merito curabatur, tribueretur ei ut etiam hæc sequeretur ex merito: propterea maluit singularis ille salvator perfici potius in infirmitate virtutem, quam rursus sine infirmitate vel de se confidentem, vel auctoris negligentem fieri humanam substantiam sine infirmitate securam. Hinc est igitur quod B. Paulus, qui et ruinam conditionis humanæ, et restorationem cæteris copiosius intimavit, etiam de seipso clamat: *Ne magnitudo revelationum extollat me, datus est mihi stimulus carnis meæ angelus Satanæ, qui me colaphizet; propter quod ter Dominum rogavi ut discederet a me, et dixit mihi: Sufficit tibi gratia mea; nam virtus in infirmitate perficitur. Libenter igitur gloriabor in infirmitatibus meis, ut inhabitet in me virtus Christi (II Cor. xii); et iterum ipse: Vanitati enim creatura subjecta est (Rom. viii); adhuc utique vanitati, quantum adhuc mundanis sensibus implicatur, corruptibilique conditione deprimitur; illa utique creatura de qua idem dicit alibi: Si qua igitur nova creatura, vetera transierunt; ecce facta sunt omnia nova (II Cor. v); et de qua idem alibi dicit: Ipsius enim sumus*

A. figmentum, creati in Christo, in operibus bonis (Ephes. ii). Itemque ipse de eadem: In Christo enim Jesu neque circumcisio aliquid valet, neque præputium, sed nova creatura (Gal. vi).

Hæc utique creatura, qua in Christo relecti sumus, non qua ab initio facti sumus, de qua etiam beatus Jacobus apostolus sic ait: *Voluntarie genuit nos verbo veritatis, ut simus initium aliquod creaturæ ejus (Jac. i); non illius creaturæ quæ in Adam condita est, sed quæ Patris luminum, a quo est omne datum optimum et donum perfectum, voluntate genita verbo veritatis, initium sumpsit in Christo; et hoc ipsum ideo non quibuscumque suis bonis fideret humana substantia: sed quidquid recti in se esse cognosceret, deorsum descendens esse perpenderet ab incommutabili et sine vicissitudinis obumbratione luce semper immensa, per quam sibi mutabili et vicissitudinum obumbratione fuscata, luminis veri munus sentire impendi. Hæc est igitur illa creatura quæ spiritualiter vivens, non volens sustinet mortalis infestationis affectus, contra quos indesinenter pugnans, mallet non habere quos vinceret, quam cum infesto jugiter hoste colligere. Non volens ergo subja est in tantum vanis desideriis, in quantum sine dubitatione perituris. Unde dicit Apostolus: *Caro concupiscit adversus spiritum, et spiritus adversus carnem, ut non qua vultis, illa facitis (Gal. v); sed propter eum, inquit, qui subjecti in spe (Rom. viii), ut nemo in hac scilicet vita rursus de plena felicitate sit arrogans; ac ne rursus forsitan desperatione succumberet, sic eam subiecit his molestiis perferendis, ut tamen spe consoletur erecta. Hæc est igitur sine ambiguo creatura, de qua ait, quia et ipsa creatura liberabitur a servitute corruptionis in libertatem gloriæ filiorum Dei (Ibid.). Patefecit de qua creatura vellet intelligi, in libertatem, inquit, filiorum Dei, quæ in hoc mundo ex ea parte nunc servit qua vitis infestatur humanis; tunc ad libertatem filiorum Dei perfecta securitate venturam, cum corruptibile hoc induerit incorruptionem, et mortale hoc induerit immortalitatem. Ut fiat sermo qui scriptus est: Absorpta est mors in victoria. Ubi est, mors, victoria tua? ubi est, mors, stimulus tuus? stimulus autem mortis peccatum est, virtus vero peccati lex. Deo autem gratias, qui dedit nobis victoriam per Dominum nostrum Jesum Christum (I Cor. xv). Quapropter beatus Apostolus manifestius volens et de qua creatura ageret, et de qua ejus servitute, quæve libertate disserere, utpote per quem Christus loquebatur, ostendere, adhuc inculcat, et dicit: Scimus enim quod omnis creatura ingemiscit et parturit (Rom. viii); non nisi rationalis creatura est, et illa rationalis, quæ quid ingemiscat, quidve parturiat, jam renata cognoscit, et infirmitatem suam defrens, promissionem perpetuæ tranquillitatis expectat, quod doctor egregius quousque perducatur, diligentius intuendum est: Non solum, inquit, illa, hoc est creatura populi Christiani, sed nos ipsi primitias spiritus habentes. Ipsi utique apostoli, ipsi Ecclesiæ principes et parentes, qui primordialiter sancti Spiritus dona susceperunt.**

quæ ecclesiasticis ministrarent spiritualiter incrementis; ubi sine controversia semetipsos quoque in una eademque quamvis majore gratia præditos, unde et ait *primitias spiritus habentes*, quasi primates gratiæ rei, in una tamen eademque secum totamque heresiam generali conditione constituit: *sed etiam nosmetipsi*, dicens, *primitias spiritus habentes, intra nos gemimus*: aperuit quorum ille gemitus, quem supra dixerat, esse noscatur, et quid generet evidenter exposuit, *adoptionemque expectantes*: certe jam sacramentum regenerationis pignus adoptionis accepit. Quæ est ergo ista adoptio, quæ post adoptionum initia sustinetur, quæve redemptio corporis nostri, quæ ventura proponitur? Ergo non accepisti, quæ expectare te dicis? Accepi, inquit, sed mysteriis sum renovatus. Inhiatusque celestibus superstes et in hac adhuc mortalitate consistens, quæ sua sunt in me competenter operantibus, ad eorum plenitudinem perfectionemque valeam, atque hic pugnantium ibi sit consummata victoria, ubi dicendum est: *Absorpta est mors in victoria: ubi est, mors, stimulus tuus? Nunc autem spe salvi facti sumus; spes autem quæ videtur, non est spes; nam quod videt quis, quid sperat? si autem quod non videmus speramus, per patientiam expectamus* (I Cor. xv; Rom. viii). Satis clara luce patefecit qui sit status in hac vita fidelium, quid in fide teneant, quid in spe sustineant, quid tota caritate desiderent; quod totum incunctanter ideo sit, sicut quidam magister Ecclesiæ (Augustinus) sapienter edocuit, dicens: Ad magnam enim utilitatem fidelium matris est servata certaminum, ut non superbiat sanctitas dum pulsatur infirmitas, quo scilicet sua saltem fragilitate commonita post ruinam, non in se fidat nostra conditio, sed ad illius incessabiliter recurrat misericordiam reformanda, cujus gratiam non quærendo, nec in paradisi potuit interemerata felicitate consistere, discatque sine tali præsidio inde lapsam per quod instruitur post ærumnas ad gaudia redire perpetua; multoque se magis incolumem hoc subsidio durare potuisse, quo non solum ad creationis suæ reducitur institutum, sed ad cælestem præparatur habitaculum. Huc autem disputationi nullatenus æstimetur esse contrarium, quod in Epistola sua beatus Johannes apostolus et evangelista disseruit: *Quia qui natus est ex Deo, non peccat* (I Joan. iii), ut ex hoc videlicet qui regenerati sunt, non peccare credantur; quod utique si eo sensu, sicut quidam non recte judicantes arbitrantur, vir magnus ille prompsisset, universaliter utique quisquis renatus esset jam peccare non posset. Deinde contra hunc eundem apostolum sentire convincitur, si quis hoc eum definisse prætendit; idemque quippe dicit alibi: *Si dixerimus quia peccatum non habemus, nos ipsos seducimus, et veritas in nobis non est* (I Joan. i): Et iterum: *Si dixerimus quia non peccamus, mendacem faciemus eum, et verbum ejus non erit in nobis*; et utique hoc tantus et talis dicebat apostolus; cujus si quis potiorum se meritis æstimare contendit, ipse videat caveatque ut incidat in mortiferæ præcipitationis abruptum.

A Certe enim ipse qui hæc dicebat, ex Deo utique natus erat; et tamen docebat atque prædicabat, dicens: *Si dixerimus quia peccatum non habemus, nosmetipsos seducimus*; et cætera, quæ superius comprehensa sunt: sed qualiter peccare non possit, qui ex Deo nascitur, ipse potius vir Deo plenus exponat: *Si dixerimus, inquit, quia non peccavimus, mentem faciemus eum: quod si confessi fuerimus delicta nostra, fidelis est et justus, qui dimittat nobis peccata, et mundet nos ab omni iniquitate* (Ibid.). Patefecit quomodo qui ex Deo nascitur, peccare non possit, ut scilicet unusquisque fidelium postquam ex Deo natus est, sicut se non habere peccatum pronuntiare non debet, sic quod admittendo contraxerit, confidenti relaxatione submotum peccatum inesse non possit, sicut ipse etiam secutus adjunxit: *Hæc scribo vobis, ut non peccetis; sed si quis peccaverit, advocatum habemus apud Patrem justum, et ipse est propitiatio peccatorum nostrorum, non tantum nostrorum, sed totius mundi* (I Joan. ii). Quod breviter indicatum prudens lector per totum Scripturarum corpus copiosis poterit testificationibus invenire et manifestius approbare.

B Sic temperatum nostræ salutis antidotum, ut omni protervitate deposita, qui gloriatur non in se, sed in Domino gloriatur (II Cor. x). Etiam illud præterea diligentibus intuendum est, quod quosdam movere perspeximus id quod ait Apostolus (I Cor. vii) cum conjugibus fidelibusque loqueretur, sanctificari scilicet sive virum sive mulierem infidelem per cujuslibet sexus fidele consortium: et imprimis non inconvenienter occurrit quod dictum est de fœdere conjugali: *Erunt duo in carne una* (Gen. ii). Per quod possit consequenter intelligi, ut quoniam cujuslibet conjugis fidelis corpus templum est Dei, et regeneratione purgatum, divinique sanctificationem per purificationem mysterii, secundum quemdam modum, per conjugalis unitatem carnis etiam conjugis infidelis sanctificatio corpus attingat, longeque distet ista societas ab illo consortio quod in utrisque conjugibus idolis mancipatum est, et immundi spiritus habitatione pollutum, dum in illo genere nuptiarum per legem fœdusque conjugii ad alterum tametsi nescientem forsitan nec volentem divina benedictio per alterius unitate sibi carnis accedit. In isto vero, et principalis illa fornicatio qua anima alienatur a Deo et spiritus pravi contagium tam reddat utrumque conjugem detestanda coinquinatione maculatum, quam ab illa fide quæ corda purificat summæ Divinitatis externus (sic). Deinde non irrationabiliter (quantum arbitror) et illud concurret, ut oratione fidelis cujusque conjugis etiam infideli misericordia quantacunque præstetur vel ipsa certe quæ ad salutem pertineat temporalem: in qua misericordia non parum divinæ pietatis acquirit: et per hoc secundum quemdam modum particeps divinæ dignationis effectus edicitur. Si enim cibi qui per legem sacram describuntur immundi, per verbum Dei sanctificari testatur Apostolus, unde etiam illud est: *Quod Deus mundavit, tu commune ne dixeris* (Act. x); non erit absurdum nec inconveniens quod per fidelis con-

juis precem, quam fieri pro ipsa certam est affectione conjugii, aliquid etiam infideli- conjux sanctificationis, misericordiam divinam quam fidelis conjugis implorat supplicatio, consequatur, longeque differat (sicut dictum est) ab illo connubio in quo utriusque conjuges a veræ Divinitatis sunt puritate exteri, et voluntarie submoti, sed immundos utriusque spiritus invocantes, pari immunditia sunt referti. Nam si, comparatione levium vel gravium peccatorum, justificatus dicitur, ab eo qui majoribus est vitis involutus ille quem minor reatus involvit (sicut dicitur ad Jerusalem quæ tunc criminum et prævaricationum immanitate fervebat: *Justificasti sororem tuam Sodomam (Ezech. xvi)*, quanto magis justificatio vel sanctificatio, etsi non plena atque perfecta, secundum tamen quemdam modum competenter accipitur, ubi non solum a fidei conjugate minus peccatur, sed ab eo etiam conjugate peccatore remedium summæ Divinitatis exposcitur, quam ubi a conjugibus utrisque peccatur! Nam secundum quemdam modum hanc sanctificationem per fidelem conjugem etiam infideli conjugate pervenire hæc ipsa verba testantur Apostoli; siquidem non jam infidelem conjugem legitimam sanctificationem sumpsisse confirmat, quia per fidelem conjugem quippiam sanctificationis acquirit. Denique qua sit conditione censendus secutus adjunxit: *Nam si infidelis, discedat (I Cor. vii)*, non jam inde tanquam fidelem suscipi designans, quia per hæc quæ dicta sunt aliquid ad eum pervenit fidelis conjugis, sive consortium, seu precem divinæ sanctificationis et gratiæ, sed nisi ipsa quoque fidelis existat, pro infideli sit procul dubio judicandus. Est etiam ille modus infideli conjugate sanctificationis impertiendæ per conjugem jam fidelem, si huic exhortationem conversionis ad Deum, et exultationem summæ Divinitatis insinuet, majestatem virtutisque ejus inculcet, et per affectum conjugii eum scilicet informet et inclinet ad fidem, astruens quæ sit spes in unum Deum credentibus, vel in hujus vitæ curso, vel post ejus transitum quæ requies sit futura. Hæc cum per fiduciam conjugii sanctis verbis cor ejus assidua voce pulsando conjux fidelis frequenter insinuat, divinæ sanctificationis eidem, et menti ejus, et corpori propinat effectum, sicut ait leatus Petrus apostolus: *Similiter mulieres subditæ sint viris, ut si qui non credunt verbo, per mulieris conversationem sine verbo lucifiant, considerantes in timore castam conversationem vestram (I Pet. iii)*; quam si per familiaritatem suscipiat conjugalem, et Dei gratiam sibi per affectum conjugii ministratam non in vacuum recipiat et refutet, sit sanctificatio per fidelem conjugem conjugis infidelis, dum hisce modis ex infidelitate in consortium sanctificationis attrahitur. Alioquin si oblatum sibi gratiam nec per affectum suscipit conjugalem, quæ in vacuum tam divinæ dignationis, quam etiam humanæ singularis affectionis oblitus, aestimat abnuendam, atque ob hoc ipsam quoque conjugis affectionem nititur alijurare, et ab ipsius pii consortii lege discedere, digne permittitur eidem licentia discedendi; quia non est illo conjugate

A dignus, quo se ipse judicavit indignam, patienterque ferat fidelis conjux illo se caruisse conjugio, quod fornicatur a Deo, cui idem conjux fidelis inhaerendo principalem Dei retinet castitatem. Itaque et adultero caret, et eo qui respuit una veraciter fieri carum conjugem jam fideli, nec aestimet fuisse legitimum quod divina sibi despexerit lege conjugii; ac potius libenter accipiat eum, qui anima separatus a Deo est, et a se quoque corpore fuisse divisum.

B Secundum hunc igitur modum etiam de talium filiis accipiendum est, quod illic consequenter asseritur, ubi Apostolus: quod nisi hæc sanctificatio inter hujusmodi conjuges proveniret, filii eorum immundi essent, nunc autem sancti sunt. Sancti sunt enim, secundum quemdam modum in comparatione illorum qui ex utrisque parentibus immunditiæ diaboliæ mancipati, contaminatisque nascuntur.

C Isti enim ex ea parte qua de sancta carne fidelis parentis, et templo Dei, et Deum unum in suo corde gestantis exorti sunt, nonnihil divinæ benedictionis hauserunt, in qua utique benedictione sanctitas continetur, cujus dignatione perstricti, sancti non in merito nuncupantur. Per hanc quidam etiam sanctificationem assumunt, ut ad eam sicut competit perveniant consequendam, jam ejus per parentem fidelem rudimenta percipiunt, et oderem sanctæ adoptionis agnosunt, precibus Christiani parentis, quibus eis sine ambiguo imploratur divina misericordia, utique sanctificatio jam præbetur, et plerumque fidelis studio parentis, vel ad venerabilia loca parvuli deferuntur, vel etiam nescientibus renatis fonte baptismatis sanctificatio plena confertur. Aut ubi jam capaces rationis extiterint, adhortatio et insinuatio pii parentis ingruit. Quæ omnia sanctificationis instrumenta esse manifestum est, quibus ut [forte aut] ad ejus veniant [F. veniunt; et infra, dispoliant] firmitatem, aut si ista despiciunt, semetipsos sanctificatione dispoliant, et gratiam Dei, quæ his per affectum parentum ingruit, evidenter evacuant. Atque ita de sanctis vel de eruditionibus sanctitatis abscissi, in non sanctorum consortia profana rediguntur. De quibus nihilominus sic dicitur, quomodo de parentibus eorum infidelibus præceptum; *Si infidelis vult discedere, discedat (I Cor. vii)*. Nunquidnam hæc genera sanctitatis vel sanctificationis de utroque profano parente, rogenitis filii intimantur? Ecce quid interest inter sobolem ex illo vel isto conjugio procreatam; ecce quemadmodum isti familiares et propinqui sunt sanctificati, atque ideo non in merito sancti sunt editi, et quibus divina misericordia consequenter ejus precibus imploratur, quique cum sanctis educationibus inbuuntur, et sacræ religionis initiantur affectu, ad cujus si pervenerint firmitatem, illius per sacramentum sanctificationis plenitudinem consequuntur, cujus per fidelem parentem etiam ante sacramentum rudimenta sumpserunt, per quæ rudimenta jam sancti, qui sancta institutione præparabantur, non incongrue sunt vocati. Nunquid autem quia dictum est sanctificari infidelem conjugem per fidelem, ita

quæ ecclesiasticis ministrarent spiritualiter incrementis; ubi sine controversia semetipsos quoque in una eademque quamvis majore gratia præditos, unde et ait *primitias spiritus habentes*, quasi primates gratiæ Dei, in una tamen eademque secum totamque Ecclesiam generali conditione constituit: *sed etiam nosmetipsi*, dicens, *primitias spiritus habentes, intra nos gemimus*: aperuit quorum ille gemitus, quem supra dixerat, esse noscatur, et quid generet evidenter exposuit, *adoptionemque expectantes*: certe jam sacramentum regenerationis pignus adoptionis accepit. Quæ est ergo ista adoptio, quæ post adoptionum initia sustinetur, quæve redemptio corporis nostri, quæ ventura proponitur? Ergo non accepisti, quæ expectare te dicis? Accepi, inquit, sed mysteriis sum renovatus initiatusque celestibus superstes et in hac adhuc mortalitate consistens, quæ sua sunt in me competenter operantibus, ad eorum plenitudinem perfectionemque valeam, atque hic pugnantium ibi sit consummata victoria, ubi dicendum est: *Absorpta est mors in victoria: ubi est, mors, stimulus tuus? Nunc autem spe salvi facti sumus; spes autem quæ videtur, non est spes; nam quod videt quis, quid sperat? si autem quod non videmus speramus, per patientiam expectamus* (I Cor. xv; Rom. viii). Satis clara luce patefecit qui sit status in hac vita fidelium, quid in fide teneant, quid in spe sustineant, quid tota caritate desiderent; quod totum incunctanter ideo sit, sicut quidam magister Ecclesiæ (Augustinus) sapienter edocuit, dicens: Ad magnam enim utilitatem fidelium materia est servata certaminum, ut non superbiat sanctitas dum pulsatur infirmitas, quo scilicet sua calce fragilitate commonita post ruinam, non in se fidat nostra conditio, sed ad illius incessabiliter recurrat misericordiam reformanda, cujus gratiam non querendo, nec in paradisi potuit intemerata felicitate consistere, disratque sine tali præsidio inde lapsam per quod instruitur post ærumnas ad gaudia redire perpetua; multoque se magis incolumem hoc subsidio durare potuisse, quo non solum ad creationis suæ reducitur institutum, sed ad cælestem præparatur habitaculum. Huc autem disputationi nullatenus æstimetur esse contrarium, quod in Epistola sua beatus Johannes apostolus et evangelista discernit: *Quia qui natus est ex Deo, non peccat* (I Joan. iii), ut ex hoc videlicet qui regenerati sunt, non peccare credantur: quod utique si eo sensu, sicut quidam non recte judicantes arbitrantur, vir magnus ille prompsisset, universaliter utique quisquis renatus esset jam peccare non posset. Deinde contra hunc eundem apostolum sentire convincitur, si quis hoc cum defuisse præterdixit; inquit quippe dicit alibi: *Si dixerimus quia peccatum non habemus, nos ipsos seducimus, et veritas in nobis non est* (I Joan. i): Et iterum: *Si dixerimus quia non peccamus, mendacem faciemus eum, et verbum ejus non erit in nobis*; et utique hoc tantus et talis dicebat apostolus; cujus si quis potius se meritis æstimare contendit, ipse videat caveatque ut incidat in mortiferæ præcipitationis abruptum.

A Certe enim ipse qui hæc dicebat, ex Deo utique natus erat; et tamen docebat atque prædicabat, dicens: *Si dixerimus quia peccatum non habemus, nosmetipsos seducimus*; et cætera, quæ superius comprehensa sunt: sed qualiter peccare non possit, qui ex Deo nascitur, ipse potius vir Deo plenus exponat: *Si dixerimus, inquit, quia non peccavimus, mentem faciemus eum: quod si confessi fuerimus delicta nostra, fidelis est et justus, qui dimittat nobis peccata, et mundet nos ab omni iniquitate* (Ibid.). Patefecit quomodo qui ex Deo nascitur, peccare non possit, ut scilicet unusquisque fidelium postquam ex Deo natus est, sicut se non habere peccatum pronuntiare non debet, sic quod admittendo contraxerit, confidenti relaxatione submotum peccatum inesse non possit, sicut ipse etiam secutus adjunxit: *Hæc scribo vobis, ut non peccetis; sed si quis peccaverit, advocatum habemus apud Patrem justum, et ipse est propitiatio peccatorum nostrorum, non tantum nostrorum, sed totius mundi* (I Joan. ii). Quod breviter indicatum prudens lector per totum Scripturarum corpus copiosis poterit testificationibus invenire et manifestius approbare.

B Sic temperatum nostræ salutis antidotum, ut omni protervitate deposita, qui gloriatur non in se, sed in Domino gloriatur (II Cor. x). Etiam illud præterea diligentibus intuendum est, quod quosdam movere perspeximus id quod ait Apostolus (I Cor. vii) cum conjugibus fidelibusque loqueretur, sanctificari scilicet sive virum sive mulierem infidelem per cujuslibet sexus fidele consortium: et imprimis non inconvenienter occurrit quod dictum est de fœdere conjugali: *Erunt duo in carne una* (Gen. ii). Per quod possit consequenter intelligi, ut quoniam cujuslibet conjugis fidelis corpus templum est Dei, et regeneratione purgatum, divinique sanctificationem per purificationem mysterii, secundum quemdam modum, per conjugalis unitatem carnis etiam conjugis infidelis sanctificatio corpus attingat, longeque distet ista societas ab illo consortio quod in utrisque conjugibus idolis mancipatum est, et immundi spiritus habitatione pollutum, dum in illo genere nuptiarum per legem fœdusque conjugii ad alterum tametsi nescientem forsitan nec volentem divina benedictio per alterius unitate sibi carnis accedit. In isto vero, et principalis illa fornicatio qua anima alienatur a Deo et spiritus pravi contagium tam reddat utrumque conjugem detestanda coinquinatione maculatum, quam ab illa fide quæ corda purificat summæ Divinitatis externus (sic). Deinde non irrationabiliter (quantum arbitror) et illud concurret, ut oratione fidelis cujusque conjugis etiam infideli misericordia quantacunque præstetur vel ipsa certe quæ ad salutem pertineat temporalem: in qua misericordia non parum divinæ pietatis acquirit: et per hoc secundum quemdam modum particeps divinæ dignationis effectus edicitur. Si enim cibi qui per legem sacram describuntur immundi, per verbum Dei sanctificari testatur Apostolus, unde etiam illud est: *Quod Deus mundavit, tu commune ne dixeris* (Act. x); non erit absurdum nec inconveniens quod per fidelis con-

juxta precem, quam fieri pro ipsa certam est affectione conjugii, aliquid etiam infideli conjux sanctificationis, misericordiam divinam quam fidelis conjugis implorat supplicatio, consequatur, longeque differat (sicut dictum est) ab illo connubio in quo utriusque conjuges a veræ Divinitatis sunt puritate exteri, et voluntarie submoti, sed immundos utriusque spiritus invocantes, pari immunditia sunt referti. Nam si, comparatione levium vel gravium peccatorum, justificatus dicitur, ab eo qui majoribus est vitis involutus ille quem minor reatus involvit (sicut dicitur ad Jerusalem quæ tunc criminum et prævaricationum immanitate ferebat: *Justificasti sororem tuam Sodomam (Ezech. xvi)*), quanto magis justificatio vel sanctificatio, etsi non plena atque perfecta, secundum tamen quemdam modum competenter accipitur, ubi non solum a fidele conjuge minus peccatur, sed ab eo etiam conjuge peccatore remedium summæ Divinitatis exposcitur, quam ubi a conjugibus utrisque peccatur! Nam secundum quemdam modum hanc sanctificationem per fidelem conjugem etiam infideli conjugi pervenire hæc ipsa verba testantur Apostoli; siquidem non jam infidelem conjugem legitimam sanctificationem sumpsisse confirmat, quia per fidelem conjugem quippiam sanctificationis acquirit. Denique qua sit conditio censendus secutus adjunxit: *Nam si infidelis, discedat (I Cor. vii)*, non jam inde tanquam fidelem suscipi designans, quia per hæc quæ dicta sunt aliquid ad eum pervenit fidelis conjugis, sive consortium, seu precem divinæ sanctificationis et gratiæ, sed nisi ipso quoque fidelis existat, pro infideli sit procul dubio judicandus. Est etiam ille modus infideli conjugi sanctificationis impertiendæ per conjugem jam fidelem, si huic exhortationem conversionis ad Deum, et exultationem summæ Divinitatis insinuet, majestatem virtutisque ejus inculcet, et per affectum conjugii eum facilius informet et inclinet ad fidem, astruens quæ sit spes in unum Deum credentibus, vel in hujus vitæ curso, vel post ejus transitum quæ requies sit futura. Hæc cum per fiduciam conjugii sanctis verbis cor ejus assidua voce pulsando conjux fidelis frequenter insinuat, divinæ sanctificationis eidem, et menti ejus, et corpori propinat effectum, sicut ait leatus Petrus apostolus: *Similiter mulieres subditæ sint viris, ut si qui non credunt verbo, per mulieris conversationem sine verbo lucifiant, considerantes in timore etiam conversationem vestram (I Pet. iii)*; quam si per familiaritatem suscipiat conjugalem, et Dei gratiam sibi per affectum conjugii ministratam non in vacuum recipiat et refuset, sit sanctificatio per fidelem conjugem conjugis infidelis, dum hisce modis ex infidelitate in consortium sanctificationis attrahitur. Alioquin si oblatum sibi gratiam nec per affectum suscipit conjugalem, quæ in vacuum tam divinæ dignationis, quam etiam humanæ singularis affectionis oblitus, æstimat abnuendam, atque ob hoc ipsam quoque conjugis affectionem nititur abjicere, et ab ipsius pii consortii lege discedere, digne permittitur eidem licentia discedendi; quia non est illo conjugio

A dignus, quo se ipse judicavit indignum, patienterque ferat fidelis conjux illo se carnis conjugio, quod fornicatur a Deo, cui idem conjux fidelis inhærendo principalem Dei retinet castitatem. Itaque et adultero caret, et eo qui respuit una veraciter fieri caro cum conjuge jam fideli, nec æstimet fuisse legitimum quod divina sibi despexerit lege conjugii; ac potius libenter accipiat eum, qui anima separatus a Deo est, et a se quoque corpore fuisse divisum.

B Secundum hunc igitur modum etiam de talium filiis accipiendum est, quod illic consequenter asseritur, ubi Apostolus: quod nisi hæc sanctificatio inter hujusmodi conjuges proveniret, filii eorum immundi essent, nunc autem sancti sunt. Sancti sunt enim, secundum quemdam modum in comparatione illorum qui ex utrisque parentibus immunditiæ diaboliæ mancipatis contaminatisque nascuntur.

C Isti enim ex ea parte qua de sancta carne fidelis parentis, et templo Dei, et Deum unum in suo corde gestantis exorti sunt, nonnihil divinæ benedictionis hauserunt, in qua utique benedictione sanctitas continetur, cujus dignatione perstricti, sancti non in merito nuncupantur. Per hanc quidam etiam sanctificationem assumunt, ut ad eam sicut competit perveniant consequendam, jam ejus per parentem fidelem rudimenta percipiunt, et odorem sanctæ adoptionis agnosunt, precibus Christiani parentis, quibus eis sine ambiguo imploratur divina misericordia, utique sanctificatio jam præbetur, et plerumque fidelis studio parentis, vel ad venerabilia loca parvuli deferuntur, vel etiam nescientibus renatis fonte baptismatis sanctificatio plena confertur. Aut ubi jam capaces rationis exstiterint, adhortatio et insinuatio pii parentis ingruit. Quæ omnia sanctificationis instrumenta esse manifestum est, quibus ut [forte aut] ad ejus veniant [F. veniunt; et infra, dispoliant] firmitatem, aut si ista despiciunt, semetipsos sanctificatione dispoliant, et gratiam Dei, quæ his per affectum parentum ingruit, evidenter evacuant. Atque ita de sanctis vel de eruditionibus sanctitatis abscissi, in non sanctorum consortia profana rediguntur. De quibus nihilominus sic dicatur, quomodo de parentibus eorum infidelibus præceptum; *Si infidelis vult discedere, discedat (I Cor. vii)*. Nunquidnam hæc genera sanctitatis vel sanctificationis de utroque profano parente, rogenitis filiis intimantur? Ecce quid interest inter sobolem ex illo vel isto conjugio procreatam; ecce quemadmodum isti familiares et propinqui sunt sanctificati, atque ideo non immerito sancti sunt editi, et quibus divina misericordia consequenter ejus precibus imploratur, quique cum sanctis educationibus imbuuntur, et sacræ religionis initiantur affectu, ad cujus si pervenerint firmitatem, illius per sacramentum sanctificationis plenitudinem consequuntur, cujus per fidelem parentem etiam ante sacramentum rudimenta sumpserunt, per quæ rudimenta jam sancti, qui sancta institutione præparabantur, non incongrue sunt vocati. Nunquid autem quia dictum est sanctificari infidelem conjugem per fidelem, ita

dictum est, ut jam propriæ credulitatis sanctificatione non egeat, ac non magis ideo quia per illam familiaritatem fidelis conjugis percipiendæ sanctificationi proximus sit et propinquus effectus? Nam si jam sanctificatus diceretur, ut sanctificatione penitus non egeret, non de eodem in consequentibus diceret: *Infidelis si vult discedere, discedat*; sic ergo et filii eorum nuncupati sunt sancti, quia per sancti parentis affectum capiendæ sint proximi sanctitatis; non quod jam ipsi propria sanctificatione non egeant, quæ utique, sicut nullus Christianus adjuvat, sine regenerationis sacræ mysterio nec sumitur nec habetur; sicut et parens eorum infidelis, sic sanctificatus dicitur per fidelem, ut si tamen ingestæ sibi per fidelem conjugem sanctificationis ipse legitimum non suscepit effectum, infidelis fuerit nuncupatus. Sicut ergo eum, quem per fidelem conjugem sanctificatum dixit, postea nuncupat infidelem, quia proprie ipse vel ipsa non credidit, sic et filii qui per fidelem parentem eo modo sanctificati quo conjux, sancti appellati sunt, nisi ipsi quoque proprie credant, infideles consequenter existunt. Satis enim apparet, secundum quemdam modum sanctificationem hanc conjugis appellatam, qui postea infidelis asseritur; sic ergo et de filiis intelligendum est. Nunquid igitur, quod sæpe repetendum est, soboles profanorum hujusmodi sanctitatis aliqua cujuslibet parentis portione contigit, vel aliquibus hujusmodi disciplinis, precibus, adhortationibus cujuscumque participationem, vel notitiam, vel auditum, vel eruditionem sanctitatis assumit, quæ est sub immundorum spirituum dominatione consistens, et diabolicis prævaricationibus, et contagiis mancipata? Hoc modo semper immunda est, quo parentes, quando in eadem perversitate consistit; plerumque autem per anticipationem (quod in Scripturæ sanctæ textu frequentius invenitur) jam esse dicitur quod futurum est, sicut in Evangelio legimus. Quia Jesus moriturus erat pro gente, et non tantum pro gente, sed ut filios Dei, qui erant dispersi, congregaret in unum. Filios Dei certe jam nuncupans qui adhuc essent diffusa gratiæ evocatione per mundum sacris innovandi mysteriis, in Dei filios adoptandi: vel cum dicitur: *Beati qui non viderunt et crediderunt* (Joan. xx), jam beati appellati sunt qui adhuc tunc futuri fuerant beati, cum essent quæ non viderant credi uri; sicut et per eumque profaciendis jam facta referuntur, ut *foderunt manus meas et pedes meos* (Psalm. xxi). Item tanquam profinito definitur quod non sit causa qualibet interveniente faciendum, sicut beatus Apostolus pro devotione prædicationis injuncta ad Hispanias se proficitur iturum quod tamen certa dispensatione Deitatis quod fieret non provenit; alter cum appellatur aliud esse quod hoc ipsum esse cessavit, vel cessaturum est hoc ipsum esse quod dicitur, ut Judas apostolus qui prævaricando, quod est appellatus amisit, sicut idem et discipulus dictus est, cum quidem nec Christi discipulus esset, sed potius diaboli, sicut de eo dictum est: *Unus ex vobis diabolus*

est (Joan. vi), quod diaboli esset operarius. Dicitur est tamen discipulus etiam cum nec verus esset, et cessaturus hoc dici. Est et ille modus, quod sæpe velut generaliter et absolute dicitur, cum tamen ad omnes generaliter non pertinere manifestum est, ut cum dicitur Abrahæ: *In semine tuo benedicentur omnes gentes* (Genes. xxi), omnes quidem gentes benedicentur; nec erit ulla natio sub cælo cui non prædicetur Evangelium, et tunc veniat finis; sed ipsæ gentes non ex integro omnes benedicentur, quia non omnium est fides: vel sicuti est, *omnis lingua confiteatur Deo* (Philip. ii); cui locutioni sensus ille connectitur, cum ex parte totum sæpius nuncupatur: sicut et tunc homo Juda cum totam gentem procul dubio nominaret. Sic et illi fideles sancti videri possunt vocati, quia multi, vel plurimi ex his, per ea quæ dicta sunt, mysteriis imbuti cælestibus, sancti efficiuntur, et merito jam esse dicti sunt quod futuri sunt, vel ex ea portione, qua per religiosum parentem erant participes sanctitatis, tanquam jam ex integro id essent, sancti sunt nuncupati, vel quia ex talibus filiis multi futuri essent plenæ sanctificationis hæredes.

Jam et isti ex eo quod futuri fuerant nuncupati sunt, et licet hoc essent plurimi forsitan nunc futuri, a parte sanctorum toti sancti generaliter sunt vocati. De resurrectionis vero qualitate, vel de ea quæ post resurrectionem species sit futura, audiamus Apostolum prædicantem, ubi ait: *Sed dicit aliquis, Quomodo resurgent mortui? Quali autem corpore venient* (I Cor. xv) et humanæ mentis diffidentiam redarguens, quam merito stultam, quæ Deo quidquam judicaret impossibile, nuncupando, competenter ex rerum etiam visibilium et humanis conversationibus usitatam similitudinem comparisonemque magnificam præclarus doctor inducit, dicens: *Insipiens (qui Deo hæc impossibilia æstimas, vel ambigis esse faciendæ), tu quod seminas non vivificatur, nisi prius moriatur* (Ibid.)? Quam similitudinem ad resurrectionem corporis post mortem futuram convenienter aptavit. Deinde quod secutus adjecit: *Et quod seminas, non corpus quod futurum est seminas, sed nudum granum, ut puta tritici et cæterorum. Deus autem dat illi corpus prout voluit* (Ibidem). Ad qualitatem jam et speciem, quæ post resurrectionem futura est, genus comparisonis adhibere curavit, *prout voluit*, inquit. Quid adhuc quæris? prout voluerit Deus, sic dabit unicuique corpus ineffabili potentia suscitatum: sed forsitan arbitraris ideo magis significari non unicuique suum reformandum proprie corpus, cum astruatur prout Deus voluerit esse reparandum.

Diligenter ergo sensum plenius hæc tractantis intende, si scire conaris cujusmodi corpus unicuique sit Deus hoc ipsum prout voluerit redditurus, et tanquam tibi jam tunc ad ista respondentis Apostoli verba perpende. Nosse desideras quare resuscitatis hominibus corpus prout Deus voluerit sit daturus, agnosce prout dicitur, *et unicuique seminum proprium corpus* (Ibid.), quod utique non sine causa vir Deo

plenus adhaeret, nisi ut futuras hominum hujusmodi A
dubitationes expelleret. Audi, inquam, quod sapienter
adjecit, et ex similitudine rem ipsam cui compara-
ratur agnosce : *et unicuique*, inquit, *seminum pro-*
prrium corpus ; si in similitudine proprium corpus,
ergo et in re, cujus similitudo est, proprium corpus
certum est esse reddendum ; semina enim ista sine
controversia hominibus comparavit, de quorum uti-
que morte et resurrectione loquebatur : atque ideo
singula singulis conferens, quantum ad vivificanda
post mortem corpora pertineret, de grani non prius
vivificati quam mortui comparatione singulari mira-
biliter explicavit. Dehinc quali post resurrectionem
corpore censeretur esse quisque venturus, id est,
utrum hac conditione, quam moriendo gestaverat,
an longe meliore, nihilominus illa similitudine pate-
fecit, quam secutus exposuit : *Et tu qui seminas, nu-*
dum granum seminas, ut puta tritici aut alicujus cæ-
terorum ; et Deus dat illi corpus prout vult (I Cor.
xv). In hac ergo farina corpus Deum dare, decen-
tius quam obierat, evidenter expressit ; sicut in sub-
sequentibus dicitur : *Seminatur in corruptione, surgit*
in incorruptionem ; seminatur in ignobilitate, surgit in
gloriam ; seminatur in infirmitate, surgit in virtutem ;
seminatur corpus animale, surgit corpus spirituale
(Ibid.). Ecce quemadmodum hominis morientis non
hoc seminatur quod corpus est post futurum. Ecce
prout vult Deus intelligitur resurrecturis corpus re-
formare post mortem cum inestimabili suæ miseri-
cordiæ voluntate : quod fuerat in corruptione semi-
natum, in incorruptibili nobilitate restaurat ; quod fue-
rat terrenæ conditionis in ignobilitate positum, in
gloria cœlesti resuscitat ; quod fuerat mortalitatis
infirmitate resolutum, redintegrat in immortalitatis
decoro vestitum ; postremo quod fuerat animale de-
functum, corpus spirituale restituit, et reformat :
que cuncta ad statum meliorationis sublimationisque
respiciunt. Illa vero quæ restat pars comparationis
adnexæ specialiter ad proprietatem corporis unicuique
retribuendam pertinere firmatur, qua consequenter
dicitur : *Et unicuique seminum proprium corpus* ; ubi
satis apparet in quavis resurgentium claritate pro-
prietatem corporis esse manuram ; nec otiosum
quod beatus Apostolus cum de solo humano genere,
quod solum est utique suscitandum, nec alia quæcun-
que substantia hoc est munere decoranda, atque
ideo sufficeret ad unum genus hominum unam spe-
ciem seminis gratia comparationis adhibere, per quam
et non prius vivificari quam mori, et honorabilius cor-
pus quam seminaretur exurgere perduceret : sed ut
diversi sexus proprium corpus asseret [F. assereret]
innovandum, quod in una specie seminis quantum
ad similitudinem respiceret, non habebat, ne per hoc
et unam tantummodo speciem resuscitandorum cor-
porum futurarum significasse putaretur proprietatum
distinctione submota, discreta quæcunque seminum
genera comparationis suæ caute convenienterque
duxit adhibenda, ut proprietatem corporum, sicut
dictum est, quam una species discernere non valeb-

at, nisi ut futuras hominum hujusmodi A
dubitationes expelleret. Audi, inquam, quod sapienter
adjecit, et ex similitudine rem ipsam cui compara-
ratur agnosce : *et unicuique*, inquit, *seminum pro-*
prrium corpus ; si in similitudine proprium corpus,
ergo et in re, cujus similitudo est, proprium corpus
certum est esse reddendum ; semina enim ista sine
controversia hominibus comparavit, de quorum uti-
que morte et resurrectione loquebatur : atque ideo
singula singulis conferens, quantum ad vivificanda
post mortem corpora pertineret, de grani non prius
vivificati quam mortui comparatione singulari mira-
biliter explicavit. Dehinc quali post resurrectionem
corpore censeretur esse quisque venturus, id est,
utrum hac conditione, quam moriendo gestaverat,
an longe meliore, nihilominus illa similitudine pate-
fecit, quam secutus exposuit : *Et tu qui seminas, nu-*
dum granum seminas, ut puta tritici aut alicujus cæ-
terorum ; et Deus dat illi corpus prout vult (I Cor.
xv). In hac ergo farina corpus Deum dare, decen-
tius quam obierat, evidenter expressit ; sicut in sub-
sequentibus dicitur : *Seminatur in corruptione, surgit*
in incorruptionem ; seminatur in ignobilitate, surgit in
gloriam ; seminatur in infirmitate, surgit in virtutem ;
seminatur corpus animale, surgit corpus spirituale
(Ibid.). Ecce quemadmodum hominis morientis non
hoc seminatur quod corpus est post futurum. Ecce
prout vult Deus intelligitur resurrecturis corpus re-
formare post mortem cum inestimabili suæ miseri-
cordiæ voluntate : quod fuerat in corruptione semi-
natum, in incorruptibili nobilitate restaurat ; quod fue-
rat terrenæ conditionis in ignobilitate positum, in
gloria cœlesti resuscitat ; quod fuerat mortalitatis
infirmitate resolutum, redintegrat in immortalitatis
decoro vestitum ; postremo quod fuerat animale de-
functum, corpus spirituale restituit, et reformat :
que cuncta ad statum meliorationis sublimationisque
respiciunt. Illa vero quæ restat pars comparationis
adnexæ specialiter ad proprietatem corporis unicuique
retribuendam pertinere firmatur, qua consequenter
dicitur : *Et unicuique seminum proprium corpus* ; ubi
satis apparet in quavis resurgentium claritate pro-
prietatem corporis esse manuram ; nec otiosum
quod beatus Apostolus cum de solo humano genere,
quod solum est utique suscitandum, nec alia quæcun-
que substantia hoc est munere decoranda, atque
ideo sufficeret ad unum genus hominum unam spe-
ciem seminis gratia comparationis adhibere, per quam
et non prius vivificari quam mori, et honorabilius cor-
pus quam seminaretur exurgere perduceret : sed ut
diversi sexus proprium corpus asseret [F. assereret]
innovandum, quod in una specie seminis quantum
ad similitudinem respiceret, non habebat, ne per hoc
et unam tantummodo speciem resuscitandorum cor-
porum futurarum significasse putaretur proprietatum
distinctione submota, discreta quæcunque seminum
genera comparationis suæ caute convenienterque
duxit adhibenda, ut proprietatem corporum, sicut
dictum est, quam una species discernere non valeb-

seminum diversitas indicaret, su-
pedicaretque plenæ
comparationi facultas per quam ad specialitatem
corporum designandam convenientissime diceretur,
et unicuique seminum proprium corpus (I Cor. xv), ut
quod una species cujuslibet grani, discreto sexu,
qui ei nullus æstimare non posset exprimendæ cor-
porum proprietati, sicut sæpe jam dictum est, semi-
num diversitas intelligentiam ministraret.

Triplex igitur in hac comparatione propositio,
disputatio, definitio est ; et quantum ad intelligendam
resurrectionem pertinet corporalem ex similitudine
grani non prius vivificati quam mortui comparationis
similitudo sufficiensque deprompta est. Quantum
verò ad id attinet, quia *non id corpus seminatur quod*
futurum est, sed Deus dat illi corpus prout vult
(Ibid.), in ejusdem continentia lectionis necessario
causa reseratur, cum corruptibile corpus seminatum
perhibetur incorruptibile redditurum, et cætera, quæ
huic sensui probantur adhærere.

Quantum autem ad proprietatem corporum respi-
cit edocendam, plenissime declaratur quod beatus
Apostolus nequaquam seminis unius comparatione
contentus, per quod proprietatem corporum non
posset ostendere, cum id una species, ut supra me-
moratum est, seminis non haberet, studuit ex semi-
num diversitate monstrare unicuique surgentium,
qui sunt utique seminibus comparati, proprium cor-
pus esse reddendum. Et resurgent ergo homines vi-
vificati post mortem, qui utique prius morientibus
et postmodum vivificandis seminibus comparati sunt ;
et non hoc quod moriuntur, id est tanquam semi-
natur, resurgunt, *sed Deus eis dat corpus ut vult*
(Ibid.), ut sit de corruptibili incorruptibile, de
mortali immortale, de inspirituale spirituale ; ut
quod mortis fuerat conditione decoloratum, immor-
tale et decorum integritate reddatur, et proprium
corpus sicut unumquodque seminum sine dubio re-
cepturi sunt : quod quia diverso sexu in uno semine
comparari non poterat, ex seminum diversitate col-
latum est, ut ex diversitate seminum corporum pro-
prietates signarentur. Si vero proprium corpus re-
suscitatus quisque suscipiet, indubitanter est consequens
ut unicuique sexu corpus proprium reformetur ; quia,
sicut dictum est, et unicuique seminum proprium cor-
pus restituitur attributum. Et si unicuique seminum
proprium corpus restituitur, per quæ utique semina in
utroque sexu omne genus hominum designatum est,
sequitur ut omne genus humanum, quod in utroque
sexu istis est seminibus designatum, proprium sit cor-
pus resumpturum. Hoc nos ex verbis Apostoli fas est
sobria consideratione metiri, ultra quæ cavendum
est temeraria curiositate prorumpere ; propter quod
etiam commonemur : *Altiora te ne quæsieris, et for-*
tiora te ne fueris scrutatus (Eccli. iii). Et, *Non alta*
sapientes, sed humilibus consentientes (Rom. xii). Post-
remo attendentes illud, quod apostolica quoque præ-
dicatione firmatum est, *quod oculus non vidi, nec*
auris audivit, nec in cor hominis ascendit quæ præpa-
rauit Deus timentibus se (I Cor. ii), qui quis superius

memorati sensus Apostoli non est intelligentia vel comparatione contentus, ad hoc certe, velit nolit, sine dubitatione constringitur, ut quæ oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, quilibet audeat sibi mediatione componere, quasi verbo humani corporis aliqua membra culpabilia, vel decora, vel reprehensibilia sint creata, cum Deus fecerit omnia bona valde (*Genes. 1*), et unamquamque speciem in suo genere competentem decore subnixam, nisi quod hæc, quæ inhonesta nostra sunt dicta, concupiscentiæ primordialis decolorasset excessus: quæ utique sic fuerant instituta, ut ad nutum mentis humanæ famulantia, tantummodo ex animæ rationalis arbitrio ad procreandæ sobolis causam suis officiis fringerentur. Præter hanc vero causam nihil contra mentis imperium, quæ præveniendæ insolentius voluntatem, vel cum illa voluntas expeteret, quidquam rebellionis afferent. Sed postquam anima summis suis subjecta non constitit, pari in seipsa naturæ contumacis lege punita superbia est, ut huic quoque, id est animæ dominio subjecta consequenter obsequia repugnarent, et quod vetiti præsumptione contradixerat humanæ mentis inobediens appetitus, in ea parte corporis indicaret, qua degeneris, ac decoloratæ superbiæque radicis procul dubio vitiosa fuerat generatio propaganda: quæ utique si hic nisi essent hæc exorbitatione fœdata potuerant decore tantum humano generi propagando tam honesta quam moderata persistere etiam in corpore sine dubitatione terreno, quanto magis credendum est in spirituali corpore ineffabiliter decentius hæc posse constare; præcipue cum nihil jam genitalis officii in illa perpetua claritate gestura sint! sed ad hoc tantum suæ speciei formæque non deerunt, ut non aliqua alia forma quam humana, cui promissa resurrectio est, resuscitata iudicetur, nec aliquid sit quod in carnis respecta resurrectione non maneat, et videatur alia species suscitata quam integræ carnis humanæ linamenta designant: quæ quisque non vult fortasse moderata ratione librare, velit nolit, ut dictum est, aut ad illud superius revertetur, *ut quod oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit (I Cor. 11)*, non æstimet perscrutandum, aut si ultra conatur erumpere, ipse videat suæ temeritatis abruptum. Quam autem condita sunt honesta humanæ membra substantiæ, etiam res illa nos admonet, quod cum in paradiso nudi essent primi parentes, nihil in his confusionis habuerunt. Unde post peccatum et concupiscentiæ virus ingressum, corporum suorum inordinata perturbatione confusi sunt. Atque ideo satis apparet, quod si in illa quavis felicitate paradisi positi, terreno tamen corpore constituti, conspici sine confusione potuerunt, multo magis in illo spirituali corpore, atque in illa sublimes beatitudine, quæ similitudinem gestura est angelorum, et ut homini in carnis resurrectione nihil desit, integræ reformetur. Et ne aliquid deforme Conditor creasse videatur, si quid de resuscitato corpore subtrahatur bonum, potius ejus opus inde etiam comprobetur, ut

A ejus conditio in illis quoque claritatis decore permaneat, nisi fortè isti etiam illic adhuc existiment motus corporeos orituros, *ubi (sicut ipse Dominus ait) neque nubent neque nubentur, sed sunt sicut angeli (Marc. 11)*. Quod utique si in unam speciem corporis unumque sexuum omnes fuerant suscitandi, cur diceretur causa penitus non fuisset. Quin potius cum femineo sexu magis competat nubere, non illic defuturum, sed cessaturum prorsus a nuptiis indicatur. Cum autem nihilominus scriptum sit, *ut capiat unusquisque propria corpora quæ gessit, sive bona, sive mala (II Cor. 5)*, quomodo id fiet, nisi uterque sexus in sui corporis proprietate vel iudicium subeat, vel præmium beatæ resurrectionis accipiat? Falluntur autem qui putant illud Apostoli testimonium sibimet suffragari, quo videntur asserere in virilem formam omnes homines resuscitandos, ubi ait: *Donec occurramus in unum virum perfectum (Ephes. 4)*. Quid ergo facient cum rursus idem dicat: *Respondi vos uni viro virginem castam exhibere Christo (II Cor. 11)*? quod huic utique opinioni eorum erit sine dubitatione contrarium, nisi mysterio competenter inspecto modesta mente cognoscant qualiter utrum conveniat, quid itaque velit sibi, quod in utroque sexu describat Ecclesia, quantum Domino reserante sentimus, exponimus. Ab initio Christum et Ecclesiam humana carne similitudine conjugii designatam sancta Scriptura testatur. Proinde cum femineo sexu censeatur Ecclesia, infirmitas quidem humanæ conditionis ostenditur, quæ tanquam in Ecclesia conjugio Christi convenienter exprimitur; sed nomine virginitatis, vel continentæ ejus propositum vel integritas fidei, de qua et ipse B. Apostolus disserit, intimatur. Cum vero dicitur, *Donec occurramus omnes in virum perfectum*, nec diversum est, nec divinum [*F. divisum*]; quoniam quidquid in Ecclesiæ corpore continetur, quæ cum Christo una caro est sacri lege conjugii, etiam ipsius caro modis omnibus in sexu fieri utroque quod dictum est sive illic virginem castam, sive huic virum perfectum, ut ita sint in Ecclesia catholica intemperate fide viventes, et sancto proposito continentes. Licet adhuc possit in infirmitate conditionis humanæ, ut tamen per unam carnem Ecclesiæ et Christi, id est conjugis et viri, in ipso quoque virilem accipiat firmitatem vigoremque perfectum, cujus per Ecclesiæ virginem fidei castita em, quam cum eodem una caro fiunt, et viri membra perfecta; ubi illa quoque beati apostoli Pauli verba tractanda sunt, quibus ait: *Omnes nos in unum corpus baptizati sumus in Christo (I Cor. 12)*. Quantum ad unitatem utique pertinet sacramenti unum corpus sumus in Christo; quantum ad sexuum diversitatem ipse alibi dicit: *Sive vir, sive mulier, omnes unum sumus in Christo (Galat. 3)*: cum suo enim toto corpore, quod ejus est plenitudo, perfectus est Christus; et ideo quia per unum idemque mysterium, licet diversi sexus, unum tamen corpus accipitur, per cujus corporis plenitudinem perfectus est Christus. Cum ergo vir Christus Ecclesiæ tanquam conjugis suæ et caput

sit et virtus atque perfectio, merito omnis Ecclesia in hunc unum virum perfectum, cujus est una caro, perhibetur occurrere.

DECRETA DUO.

(Ex epistola ad Dardaniam episcopos desumpta.)

PRIMUM.

Repeti non possunt quæ triginta annis quiete possidentur.

Post quingentos annos constituta Christi quosdam audio velle subvertere, cum triginta annorum lex hominum non possit abrumpi.

SECUNDUM.

Non oportet ab eorum elemosynis abstinere post mortem, quibus in vita communicare non destitimus.

Nec quisquam vobis omnino persuadcat, Acacio pravicationis suæ crimen fuisse laxatum : quia qui postquam in collegium recidens pravitatis, jure meruit ab apostolica communione secludi, in hac eadem persistens damnatione defunctus est, absolutionem, quam superstes non quæsit omnino nec meruit, nec mortuus jam potest impetrare. Siquidem ipsis apostolis Christi voce delegatum est : *Quæ ligaveritis super terram (Matth. xviii)*, et reliqua. Cæterum de eo qui in divino judicio est constitutus, nobis fas non est aliud decernere, præter id in quo eum dies supremus invenit : atque ideo nisi ejus nomine refutato, cæterisque consortibus hujus erroris, cum nullo prorsus eorum participare debetis mensæ dominicæ puritatem, quam majores nostri semper ab hæretica magnopere servaverunt pollutione discretam.

CONSTITUTA

GELASII PAPÆ, QUÆ EPISCOPI IN SUA ORDINATIONE ACCIPIUNT;

(Quibus Afrorum ordinationes inter alia prohibentur ex Diurno pontificum, aliisque fide dignis codicibus mss.).

Papa ille clero, ordini, et plebi consistentibus civitate illa, dilectissimis filiis ¹ in Domino salutem.

Probabilibus desideriis ² nihil attulimus tarditatis. Fratrem ³ jam et coepiscopum nostrum illum vobis ordinavimus sacerdotem. Cui dedimus in mandatis ne unquam ordinationes præsumat illicitas; ne bigamum, aut qui virginem non est sortitus uxorem; qui neque illiteratum, vel in qualibet corporis parte vitiatum, aut expœnitentem, vel curiæ, aut cuilibet conditioni ohnoxium, notatumque ad sacros ordines permittat accedere. Sed si quos hujusmodi forte repererit, non audeat promovere. Afros passim ad ecclesiasticos ordines prætendentes nulla ratione suscipiat, quia aliqui eorum Manichæi, aliqui rebaptizati sæpius sunt probati. Ministeria atque ornatum Ecclesiæ, vel quidquid illud est in patrimonio ejusdem non minuere studeat, sed augere. De redditu vero ecclesiæ vel oblatione fidelium quatuor faciat

portiones : quarum unam sibi ipsi retineat, alteram clericis pro officiorum suorum sedulitate distribuat, tertiam pauperibus et peregrinis, quartam ecclesiasticis fabricis noverit reservandam. De quibus divino erit redditurus judicio rationem. Ordinationes vero presbyterorum seu diaconorum non nisi quarti, septimi, et decimi mensium jejuniis; sed et ingressu quadragesimali atque ⁴ medio, vespere sabbati noverit celebrandas. Sacrosancti autem baptismi sacramentum non nisi in Paschali festivitate et Pentecoste meminerit esse præbendum, excelsis his qui mortis urgentur periculo, ne in æternum pereant, talibus oportet remediis subveniri. Huic ergo sedes nostræ præcepta servanti devotis animis obsequi vos oportet, ut irreprehensibile placidumque fiat corpus Ecclesiæ, per Christum Dominum nostrum, qui vivit et regnat cum Deo Patre omnipotente et Spiritu sancto per omnia sæcula sæculorum. Amen. *Et subscriptio ejus.* Deus vos incolumes custodiat, dilectissimi filii.

EPISTOLA XV.

Narrat quæ a Rustico Lugdunensi episc. accepit subsidia et quantas ab Acacio sustineat persecutiones.

(Ex schedis R. P. Hieron. V gnerii.)

Dilectissimo fratri Rustico Gelasio.

Inter ingruentium malorum turbines et variarum tentationum quibus pene mergimur afflictationes, tua nobis caritas, amantissime frater, grande solatium propinavit. Quid enim consolatius posset accidere quam videre fratres carissimos invicem compatientes et partem oneris ferentes, quibus non minima benedictionis portio collata est. Benedictus Deus, qui tua erga nos taliter affecit præcordia, ut non tantum quæ patimur, animo sentias, sed ea mensires in sanctæ tribulationis exhibendo misericordiam, qualem habeas in compassivo corde caritatem, et adjungas ad dulcissimæ consolationis sermones quæ sunt præcipuæ inter amicos optulationes. Verum dilectionem tuam non fatigabimus scribentes quam in arcto fuerimus. Scit frater noster et coepiscopus Æonius (Arelatensis) quam utile fuerit et quod misit, et quod ad nos misisti subsidium. Cæterum frater noster Epiphanius (Ticinensis), qui ad gentis suæ relevandos et redimendos captivos ad partes vestras destinatur, fraternitatem tuam certiore faciet quantam ob impiissimi Acacii causa persecutionem sustinemus. Sed non deficiamus, ceterum inter tot pressuras nec cedit animus, nec relaxatur zelus, nec subvertit metus. Sed licet aporiantes et angustiati, confidimus in eum qui dabit cum tentatione proventum : et si ad tempus sinit deprimi, non patietur opprimi. Fac, carissime frater, ut tuorumque in nos, vel potius in sedem apostolicam non cesset affectus. Qui enim in petra solidabuntur

¹ In libro Diurno Rom. pont. inscribitur : *Synodale quod accipit episcopus.* Est et inter epistolas Gregorii II ordine quarta. Citatur et apud Gratian. ex Gelasio 26, XII, quæst. 2, clero, ordini et plebi Brendesii. HARLUN. — Gelasio etiam inscribitur in Lucensi co-

dice vetustissimo. MAN 1.

² In cod. Luc. 490 deest in *Domino salutem.*

³ Id. cod. Luc. addit *v. stris.*

⁴ Id. cod., *etiam.*

⁵ Id. cod., *medianæ.*

cum petra exaltabuntur. Adjuva fratrem nostrum Ep phanium, et sentiat quia me amas; et cum redierit ad propria, scribat dilectio tua tam quæ sibi quam quæ fratribus nostris et coepiscopis per Gallias

A constitutis circa impiissimi Acacii causam videbuntur. Deus te præstet incolumem, frater carissime. Datum VIII cal'end. Februarias, Asterio et Præsidio VV. CC. consulibus (anno Christi 494).

APPENDIX PRIMA.

VARIA FRAGMENTA.

GELASIVS PAPA.

(Ex Baluzii Miscell.)

Quid novæ ædificationis antiqua ecclesiarum poterit præjudicare divisio, cum in ea non futura, sed quæ erant præsentia finirentur? Nunc autem ad hanc basilicam quæ dedicanda est, illud debet summa intentione disquiri, quis, id est, cujus civitatis, ex eadem re, antequam basilica quæ fabricata est fundaretur, baptizaverit incolas, aut ad cujus consignationem sub annua devotione convenerint. Non enim terminis aut locis aliquibus convenit definiri, sed illud facere diocesim quod superius continetur, ut constet commanentes a quo fuerint lavacri regeneratione purgati. Et ideo, fratres carissimi, amotis ambagibus, et omni circuitione submota, hoc vos modis omnibus convenit investigare, ut ille maxime ad consecrationem vocetur, cui per hunc modum, quem præscripsimus debere, perniti noveritis. In cæteris etiam ecclesiis quas post constitutum quod gestis sanctæ memoriæ Leonis papæ in synodo nuper relectis in his locis quæ distincta sunt per subreptionem ab virunnis¹ episcopo constiterit consecratas, hæc eadem et requirenda, et sunt modis omnibus ordinanda; ita tamen ut documentum quod superius diximus in omni constitutione servetur; quia quidquid suppositis petitionibus claruerit postulatam, id in irritum merito tanti præsulis erit contemplatione deducendum.

GELASIVS IN DECRETIS DULCIO DEFENSORI.

Experientia tua præsentis admonitione suscepta filiis nostris viris magnificis Æmiliano magistro militum, et Constantino judici, et Ampelio ex nostra exhortatione dicere non omittat. Ecce, sicut magnitudinis vestræ desiderium postulavit, sine mora aliqua, et sine ullo dispendio, ita ut nec ipsas dare ecclesiasticis officiis consuetudines sineremus, Anastasium diaconem Lucerinæ civitati ordinavimus sacerdotem. Propterea nunc magnificentia vestra ejusdem episcopi vel Ecclesiæ Lucerinæ utilitatibus in universis quæ sunt necessaria libenter impendat, et competentia vigilantia suæ tribuat Christiana devotione solatia.

STEPHANO EPISCOPO GELASIVS.

Oportuerat Antistiam, quæ direxit petitorium in desiderata sibi pudicitia permanere, quia non facile contemnere debuit, quod facile prius credidit postulandum. Pertractato enim et maturato consilio juventutem suam, vel ea quæ petitorio debuit æstimare, nec contra electionem viduitatis indictæ suffragia postmodum et occasiones rumpendæ quærere castitatis. Sed quia mutabilem mentis errorem ferendæ culpæ cupiditate temeravit, et maritum potius incontinentiæ suæ, quod nullis prohibetur legibus, exquisivit, supradictam processioni solite noveris esse reddendam, et ut accessus ecclesiæ et ministeriorum sacra communione potiat.

¹ Vidæ nullam solemnem castitatis professionem emittebant. Quæ si obligatam Deo privati voti religione castitatem assumpto conjugio violabant, non-

¹ Locus corruptus.

GELASIVS PAPA MAXIMO ET EUSEBIO EPISCOPIB.

(Ex Baluzii Miscell.)

Licet regulis contineatur antiquis, parochias unicuique ecclesiæ pristina dispositione deputatas, nullam posse ratione convelli, ne per consuetudinem pessimam exempli mali temeritate crescente, ubique universalis confusio nasceretur, jam in decretis nostris ante non multum temporis destinatis, omnia jussimus, quæ taliter fuerant invasa, restitui. Sed quia temeritas pervadentium legem sibi putat posse generari, si sceleri suo pertinaciam retentionis adjungat, ea quæ inter fratrem et coepiscopum nostrum Constantinum Camiscanæ Ecclesiæ sacerdotem, et directos ab Anconitano pontifice decrevimus, per vos impleri cupimus. Tunc formam in cæteris cogitationibus quæ sit sequenda perscripsimus. Nulla igitur præsumptione statum parochiarum, qui perpetuæ ætatis firmitate duravit, patimur immutari, quia neque negligentia pontificis, neque temporalis adjectio, quæ per incuriam forte generatur, nec ignavia faciente consensus, nec surripiente supplicatione præceptio divellere potest semel diocesim constitutam, ex qua semper ad regenerationem atque consignationem plebs devota consistit.

IDEM JUSTINO ARCHIDIACONO ET FAUSTO.

De rebus ecclesiæ in quatuor partes dividendis.

Vobis et famæ vestræ consultum duximus, ut pontificis vestri loco vobiscum ab eodem aliquis subrogetur, qui ejus nomine pariter universa disponat, quatenus omnia prædia ad vestrum revocetis studium, ne cuiquam clerico pro portione sua solum aliquod ecclesiæ putetis esse deputandum, ne per incuriam negligentiamque minuatur, sed omnem pensionis summam ex omnibus prædiis rusticis urbanisque collectam ad antistitem deferatis. Ex qua tamen collectione habeatur ratio, quod ad causas vel expensis accedentium necessitatum opus esse perspicitur, ut de medio sequestretur, et quartæ portiones vel fidelium oblationes de hac fiant modis omnibus pensione, ita ut unam sibi tollat antistes, aliam clericis pro suo judicio et electione dispertiat, tertiam pauperibus sub omnium conscientia faciat erogari. Fabricis vero quod competit ad ordinationem pontificis erogatione vestra decernimus pendendum. Si quid forte ab annua remanebit expensa, electo idoneo ab utraque parte custode condatur in thecis, ut si major emergerit fabrica, sint subsidio quæ diversi temporis diligentia potuerint custodiri, aut certe ematur possessio, quæ utilitates respiciat communes.

INCIPIUNT DICTA GELASII PAPÆ.

(Ex ms. cod. Luc. sæc. ix.)

Catechumeni, Latine dicuntur instructi vel audientes, si sunt qui fidem Christi instructi audiunt Christi præcepta, et recte credunt, et etiam a sacerdote c. signati sunt, et per exorcisma purgati,

nisi Deo reddebant rationem. Vide epistolam Gelasii ad episcopos Lucaniæ cap. 21. MANSI.